T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK HALK EDEBİYATI BİLİM DALI

DAVUT SULARÎ VE OZANLIK GELENEĞİ İÇİNDEKİ YERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Ali YAKICI

Hazırlayan
Güneş YILMAZ

Ankara - 2006

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

……..... ait .....

……..... adlı çalışma, jürimiz tarafından ..... Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

(İmza)
Başkan: Prof. Dr. İsa ÖZKAN
Akademik Unvanı, Adı Soyadı

(İmza)
Üye:Yrd. Doç. Dr. Ali YAKICI
Akademik Unvanı, Adı Soyadı (Tez Danışmanı)

(İmza)
Üye: Doç. Dr. İsmet ÇETİN
Akademik Unvanı, Adı Soyadı

ÖNSÖZ

Âşık edebiyatının Türkler'in bilinen tarihi kadar eskiye dayanan, yüzyıllardır varlığını devam ettiren köklü bir edebiyat olduğu çeşitli araştırmacılar tarafından belirtilmekte, ozanlık geleneğinin Türkiye sahasındaki devamı olarak kabul edilmektedir. Türk edebiyatının önemli bir şubesini oluşturan âşık edebiyatı sözlü kültür ortamında doğmuş, yerleşik hayata geçilmesi, yazının yoğun olarak kullanılmaya başlaması, İslamiyet'in kabulü gibi dönüm noktası sayılan olaylarla birlikte değişikliğe uğrayarak günümüze kadar varlığını korumuştur.

Âşık edebiyatının 16. yüzyıldan itibaren Türkiye sahasında müstakil bir edebiyat olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Bu yüzyılda Âşık edebiyatı;Hayalî, Sururî, Öksüz Dede gibi isimlerle temsil edilmiştir. 17. yüzyılda Kuloğlu, Âşık Ömer, Gevheri, Ercişli Emrah gibi temsilciler yetiştirmiştir. Âşık edebiyatında bu yüzyılda klasik şiirin etkileri görülmeye başlamış ancak gelenek bu dönemde gücünün zirvesine ulaşmıştır. 18. yüzyılda âşıklar Türk edebiyatı içindeki tesirlerini bir şekilde sürdürmüşlerdir. Ancak önceki yıllara oranla güçlülük gösterilen bir yüzyıl olamamıştır. Bu dönemin temsilcileri arasında Âşık Nuri, Abdî, Âşık Ali gibi isimleri saymamız mümkündür. 19. yüzyılda Âşık edebiyatının çok farklı bir dönem yaşadığı görülmektedir. Bu dönemde sarayın da desteğini alan bu edebiyat şubesi güçlü temsilciler yetiştirmiştir. Bu dönemde Âşık edebiyatı; Dertli, Ruhsati, Âşık Şenlik, Summanî gibi isimlerle temsil edilmiştir. 20.yüzyılda âşık edebiyatı özellikle Cumhuriyet döneminde yeniden yükselen değer olarak görülmektedir. Bu dönemin temsilcileri arasında Konyalı Âşık Mehmet, Âşık Ali İzzet Özkan, Yaşar Reyhani, Mahsuni Şerif gibi isimler yer almaktadır.

20. yüzyılda yetişmiş önemli âşıklardan biri de Davut Sularî'dir. Türkiye'nin dört bir yanını atıyla gezerek sanatını icra eden Âşık Davut Sularî ünü oranında yazılı kaynaklara yansıtılamamıştır. Bizi böyle bir çalışmaya

yönelten sebep Âşık Davut Sularî hakkında yapılmış derli toplu bir çalışmanın bulunmaması olmuştur. Hayatta olmayan, hayatı ve şiirleriyle ilgili yazılı ve sözlü kaynaklarda yeterli malzeme bulunmayan bir âşığı çalışarak, âşıklık geleneğine bu çalışma ile katkıda bulunulmak istenmiştir.

Çalışmamızda Âşık Davut Sularî hakkında yayın yapmış, Âşık Davut Sularî'nin şiirlerine yer vermiş Çağrı, Sivas Folkloru, Köz Dergisi gibi pek çok süreli yayın taranarak elde edilen bilgiler değerlendirilmiştir. Antolojik çalışmalardan, Âşık Davut Sularî'nin yaşadığı dönemde TRT çalışanları tarafından kayda alınan şiirlerden, Davut Sularî'yle birlikte çalışmalar yapmış olan insanlardan ve aile fertlerinden toplam 148 şiir tespit edilmiştir. Çalışmamızın metin kısmını oluşturan 148 şiir önce 7'li, 8'li,11'li hece ölçüsüne göre ayrılmıştır. Bu şekilde ayırdığımız şiirler ilk hanelerinin son harflerine göre alfabetik bir sıraya konularak sıralanmış ve çalışmamızın diğer bölümlerinde kullanılan dize ve dörtlükler bu sıraya göre belirtilmiştir.

Çalışmanın Giriş Bölümünde; Âşık Davut Sularî'nin yetiştiği Erzincan'ın kültürel ortamının özellikleri belirtilmiş, tarihi özelliklerine yer verilmiş, Erzincan çeşitli yönleriye tanıtılmaya çalışılmıştır. Erzincan gelenek ve göreneklerine yer verilerek Âşık Davut Sularî'nin yaşadığı dönemin eğitim ve kültür yapısı ortaya konulmaya çalışılmış ve Erzincan'ın ağız özelliklerine yer verilmiştir. Böylece Erzincan kültürüyle yetişen Âşık Davut Sularî'nin hem tanıtılması, hem de şiirlerinin doğru anlaşılarak, yaşadığı şartlar içinde değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Birinci Bölümde; yazılı kaynaklar, ses kayıtları, şiirler, Âşık Davut Sularî'yi yakından tanıyan insanlar ve ailesiyle yapılan görüşmeler ışığında Âşık Davut Sularî'nin hayatına dair elde edilen bilgiler verilmiştir. Tezimiz Âşık Davut Sularî'nin çeşitli yönleriyle ele alınıp tanıtıldığı, bilinmeyen yönlerin aydınlatılmaya çalışıldığı bir çalışma olarak ilktir. Bu sebeple ulaşılan her bilgi bizim için önemli olmuştur. Âşık Davut Davut Sularî'nin askerliği ile ilgili bilgilere Millî Savunma Bakanlığı arşivi sayesinde ulaşılmıştır.

Çalışmanın İkinci Bölümünde; âşık, âşık edebiyatı, âşıklık geleneği üzerine genel bir değerlendirme yapılmıştır. Âşık Davut Sularî'nin bu gelenek içindeki yeri, âşıklığını etkileyen kişi ve unsurlar, etkilediği âşıklar ve Türk halk müziği sanatçıları bu bölümde değerlendirilmiştir.

Çalışmamızın Üçüncü Bölümünde; Âşık Davut Sularî'nin şiirleri dil ve üslup özellikleri bakımından incelenmiştir. Şiirlerde yer alan edebi sanatlar, atasözü ve deyimler, yerel söyleyişler, diğer anlatım özellikleri, şiirlerin şekil, tür ve konusu bu bölümde işlenmiştir.

Dördüncü Bölümde ise Âşık Davut Sularî'nin tespit edilen 148 şiiri ile âşıklık geleneğinin önemli bir unsuru olan atışma dalında son derece başarılı olan Âşık Davut Sularî'nin, çeşitli zamanlarda karşılaştığı âşıklarla yaptığı atışmalara yer verilmiştir.

Âşık Davut Sularî'nin askerliğiyle ilgili bilgilerin arşivden çıkarılmasına yardımcı olan yetkililere, eserlerini seslendiren icracıları ve eser listesini oluşturmamızda yardımcı olan MESAM'a, Âşık Davut Sularî'nin eserlerinin telif hakkını uzun bir süre elinde bulunduran Güvercin Müzik arşivlerine ulaşmamızda yardımcı olan Sayın İhsan ÜRÜN'e, elindeki bilgi ve belgelerle çalışmamıza katkısı olan Sayın Berrin SULARÎ'ye, Sayın Mehmet ÖZBEK'e, Âşık Davut Sularî'nin soy ağacını çıkarmamızda gerekli bilgileri elde etmemize katkısı olan ailesine, maddi ve manevi yardımlarıyla her zaman yanımda olan Sayın Mehmet SİNAN'a, hoşgörüsü ve değerli görüşleri için Sayın Müsteşarım Prof. Dr. Necat BİRİNCİ'ye teşekkür ederim.

Çalışmalarım sırasında maddi ve manevi yardımlarını esirgemeyen diğer hocalarıma, emeği geçen büyüklerime ve özellikle danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Ali YAKICI'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Güneş YILMAZ
Ankara / 2006

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ ……I
İÇİNDEKİLER……IV
KISALTMALAR ……IX
GİRİŞ ……..1

ERZİNCAN'IN TARİHİ, COĞRAFİ, KÜLTÜREL DURUMUNA GENEL BİR BAKIŞ

1) Erzincan'ın Kuruluşu ve Adının Verilişi:……..1
2) Coğrafi Durumu:……2
3) İklim Özellikleri:……2
4) Tarihi Durumu:……3
a) Yazılı Tarih Öncesi Dönem:……...3
b) Yazılı Tarih Dönemi:……3
c) İslam Uygarlıkları Dönemi:……3
ç) Selçuklular Dönemi:……4
d) Osmanlı Dönemi:……5
5) Âşığın Yaşadığı Dönemde Erzincan'ın Eğitim Durumu:……...7
a) İlköğretim……..…7
b) Ortaöğretim:……8
c) Yüksek Öğretim:……..9
6) Âşığın Yaşadığı Dönemde Erzincan' ın Kültürel Durumu:……9
a) Hayat Biçimi, Ekonomik ve Mimari Yapı…….……9
b) Giyim-Kuşamı:……..10
c) İnanç Yapısı:……12
ç) Kültürel Etkinlikler:…….....14

BİRİNCİ BÖLÜM……..16

ERZİNCANLI DAVUT SULARÎ'NİN HAYATI, AİLE ÇEVRESİ, MESLEĞİ ve SEYAHATLERİ

1) Doğum Yeri ve Yılı:……...16
2) Anne- Babası ve Kardeşleri: ……..17

3) Soyu :……19
4) Evliliği, Eşi ve Çocukları:……23
5) Eğitimi:……25
6) Askerliği :……26
7) Mesleği:…… 26
8) Üne Kavuşması:…….…. 26
9) Seyahatleri:……27
10) Kişiliği:……..28
11) Aldığı Ödüller:……29
12) Ölümü: ……34
İKİNCİ BÖLÜM……36
DAVUT SULARÎ'NiN ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇİNDEKİ YERİ …….. 36
1. Âşıklığa Adım Atışı ve Gördüğü Rüya:……38
2. Mahlas Alışı :……41
3.Ustası :……42
4. Saz Çalması ve Dedeliği:……43
5. Mesleğini İcra Edişi ve Atışmaları: ……44
a. Atışma, Karşılaşma, Deyişme:……44
b. Davut Sularî'nin Atıştığı Âşıkların İsimleri:……45
c. Etkilediği Âşıkların Davut Sularî Hakkında İfadeleri:……...46
d. Davut Sularî'nin Etkilediği Türk Halk Müziği Sanatçıları:……...48

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM……. ……..……....53
A. DAVUT SULARÎ'NİN DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ……..53
1) Edebî Sanatlar:……..53
a) Teşbih:……54
a.a. Kendisiyle İlgili Teşbihler:……54
a.b. Sevgiliyle İlgili Teşbihler:……..56
a.c Diğer Unsurlarla İlgili Teşbihler:……...58
b) İstiare:…….…60
c) Mübalağa:…….……..61
ç)Teşhis: ……62

d) Telmih :…….. 63
e) Tenasüp:……...64
f) Tariz:…….....66
g) İstifham:……..67
2) Erzincan'ın Ağız Özellikleri ve Davut Sularî'nin Şiirlerinde Yer Alan Mahalli Söyleyişler
a) Erzincan'ın Ağız Özellikleri……..71
b) İsimler:…….80
c) Fiiller:……...89
ç) Argo:……91
3) Deyimler : ……..…92
4) Şiirlerinde Yer Alan Bazı Özel İsimler:…….….99
5) Anlatım Şekilleri:……106
a) Hikâye Yoluyla Anlatım:……107
b) Tasvir Yoluyla Anlatim:……..108
c) Soru Yoluyla Anlatım:……110
ç) Hitap Yoluyla Anlatım:……111
d) Doğrudan Doğruya Anlatım:……112
B.ŞİİRLERİNİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ……...114
1) Hane Sayısı:……115
2) Şiirlerinde Ölçü ve Durakalar :…… 115
3) Şiirlerinin Uyak Örgüsü:……117
a) Yarım kafiye:……119
b) Tam Kafiye:……120
c) Zengin Kafiye:……..……121
ç) Cinas: ……...122
d) Redifler:……122
e) Dudakdeğmez……123

C. ŞİİRLERİNİN KONU BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ:……..128
1) Aşk:……..128
2) Millî Konular:……...135

3) Memleket Şiirleri:……138
4. Dinî Kişi ve Kavramlar :……..140
a) Hz. Muhammed ve Hz.Ali'yi Öven Şiirler……140
b) Kerbela ve Hz. Hüseyin……142
5. Sosyal Konulu Şiirler:……146
D) ŞİİRLERİNİN ŞEKİL ve TÜR BAKIMINDAN İNCELENMESİ:……148
1)Âşık Edebiyatına Ait Şekiller:……..……..148
a)Koşma:……..148
b) Mani: ……..……..153
2) Âşık Edebiyatına Ait Türler:……..155
a)Güzelleme……155
b) Taşlama:……..158
c) Ağıt:……161
ç) Semai:……...162
d) Destan:……..164
e) Tatyan:……..167
f) Türkü:……168
g) Mektup:……..…..171
h) Divan:……...172
2) Dinî Tasavvufi Türk Edebiyatına Ait Türler:……174
a) Nefes:……174
b) Duvaz:……...177
c) Elif-lam……..178
ç) Nasihatname:……...180
d) Methiye:……183
e) Hikmet:……..186
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ……..190
A. DAVUT SULARÎ'NİN ŞİİRLERİ……...190
A.7 Heceli Şiirler:……190
B. 8 Heceli Şiirler:……199
C.11 Heceli Şiirler:……..228
D. Diğerleri:……..335

B. DAVUT SULARÎ'NİN ATIŞMALARI:……354
SÖZLÜK:……..381
SONUÇ:……386
KAYNAKÇA:……390
ÖZET:……..……..396
ABSTRACT:……..……398
EKLER:……..400
1. Âşık Davut Sularî'nin TRT Türk Halk Müziği Repertuvarına Girmiş Eserleri:.....401
2. Âşık Davut Sularî ile İlgili Resimler:……432

KISALTMALAR CETVELİ

%	:Yüzde
A.B.	:Asım Bezirci
age	:Adı geçen eser
Ank.	:Ankara
c.	:Cilt
D.İ.B.	:Diyanet İşleri Başkanlığı
E.Ö.	:Emin Özdemir
İ.L.	:İlknur Levent
İnk.	:İnkılap
İst.	:İstanbul
İTÜ	: İstanbul Teknik Üniversitesi
km.	:Kilometre
Ö.A.A.	:Ömer Asım Aksoy
s.	:Sayfa
TFA	:Türk Folklor Araştırmaları
TRT	:Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
TTK	:Türk Tarih Kurumu
Yay.	:Yayınları

GİRİŞ

ERZİNCAN'IN TARİHİ, COĞRAFİ, KÜLTÜREL DURUMUNA GENEL BİR BAKIŞ

1) Erzincan'ın Kuruluşu ve Adının Verilişi:

Fırat nehrinin önemli bir kaynağını oluşturan Yukarı Karasu Havzası'nda doğu-batı, kuzey-güney yollarının kavşağında bulunan Erzincan'ın hangi tarihte kurulduğu kesin olarak bilinmemektedir. Bazı tarihçilere göre Erzincan'ın kuruluşu M.Ö. Mezopotamya'da yaşamış Sümer ve Akad'lara dayanmaktadır. Erzincan, tarihi bir şehir olmakla beraber, yüzyıllardan beri gerek saldırılar sonucu yakılıp yıkılması gerekse 1047,1445, 1471, 1571,1661, 1782, 1888, 1939 depremleri ve diğer tabii afetler nedeniyle eski eserlerden yoksundur. Ancak bu yönden çevre ilçelerin daha şanslı olduğu söylenebilir. [1]

Erzincan adının Eriza'dan geldiği sanılmaktadır.[2] Asur kaynaklarında geçen Zuhma'nın (Suhma), yörenin bilinen en eski adı olduğu belirtilmektedir. Eriza adı Selçuklular tarafından Erzingan olarak kullanılmış, daha sonra da Erzincan biçimini almıştır. Erzincan adı bir söylentiye göre de Aziriz' den gelmektedir. Selçuklular Aziriz adını çok beğenmiş ve buna "Rahmet yağarsa can Aziriz can", rahmet yağmazsa "yan Aziriz yan" biçiminde bir tekerleme söylemiş, bu tekerlemedeki Aziriz sözcüğü zamanla değişerek, Erzincan biçimini almıştır.[3]

---

[1] *Erzincan İl Yıllığı* 1973, s.1

[2] Ali Kemali, *Erzincan* ,İstanbul 1992 ,s.259
İbrahim Özdemir- Rıfkı Kaymaz-Mehmet Buyruk, *Bütün Yönleriyle Erzincan,* Erzincan 1983, s.26
Tahir Erdoğan Şahin, *Erzincan Tarihi,* , Erzincan 1985, s.137

[3] (http://www.erzincan.gov.tr./tarih.htm)
Erzincan İl Yıllığı, 1973, s.1
Yurt Ansiklopedisi, *Erzincan*, cilt 4, İstanbul 1982, s.2596

2) Coğrafi Durumu: Erzincan, Doğu Anadolu Bölgesi'nde 39 ° 29°28° doğu boylamı ile 39° 45° 12° kuzey enlemi üzerinde 11903 km² yüzölçümüne sahip bir ilimizdir.

Yukarı Fırat Havzası'nda yer alan Erzincan, kuzeyde Giresun, Gümüşhane, doğuda Erzurum, güney doğuda Bingöl, güneyde Tunceli, Malatya, Elazığ ve batıda da Sivas'la komşudur.

İlin topraklarının büyük kısmı Doğu Anadolu Bölgesi'nde yer almakla beraber, kuzeyde kalan küçük bir kısım Karadeniz Bölgesi'ne girmektedir. Şekil bakımından doğudan batıya uzanarak Doğu Anadolu Bölgesi'yle İç Anadolu Bölgesi'ni birleştiren önemli bir geçiş alanında bulunmaktadır.[4]

3) İklim Özellikleri: Erzincan, Orta Anadolu ile Doğu Anadolu bölgeleri iklimleri arasında özel bir yere sahiptir. Kışlar oldukça sert ve kuraktır. Yağmurlar ilk ve son baharda yağmaktadır. Yıllık ortlama yağış 35 cm'dir. Genel durum bu olmakla beraber il dâhilinde de bazı iklim farklılıkları görülebilmektedir.

Erzincan merkez, Kemaliye ve Kemah ilçelerinde iklim biraz daha sertleşmektedir. Bu durumun rakım farklılıklarından ileri geldiği belirtilmektedir.

İlçe merkezlerine göre rakımlar şöyledir : Erzincan; 1190, Kemah; 1130, Ilıç; 1000, Kemaliye; 850, Refahiye; 1589, Tercan; 1550, Çayırlı; 1520'dir.[5]

[4] Mukim Sağır, *Erzincan ve Yöresi Ağızları*, Ank.1995, s.8
[5] M.Hidayet Pasin-Vedat Çelik, *Erzincan Tarihi, Coğrafyası, Folkloru*, 1962, s.15

4) Tarihi Durumu:

a) Yazılı Tarih Öncesi Dönem: Erzincan ilinin yazılı tarih öncesi dönemleriden İlk Tunç Çağı'nda (MÖ.2000-3000) var olduğu tespit edilmiştir. Araştırmalar, Altıntepe'de bulunan Urartu Kalesi'nin İlk Tunç Çağı yerleşmesinin üzerine kurulduğunu ortaya çıkarmıştır.

Buluntular, bu dönem topluluklarını tarım ve hayvancılıkla geçindiklerini, kalayla bakırı belli bir ölçüde karıştırarak tunç elde etmeyi öğrendiklerini göstermektedir. Araç-gereç ve silah yapımında tunç işlendiği, günlük kullanma kapları ile mutfak ve depolama kaplarının kilden yapıldığı belirtilmiştir.[6]

b) Yazılı Tarih Dönemi: Yazılı kaynaklar ve arkeolojik çalışmalardan elde edilen bilgiler, İlk Tunç Çağı sonrasında yörede yerleşenlerin, Hayaşalılar olduğunu göstermektedir. Kuzeyde Rize, Gümüşhane, güneyde Erzincan'ın kuzeyini kapsayan bu bölge, o dönemde "Azzi-Hayaşa" olarak adlandırılmıştır. Bu durum ilk olarak 3.Tudhaliya ve 1.Şuppiluliuma dönemlerini anlatan bir metinde geçmektedir. Metin, 3.Tudhaliya ile oğlu 1.Şuppiluliuma'nın Azzi-Hayaşa topraklarına saldırısından, Kumaha (Kemah-Erzincan) yöresinde Hayaşa Kralı Krannis ile savaşmalarından söz etmektedir. Ancak, metnin bundan sonraki bölümü bulunamadığından ayrıntılar bilinmemektedir.[7]

c) İslam Uygarlıkları Dönemi: İran ile Bizans arasında sürekli savaşlara sahne olan Erzincan ve yöresi, 622'de Bizans İmpratoru Herakleios tarafından Sasanlılar'dan geri alınmıştır. Bu dönemde İranlılarla Araplar arasında süregelen savaşlar, Araplar'ın dikkatini Anadolu'ya çekmiştir. Araplar Halife Ömer (634 -644,) zamanında, Bizans egemenliğinde bulunan Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde uç örgütleri oluşturarak Anadolu'nun içlerine doğru akınlar yapmışlardır. Erzincan ve yöresi, Halife Osman

[6] Yurt Ansiklopedsi, Erzincan, cilt 4, İstanbul 1982, s.2642
[7] age, s.2642

zamanında (644-656) Emir Habib bin Mesleme tarafından tümüyle ele geçirilerek Arap egemenliği altına alınmıştır.[8]

Bizans İmparatoru 2.Justinianus (685-695), Erzincan ve yöresini ele geçirebilmek amacıyla kent halkını ve özellikle Ermeniler'i Araplar'a karşı ayaklanmaları için kışkırtmıştır. Yönetimden memnun olan halk herhangi bir eyleme kalkışmamıştır. Ancak, Araplar arasındaki savaş, uçlardaki güçlerin zayıflamasına yol açmıştır. Bu durumdan yararlanan Bizanslılar, yöreyi kısa zamanda egemenlikleri altına almışlardır. Erzincan ve yöresindeki Bizans egemenliği, Emevi halifesi Abdülmelik zamanına (685-705) kadar sürmüştür. Bu dönemde, Erzincan ve yöresi Bizanslılardan geri alınmış ve yeniden Araplar'a bağlı bir eyalet olmuştur.(699)

Emeviler' den sonra yöre, Abbasiler'in egemenliği altına girmiştir. Halife olan Memun ve Mutasım zamanlarında da Erzincan yöresinde olaylar olmuş, yöre Bizans'ın eline geçince Me'mun Bizans üzerine sefer düzenlemek zorunda kalmıştır. Daha sonra Erzincan bir kez daha Araplar'ın yönetimine geçmiştir.Ömer bin Abdullah'ın ordusu disiplinsizlik yüzünden bozguna uğrayınca Bizanslılar sınır boylarında yeniden ayaklanmaya başlamış, Bizanslı komutan Bardas Fokas Bizans'a karşı ayaklanarak bütün Anadolu'yu ele geçitmiştir.[9]

ç) Selçuklular Dönemi: 10. ve 11. yy.'a doğru Araplar'ın Anadolu'daki hakimiyeti azalmaya başlamıştır. Bu dönemde, doğudan gelen ve Selçuklular'ın öncüleri olan Türkmenler de Anadolu'nun siyasal dengesini sarsmaya başlamışlardır. Doğu Anadolu'da Bizans sınırlarını zorlayan Gümüştekin, Afşin ve Ahmadşah gibi komutanların yönetimindeki Türkmen akınlarını durdurabilmek için Bizanslılar, çeşitli girişimlerde bulunmuşlardır. Türkmenler, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki baskılarını gittikçe artırmıştır.

[8] Yurt Ansiklopedsi, *Erzincan,* cilt 4, İstanbul 1982, s.2600
[9] age, s.2600,2601

Diogenes'in 1071'de yenilmesi üzerine Türk Beyleri Anadolu'yu fethe başlamışlardır.[10]

d) Osmanlı Dönemi:1401'de Timur'dan kaçarak Osmanlılar'a sığınan Ahmet Celayir Akkoyunlu Kara Yusuf'u da yanına alarak Erzincan üzerine yürümüş ve kenti kuşatmıştır. Bayezid, Erzincan yönetimini Kara Yusuf'a bırakarak kentten ayrılmıştır. Kara Yusuf 16 gün sonra kent halkı ile anlaşamayarak Erzincan'ı terk etmiştir. Daha sonra halkın da isteği ile Mutahharten yeniden Bayezid tarafından yönetime atanmıştır. Kanunî Sultan Süleyman döneminde Erzincan kültürel, ekonomik ve sosyal açıdan hayli gelişmiş. Kanuni Sultan Süleyman 1534 Tebriz ve1540 İran seferinde iki kez Erzincan'a gelmiştir. [11]

Erzincan, 1514 -1520 arasında Bayburt sancağı ile birlikte Bıyıklı Mehmet Paşa' tarafından yönetilmiştir. Erzincan 1535'te Erzurum Beylerbeyliği kurulunca buraya bağlı Kemah sancağının bir kazası olmuş, 1566'da Kemah sancağı kaldırılınca doğrudan Erzurum Beylerbeyliği'ne bağlı bir kaza durumuna getirilmiştir. 17.yy.'da bu durumunu koruduğu anlaşılan Erzincan 1777 -1787 arasındaki Osmanlı yönetim düzenini gösteren Başbakanlık Arşivi'ndeki Maliye'den Müdevver 9550 no'lu defterde Kemah, Kuruçay ve Tercan ile birlikte Erzurum Eyaleti'ne bağlı bir kaza olarak sayılmakta ancak yanında "livadır" notu bulunmaktadır.

1516 -1518 tarihli tahrirde, kentte 20 mahalle olduğu kaydedilmiştir. Bunların 7'si Müslüman, 13'ü Ermeni mahallesidir. 1530 yazımında ise Müslüman mahallesi 6, Ermeni mahallesi 14 olarak gösterilmiştir. Evliya Çelebi, Seyahatnamesinde kentin 48 mahallesi olduğu yazar. 1516 -1518 'de kent nüfusu yaklaşık 4.000 kadardır. 1530'da ise nüfusun 4.500'e çıktığı

[10] age, s.2601
[11] age, s.2603

anlaşılmaktadır. 17.yüzyıl ortalarında ise kent nüfusunun 10.000 dolaylarında olduğu tahmin edilmektedir.[12]

1516 -1518 tarihli tahrir defterindeki bilgilerden anlaşıldığına göre, bu dönemde Erzincan'da 8 zeamet ve 133 tımar bulunmaktadır. Yine bu dönemde Erzincan'ın 112 köyü,128 mezrası vardı.1530 yazımında ise köy sayısının 121, mezraların ise 68 olduğu belirtilmektedir.[13]

Erzincan, doğal yapısının elverişliliği nedeniyle eskiden beri tarımın, zenaatın ve buna bağlı olarak da ticaretin canlı olduğu bir yerdir. 13.yy.'da gezgin Marco Polo kentte dokumacılığın gelişmiş olduğunu yazmıştır.14.yüzyılda İbni Batuta da kentte dokumacılığın ve bakır eşya yapımının ileri düzeyde olduğunu kaydetmiştir.

Kent, Osmanlı döneminde de bu canlılığını korumuştur. Tahrir defterlerine göre Erzincan'da başlıca buğday, arpa, pamuk, kendir, akdarı, karaburçak, bakla ve nohut üretilmektedir. Bağcılık ve meyvecilik de gelişmiştir. Özellikle üzüm, kiraz, dut, elma, armut, kayısı ve ceviz yetiştirilmiş ve şarap üretimine de yer verilmiştir.[14]

Kentte eskiden beri var olan dokumacılık, boya yapımının da gelişmesini sağlamıştır. Boyahanelerin kent gelirine önemli katkı sağladığı anlaşılmaktadır. 1516- 1518 yıllarında düzenlenen tahrir defterlerine göre, kentin yıllık geliri 224.753 akçedir. Bunun 120.000 akçesini karadamga ve meyhane resmi, 50.000 akçesini boyahane mukataası,15.000 akçesinin değirmen resmi, 12.000 akçesini Hıristiyanlar'dan alınan ispenç resmi oluşturmuştur. Aynı yıllarda padişah hasları geliri 146.000 akçedir. 1530 yazımında ise karadamga ve meyhane resmi 90.000 akçe, boyahane

[12] age, s.2603
[13] age, s. 2603
[14] age, s. 2603

mukataası 50.000 akçe olarak tespit edilmiş ve bu gelirin tümünün Bayburt Sancakbeyi'ne ayrıldığı belirtilmiştir.[15]

5) Âşığın Yaşadığı Dönemde Erzincan'ın Eğitim Durumu

a) İlköğretim:

Savaş ve işgal dönemi Erzincan'daki pek çok yapıyı olduğu gibi ilköğretimi de sarsmıştır. Cumhuriyet dönemine ilde sadece 26 okulla girilmiştir.

1950'lilerin il yaşamına getirdiği canlılık ve nüfus artışına bağlı olarak hem kır hem de kentteki öğrenci sayıları artarak,1960 başlarında öğrenci sayısı 27.000 olmuştur. Öğrenci sayısındaki artış devam ederek 1970'lerin başında 42.000'i aşmıştır. Ancak 1970'li yıllarda ağırlıklı kırsal alandan kaynaklanan göç nedeniyle öğrenci sayısında bir düşme olmuştur. Öyle ki, 1979 -1980 öğretim yılında kentteki öğrenci sayısı 1970'lerin başına göre fazla değişmezken kırsal kesimdeki ilkokullarda mutlak anlamda bir gerileme söz konusu olmuştur. Bu gerileme, esas olarak erkek öğrencileri etkilediği için de, ilkokullardaki kız-erkek oranı ilk kez birbirine yakın bir düzeyde gerçekleşmiştir.[16]

Erzincan'da Cumhuriyet Dönemi'ne 82 öğretmenle girilmiştir. O sırada öğretmen başına 89 öğrenci düşmektedir. 1930'lu yıllarda öğretmen sayısı öğrenci sayısını karşılayacak ölçüde artmıştır. Öyle ki; 1937'de eğitmenlerin desteğine rağmen, ildeki her öğretmene yaklaşık 70 öğrenci düşmüştür.1960'lı yılların başında öğretmenlerin sayısı 600'ü bulduğu hâlde her birine yaklaşık 43 öğrenci düşmüştür. 1970'lerden sonra öğrenci sayısında görülen azalmaya karşılık öğretmen sayısının normal gelişini sürdürmesi nedeniyle bu oranda bir

[15] age,s. 2604
[16] age, s. 2642

düzelme olmuş ve 1979-1980'de öğretmen başına 20 öğrenci düşer duruma gelmiştir.[17]

b) Ortaöğretim: Erzincan'da ortaöğretimdeki öğrencilerin, 1970' lerden önce meslek okullarıyla genel ortaöğretim kurumlarına yarı yarıya denilebilecek bir oranda dağıldıkları görülmektedir. Ancak, 1960' larda ortaokulların, 1970' lerde liselerin yaygınlaşması nedeniyle bu oran genel ortaöğretim kurumları lehine bozulmuş ve meslek okullarının öğrenci oranı dörtte bire düşmüştür. Bu dönemde Erzincan'daki meslek okullarının yalnız ilin değil, çevre illerin de gereksinimini karşılayamadığı görülmektedir.[18]

Cumhuriyet döneminin ilk genel ortaöğretim kurumu olan Merkez Ortaokulu 1944'te öğretime açılmıştır. 1950'lerde ilde hâlâ ortaokuldan yoksun ilçeler bulunmaktadır. 1962'de İliç, Seyda, Fırat, 1964'te de Çayırlı ortaokullarının açılmasıyla Erzincan'ın tüm ilçeleri ortaokula kavuşmuştur.1980'lerin başında ildeki ortaokul sayısı 40'a yaklaşmıştır. Erzincan 'da 1978 -1979 öğretim yılında ortaokul mezunu olan 1945 kişinin % 84'ü lise öğrenimini sürdürmüştür.[19]

1960 başlarına kadar ilin tek lisesi konumunu koruyan Erzincan Lisesi 1947 -1948 öğretim yılında açılmıştır. 1959-1960'a kadar Merkez Ortaokulu bünyesinde yer alan lise, bu tarihte kendi binasına geçmiştir.1961-1962'de 28 öğrencisiyle Erzincan Akşam Lisesi ilin ikinci lisesi olarak öğretime başlamıştır. Bu okul, yaşları öğrenim çağını aşmış olup çoğu çalıştığı için öğretime devam edememiş gençlere imkân sağlamıştır. Öğrenim süresi 4 yıl olan lisede öğrencilerin büyük bölümünü erkekler oluşturmuştur.1964 -1965 öğretim yılında ildeki bu 2 lisede okuyan 500'ü aşkın öğrenciden ancak %18'ini kız öğrenciler oluşturmuştur. Öğretmenlerin yarıdan çoğunu dışardan derse gelen

[17] age, s. 2642
[18] age, s.2643
[19] age, s.2643

yardımcı elamanlar oluşturmuştur. Akşam Lisesi'nin ayrı bir öğretim kadrosu olmadığı için dersleri Erzincan Lisesi öğretmenleri vermiştir.[20]

1970'ler bu ilde liselerin yaygınlaşma gösterdiği yıllar olmuştur.1980'lerin başında ilde lisesi olmayan okul kalmamıştır.1979 -1980 öğretim yılında ildeki 10 lisede okuyan öğrenci sayısı 2.500'e yaklaşmıştır. Bu arada kız öğrencilerin katılma oranı dörtte bire yükselmiştir.[21]

c) Yüksek Öğretim: Erzincan'da, ortaöğretimin 1960'lı ve 1970'li yıllarda yapmış olduğu sıçramaya karşın ilde, ortaöğrenim görmüş olanların gereksinimini yerel düzeyde karşılayabilecek Yükseköğretim kurumları mevcut değildir. Bu dönemde yüksek öğrenim alanında atılan tek adım,1977'de açılan Meslek Yüksek Okulu ile sınırlıdır.[22]

6) Âşığın Yaşadığı Dönemde Erzincan' nın Kültürel Durumu

a) Hayat Biçimi, Ekonomik ve Mimari Yapı: Yörede başlıca ekonomik etkinliği tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır.Toplumsal hayat da buna uygun bir biçimde gelişmiştir. Türkiye'nin az gelişmiş bir bölgesinde yer alan Erzincan'da toplumsal değişme sınırlı olmuştur. Hayat biçiminde geleneksel topluma özgü nitelikler ağır basmaktadır. Merkez ilçe dışında bu nitelikler daha güçlüdür.

1980'lerin başında da kırsal kesimde birkaç odadan oluşan toprak damlı, kerpiç duvarlı geleneksel konutlar çoğunluktadır. Bu durum aynı mekânların zorunlu olarak değişik amaçlarla kullanılması sonucunu doğurmaktadır. Isınmak için genellikle tezek yakılmaktadır. Geleneksel geniş

[20] age, s.2643
[21] age, s.2643
[22] age, s.2643

aile tipi burada da varlığını sürdürmektedir. Ancak toplumsal değişmeyle geniş aile yapısı çözülmekte, ana-baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan çekirdek ailelerin sayısı artmaktadır.[23]

Sınırlı da olsa sanayileşme, tarımın makineleşmesi, ulaşım imkânlarının artması, eğitim ve iletişim hizmetlerinin yaygınlaşması sonucu geleneksel yapı çözülme sürecine girmiştir. Barınma, beslenme, giyim, kuşam ve sağlık alanlarında kent değerleri yaygınlaşmaktadır. Dinî yaklaşımlarda, eskiye oranla gevşeme olduğu görülmektedir. Bu oluşum Erzincan'da ve ilçe merkezlerinde daha belirgindir. İlçe merkezleri kent tanımına girmeseler de birer idari merkez olmaları dolayısıyla çağdaş etkilere daha açık olarak görülmektedir.

Kırsal alandan kopan nüfus, büyük ölçüde il dışına göçmüştür. Büyük kentlerde ve yurt dışında kent yaşamıyla tanışan bu insanlar eski çevrelerini büyük şehrin getirdiği bazı hayat standartlarıyla etkilemişlerdir.[24]

b) Giyim-Kuşamı: Toplumsal değişmeye parelel olarak yerel giysilerin yerini çağdaş giysiler almıştır. Yerel giysiler kırsal kesimde günümüzde de yaygındır. Kadın giyiminde yerel özelliklere şehirlerde de rastlanmaktadır. Yerel giysilerle çağdaş giysilerin birlikte kullanımı bir giyim-kuşam özelliği olarak belirmektedir**.**

Köylerde kadınlar, astarlı iki entariyi üst üste giymektedirler. Bu entariler topuğa kadar uzanmaktadır. Yörede üç eteğe, üç peşli entari de denilmektedir. Üç etekle birlikte, geniş bir şalvar, uzun keten ve bürümcük gömlekler giyilmektedir. Belde şal kuşak, gümüş kemer kadın giyimini tamamalayan unsurlardır. Başa ise peştamal, yazma sarılmaktadır. Yerli tezgahlarda ince yünden dokunan ihram (yörede ehram denilmektedir)yaygın bir sokak giysisidir ve ihram dikişsizdir. İhram tüm bedeni sarmakta ve

[23] age, s.2653
[24] age, s.2653

yalnızca gözleri açıkta bırakmaktadır. Yörede çarşaf da sokak giysileri arasında sayabileceğimiz kıyafetlerden biridir.

Bölgede erkekler yaygın bir biçimde siyah ya da koyu kahverengi, paçaları bol pantolon, yakasız, kenarları işli avcı yeleği giymektedirler. Yünden dokunmuş bel kuşağı geniş, düz biçimde sarılmaktadır. Ayaklarda geniş ya da sivri uçlu yemeni, türlü renklerde yün çorap kullanılmaktadır.[25]

Kadın giyimini oluşturan unsurların açıklamaları kısaca şöyledir:

Entari: Biraz bolca olan, düz elbisedir. Kolları uzun ve yakası düzdür. Günlük olarak giyilen bu entari, belbağı denilen bir bağla bağlanmaktadır.

Üçetek: Vücuda iyice oturan, hakim yakalı bir giysidir. Ön boydan, yanlar ise bel kısmında açık olduğu için meydana gelen bu üç parçadan ismini almıştır. Tahtalı, kutnu ve kadife kumaşlardan yapılmaktadır. Üzerine gümüş kemer takılmaktadır.

Şalvar: Pantolonvari bir kıyafettir. Alt kısmı paçadan olmadığından pantolonvari denilmektedir. Üçetekle birlikte giyilir.

Başörtüleri

Ehram (İhram): İnce yün ipekten dokunur. Renkleri beyaz, kahverengi ve siyahtır. Üzerinde çeşitli motifler vardır.

Hindi (Yazma): Kağıtlar arasında satılan desenli ince tülbenttir. Yaşmak, fitos ve düz örtü şeklinde kullanılır, kenarları oyalıdır.

Tülbent: Beyaz ince bir örtüdür. Kenarları oyalı olup, yazma gibi kullanılmaktadır.

[25]Yurt Ansiklopedisi, *Erzincan,* c. 4, İstanbul 1982, s. 2653

Namaz Örtüsü: Büyüklü ve küçüklü olmak üzere iki kısımdır. Düz olarak başa alınır, daha ziyade yaşlı kadınlar kullanmaktadır.

Pırpırlı: Kırmızı tülden yapılan bir başörtüsüdür. Kenarları boncuk oyalıdır. Üzeri pırpır denilen pul boncukla işlenir.

Ayakkabı: Yemeni ve kundura giyilir.

Aksesuarlar: Tepelik, saçlık, bilezik, kemer ve küpedir.

Kullanılan Kadın Kumaşları: Kadife, kutnu, çitari, alaca, manisa, atlas, pullu sehavi ve kervancıların memleketimize soktukları Hint kumaşıdır. [26]

Erkek giyimini oluşturan unsurlarının açıklamaları ise şöyledir:

İşlik: Yelek altında giyilen yakasız mintandır. Genellikle çizgili kumaşlar tercih edilmektedir.

Fes ve Ebaniye: Kırmızı renkten püsküllü fes kullanılmaktadır. Ortasından sarkan püskül, siyahi ibrişimden yapılmıştır. Fes üzerine ebaniye sarılır. Ebaniye, sarı renkli, ipekli bir kumaştır. Üzeri motif işlemelidir.

Poççikli Yemeni : Bildiğimiz bir çesit ayakkabıdır.

Aksesuarlar: Saat, köstek ve hançerdir.

Kullanılan Kumaşlar: Kadife, çuha kumaş ve tamamen yün olan mahalli kumaş kullanılmaktadır.[27]

c) İnanç Yapısı:Yörede müslümanlıkla birlikte ortaya çıkan geleneksel yapı günümüzde de korunmaktadır. Dinî ve din dışı inançlar güçlü ve yaygındır. Alevilik ve aşiret düzeni de inanç yapısının biçimlenmesinde etkili olmuştur. Bu dönemde Seyyitlik ve Dedelik gibi kurumlar da etkinliğini

[26] http://www.erzincan.gov.tr/folklor.htm
[27] http://www.erzincan.gov.tr/folklor.htm

korumaktadır. Geleneksel toplum özelliklerinin ağır bastığı Erzincan'da dinî yapı güçlüdür. Halkın hemen hemen tümü müslümandır. Sünni toplulukların yanında Alevi topluluklar da bulunmaktadır. Dedelik, seyyitlik kurumları etkinliğini günümüzde de sürdürmektedir. Bunların "keramet" sahibi olduklarına inanılmaktadır. Zor duruma düşen, seyyit ya da dedesine başvurmaktadır. Seyyit ve dedeler kendisine bağlı olanların verdiği "uma" ile geçinmektedir. "Uma" geleneksel bir armağandır. Para, buğday, hayvan vb. biçiminde de verilebilir.[28]

"Uma" kelimesinin Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü adlı çalışmada halk ağzında üç faklı kullanımının olduğu belirtilmektedir. Uma kelimesi halk ağzında kalça, armağan ve yağı çukarılmış ayranın kaynatılmasıyla yapılan peynir anlamlarında kullanılmaktadır.[29]

Tarama Sözlüklerinde "uma varmak" şeklinde karşımıza çıkan bu kelime umarak, ümitle gitme anlamlarında kullanılmıştır.[30]

" Uma" kelimesinin Türk Dil Kurumu kişi adları sözlüğünde erkek ismi olarak kullanıldığı ve armağan, misafir anlamlarına geldiği belirtilmektedir.[31]

Seyyit ve dedelere verilen uma'nın armağan anlamında kullanıldığı görülmektedir.

Erzincan'da halk kültürü, merkez ilçeler ile diğer ilçeler arasında ufak tefek ayrılıklar göstermektedir. Halk üzerinde hâlâ tarikatların etkisini görmek mümkündür. Tarihi "Erzincan Efendiliği" diye vasıflandırılan, olayları hoş karşılama alışkanlığı üzerinde de, doğal koşulların olduğu kadar tarikat merkezi oluşunun da etkisi vardır. Merkez ilçenin Cumhuriyet'le birlikte yapılan

---

[28] age, s.2654
[29] *Türkiye'de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü*, c.XI, Ank.1993,s.4035
[30] *Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü*, Ank. 1957,s.782
Tarama Sözlüğü, c.VI, Ank.1972, s.3958
[31] http://www.tdk.gov.tr/adsozlugu/AdArama.asp

hareketleri benimsemesi, savunması, halkın sert dinî kurallar içine sıkışmamış ve bağnazlıktan uzak kalmış olmasının bir sonucudur.[32]

ç) Kültürel Etkinlikler:

Davut Sularî'nin yaşadığı dönemde Erzincan'da en önemli kültürel etkinlik 1935- 1940 yılların arasında Erzincan Halkevi'nin etkinlikleri olmuştur. Halkevleri'nin çalışmaları, yöredeki kurumları da olumlu yönde etkilemiştir. 1950'de Halkevleri'nin kapanışından sonra ilde kurumsal düzeyde bir etkinlik görülmemiştir. [33]

İldeki kitaplık çalışmalarının tarihi medreselere kadar uzanmaktadır. Ancak 1939'daki büyük depremle birlikte bu kurumların birçoğu yıkılmıştır. Erzincan'da yeni bir kitaplığın kuruluşu ancak 1955'te gerçekleşebilmiştir.

İlde basın alanında ilk düzenli etkinlik 1942'de başlamıştır. Bu tarihte il özel idaresi "Yeni Erzincan" adıyla bir gazete yayımlamıştır. Bağımsız gazetelerin yayımlanması, 1950'li yıllarda başlamıştır. Bunda çok partili düzene geçişin de etkisi görülmektedir. Bu etkinin en açık örneği 1950'de Sadullah Erim ve Eyüp Bezirci'nin çıkardıkları gazetenin "Demokrat Erzincan" adını taşımasıdır. Bunu Öz Erzincan, Doğu, Yeşil Eğin, Kazankaya, Birlik, Erzincan'ın Sesi, Gurbet gibi gazeteler izlemiştir.

Erzincan yöresinde bulunan tarihi eserler ihtiyacı karşılayacak bir müzenin kurulamaması nedeniyle Ankara ve çevre illerdeki müzelerde sergilenmiştir. Sergiler, okulların yıl sonu etkinlikleri içinde gerçekleştirilebilmiştir. Bireysel ya da grup sergileri için 1980'lere kadar Halk Eğitim Merkezi ve Orduevi salonlarından yararlanılmıştır. [34]

---

[32] *Erzincan İl Yıllığı*, 1973 s. 78
[33] Yurt Ansiklopedisi, *Erzincan,* c. 4, İstanbul 1982-1983, s.2665
[34] age, 2666

Erzincan Ulalar Belediye Başkanı Ercan Koçer'den alınan bilgiye göre Davut Sularî'nin hayatta olduğu dönemde Erzincan'da resmî bir cemevi kurulmamıştır. Erzincan'da ilk cemevi âşığın ölümünden yaklaşık dört yıl sonra 1989 yılında kurulan Kurutilek cemevi olmuştur. Bunu 1992 yılında Hacıali Palangası cemevi takip etmiştir. 2002 yılında Ulalar, 2004'te Erzincan, 2006 yılında ise Mertekli ve Avcılar cemevi kurulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

ERZİNCANLI DAVUT SULARÎ'NİN HAYATI, AİLE ÇEVRESİ, MESLEĞİ, SEYAHATLERİ

1.Doğum Yeri ve Yılı:

Asıl adı Davut Ağbaba'dır. Âşık Davut Sularî H.1341, M.1925 yılında Erzincan'ın Tercan ilçesine bağlı olan Çayırlı (Mans) bucağında doğmuştur. 1954 yılında Mans adı Çayırlı olarak değişmiştir.

Çalışmalarımız sırasında ulaştığımız doğum bahsinin geçtiği ondört kaynaktan dokuzu Âşık Davut Sularî'nin doğum yılını 1925 olarak vermektedir.[35] Sularî' nin doğum yılı Tercan Askerlik Şubesi'ndeki kayıtlara göre de 1925 olarak geçmektedir.

Ancak üç farklı kaynakta doğum yılı 1926 olarak ifade edilmiştir.[36] Elimizdeki bilgi ve belgeler Âşık Davut Sularî'nin 1925 yılında doğma ihtimalinin çok güçlü olduğunu göstermektedir.

---

[35]Melih Duygulu, *Âşık Davut Sularî*, Kalan Müzik Arşiv Serisi, İst. 1999, s. 2

Mazlum Nusret Kılıçkıran - Mustafa Özcan, *Tercan Ellerinden Bir Gönül Ozanı Menzile Vardı*, TRT'de Yayınlanan Program Arşivi, s.2

Emir Kalkan, *XX.Yüzyıl Halk Şairleri*, Kültür Bakanlığı,1991 s. 330,

Mehmet Gökalp, *Tercanlı Âşık Davut Sularî*, TFA,Nisan 1953, cilt 2, sayı 45, s.714

Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı, Â*şık Davut Sularî*, yayın no:8, s.3

İrfan Ünver Nasrattınoğlu, *Âşıklık Geleneğinin Bütün Geleneklerini Yerine getirebilen Fırat Havzalı Âşık Davut Sularî ,*Fırat Havzası 2.Folklor ve Etnografya Sempozyumu Bildirileri s.207

Davut Sularî web sitesi: Davut Sularî http://www.turkuler.com/ozan/davut.asp

Âşık Davut Sularî Dede,"Edibe Sularî ile Söyleşi" , Kervan Dergisi, İst.Ocak 1993, s. 3

Hayrettin İvgin , Â*şık Davut Sularî*, TFA, Ankara 1985, s. 138

[36] Bekir Karadeniz, *Ela Gözlüm Türküler,* İzmit 1997,s.550.

http://www.turkuler.com/ozan/davut.asp

Mehmet Yardımcı, *Davut Sularî ile Son Sohbet*, Erciyes Dergisi, sayı:105, s.29-33

“Doğumum Erzincan Çayırlı yerim
Böyle manadadır ol nazlı pirim
Ben bir mazlum canan, demirem şirin
Fazilet künyesin bulsa Yardımcı”(50/5)

“Etrafına sıra dağlar çekilir
Eteğinden zemzem sular dökülür
Ovasının mahsulü bol ekilir
Her tarafa gider malın Çayırlı”(54/2)

“Kıblesine Morpet dağı yaslanır
Güzelleri al giyinir süslenir
Ele yazın yaylasında gergef beslenir
Şimdi kar oldu da belin Çayırlı”(54/3)

“Sordum gelin gelir Tercan elinden
Köroğlu taşından kötür belinden
Yemlik toplar Sarıkaya yolundan
Naz-ı eda ile sallanır bir hoş” (125/2)

2) Annesi, Babası ve Kardeşleri:

Âşık Davut Sularî’nin babası Veli Ağbaba, annesi Cezayir Hanım’dır. Âşık Davut Sularî, Veli Ağbaba ile Cezayir Hanım’ın beş çocuğunun ilkidir.

Davut Sularî’nin babası Veli Ağbaba’nın ilk hanımı Rinde olup çocukları olmadığından Rinde Hanım Veli Baba’yı, Çayırlı’nın Kavaklıdere Köyün’den Zeynel Ağa’nın kızı Cezayir ile evlendirmiştir.

Veli Ağbaba ilk eşi Rinde Hanım'ın çocuğu olmadığı için Âşık Davut Sularî'nin nüfus kaydını Rinde Hanım'ın üzerine yaptırmıştır.[37]

Veli Ağbaba'nın babası Baba Gali (Kaltuk Mehmet Ağa) Tunceli'nin Pülümür ilçesinin Baba Şenlik Köyüne yerleşmiş ve orada vefat etmiştir.

"Aldığı hatundan olmadı evlat
Zeynel Dolaş'ın kızıynan oldu bermurat
Cezayir anadan dört oğul hayhat
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba"(33/6)

"Büyük oğlu Davut, Hasan, Müslüm var
Onun büyüğünde dert kat kat karar
Felek pusu kurmuş hep onu arar
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba"(33/7)

Veli Ağbaba'nın Cezayir Hanım'dan Edibe adlı bir kızı olmuş ancak vefat etmiştir. Âşık Davut Sularî'nin babası Veli Ağbaba'nın sırasıyla Davut Sularî, Müslüm, Hasan ve Haydar adlı dört oğlu olmuştur.[38]

[37] http://turkuler.com./ozan/davut.asp
[38] Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı, *Âşık Davut Sularî*,no:8: s.3
Birgitay Aktaş,*Âşık Davut Sulari'nin 15 Eserinin Müzikal ve Edebî Açıdan incelenmesi*, yayımlanmamış Bitirme Tezi, İTÜ Devlet Konservatuvarı, İstanbul 2003, s.3

3) SOYU :

Âşık Davut Sularî'nin, hakkında elde edilen bilgiler ve kendi ifadeleri incelendiğinde manevi soyunun Haşimî kabilesinden, İmam Musa-i Kazım'ın torunu, İbrahim-i Mükerremin oğlu Seyit Mahmut Hayranî Veli'nin neslinden geldiğinin ifade edildiği görülmektedir.[39] Böylelikle soy ağacı İmam Musa-i el Kazım'a buradan da Hz. Ali ve Hz. Muhammed'e kadar dayandırılmaktadır.

Âşık Davut Sularî'nin dedesi Pir Kaltuk tüm aşiretiyle birlikte Tunceli'nin Nazimiye ilçesi Kureyşanlılar Köyü'nden, Erzincan'ın Tercan ilçesi'nin Çayırlı (Mans) bucağına yerleşmişlerdir.[40]

Davut Sularî'nin biyolojik soyunun verildiği tablo aşağıdaki gibidir.

[39] Mehmet Yardımcı, *Davut Sularî ile Son Sohbet*, Erciyes Dergisi, sayı:105, s.29-33
Mehmet Özbek, *Âşık Davut Sularî ile Söyleşi*, İstanbul, 1976
[40] Melih Duygulu, *Âşık Davut Sularî*, Kalan Müzik Arşiv Serisi, İst. 1999 s.2,

SECERESİ:

Baba Sadık

↓↓

Dersim'de ölmüş. Köyü bilinmiyor.

Baba Cafer

↓↓

Dersim'de ölmüş. Köyü bilinmiyor

Seyit Ali

↓↓

Dersim'de ölmüş. Köyü bilinmiyor

Seyit Hüseyin

↓↓

Derviş Ali ↓↓	**Derviş Mustafa** ↓↓	**Derviş Veli** ↓↓	**Derviş Gali** ↓↓
Veli	Hüseyin	Ali	**Gazili'den:**
Kahraman	Mehmet	Mehmet	Baba Veli
	Ali	İsmail	Hüseyin
		Süleyman	**Kudanlı'dan:**
		Nesimi	Memili
		Aziz	Ali
		İsmail	Kamer
			Baba Veli'den Olanlar ↓↓
			Edibe(ölür)
			Davut (Sulari)
			Hasan
			Müslüm
			Haydar
			Davut Sularî' den Olanlar ↓↓
			Edibe (Madımak Otelinde çıkan yangında ölmüştür)
			Kelime
			İbrahim Sani
			Reyhani
			Eşi Zafer'den olan oğlu Düzgün Murat Ağbaba

Doğu Anadolu'daki Alevi toplumunu, inaç yönünden etkileyen, yönlendiren, onlara, "pirlik, dedelik, rehberlik" eden ruhanî kesim, kendi aralarında bir takım dallara ve kısımlara ayrılmaktadır. Bu sınıflandırmada genellikle şöyle bir tablo dikkati çekmektedir:[41]

1.Kureyşanlılar
2.Baba Mansurlular
3.Pir Sultanlar
4.Ağuçanlar(Ağu içenler)
5.Sarı Saltıklar
6.Üryan Hızırlar
7.Derviş Cemaller
8.Seyit Sabunlar
9.Sinemilliler
10.Şeyh Ahmet Dedelker
11.Dede Karkınlar
12.Hıdır Abdal Ocağı

Kureyşanlılar Türk zümrelerinden olup Erzincan, Nazimiye, Mazgirt yörelerinde bulunmaktadırlar. Ayrıca konar- göçer Kureyşan Türkmen aşiretinin Akhisar sancağında da olduğu Osmanlı kayıtlarında yer almaktadır. Erzincan ve Tercan'ın yirmi kadar köyünde nüfusları vardır.[42]

Ali Kemali, Erzincan valisi olduğu dönemlerde yaptığı araştırmalar sonucu yazdığı "Erzincan" tarihinde bu bölgedeki aşiretlerin "millî söylentilere" göre Şeyh Hasanlı ve Dersimli kollarında toplandıklarını, Kureyşanlılar'ın Dersim kolunda Nazimiye ve Mazgirt bölgelerinde toplu olarak bulunduklarını belirterek Kureyşanlıları bir takım dallara ve şubelere ayırmaktadır. Buna göre Kureyşanlılar şu kollara ayrılmaktadır.

---

[41] *Anadolu Alevilerinin İnanç Önderleri http*:// www.hbektas.gazi.edu.tr
[42] Tahir Erdoğan Şahin, *Erzincan Tarihi,* Erzincan 1985, s.524

1.Hüseynan
2.Gülnan
3.Kalyan
4.Valyan
5.Aliyan
6.Heman
7.Süleymaniyan
8.Çitan
9.Güdan
10.Seyhan
11.Gaziyan

Bu şekilde ayrı ayrı şubelere ayrılan Kureyşan dalları, adlarını taşıyan kişilerden çoğalıp gelişmişlerdir. [43]

Kureyşan / Hacı Kureyş Ocağı hakkında verilen bilgiler şöyle özetlenebilir:

Bu soydan gelen dedelerin anlattığına göre Hacı Kureyş, Seyit Mahmut Hayranî' nin soyundan gelmektedir. Düzgün Baba da Hacı Kureyşin tek oğludur. Tunceli'deki ocak, Mazgirt kazasının Düzgün Baba civarındaki Büyük Köyü'ndedir. Rivayete göre Moğol istilasıyla başlayan göç sırasında Hacı Kureyş Horasan'dan çıkarak Nizip'in Milelis Köyü'ne gelmiş, burada vefat etmiş ve aynı köy civarındaki Zarar mevkiine defnedilmiştir. Tunceli, Nazımıye, Mazgirt ve Adıyaman'ın Yukarı Şeyhler Köyü'nde bu ocağa mensup dede aileleri bulunmaktadır. Kureyşan Ocağı dedeleri, halk tarafından ruhî hastalıklarına şifa bulmak amacıyla ziyaret edilmektedirler. Tunceli'de başta Kureyşan aşireti olmak üzere Bahtiyarlar, Sisanlar, Erzincan'ın Cibice Boğazındaki Balabanlar, Kuziçan'daki Çarekanlılar, Haydaran, Demenan,

[43] Ali Kemali, *Erzincan*, İstanbul 1992, s.154

Yusufan, Arsan, Alan, Lolan, Şeyhmehmetli aşiretleri ile Koç ve Kalan aşiretlerinin bir bölümü Kureyşan Ocağı'nın talipleridir.[44]

Her ne kadar oymak görünümünde iseler de bu kesime oymaktan çok ocak denilmektedir. Sayısal çoklukları nedeniyle oymak hüviyetine bürünmüşlerdir. Doğu Anadolu'daki halk arasında Kureyşanlılar'a kutsal bir ocak gözüyle bakılmaktadır. Adından da çağrışımla bu ocağı Arabistan'daki Arap kabilesine bağlamak yanlış olur. Kureyşanlılar, çoğunlukla Erzincan, Tunceli, Elazığ yörelerinde bulunmaktadır. Keramet gösterdiklerine inanılan Alevi dedelere bu gücün, doğuştan Kureyşanlı ocağına verildiğine inanılmaktadır.[45]

4. Evliliği, Eşi ve Çocukları:

Âşık Davut Sularî 1938 yılında Çayırlı'nın Bozağa Köyü'nden Baba Mansurlu Seyit kızı Gülşah Ana ile evlenmiş ve bu evlilikten Kelime, İbrahim Sanî, Reyhanî ve Edibe olmak üzere dört çocuğu olmuştur. İkinci eşi Zafer'den Düzgün Murat adlı bir çocuğu daha vardır.[46]

Bilinen bir gerçek de âşığın çeşitli kentlerde imam nikahlı eşlerinin bulunduğudur. İrfan Ünver Nasrattınoğlu'nun bir hatırasına göre Âşık Davut Sularî yıllar önce Adana'daki bir karşılaşmalarında Nasrattınoğlu'nun adresini istemesi üzerine, birkaç şehirdeki mekanlarında olabileceğini ama ne zaman nerede bulunabileceğini kendisinin de bilemeyeceğini söylemiş ve adreslerinin hepsini birden yazarak, gerektiğinde her adrese ayrı ayrı mesaj gönderilmesini istemiştir.[47]

---

[44] Ali Yaman, *Anadolu Aleviliğinde Ocak Sistemi ve Dedelik Kurumu* (23-28 Ekim 2000 ERVAK tarafından düzelenen Uluslararası Anadolu İnançları Kongresi'nde sunulan bildiridir) s.13
[45] http://www.hbektas.gazi.edu.tr
[46] Hacı Bektaş Veli Anadolu Kültür Vakfı, *Âşık Davut Sularî*, ,s.8.
[47] İrfan Ünver Nasrattınoğlu, *Âşıklık Geleneğinin Bütün Geleneklerini Yerine getirebilen Fırat Havzalı Âşık Davut Sulari*, Fırat Havzası 2.Folklor ve Etnografya Sempozyumu s.212

Edibe Sularî ise bir söyleşide babasını yıllarca göremediğini, radyolarda plağını dinlediğini ancak 12-13 yaşlarında babasını görebildiğini ifade etmiş ve şunları eklemiştir:[48]

"Şöyle ki; babam, annem bana hamileyken İstanbul'da Zafer diye bir kadınla beraber kalmaya başlıyor ve olay gelişiyor. Dedemle nenem anneme sahip çıkıyor, onu bırakmıyorlar. Babam ise gidiyor o kadınla beraber kalıyor. Benim dünyaya geldiğimi duyunca İstanbul'dan haber gönderiyor kızımın ismini Edibe koyacaksınız diye. Bunun üzerine genç yaşta kaybettiği kız kardeşinin ismini bana takıyorlar."

Bir gün Kerbala' da Âşık Davut Sularî kızı Edibe'ye mektup yazar. Bunun üzerine kızı epeyce zaman kendilerinden uzak kalan babasına şu mısralarla karşılık verir:

"Duydum ki şah-ı evliyaya gitmişin
Sahte attır eski hâllerine dön
Bir mucize ehli tutmuşsun
Eski vatan Tercan yollarına dön"

"Gerbubela derler görmedim bilmem
Gene hiç kıymet vermem
Ben benim gönlümce ecdaddan dönmem
Seni unutmayan döllerine dön"

Âşık Davut Sularî kızı Edibe'nin mısralarına yine aynı biçimde cevap verir:

[48] *Davut Sulari ve Alevilik Üzerine Edibe Sularî ile Söyleşi,* Kervan Dergisi ,İst.Haziran 1993, sayı: 27, s.20

“Mektubunda yazıyorsun uzaklaş
Buralardan git demene ne hacet
Husumet hiç etme telaş
Salakana it demene ne hacet”

“Senin ızdırabın hile yorgunu
Ben kendi kendimle küsküm dargınım
Sokaklarda serilmişim serginim
O yakamda bit demene ne hacet”

“Uyamadım Sularî’nin sözüne
İçi hıçkırarak yaşlar gözüne
Hicabın yok haykırarak yüzüne
Ediyorsun fit demene ne hacet”[49]

5. Eğitimi:

Davut Sularî, ilkokul 3. sınıfta okulu bırakmıştır. Mahallî dil olarak Zazaca bilmektedir. Kul Semai’nin evindeki Mehmet Yardımcı’nın kayda aldığı sohbette ailesinden duyduğu kadarıyla Zaza olduklarını ifade eden Sularî Türkçe dışında Arapça, Farsça, Almanca, Fransızca da bildiğini söylemektedir. Âşığın bu dilleri bilme derecesi hakkında bilgimiz yoktur. Ancak Davut Sularî irticalen söyleme kabiliyeti yüksek bir âşık olarak en güçlü şiirlerini Türkçe olarak söylemiştir.

[49] Kervan Dergisi, *Davut Sularî, Alevilik ve Müzik Üzerine*, İst. Haziran 1993, s.5

6) Askerliği:

Elde ettiğimiz bilgilere göre Davut Sularî'nin yoklama döneminde sınıfı Topçu Çavuş olarak belirlenmiştir.

Davut Sularî ilk olarak Horasan 53.Topçu Alayı'nda, 2. 2. 1945 tarihinde ise Ağrı Hudut Komutanlığı Bando Muallimliği'nde görev yapmıştır. Daha sonra Erzurum 476 no'lu Askeri Hastahanenin 4. 7. 1945 gün ve 2003 sayılı raporu ile yüksek miyop teşhisi konularak "askerliğe elverişli değildir" kararı verilmiş ve terhis edilmiştir. Ancak yaptığımız araştırmalar sırasında Âşığın dosyasında terhis belgesine rastlanamamıştır.

Buradaki kimlik bilgilerine göre Davut Sularî'nin soyadı Ağbaba yerine Akbaba, köyü de Çayırlı Bozağa adıyla geçmektedir.

7) Mesleği:

Davut Sularî'nin mesleği ozanlıktır. O, yaşamı boyunca ozanlık dışında geçimini temin edecek belli başlı bir iş tutmamıştır. Geçimini dedelik hizmetinden, konserlerden, plaklardan, özel gecelerden kazandığı paralarla sağlamıştır. Sularî hayatının sonuna kadar bu özelliğini sürdürmüştür.

8) Üne Kavuşması:

Âşık Davut Sularî 1948 yılında Ankara Radyosuna "mahalli sanatçı" olarak kabul edildikten sonra 1949 yılında İstanbul Radyosunda Yurttan Sesler Korosunun " konuk mahalli sanatçıları" arasında yer almıştır.[50]

[50] Melih Duygulu, *Âşık Davut Sularî*, Kalan Müzik Arşiv Serisi, İst. 1999, s.4

Âşık Davut Sularî bu yıllarda; Kız Senin Elinden Derbeder Oldum, Ela Gözlerini Sevdiğim Dilber, Şu Maral Bakışın Ey Peri Suret deyişleri ile üne kavuşmuş ve halkın dilinden düşmez olmuştur.

Âşık Davut Sularî'yi ilk olarak Ankara Radyosu'na götüren Muzaffer Sarısözen olmuş ve daha sonra İstanbul Radyosu'na geçmesine yine Muzaffer Sarısözen ile Ulvi Cemal Erkin aracılık etmiştir.[51]

9) Seyahatleri:

Türkiye'de Sinop, Kastamonu, Burdur hariç gezip görmediği yer kalmamıştır.[52] Yurt dışına çok sayıda seyahat yapmıştır. Irak, İran, Suriye, Almanya, Hollanda, Avusturya, Fransa, Belçika, İsviçre ve o zamanlardaki adıyla Yugoslavya gibi ülkeleri de dolaşmıştır. Leyla adlı atıyla Orta Doğu ülkelerini gezmiştir. Yine at sırtında Bulgaristan ve Yugoslavya'yı geçerek Avrupa içlerine girmek istediyse bunu başaramamış ve geri dönmek zorunda kalmıştır.[53]

Özellikle Yugoslavya'yı görmek istediğini arkadaşlarına birkaç defa tekrarlayan Sularî'nin bu konuda söylediği bir şiir de bulunmaktadır:

"Yugoslavya dersen bir komşu devlet
Birliknen çalışırız ederiz gayret
Başka dinleyenler etmesin hayret
Dostlarla müşerref olmak isterim. "[54]

[51] İrfanÜnver Nasrattınoğlu, *Âşıklık Geleneğinin Bütün Geleneklerini Yerine getirebilen Fırat Havzalı Âşık Davut Sulari*, Fırat Havzası 2.Folklor ve Etnografya Sempozyumu s.209
[52] Hayrettin İvgin, *Aşık Davut Sularî* , TFA Ankara 1985, s.138
[53] Melih Duygulu, *Âşık Davut Sularî*, Kalan Müzik Arşiv Serisi, İst. 1999, s.6
[54] Suat Engüllü, Birlik Gazetesi, 4/4/1985 Makedonya

10) Kişiliği:

Âşık Davut Sularî'nin şiirlerinin merkezinde sevgi vardır. Vatan ve millet sevgisi onda sınırsız bir aşka, türküler onda bir sevdaya dönüşmüştür. Ayrıca şiirlerine Allah, Hz. Muhammed, Hz. Ali ve Ehli Beyt sevgisini yansıtmıştır. Terör olaylarının yaşandığı dönemde her şeye rağmen millî birlik ve beraberliğe davet eden şiirler söylemekten geri durmamıştır.

Müslüm Dalkılıç'a verdiği cevap onun bu yönünün dile getirilmesi bakımından önemlidir: Metnin imzalı tam hâli "Aldığı Ödüller" başlığı altında verilmiştir.

"*Gerçek bir ozan milletin içerisinde Türklüğü bağdaştırandır. Birleştirendir. Ecdatlarının giysilerini giyenler Atatürk düşmanı değildir. Müstesna gecelerde veya radyo ve televizyonlarda dört başı mamur Türk edebiyatını dile getirenler Atatürk düşmanı değildir. Ve bilhassa büyük Ata'nın sözüdür ki sanatkarlar, şairler, edipler gelecek kuşaklarımıza ışık tutanlardır, deyiminde bulunmuştur, önder Atatürk*."

Mehmet Yardımcı'nın sorduğu "gelecek saz şairlerine ve genç kuşaklara önerileriz var mı?" sorusuna şöyle cevap vermiştir.

"*Bir halk şairi millet ve devletinin gelenek, görenek ve törelerini tahrip etmemeli, Kanun ve yasalarla Atatürk ilkeleri doğrultusunda yayın ve konserlerini vermelidir. Şair, edip, âşık aynı ülkenin gözüdür, kulağıdır, dilidir. Genç kuşaklar geçmişlerini iyi okumalı, geçmişini iyi tanımalıdır."* [55]

Âşık Davut Sularî Atatürk'ü dile getirdiği şiirlerde özellikle onun Türklük'ten ayrı düşünülemeyeceğini vurgulamıştır.

[55] Mehmet Yardımcı, *Davut Sularî ile Son Sohbet*, Erciyes Dergisi, sayı:105, s.29-33

"Davut Sularî der Türk olan anar
Allah'tan ihsandır bizlere ün var
Erlerin huduttan düşmanı kovar
Neslindedir aslanların Atatürk
Unutmayız bugün yarın Atatürk" (65/3)

11) Aldığı Ödüller:

Âşık Davut Sularî Konya Kültür ve Turizm Derneği'nce düzenlenen Türkiye Âşıklar Bayramı'na yıllarca iştirak etmiş ve çeşitli türlerdeki yarışmalarda ödüller kazanmıştır. Ayrıca çeşitli kentlerde düzenlenen âşık şölenlerine de katılarak ödüller almıştır.[56]

Özellikle türkü, atışma ve güzelleme dallarında büyük yetenek sahibi olan usta Âşık Davut Sularî, Âşıklar Bayramı'nın Konya'da yapılmasında emeği geçen önemli isimlerden biridir. [57]

Âşık Davut Sularî, törenlerin düzenleyicisi Feyzi Halıcı'ya kırılmış ve birkaç yıl Âşıklar Bayramı'na katılmamıştır. Sularî'nin bu tavrı, dernek kurarak Konya'da Âşıklar Bayramı'na katılan âşıkları eleştiren grupla ilişkilendirilmesine sebep olmuştur. Sonradan durum anlaşılmış Âşık Davut Sularî'nin Ankara'daki Halk Ozanları Kültür Derneği'nin o zamanki başkanı Müslim Dalkılıç'a verdiği cevap, Âşık Davut Sularî 'nin onlarla bir ilgisinin olmadığını ortaya koymuştur.[58]

Yazılı olarak verilen cevabın altında Âşık Davut Sularî'nin imzası vardır ve metnin orijinal hâli aşağıda verilmiştir:

---

[56]İrfanÜnver Nasrattınoğlu, *Âşıklık Geleneğinin Bütün Geleneklerini Yerine getirebilen Fırat Havzalı Âşık Davut Sularî,* Fırat Havzası 2.Folklor ve Etnografya Sempozyumu,s.212
[57]Feyzi Halıcı, *Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairler*, Ank. 1992, s. 392
Feyzi Halıcı, *Türkiye Âşıklar Bayramı ve Bir Atışma*, Millî Kültür, Ocak 1982, c.3,sayı:8 s.39
[58] İrfan Ünver Nasrattınoğlu, Âşıklık Geleneğinin Bütün Geleneklerini Yerine Getirebilen Fırat Havzalı Âşık Davut Sularî, Fırat Havzası 2.Folklor ve Etnografya Sempozyumu, s. 214

Sayın Müslüm Dalkılıç'ın eleştirilerine cevap veren otuz seneden beri Atatürk ilkelerine bağlı olan ve Türkiye hudutları içerisinde veya Türkiye dışında Türk milletine, Anadolu'suna bağlılığını gösteren aynı izde mukimleşmiş ozan Davut Sulârî'nin cevapları:

1. Sayın Müslüm Dalkılıç □unu bilmi□ olmalı ki, Türk milletinin tarihler boyunca geleneksel törelerinde, tarihi giysiler Türk halk ozanının giysileri, bölge bölge sembol olarak kendi beldelerinin giysilerini tarihi toplantılarda ecdatlarının giyimlerini te□hir ederler. Buna istinaden on seneden beri Türk ozanlarını bir çatı altında toplamaya çalı□an ve hiçbir menfaat gözetmeksizin o seksen profesörün bütün masraflarını üzerine almakla Türkiye'nin çe□itli beldelerinden ozanlar getirtmekle Konya ilimizde maddi ve manevi masraflar edip enerji harcayıp Türk edebiyatını ayakta tutabilmek için çalı□an sayın senatör Feyzi Halıcı Bey'in Atatürk ilkelerinde Türk dilini Türk folklorunu, Türk ozanlarını tanıtmaya çalı□ması Atatürk dü□manlı□ı mıdır? Türk halk ozanları ismi altında vatanda□ı kaba kuvvete sürüklemeye karde□i karde□e dü□man etmeye ve ülke içeririsinde bölücülük yapmaya gitmedi□inden dolayı mı Atatürk dü□manları diye addediliyor? Gerçek bir ozan milletin içerisinde Türklü□ü ba□da□tırandır. Birle□tirendir. Ecdatlarının giysilerini giyenler Atatürk dü□manı de□ildir. Müstesna gecelerde müstasna konserlerde ve radyo veya televizyonda dört ba□ı mamur Türk edebiyatının dile getirelenler Atatürk dü□manları de□ildir. Ve bilhassa büyük Ata'nın sözüdür ki sanatkarlar, □airler, edipler gelecek ku□aklarımıza ı□ık tutanlardır deyiminde bulunmu□tur, önder Atamız.

2. Sayın Müslüm Dalkılıç bir ozanın kaba kuvveti yoktur. Ozanın sözü ve sazı vardır. Ozanın kılıcı dilidir. Ozanın kalkanı sazıdır. Er meydanından bahseden Sayın Dalkılıç, hangi ozanın varsa kemaletlen, faziletlen insanlı□a cemiyete edebiyata çı□ır açan ı□ık tutan ozanlarınız varsa güzel bir deyime girmi□tim buna da en müsait yer

Selim Sırrı Tarcan'dır. Orada hodri meydan, ozanlarını getir aynı televizyondaki grupla kar□ılıklı kim bilginmi□, kim sömürücü imi□, kim yıkımcı imi□, gün gibi a□ikara çıkar. Aynı televizyon açısında demecini veren Sayın Senatör partizanlık de□il Türk halk edebiyatını dile getirmi□tir. Bantlar mevcuttur, bunlar gazeteye verdi□iniz demeçler irtica yaratmaktan ba□ka diyemiyece□im, tekrar ediyorum: Aynı gruptaki hiçbir ozan Atatürk dü□manı de□ildir, Atatürk ilkelirinin sadık birer Türk çocuklarıdır.

Davut SULARÎ

Âşık Davut Sularî Konya Turizm Derneği'nin 7,8,9 Ekim 1966 yılında düzenlendiği ilk Âşıklar Bayramı'na katılmış irticalen yapılan atışma ve türkü dalında 3. olmuş ve 250'şer lira ile ödüllendirilmiştir.[59]

18 Ekim 1975'te düzenlenen "Onuncu Yıl Türkiye Âşıklar Bayramı'nda" Atışma dalındaki Müdami Ödülü'nü hak etmiştir. Bu dalda başarı gösteren yedi âşıktan biri olan Âşık Davut Sularî, 500 lira para ve altın madalya ile ödüllendirilmiştir.[60] Atışma dalındaki birincilik ödülünü Âşık Davut Sularî, Karslı Âşık İlhami ve Şeref Taşlıova ile paylaşmıştır.[61]

Atatürk Üniversitesi Mediko-Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığı'nca Erzurum'da 3,4,5 Nisan 1980 tarihinde düzenlenen "Geleneksel Âşıklar Şenliği" nin ikincisinde 29 âşık buluşmuştur. Davut Sularî burada Atışma

[59] İhsan Hınçer, *Birinci Âşıklar Bayramı*, TFA, Kasım 1966, s.208
[60] Çağrı Dergisi, *Onuncu Yıl 1975 Türkiye Âşıklar Bayramı Sonuçları*, Kasım 1975, sayı 214,s. 20
[61] Sivas Folkloru, *10.Geleneksel Konya Aşıklar Bayramı ve I.Konya Uluslararası Folklor ve Edebiyat Semineri,* Aralık 1975, sayı:35, s.18

dalında Dadaloğlu ödülü, Güzelleme dalında Kul Himmet Ödülü**,** Koçaklama dalında ise Köroğlu Ödülü'nü almıştır.[62]

11-14 Mayıs 1981 tarihinde Konya'da Atatürk'ün doğumunun 100. yılı münasebetiyle yapılan "15.Türkiye Âşıklar Bayramı'nda" Sularî, atışma dalında Anafartalar Ödülü, Türkü dalında Conkbayırı Ödülü, Hikâyeli Türkü dalında Kuvay-ı Millîye Ödülü'nü almıştır.[63]

Âşık Davut Sularî Atatürk Üniversitesi tarafından 7,8,9 Mayıs 1982 tarihinde düzenlenen "An'anevi Âşıklar Şenliği"nin dördüncüsüne katılmış aynı toplantıya katılan diğer âşıklardan Âşık İhsanî, Şeref Taşlıova, Reyhanî, Ruhanî ile atışmış, iki tane güzelleme söylemiş bunun sonucunda madalya ve şilt verilerek ödüllendirilmiştir.[64]

Yine aynı yarışmada Dudakdeğmez dalında yarışmaya katılan ve başarılı beş âşıktan biri olan olan Âşık Davut Sularî bu dalda 250 lira para ödülüyle ödüllendirilmiştir.[65]

Konya'da düzenlenen "Türkiye Âşıklar Bayramı'nın" başta Âşık Davut Sularî olmak üzere âşıklara ve âşıklık geleneğine katkısı büyük olmuştur. Yeni âşıkların kendilerini ispatlama yeri, eskilerin ise meydan okudukları, hünerlerini sergiledikleri, adeta bir er meydanı olmuştur. Abdulkadir Güler'in 1971 yılında Konya'da düzenlenen Türkiye Âşıklar Bayramı münasebetiyle Konya'daki Âşıklar Bayramı'nı anlattığı şiirinde Âşık Davut Sularî de yerini almıştır:

Âşıklar toplandı yine Konya'da
Gelen cümlesine yar selam söyle
Kimi atlı gitti kimi de yaya

---

[62] Köz Dergisi, 1981,cilt 1, sayı 4, s. 7
[63] Millî Kültür, *15. Türkiye Âşıklar Bayramı'nın Ardından*, Haziran 1981, cilt3, sayı 1, s. 10
[64] Türk Folkloru, *An'anavi Âşıklar Şenliği*, Temmuz 1982, sayı 36, s. 6
[65] Çağrı Dergisi, *Onuncu Yıl 1975 Türkiye Âşıklar Bayramı Sonuçları*, Kasım 1975, sayı 214, s.20

Aşık Veysel'ime yâr selâm söyle

Konya ovasında sazlar vurulur
Düğünlü-dernekli halay kurulur
Güzeller dizilir,divan durulur
Sefil Selim'e yar selam söyle

Kars'tan Çobanoğlu, Hamit İlhamî
Rüstem Alyansoğlu, Mevlüt İhsanî
Şeref Taşlıova, Âşık Mihmani
Aşık Efkarî 'ye yar selam söyle

Mevlüt İhsanî'nin nefes özünden
Nevcivan Bacı'nın sazlı- sözünden
Davut Sularî'nin yanan közünden
Âşık Reyhanî'ye yar selam söyle

Konya ili âşıkların durağı
Yağmur gelir,dolu gelir,kırağı
Kimi oğul balı, kimi kırağı
Âşık Feymani' ye yar selam söyle

Feyzi Halıcı' dan Osman Atilla'ya
Âşıklar bayramı kaldı hediye
Hüdaî, Divanî ve Hicranî' ye
Âşık Güler' den de yar selam söyler[66]

[66] Çağrı Dergisi, *Âşıklar Konya'da,* Mayıs 1972, sayı 172, s.19

12) Ölümü:

Âşık Davut Sularî 17 Ocak 1985 yılında Erzurum'da Ali Rahmanî'nin Âşıklar Kahvesinde sanatını icra ederken rahatsızlanmış, Erzurum Numune Hastanesi'ne kaldırılmıştır. Ancak bütün çabalara rağmen hayata döndürülemeyen Âşık Davut Sularî 24-01 saatleri arasında hayata gözlerini yummuştur. Bu nedenle ölüm tarihi saat itibariyle 18 Ocak olarak da belirtilebilir. Âşığın mezarı kendi memleketi olan Erzincan - Çayırlı'dadır. Bir deyişinde Âşık Davut Sularî ölümsüzlüğünü şöyle dile getirmektedir:

"Davut Sularî ölmezmiş
Bunu her kişi bilmezmiş
Aşkın ateşi sönmezmiş
Eser oldu mahmur gözler"(26/3)

Âşık Semai Davut Sularî'nin ölüm haberini aldığında çok üzülmüş ve irticalen şu şiiri söylemiştir:

On dokuz bir seksen beşin ayında
Erzincanlı Davut Sularî göçmüş
Ben gurbette duydum Almus gölünde
Gönül göllerinin pınarı göçmüş

Kırk yıldır sazını çalar dururdu
Aşkın deryasına dalar dururdu
Karanlık gönüle ziya verirdi
Baraj deryasının kenarı göçmüş

Milletini aynı gözle görürdü
Halk için hak için saza vururdu

Gönül deryasından ziya verirdi
İrfan meclisinin feneri göçmüş

Mecnun gibi Leyla der de gezerdi
Atla yurdu Mevla der de gezerdi
Sazla köy kent yayla yayla gezerdi
Gönül yaylasının çınarı göçmüş

Ey Semai kimler kalmış dünyada
Seksen dötte beraberdik Konya'da
Bize geldi üç gün fakir hanede
Âşıklar üstası mimarı göçmüş

İKİNCİ BÖLÜM

DAVUT SULARÎ'NİN ÂŞIKLIK GELENEĞİ İÇİNDEKİ YERİ

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'ne göre âşık edebiyatı , Türkler'in İslam medeniyeti dairesine girmelerinden sonra oluşan kültür muhitlerinde, âşık olarak adlandırılan şahıslar tarafından ortaya konulan, şekil ve muhteva olarak belli özellik taşıyan edebi verimleri ifade için kullanılan terim olarak tarif edilmiştir.[67]

Âşıklığın kökü İslamiyet öncesi ozanlara kadar dayanmaktadır. Umay Günay bu durumu Şamanlığa giriş merasimlerinin, İslamiyetin kabulü ile yeni yaşam tarzının, ozanların âşık kişiğine bürünmelerine sebep olduğunu vurgulayarak, kopuz eşliğinde eserler veren ozanların Osmanlı kültür üslubu içinde âşık - şair tipine dönüştüğünü söylemektedir. [68]

Âşıklık geleneğini oluşturan kurallara baktığımızda aşağıdaki gibi maddelendirmek mümkündür:

1.Saz çalma
2.Mahlas Alma
3.Rüya sonrası Âşık Olma(bade içme)
4.Usta -Çırak

Âşıklar deyişlerini bugün saz, eskiden kopuz denilen telli bir çalgı eşliğinden söyleyip, sazı hep kendilerinden bir parça gibi görmüşlerdir. Gelenek içinde saz dışında başka bir çalgı ile sanatını sürdüren âşık yoktur. Âşıklık geleneğinin tek çalgısı saz (bağlama) ve sazın türevleri olan kemani gibi telli sazlardır. Âşık için her ne kadar duygu güzelliği ön planda gelse de

[67] Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedsi , *Âşık Edebiyatı,* İst.1997,c.1, s.4
[68] Umay Günay, *Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*, Ank.1999, s.227

saz, ilhamı kamçılayan bir alet olup âşıklık geleneğinin en önemli unsurlardan biridir.[69]

15. yüzyılın sonlarına doğru şekillenmeye başlayan âşık edebiyatı 16. yüzyılda âşıkların kendilerine has estetik anlayışlarına rağmen Divan edebiyatının etkisinde kaldığı görülmektedir. Âşıklar hakkında yeterli bilginin olmadığı bu yüzyılda Bahşi, Hayali, Öksüz Dede, önde gelen Âşık edebiyatı temsilcileri olmuşlardır. 17. yüzyılda hükümdar saraylarından serhat kalelerine kadar ülkenin uzak-yakın her köşesine yayılan Âşık Ömer, Gevheri, gibi şöhretleri asırlarca sürmüş temsilciler yetiştiren âşık edebiyatı tarihinin en parlak dönemlerinden birini yaşamıştır. Bu yüzyılda âşık edebiyatının temsilcileri arasında Gevheri, Âşık Ömer, Kayıkçı Kul Mustafa, Ercişli Emrah gibi isimler yer almıştır. Araştırmacılar 18. yüzyılda 17. yüzyıldaki kadar başarılı âşık yetişmediğini, hiçbir âşığın bir sonraki yüzyıla sesini ulaştıramadığını söylemektedirler. Güçleri oranında eserler bırakan bu yüzyılın temsilcileri arasında Abdî, Âşık Bağdadî, Âşık Nuri, Sırrî gibi isimler vardır. 19. asırda önem kazanan âşık edebiyatı en parlak devrini yaşamıştır. Bu yüzyılın önde gelen temsilcileri arasında Âşık Şenlik, Bayburtlu Zihni, Sümmani, Seyrani, Dertli gibi isimler vardır.

20. yüzyıl pek çok açıdan diğer yüzyıllardan farklılıklar göstermektedir. Yaşanan siyasi ve sosyal değişmeler bu farklılığın ortaya çıkmasındaki önemli etkenlerdir. Kimi araştırmacılara göre bu yüzyılda gelenek zamanın şartları içinde değişime uğramış, değişim olsa da gelenek zayıflamamış aksine değişim gelişim yönünde olmuştur. Kimi araştırmacılar da geleneğin önemini yitirmeye başladığını ve bir gün unutulup gideceğini söylemişlerdir.

Bu yüzyıl temsilcileri arasında Ali İzzet Özkan, Âşık Mehmet, Âşık Veysel, Mahsuni Şerif, Murat Çobanoğlu, Şeref Taşlıoava,Yaşar Reyhani ve Davut Sularî gibi isimler vardır.

---

[69] Mehmet Yardımcı, *Başalangıcından Günümüze Türk Halk Şiiri,* Ank. 2002, s.176

20. yüzyıl âşıklık geleneğinin temsilcilerinden olan Davut Sularî'nin âşıklık geleneği içindeki yeri için şunları söyleyebiliriz:

1. Âşıklığa Adım Atışı ve Gördüğü Rüya

Âşıkların gerçek hayatlarını incelediğimizde rüya görene kadar belli bir süre ya usta bir âşığın yanında çıraklık yaptıklarını ya da âşık fasıllarının sık sık icra edildiği halk hikâyelerinin anlatıldığı yerlerde yetiştiklerini görmekteyiz.[70] Âşık edebiyatı geleneği içinde sade kişilikten sanatçı kişiliğe geçişte önemli role ve fonksiyona sahip rüya motifi, Orta Asya Türk kültüründe yer alan Şamanlığa giriş merasimlerinin İslamiyet ve Osmanlı kültürü altında sembolleşerek kültür örneği rüya motifine dönüşmesiyle ortaya çıkmıştır. Günay'a göre Türk âşık edebiyatında tespit edilen asıl tip kompleks rüya motifin planı şöyledir:

I. Hazırlık Devresi

a) Çocukluk ve gençlik çağının şartları

b) Karşılaşılan maddi ve manevi bir sıkıntı

c) Bir sıkıntı veya bir dilekle uykuya dalış. Uyunan yerler, kutsal sayılan mevkiler olabildiği gibi ıssız ve uzak, kahramanın korku ve yalnızlık duyduğu herhangi bir yer de olabilir.

II.Rüya

Bu rüya çok kere uyur ile uyanıklık arasında, görenlerde gerçek duygusu bırakan canlı bir rüyadır. Bu rüya aşağıdaki gibi gerçekleşir.

a) Kutsal kişilerle karşılaşma

b) Pir elinden bade içme

[70] Umay Günay, *Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi,* Ankara 1999, s. 92

c) Pirlerden bilinmesi gerekeni öğrenme

d) Kahramana bir mahlas verme ve bir deyiş söylemesini isteme

III. Uyanış

a) Kahraman kendi kendine uyanır, ilk fırsatta eline geçen bir saz ile başından geçenleri anlatır.

b) Kahraman bir süre (3,6,7,20,40 gün) baygın yatar ve ağzından burnundan kanlı köpükler gelir. Ehl-i dil bir kişinin, sazının tellerine dokunması ile uyanır.

c) Kendi kendine uyanır ama bakışları, hâli, tavrı acaiptir. Dünya ile ilgisi kalmamış gibidir. Herkes deli olduğunu kabul ederken hâlden anlayan bir kişi sazının tellerine dokunarak, âşık adayının dilinin çözülmesini sağlar.

IV. İlk Deyiş

Rüyada âşıklığa ulaşan kişilerin uyandıkları zaman söyledikleri ilk deyişleri gördükleri rüyanın tasviridir. Bu ilk deyişlerde âşık başından geçenleri naklettiği gibi ilk tapşırmasını da bu ilk deyişin sonunda yapar. [71]

Âşık Davut Sularî'nin gördüğü rüyanın anlatıldığı Kültür ve Turizm Bakanlığı Türk Halk Müziği Koro Şefi Mehmet Özbek'in Sularî'yle yapmış olduğu söyleşi bandında, Davut Sularî 17 yaşında rüya gördüğünü, yine aynı rüyada kendisine âşıklığın inceliklerinin öğretildiğini söylemektedir.[72] Kendisine en yakın çocuğu Edibe Sularî'nin röportajlarında rüya ile ilgili bahis anlatılmıştır. Ancak Sularî bu konuda net bir bilgi vermemektedir.

[71] Umay Günay, *Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi*, Ankara 1999, s. 97-98
[72] Mehmet Özbek, *Âşık Davut Sularî ile Söyleşi,* İstanbul, 1976

Mehmet Yardımcı'nın badeli âşıkları bade içişlerine göre sınıflandırdığı listede Âşık Davut Sularî'yi "Bade İçme Hikayesi Bilinmeyen Badeli Aşıklar" başlığı altında vermiştir.[73]

Âşık Davut Sularî badeli âşıklardandır. 17 yaşında iken bade içmiştir ama maşukundan yani sevgilisinden kimseye söz etmemiştir. Rüyadaki sevgiliye kavuşamayacağını anlayınca da evlenmiştir.[74]

Sularî pir elinden dolu içtiğini çeşitli mısralarla şöyle dile getirmektedir:

"İçtim pir elinden dolu
Öğrendim erkanı yolu
Dostun ile hasbihâli
Kılmam kabahat değildir" (28/7)

"Pir elinden dolu içtim
Kudret kitabını açtım
Böylece tarihe geçtim
Ermeyeli nasılsınız"(32/2)

"Pir elinden dolu içen kim imiş
Kudret kitabını açan kim imiş
Bezirgen Sularî geçen kim imiş
Alan varsa o da Davut Sularî" (60/4)

"Aşkın dolusunda içen ben isem
Kudret kitabını açan ben isem
Defteri Ali'ye geçen ben isem
Başka tutunacak bir dalım yoktur" (122/3)

---

[73] Mehmet Yardımcı, *Başalangıcından Günümüze Türk Halk Şiiri* ,Ank.2002, s.218
[74] İrfan Ünver Nasrattınoğlu, *Âşıklık Geleneğinin Bütün Geleneklerini Yerine getirebilen Fırat Havzalı Âşık Davut Sulari,* Fırat Havzası 2.Folklor ve Etnografya Sempozyumu,s.208

Torunu Berrin Sularî, dedesinin bade içtikten sonra sakallı ve peçeli dolaştığını söylemektedir.Yakın çevresine göre Kur' an-ı Kerim'i okuyan Âşık, ayrıca merak ettiği Tevrat ve İncili de okumuştur.[75]

Davut Sularî'nin dinî bilgisi ne olursa olsun âşıklık geleneğinin kurallarına bağlılığı açıktır.

2. **Mahlas Alışı:**

Mahlas alma âşıklık geleneğinde geleneğe bağlı bir kuraldır. Geleneğe bakıldığında mahlasın ustalar tarafından verildiği görülse de bazen âşıklar mahlas almayı gördükleri rüyaya bağlamaktadırlar. Âşık Davut Sularî birden fazla mahlas kullanmış, asıl mahlasının gördüğü rüyadan sonra kesinlik kazandığını ifade etmiştir. Âşık Davut Sularî, "Summani, Selami, Sularî bir müddet de Kemali ve Serhat Âşık" mahlaslarını kullanmış, Erzurumda gördüğü bir rüyadan sonra Sularî mahlasında karar kılmıştır.

Edibe Sularî, Davut Sularî'nin en fazla yanında bulunduğu çocuğudur. Davut Sularî her gittiği yere onu da götürmüştür. Edibe Sularî'nin babasından dinlediği mahlas alma hikâyesi şöyle gerçekleşmiştir:

" *Babam 15 gün ortadan kayboluyor. 15 gün sonra geliyor. Sonradan babamın bana demesi, onu alıp götürüyorlar. On dört gün kendisine ilim irfan öğretiyorlar. İlk olarak kendisine Summanî diyorlar, gelmiş geçmiş âşıklarımızdan olan bu ismi takıyorlar kendisine. Daha sonra Erzurum Aşkale'de bir otel odasında yatarken rüyasında yer açılıyor. Babamı indiriyorlar merdivenden aşağıya. Üstüne yeşil bir cübbe çektiriyorlar on iki imamlar dergahı ortadayken. Diyorlar ki Davut biz sana birinci ismi verdik Summanî, ikinci ismi takıyoruz Selami, son ismi de vereceğiz ne geçmiş ne*

[75] Berrin Sularî ile yapılan röpörtaj, Mayıs 2005

gelecek diye. Sularî! Bundan böyle çağlayıp gideceksin. Böylece Sularî ismini alıyor."[76]

Âşık Davut Sularî, Sularî mahlasında karar kılana kadar "Kemalî ve Serhat Âşık" mahlaslarını da kullanmıştır.[77] Bu mahlasları kullandığı şiirleri ise şöyledir:

"Davut Sularî der Edom yoruldum
Şu mülkten şu toplumlardan kırıldım
Ölmeyen bir varlığa tez vuruldum
Bilici görücü erse bu gece"(39/6)

"Serhat Âşık telin sazın yanında
Server o alvazın yanında
Gözbebeğin yaranların yanında
Sularî'siz kalacağın belliydi"(55)3)

"Kemaletin artsın şuara esman
Fikrini arttırsın halk eden süphan
Dü cihan yoldaşın din ile iman
Sohbet tatlı habibinden ötürü"(132/5)

3.Ustası

Âşık Davut Sularî ilk dersini dedesi Pir Mehmet Kaltuk'tan almıştır. Ama sazın inceliklerini Muzaffer Sarısözen'den öğrenmiştir.

[76] *Davut Sularî*, *Alevilik ve Müzik Üzerine,* Kervan Dergisi, İst. Haziran 1993, s.3,
[77] İrfanÜnver Nasrattınoğlu, *Âşıklık Geleneğinin Bütün Geleneklerini Yerine Getirebilen Fırat Havzalı Âşık Davut Sularî,* Fırat Havzası 2.Folklor ve Etnografya Sempozyumu,s.208

Ağabeyi Haydar Ağbaba ile kardeşi Müslüm Ağbaba da saz çalmış, türkü çağırıp deyişler söylemişlerdir. Ancak onlar Âşık Davut Sularî kadar üne kavuşamamışlar ve ustalık elde edememişlerdir. Babası Veli Ağa, onların âşıklık yolunda ilermeleri için yörenin ünlü âşıklarını davet ederek, görgü ve bilgilerinin artmasını sağlamıştır.

4. Saz Çalması ve Dedeliği

Âşık Davut Sularî saz çalmayı kendi dedesi Pir Mehmet Kaltuk'tan öğrenmiştir. Küçüklüğünden beri yaşadığı çevrede saza aşina olan Âşık Davut Sularî, dedesi tarafından yetenekli bulunduğundan dolayı yetiştirilmiştir. Çocuk yaşlarda saza merak salan Âşık Davut Sularî, yaşadığı bölgede saza benzeyen süpürgeyi saz gibi çalarak dikkat çekmiş, ailesinden gelen görgü, bilgi, yetenek ve gördüğü rivayet edilen rüya ile birlikte saz çalmaya başlamıştır.

Babası, Âşık Davut Sularî'nin bir işinin olmasını istemiş ancak o ilkokul 3.sınıftayken okuldan ayrılmıştır. Bir gün babası Âşığa gezmeyi çok sevdiği için hiç olmazsa taliplerin içine çıkmasını başarılı olması hâlinde kendisine yol verileceğini söylemiştir. Ama önce 12 evden 12 olgun kişiyi getirteceğini ve dört kardeşi de sorguya çektireceğini söyleyen Veli Ağbaba, hangisinin pirlerin, mürşitlerin sorduğu soruların cevabını verirse taliplerin içine onun çıkacağını belirtmiştir.

Bu, aynı zamanda Davut Sularî'nin Alevi dedeliği misyonunu üstlenmesinde bir başlangıç olmuştur. Sularî o zaman 22 yaşındadır. Erler gelmiş, sorular sorulmuştur. Âşık Davut Sularî soruların cevaplarını başarıyla vermiş ve dikkatleri üzerine çekmiştir. Verdiği cevaplarla kardeşlerini geride bırakan Âşık Davut Sularî, soru soran büyüklerinin ve babasının elini öperek bundan böyle dedelik görevine adım atmış ve Alevi dedelerince Âşık Davut Sularî'ye yol verilmiştir.

5. Mesleğini İcra Edişi ve Atışmaları

a. Atışma, Karşılaşma, Deyişime

Âşık tarzı şiir geleneği içinde karşılaşmalar, önemli bir yere sahiptir. Aslında kişilerin birbirleriyle söyleşmesi, Türkler'de çok eskilere dayanmaktadır. İnsanlar evde, birlikte iş yaparken, tarlada çalışırken, yolda karşılaştıklarında yahut düğünlerde gruplar hâlinde veya ferdi olarak manzum sözler söyleyerek meramlarını, durumlarını ve duygularını dile getirmektedirler**.**Bazen de kişilerin birbirleriyle kaynaşmasını ve eğlenmesini sağlayıcı nitelikte mizahi tarzda birbirlerini yoklama gereği duyabilmektedirler. Ülkemizde Karadeniz'de, halk sanatçıları, temeli daha ziyade mani esasına dayalı karşıberi yahut atma türkü söyleyerek halkı eğlendirirler. Âşıklar da yaptıkları karşılaşmalarla aynı fonksiyonu icra etmektedirler.[78]

Karşılaşma, deyişme ve atışma terimleri, konuyla ilgili eserlerde genellikle birbirine karıştırılmıştır. Terimlerin anlamları, aşağı yukarı birbirine yakın ifedelerle karşılandığı için mesele girift hâle gelmiştir. Bu sebeple bu kavramların açıklanmasında yarar vardır. [79]

Atışma veya atışmak, âşıkların saz eşliğinde karşılıklı şiir söylemeleridir.

Karşılaşma, âşıkların bilir kişiler önünde veya seyirciler karşısında sazlı sözlü diyaloglarla karşılaşmasıdır. Deyişme ise âşıkların yarışma niteliği taşımayan aynı uyağı kullanarak birbirlerini yanıtladıkları karşılıklı şiir söylemelerdir.

---

[78] Doğan Kaya, *Âşık Edebiyatına Giriş*, Bişkek 2003, s.49-50
[79]Doğan Kaya, *Âşık Edebiyatına Giriş*, Bişkek 2003, s.49-50

Özetleyecek olursak; karşılaşmada mat etme, atışmada eğlendirme, deyişmede ise sohbet esastır.[80]

Âşık Davut Sularî'nin tespit edilen atışmaları şiirlerin yer aldığı metin bölümünde verilmiştir.

b. Âşık Davut Sularî'nin Atıştığı Âşıkların İsimleri:

Âşık Davut Sularî, âşıklık geleneğinde önemli bir yer teşkil eden atışma dalında oldukça başarılıdır. Gezgin bir âşık olduğu için çok sayıda âşıkla karşılaşmış ve atışmıştır. Âşık Davut Sularî'nin yaşadığı dönemi de dikkate alırsak nerede, kimlerle karşılaşmış ve atışmış olabileceği konusunda net ifadeler kullanmamız mümkün değildir. Araştırmalarımız sonucunda Âşık Davut Sularî'nin atıştığı âşıkların isimler şöyle tespit edilmiştir.

1. Pervanî
2. Tortumlu Ümmanî
3. İspir'in Akpunus Köyünden Hicranî
4. Âşık Beyhanî
5. Âşık Viranî
6. Âşık Çobanoğlu
7. Turhallı Âşık Kul Semaî
8. İranlı Âşık Abbas
9. Âşık Müdami
10. Âşık Hicranî
11. Âşık Celalî
12. Âşık İlhami Demir
13. Fuat Çerkezoğlu
14. Âşık İhsan Yavuzer

[80]Doğan Kaya, age, s.49-50

15. Âşık Reyhanî
16. Çobanoğlu(İnani)
17. Âşık Kul Ahmet
18. Âşık İhsanî
19. Âşık Ruhanî
20. Âşık Şeref Taşlıova
21. Âşık İlhamî

c. Etkilediği Âşıkların Davut Sularî Hakkında İfadeleri:

Âşık Davut Sularî hem güçlü söyleyişi hem de kendine özgü türkü tavrıyla pek çok âşık ve Türk halk müziği sanatçısını etkilemiştir. Âşık Mahsuni Şerif, Muhlis Akarsu, Âşık Daimi, Âşık Beyhani, Turan Engin gibi sanatçılar bunlardan yalnızca birkaçıdır.

Bu âşıkların üzerindeki Davut Sularî etkisini daha net verebilmek için kendi ifadelerinden yararlanılmıştır.

Mahsuni Şerif **:** Mahsuni Şerif ses olarak da etkilendiği kişinin Âşık Davut Sularî olduğunu söylemiştir. Toprak çocuğu olduğunu ve toprağa karşı büyük özleminin olduğunu söyleyen Şerif, bunu da en iyi dile getirenin Âşık Veysel olduğunu vurgulamıştır. Belirli bir derecede onun da etkisinde kalan usta sanatçı Davut Sularî'den esinlendiği sese, Âşık Veysel mülayimliği kattığını, düşünce ve felsefesini de Pir Sultan'dan aldığını söyleyerek sanat hayatında belli başlı isimlerden etkilendiğini söylemiştir.[81]

Muhlis Akarsu **:** Gençlik yıllarında geldiği İstanbul'da Mahsuni Şerif'in, Davut Sularî'nin deyişleri ile tanışmıştır. İl il söylediği deyişlerde gerek saz çalış gerekse okuyuş itibariyle Davut Sularî'nin etkisi görülür. Davut Sularî'nin

[81] Süleyman Yağız, *İşte Bizim Mahsuni*, 1991, sayfa 12-13.

kendine özgü bol hançere hareketlerini içeren tavrından uzun süre kurtulamayan Akarsu, kendi deyişlerinde de kısa bir süre de olsa denemiştir. Daha sonra deyişlerinde ve deyiş söyleme tavrında Sularî'nin etkisinde kurtulduğu görülmektedir.[82]

Âşık Daimî **:** Dedelerinin ikisinin de saz şairi olmasının etkisiyle küçük yaşta bağlama çalmasını ve âşıklık geleneğini öğrenmiştir. Ancak ilk ustası Âşık Davut Sularî' dir. Yaklaşık 10 yaşında Âşık Davut Sularî'nin yanında çıraklığa başlayan Daimî, 2,5 yıl kadar Sularî ile birlikte dolaşarak geleneğe, şiire ve türküye ilişkin bilgisini pekiştirmiştir.[83]

Turan Engin **:** Saz çalmayı Âşık Davut Sularî' nin yeğeni Murat Koç ve Ali Ekber Çiçek'ten öğrenmiştir. Özellikle bas bariton sesiyle ustaca seslendirdiği Orta ve Doğu Anadolu'nun uzun havaları yanında Deyiş, Semah, Coş Havası, Duvaz, Deh İmam gibi mistik yönü ağır basan eserler ve muhabbet türküleri ile tanınan Turan Engin sanat hayatında Âşık Davut Sularî, Ali Ekber Çiçek, Âşık Veysel, Âşık Daimî, Beyhani, Muhlis Akarsu, Âşık Ali Sultan gibi halk sanatçılarından etkilenmiştir.[84].

Âşık Beyhani **:** Köyüne sık sık gezgin ozanlar gelmiştir. Beyhanî bunları görüp tanımıştır. Bu ozanlardan en çok İl'deşi Âşık Davut Sularî' ye ısınmıştır. Beyhanî' nin ilk saz ustası çok güzel kabak kemençe ve bağlama çalan açması Rıza Efendi'dir.

Saz da ustalaşması Âşık Davut Sularî ile olmuştur. Beyhanî 14 yaşında iken babası onu Âşık Davut Sularî' nin yanına katmıştır. Biri 20, biri 14 yaşında olan iki âşık Suriye, İran ve Irak'ı dolaşmışlardır.[85]

---

[82] Melih Duygulu,www.turkuler.com
[83] Bekir Karadeniz,*1900'den 2000'e Halk Şiiri,* AAKYD Yayınları, 2005,s.562
[84] Süleyman Şenel, *Turan Engin,*www.türküler.com
[85] Nejat Birdoğan, *Beyhani*, İstanbul, Temmuz 1972, Önsöz

d. Davut Sularî'nin Etkilediği Türk Halk Müziği Sanatçıları:

Davut Sularî pek çok Türk halk müziği sanatçısını etkilemiştir. Bir çok sanatçı Âşık Davut Sularî'nin eserleri ile üne kavuşmuş, Davut Sularî'nin tavrından etkilenmiştir. Davut Sularî'nin türkülerini söyleyenler arasında Ali Ekber ÇİÇEK, Arif SAĞ, Sabahat AKKİRAZ, Belkıs AKKALE gibi sanatçıları saymamız mümkündür. Belkıs AKKALE sanatının zirvesine Davut Sularî'nin türkülerini söylerek çıkmıştır. Sabahat AKKİRAZ da Davut Sularî'nin gırtlak tavrının etkisinde kalan sanatçılar arasında yer almaktadır.

Bunların dışında bir çok sanatçı Âşık Davut Sularî'nin türküsünü okumuştur. En çok okunan türküler arasında Bugün Bayran Günü, Yaktın Yandırdın, Kırklar Kapısı gibi türküler dikkat çekmektedir. Âşığın hangi eserinin hangi sanatçı tarafından okunduğunu tespit etmek için MESAM kayıtları ile uzun bir süre Âşık Davut Sularî'nin eserlerinin telif hakkını elinde bulunduran Güvercin Müzik kayıtlarından hareketle bir liste oluşturulmuştur.

MESAM KAYITLARINA GÖRE SULARÎ' NİN ESERLERİNİ OKUYANLAR

(Türk Musıkî Eserleri Sahipleri Meslek Birliği)

Eserin Adı	**Yapımın Adı**	**Yorumcusu**	**Yapım Tarihi**	**Eser Sahibinin Niteliği**
Akıttın Gözümden Yaşı	Kader	Süleyman Oruç	1997	Bes-Söz
Allah Allah	Ali Sevilmez mi 1	Cangül	1996	Bes-Söz
Allah Allah	Binm Yıllık Yürüyüş 1	Musa Eroğlu	1994	Bes-Söz
Allah Allah	Yöresel Semahlarımız 1	Zafer Gündoğdu	1995	Bes-Söz
Bana Bu Kudretin	Dost Yoluna	Gülcihan Koç	2001	Bes-Söz
Ben Anadoluyum	Ben Anadoluyum	Yener Yılmazoğlu	2001	Bes
Bir Güzel Sevdim	Dağlar Kardeşimi Ger	Sabahat Akkiraz	1994	Bes-Söz
Bir Güzelin Aşıkıyam	Kültür Bakakanlığı	Karışık	2001	Bes
Bir Güzelin Aşıkıyam	Özlenenler	Belkis Akkale	2001	Bes
Bir Güzelin Aşıkıyam	Yıldızdan Türküler	Yıldız Tilbe	2004	Bes
Bir Yiğit Gurbete Düşse	Töğbeler Olsun	Kenan Temiz	2003	Bes
Bir Yiğit Gurbete Düşse	Yüreğinin Sesi/Sabrın	Sabahat Akkiraz	1993	Bes
Bir Yiğit Gurbete Düşse	Türkülerimiz/Kaderimsin	Mustafa Kaya	2002	Bes
Bırakmaz	Müslümce Türküler 2001	Müslüm Akbaş	2001	Bes-Söz
Bu Yola Talip Ol	Dost Yarası	Arif Sağ	2002	Bes-Söz
Bu Yola Talip Ol	Ömür Dediğin	Güler Duman	2003	Bes-Söz
Bugün Bayram Günü	Buram Buram	Nefise Özdemir	2005	Bes-Söz
Bugün Bayram Günü	Gurbet	Songül Kaya	1986	Bes-Söz
Bugün Bayram Günü	Gurbeti Ben mi Yarattım	Arif Sağ	2003	Bes-Söz
Bugün Bayram Günü	Gülüm Benim-Gülümse	İbrahim Tatlıses	1986	Bes-Söz
Bugün Bayram Günü	Türkülerle	Karışık	2001	Bes-Söz
Bugün Bayram Günü	Urfa Geceleri1-2	Karışık	2005	Bes-Söz
Bugün Bayram Günü2	Gül Harmanı/Doğu And	Karışık	2001	Bes-Söz
Bugün Bayram Günü2	Özlenenler	Belkıs Akkale	2001	Bes-Söz
Çoktan Beri	Kilit	Hüseyin Turan	2005	Bes-Söz
Dil Didom	Toprak ve Turna	Tolga Sağ	2004	Bes-Söz
Düzgino	Pir Bab	Yılmaz Çelik	2002	Bes-Söz
Efendiler Bağı	Hasretin Türküsü	Manolya Aytekin	2001	Bes-Söz
Efendiler Bağı	Muhabbet4	Karışık	1996	Bes-Söz
Efendiler Bağı	Seni Yaşarım/Ey Babo	Berivan Aral	2004	Bes-Söz
Elde Düğün Bayram	Umut	Arif Sağ	1995	Bes-Söz
Geri Çekil	Tut Elimden Düşmeye	Gülcihan Koç	1995	Bes-Söz
Hey Dost	Seyran/Hey Dost	Sabahat Akkiraz	1995	Bes-Söz
Kerbela	İkrar	Metin Karataş	2004	Bes-Söz
Kirpiğin Kaşına	Nostalji 1	Güler Duman	1998	Bes-Söz
Kirpiğin Kaşına	Renkahenk	Özgür Akdemir	2005	Bes-Söz
Kirpiğin Kaşına	Seher Yeli	Güler Duman	2003	Bes-Söz
Kirpiğin Kaşına	Ustalar Muhabbeti 2	Fahri Çelebi	1996	Bes-Söz

Kullar Değişmiş	Türkülerimiz/Semahlarımız	Filiz Demirtaş	2001	Bes-Söz
Kullar Değişmiş	Alvar1	Abuzer Karakoç	1990	Bes-Söz
Kullar Değişmiş	Diyarbakırdan Klip Pınarı	Karışık	2005	Bes-Söz
Nerdesin	Tut Elimden Düşmeye	Gülcihan Koç	1995	Bes-Söz
Osman Pehlivan	Karış Karış Türkiye 1	Bahri Atlaş	1958	Bes-Söz
Pirem Diyene	Türküler Sevdalarımız2	Karışık	1998	Bes-Söz
Sarı Çiçek	Sevda Türküleri	Hülya Süer	1967	Bes-Söz
Sebgenin Kavakları	Göç Eyledik	Sevgi Sevgi	2002	Bes-Söz
Seher Vakti	Sevdadan Yana	Hilmi Yarayıcı	2004	Bes-Söz
Kırklar Semahı	Anadolu Nefesi	Süleyman Ergüner	2004	Bes-Söz
Vardım Kırklar	Bu Toprağı Sesleri	Telli Kılıç	2005	Bes-Söz
Vardım Kırklar	Cem Bülbülleri	Karışık	1996	Bes-Söz
Vardım Kırklar	Deyişler	İhsan Güvercin	1987	Bes-Söz
Vardım Kırklar	Nefes	Feyzullah Çınar	1996	Bes-Söz
Vardım Kırklar	O Leyli Leyli	Güler Duman	2003	Bes-Söz-
Vardım Kırklar	Türkülerimiz/Kaderimsin	Mustafa Kaya	2002	Bes-Söz
Vardım Kırklar	Türkülerimiz/Semahlarımız	Filiz Demirtaş	2001	Bes-Söz
Vardım Kırklar	Ve Böyle Bir şey	Zerrin Özer	2005	Bes-Söz
Senin Derdin İle	Deyişlerde Biz Varız	Karışık	1992	Bes-Söz
Senin Derdin İle	Yine mi Figan Var	Sabahat Akkiraz	1993	Bes-Söz
Sitem Eyledin	Deyişlerde Biz Varız	Karışık	1992	Bes-Söz
Siyah Perçemlerin	Gurbet	Songül Kaya	1986	Bes-Söz
Siyah Perçemlerin	Yüreğimizdeki Ezgiler	Karışık	1998	Bes-Söz
Sultanım	Dağlar Kardeşimi Geri Ver	Sabahat Akkiraz	1994	Bes-Söz
Sultanım	Dost Yoluna	Gülcihan Koç	2001	Bes-Söz
Tercan Ellerinden	Yiğit İnsanların Türküsü	Sabahat Akkiraz	1996	Bes-Söz
Üç Telli	Bu Dünya Bir Penceren	Emin İgüs	2002	Bes-Söz
Üç Telli	Dostlar Muhabbeti 2	Hasret Gültekin	1990	Bes
Usandım	Güler Duman 93	Güler Duman	2003	Bes-Söz
Usandım	Halide-Usandıl Ayvz Lale	Hüseyin Turan	2003	Bes-Söz
Usandım	Türküden Sevgiye	Grup Laçin	2003	Bes-Söz
Usandım3	Vefasız Yıllar	Gülcihan Koç		Bes
Yaban Gülü Müsün	Hanım Ceylan	Hanım Ceylan	2004	Bes-Söz
Yaktın Yandırdın	Atmacayı Vurdular	İbrahim Can	1987	Bes-Söz
Yaktın Yandırdın	Bu Toprağın Sesleri	Karışık	2004	Bes-Söz
Yaktın Yandırdın	Bu Toprağın	Nilüfer Sarıtaş	2004	Bes-Söz
Yaktın Yandırdın	DabiDabi/Canlar Sağolsun	Sincanlı Filiz	2002	Bes-Söz
Yaktın Yandırdın	Hazan Oldu	Yeninur Ada	2000	Bes-Söz
Yaktın Yandırdın	Org İle Orijinal Oyun	Birol Yıldırım	2002	Bes-Söz
Yaktın Yandırdın	Özlenenler	Belkıs Akkale	2001	Bes-Söz
Yaktın Yandırdın	Salla Gitsin Dertlerini	Yıldız Tilbe	1996	Bes-Söz
Yaktın Yandırdın	Siyah Beyaz Tuşlarda	Süleyman Erkan	2004	Bes-Söz
Yaktın Yandırdın	Su Yolunu Bulur	Karışık	2003	Bes-Söz
Yaktın Yandırdın	Ustalar Muhabbeti 2	Fahri Çelebi	1996	Bes-Söz
Yaktın Yandırdın	Yüreğimizdeki Ezgiler	Karışık	1998	Bes-Söz

Yar Senin Derdinden	Hozat	Azad Tüfekçi	2004	Bes-Söz
Yar Senin Derdinden	Türküler Sevdamız	İsmail Özden	1997	Bes-Söz
Yar Senin Derdinden	Türkülerle Gide Gide	Sabahat Akkiraz	1998	Bes-Söz
Yar Sevmesi Sevaptır	Ömür Dediğin	Güler Duman	2003	Bes-Söz
Yar Sevmesi Sevaptır	Türkülerimiz/Semahlarımız	Filiz Demişrtaş	2001	Bes-Söz

Güvercin Müziğin Kayıtlarına Göre Âşık Davut Sularî 'nin Eserlerini Okuyanlar

Uzun bir süre Sularî'nin eserlerinin telif hakkını elinde bulunduran Güvercin müzik yapımın kayıtlarında rastladığımız Âşık Davut Sularî'ye ait eserler ile bu eserlerin icracıları belirlenmiştir. Ancak burada verilen bilgi MESAM kayıtlarında rastlamadığımız isimlerden oluşmaktadır.

Turan ENGİN :
Vardım Kırklar Kapısına

Haluk ÖZKAN:
Yaktın Yandırdın Beni

Hüseyin TURAN:
Çoktan Beri
Vardım Kırklar Kapısına

Yeşim SALKIM:
Seher Vakti Kalkan Kervan

Hilmi YARAYICI:
Seher Vakti Kalkan Kervan

Okan Murat ÖZTÜRK:
Seher Vakti Kalkan Kervan

Çağrıhan ERKAN:
Yaktın Yandırdın Beni

Erdal ERZİNCAN :
Yar Senin Derdinden Derbeder Oldum

Berrin SULARİ:
Göz Nurum
Gahmut Yaylası
Tercan Elleri

Erol PARLAK:
Benden Sorulursa Âşık Olanlar

Tolga SAĞ:
Bir Taş Attım Çeğile

Meltem:
Gahmut Yaylası

Gülcihan KOÇ:
Yar Sevmesi Sevaptır

Sabahat AKKİRAZ:
Yetimler Yetimi

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

A. DAVUT SULARÎ'NİN DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ:

1) Edebî Sanatlar:

Türk dili; günlük konuşmalarda bile mecaz, tevriye, kinaye, tar'iz, istiare gibi edebî sanatlar vasıtasıyla söze parlaklık kazandırmaya çok elverişli bir dildir. Bu bakımdan edebî sanatların Türk edebiyatımızda önemli bir yeri vardır.

Kimi edebiyat eleştirmenlerine göre gerçek sanat; teşbih, istiare, mecaz, tenasüp, tevriye, cinas…vs. gibi söz ve anlamlarla ilgili kelime oyunlarına başvurmaktır. Bu oyunlar sanatçıyı mükemmele götürecek vasıtalardır. Zira sanatçının amacı eksiksiz ve kusursuz olanı meydana çıkarmak, mutlak güzele varmaktır. Hâlbuki kainatta gördüğümüz varlıkların hepsi eksik ve kusurludur. Bu güzellikler karşında heyecanlanan şair bunlardaki güzelliklerle yetinmeyip hayal âleminde güzeli yeniden yaratacak ve ona idealindeki şekli verecektir.[86]

Âşık Davut Sularî'nin şiirlerinde de edebî sanatlar önemli bir yer tutmaktadır. Şiirlerinde teşbih, istiare, mübalağa, teşhis, telmih, tenasüp, tariz, istifam gibi sanatları kullanıldığı görülmektedir.

[86] Numan Külekçi, *Edebî Sanatlar*, Ankara ,s.7-12,

a) Teşbih:

Âşık Davut Sularî'nin şiirlerinde kullandığı teşbihler üç başlık altında değerlendirilmiştir. Bu teşbihler kendisi, sevgilisi ve diğer unsurla ilgili teşbihler başlığı altında ve metindeki şiir sırası gözetilerek verilmiştir.

a.a.Kendisiyle İlgili Teşbihler:

Âşık Davut Sularî aşkın kendisinde adeta bir taşkınlık yaptığını kendisini Ceyhun nehrine benzeterek anlatmıştır.

"Aşk elinden Ceyhun oldum
Kaynayıp kaynayıp doldum"(21/2)

Yine aynı duygularla çektiği sıkıntının, derdin büyüklüğünü anlatmak için başını ulu dağlara benzetmiştir.

"Ulu dağlar gibi kar olan başım
Gözlerimin yaşı sel değil ya ne" (44/1)

Kendisini âşıklığın ve güçün temsilcisi olan aslan ve kaplana benzetmiştir.

"Aslan eniğiydim kaplan dölüydüm
İnden çıktım ine giren girene"(46/1)

Âşık mütevazi kişiliğini, iyi niyetini, kapısının herkese açık olduğunu anlatmak için kendisini derviş postuna benzetmiştir.

"Biz âşıkız dost diyenin dostuyuz
Yerlere serilir derviş postuyuz"(47/1)

Sularî çektiği dertlerden dolayı bünyesini içinde dert kaynayan bir kazana benzetmektedir.

“Davut Sularî’yim yıllanmış ozan
İçimde dert kaynar bünyemdir kazan” (47/3)

Yurtsuzluk ve yuvasızlık bakımından kendini usta âşık Karacaoğlan’a benzetmektedir.

“Karacaoğlan gibi yurtsuz yuvasız
Kalan varsa o da Davut Sularî” (60/1)

Sularî de her şair gibi kendisni bülbüle benzetmeyi ihmal etmemiştir.

“ Şu divane gönlüm bahar çağında
Bülbülüm amma ki ötemiyorum” (79/1)

Sularî, mana itibariyle bir damlaya benzediğini dile getirmekte ve kem sözü zehire benzetmektedir.

“Katre iydim göl ummana akıldım
Kem sözü zehirmiş içemiyorum”79/3)

Âşık kendi kendisini yetiştirdiğini ve bilgi birikimini, ayaksız kütüphane terimini kullanarak dile getirmiştir.

“Derdi giriftarem kırk altı yıldır derbederem
Ayaksız kütüphaneyim elde kitabım yoktur” (140/1)

Âşığı pusuda yatan aslana benzeten Sularî, onun taşlamalarını da balyoza benzetmektedir.

“Âşık aslan gibi yatar pusuda
Kelamı balyozdur taşlar âşıklar” (103/1)

Âşık Davut Sularî bir başka şiirinde de kendisini aslan ve oka benzetmiştir.

“Davut Sularî’yem inimden çıktım,
Kükredim ok gibi yayımdan attım” (94/4)

Yaşadığı aşkları hatırına gelen Sularî kendisini bahar yeline ve dalgıca benzetmiştir.

“Gönlüm bahar yeli gibi sazmışam,
Dalgıcam aşk deryasında yüzmüşem” (113/2)

Aşkının ona hissettirdiği derin duygular kendisini çileli bülbüle ve çileli kuşa benzetmesiyle karşımaz çıkmaktadır.

“Âşık maşukunun ruhu canıdır
Çileli bülbüldür kuşlar âşıklar” (103/3)

a.b. Sevgiliyle İlgili Teşbihler:

Âşık Davut Sularî’nin şiirlerinde sevgilinin en çok kaşı, saçı, yüzü ve dudağı benzetme unsuru olarak kullanılmıştır. Kaş için; mihrap, lam elif, hindi, saç için; ipek tel, sırma, dudak için; gül, sima için; melek, ay ve gül gibi benzetmelere başvurulmuştur.

“Yar sevmesi sevaptır
Kaşları hem mihrapdır”(7/1)

“Kaşların lam elif ay gibi cemal
Kaldır nikabını görem sultanım”(70/1)

“Hindidir yarimin kaşları hindi
Bilmem melek miydi arştan mı indi”(93/3)

“Böyle bir melek simayı netmeli
Davut Sularî’yi de sor kara gözlüm”(81/3)

“Gül dudağın tel yaprağa sarıla
Sevip okşanmaya layıksın güzel”(66/2)

“İpek tellerine gönül bağladım
Sırma saçlarını çözme sevdiğim”(73/1)

“Gül cemali benzer gökteki aya
Etrafında olmuş huriler paya”(71/3)

“İnce beli döğer sırmadır saçı
Orada güzellller çok Kumru hanım”(69/3)

Âşık Davut Sularî’nin şiirlerinde seven bülbüle, sevilen güle benzetilmiştir.

“Âşık bülbül maşuk güldür
İstersen as istersen öldür”(10/5)

Bazen sevgili karakoyuna, turnaya, ceylana, Malatya kayısısına, şeker pareye, şekere, bala bezetilirken bazen de sevgilinin gülüşü bülbül şakıyışına benzetilmiştir.

“Sen bir karakoyun ben de bir kuzu
Sen döndükçe ben ardında melerim” (75/1)

“Malatya kayısısı da şeker paresi
Silinmez münkirin kalbin karası” (148/2)

“Kumaş mısın şal mısın
Şeker misin bal mısın
Dilllerde dolaşırsın
Yoksa bir masal mısın“(6/1)

“Ceylansın çölde gezersin
Turnasın kater çekersin
Ya kaymaksın ya şekersin” (24/3)

“Seher bülbülüyem ulu divanda
Sen benim vekilim ol başın için”(92/3)

“İşaretleri ile mani okuyor
Kahkaha atınca bülbül şakıyor”(113/2)

a.c. **Diğer Unsurlarla İlgili Teşbihler:**

Âşık Davut Sularî’nin şiirlerinde canın kuşa, bedenin ise kafese benzetildiği görülmektedir**.**

“Can kuş gibi olur kafesten uçar
Hayattayken kendin bu gece” (39/4)

Vatan kavramı Sularî’nin şiirlerinde sıkça rastlanan gül kavramı ile karşımıza çıkmaktadır.

“Vatan gül, gülistan taze yaz ayan
Hakikati söyler kurban bayramı” (53/5)

Âşık sazını bülbüle, memleketinin ovaların zümrüte, vatanın dağ ve ovasını cennete benzetmiştir.

“Ancak yaşayandadır kıymeti
Zümrüt ovaların, yolun Çayırlı” (54/4)

“Nisan yağmuru idi baharın seli
Bahçe bülbülüydü sazların teli” (60/2)

“Cennet gibi dağ ovası bayırı
Tüm halkımız Türktür, yok ayrı gayrı” (68/4)

Âşık Davut Sularî sevdiği insanlara söylemiş olduğu şiirlerinde arkadaşını ürkek ceylana, arkadışının kızını ise yıldıza ve çiçeğe benzetmiştir.

“Sordum derler Mehmet Doğan’ın kızı
Yerin çiçeğidir göğün yıldızı” (86/4)

“Eyüp Çanakkale maralı mıdır
Ürkek ceylan gibi seker muhterem” (67/1

Sularî aşkı padişaha benzetmiştir.

“Aşk bir padişahtır sevda veziri
Uğradığı yeri yıkar da gider” (107/1)

Mehmetçik’e ve ordumuza duyduğu sevgi, hayranlık ve gurur onun şiirinde aslan benzetmesi ile yerini almaktadır.

“Üç koldan ordumuz gelmiştir coşa
Aslanlar cengidir bakın savaşa” (123/2)

Âşık Davut Sularî dünyayı hana, insanları kervana benzetmiştir.

“Dünya bir han adem oğludur kervan
Konar göçer durmaz böyle bir devran”(39/2)

b. İstiare:

Âşık Davut Sularî’nin şiirlerinde istiarenin de önemli bir yer tuttuğu görülür**.**

“Kapı gibi handır açanlar göçer
Gelen elbet ecel şerbetin içer” (39/4)

“Ülke ozanlığım otuz yıl aştı
İt eniği kapımıza yanaştı” (61/3)

“Tilki gölgesinde kalma uzak kaç
Tek mahvetsin aslan sayesine bak”(62/3)

“Erlerin huduttan düşmanı kovar
Neslindedir aslanların Atatürk”(65/3)

“Atom çağı azdı itin soyları
Yeni nesil yeni örgüt boyları”(94/3)

“Davut Sularî’yem ekildim uzak
Adu nesli kurmasın tuzak”(119/4)

“Aşkın dolusunda içen ben isem
Kudret kitabını açan ben isem”(122/3)

c. Mübalağa

Âşık Davut Sularî, gözünden akan yaşın dağları, taşları eritecek kadar çok olduğunu, susuzluğunu ve dağlara öfkesini mübalağalı bir biçimde dile getirmiştir.

“Akıttım gözümden yaşı
Eritir dağları taşı” (10/3)

“Bir su ver içeyim yüreğim yandı
Temmuz aylarında kar sefa geldin” (93/2)

“Dağlar sizi delik delik delerim
Taşınız kor toprağınız elerim”(75/1)

Âşık Davut Sularî hakkında söylenenlerin çokluğunu mübalağalı bir şekilde anlatmıştır.

“Elime atmadığım dal kalmadı
Başıma gelmeyen hâllar kalmadı
Eğer gıyabıma eğer yüzüme
Beni söylemeyen diller kalmadı”(88/3)

Davut Sularî hayranlık duyduğu bazı isimlerin hayatlarına dair bazı olayları ve düşüncelerini mübalağalı bir biçimde dile getirmiştir.

”Kış ayından bağı bostan eyledin
Hacı Seydi Mahmut Hayrani Veli”(57/2)

“Seyidi Ahmedi Rufai
Yutmuştur ilmi deryayı” (14/2)

ç. Teşhis

Davut Sularî zaman zaman şiirlerinde teşhis sanatına da yer vermiştir. Bazı şiirlerinde bülbül, zülüf ve perçem kavramlarına ağlamak fiilini yükleyerek teşhis sanatını kullanmıştır.

“Hey dost hey dost el değil ya ne
Bülbülü ağlatan gül değil ya ne”(44/2)

“Güzellik dediğin baki kalamaz
Zülüf ağlar, perçem ağlar, tel ağlar”(102/2)

“Can bülbülüm feryad eder bu figan ne ağıt
Can bülbülün feryad eder, bak bu çıkan avaz gül”(146/3)

Kimi mısralarında menekşenin boynunu eğmesi, turnaların tavaf yapması gibi insanlara has özellikleri menekşe ve turnaya yüklemiştir.

“Dağlar sizi ne karanlık ardız var
Mor menevşe boyun eğmiş derdiz var” (75/2)

“Durnan aşka pervaz aşka eyle
İn düzgüne tavaf eyle”(23/3)

d. Telmih

Âşık Davut Sularî; Hz.İsmail ile kurban bayramını, Hz.Hüseyin ile Kerbela vakasını, Eyüp peygamber ile peygamberin geçirmiş olduğu hastalık dönemini, Mansur ile Enel Hak diyerek şeriata aykırı bulunup Bağdat'ta asılarak öldürülme hadisesini hatırlatarak telmih sanatını kullanmıştır.

Hz.İsmail ile ilgili kullandığı telmih sanatı:

"Hazreti İsmailimin günü geldi
Kurban derler şanına
Arafata götürüldüğünde
Fiske attı şeytan derler"(125/1)

Hz.Hüseyin ve Kerbela olayının telmih edildiği şiirin bir dörtlüğü:

"Hazreti Hüseynim atından indi
Mübarek elini toprağa sundu
Toprak şehitlerin kanılan yondu
Oldu şehitlere mekân Kerbela"(35/5)

Hz. Eyüp ve geçirdiği rahatsızlığın telmih edildiği şiirin mısraıdır.

"Bilgili kamildir yan üstü yatmış
Eyüp peygamberden beter bir hasta" (37/2)

Hallac-ı Mansur'un idam edilişinin anlatıldığı şiirden bir hane:

Bana derler sen de gel geç o yardan
Halil gibi cismin kurtulmaz nardan
Mansur gibi cesedim dur olsa dardan
Ser veririm Billah geçemiyorum" (79/2)

Leyla ve Mecnun'un aşkının telmih edildiği şiirlerin mısraıdır.

"Her âşıkın bir devranı Mecnun Leyla misali
Derununda dert hicranı sürmeyen bilmez seni" (134/3)

"Fuzulî der âşık benim Mecnun'un adı vardır
Hele ne çeşit insanım kaleminle yaz görem"(135/1)

e. Tenasüp

Davut Sularî zaman zaman tenasüp sanatına da şiirlerinde yer vermiştir.

Tarikat kuralları ile ilgili tenasüp:

"Edep nedir erkan nedir
Divan nedir erkan nedir
Bezmi ayan nişan nedir
Devran nedir mekan nedir" (11/2)

Sevgilinin özellikleri ile ilgili tenasüp:

"Al kırmızı yanakların
Pembe kiraz dudakların
Gamzelidir şakakların
Bal benim ey çeşmi şehlam"(20/3)
Hayatın geçiciliğini anlatan tenasüp:

“Dünya baki insandır fani
Babaz dedez soyuz hani
Hepsi terk eder cihanı
Ermeyeli nasılsınız”(32/1)

Sevgiliye duyulan aşkı anlatmak için kullanılan tenasüp:

“Saçların rüzgarı tel tel biçende
Dudağım dilinden şerbet içende
Gönlümde duygular ateş saçanda
Alevden gömleğe sar beni beni”(58/2)

Bahar mevsimiyle ilgili tenasüp:

“Nisan yağmuru idi baharın seli
Bahçe bülbülüydü sazların teli
Taze yaz gülüydü yaprağı dalı
Solan varsa o da Davut Sularî”(60/3)

Tabiat unsurlarıylaa ilgili tenasüp:

“Dağlar sizi delik delik delerim
Taşınız kor, toprağınız elerem
Sen bir kara koyun ben de bir kuzu
Sen döndükçe ben ardından melerim” (75/1)

Renklerle ilgili tenasüp:

“Turnamın kanadı boz, sarı, yeşil
Eğil dağlar eğil daha da eğil
Belliki yabancı buralı değil
O yare bir selam edin turnalar”(101/4)

Bağ ve sarrafla ilgili tenasüp:

“Sam yeli mi vurdu bağa bahçeye
Yaprak ağlar dallar ağlar gül ağlar
Altunu bozdular geçmez akçeye
Sikke ağlar sarraf ağlar pul ağlar”(102/1)

f. Tar’iz

Davut Sularî genellikle taşlamalarında ta’riz sanatını kullanarak anlatımda daha etkili olmayı amaçlamıştır.

Dinî istismar edenleri eleştirirken Davut Sularî’nin ta’riz sanatındaki ustalığı dikkati çekmektedir.

“Kilidi cennete kalmış
Anahtarı emre almış
Softanın birisi vermiş
Açacakmış hilafetçi”(12/4)

Âşıklık geleneği içinde âşıklar halka nasihati bir görev kabul etmişlerdir. Âşık Davut Sularî bunu yaparken de tecrübeleriyle birlikte gözlemlerini ta’riz sanatını kullanarak göstermektedir.

“Cahile sır ver de bir aç arayı
Başına dar eder geniş dünyayı
Kötü ahlaklıdan umma vefayı
Tohumu kiminse danesine bak”(62/2)

Âşık zaman zaman insanların kötü emellerine maruz kalmış bu türlü davranışlar da âşığın eleştirilerinden nasibini almıştır.

“Evvel buyur etti kenara kaçtı
Bed sözleri ile uzağa kaçtı
Eştiği kuyuya kendisi düştü
Evine giderken kızakta kaldık”(63/2)

Daha önce ziyaret ettiği, eskiden Battal Gazi diye anılan Malatya’da Sularî halkın kasıtlı davranışıyla karşılaşmıştır. Âşığın zülfü yarine dokunarak onu coşturmak niyetinde olan halk aşağıdaki örnekte de görüldüğü bu davranışıyla amacına ulaşmıştır.

“Battal Gazi diyarına uğradım
Diyar aynı diyar da eller değişmiş
Kılıç aldım çalı çırpı doğradım
Köyler aynı köylerde kullar değişmiş”(148/1)

g. İstifham

Âşık Davut Sularî güzele duyduğu aşkı, sevdayı, seyahatlerini, hayat karşında çektiği ıstırabı, acıyı, muhabbeti, zaman zaman soru yoluyla ifade eder. Bu şekilde anlatımını güçlendirme gayreti içindedir.

Sevdiği karşısında yanlış anlaşıldığını düşünerek sorusunu sorar, cevabı olumlu bekler.

“Tasalanma boşuna
Gitmedim mi hoşuna
Ben bildiğim değilem(baba)
Hiç benzetme komşuna”(6/3)

“Sence bu aşk hiç midir
Yüzün görmek güç müdür
Seni sevmek suç mudur
Özüm sana turaptır”8/2)

Van’ın güzelliklerini gören Âşık Davut Sularî Van’ın mutlaka görülmesi gerektiğini istifham sanatını kullanarak vurgulamıştır.

“Gevaş’a haber saldın mı
Özalp’ten dostla geldin mi
Van Kalasını gördün mü
Gel Van’a, Van’a, Van’a” (9/2)

Yaşadığı aşkı, gül ve bülbül rumuzuyla anlatarak sorular sorar ancak sorunun cevabı bellidir. Durumun farkında olan sevdiği değil Âşık Davut Sularî’nin kendisidir.

“Yaz ayları geldi geçti
Güz oldu duydun mu bülbül
Sen yar ile sevişirken
Söz oldu duydun mu bülbül”(18/1)

Âşık Davut Sularî zaman zaman sohbet meclislerinde anlatımını güçlendirmek için de bu yola başvurmuştur. Açılışı yaparken muhabbet ortamındaki insanların hâl ve hatırlarını istifhamı kullanarak sormayı tercih etmektedir.

“Mümin eyler hakka gayret
Etmeyin nutkuma hayret
Şimdi demde bir muhabbet
Kurduğum yeter mi hocam” (19/4)

“Pirimdir Veysel karani
O’ dur Mevlanın yaranı
Kudretten verdi bu kanı
Sormayalı nasılsınız?” (32/4)

Tanıdığı insanların hastalık ve ölüm haberleri karşındada Âşık duygularını aynı yolla dile getirmiştir.

“Herkesin dünyadan ömrü dolanlar
Bu mülkten göçtün mü İsmail Ağa?
Kanunu ilahtır kim karşı çıkar
Dünyadan geçti mi İsmail Ağa?” (34/1)

“Bu emri Hüda mı yoksa kader mi?
Bu derdin şifası yok mu beter mi?
Daha bugün böyle uzak gider mi?
Sanki bir kararda tutar bir hasta?” (37/3)

Çektiği sıkıntılar karşında sitem eden Âşık Davut Sularî şiirlerinde bunu anlatırken istifham sanatını kuvvetli bir şekilde kullanmıştır.

“Ulu dağlar gibi kar olan başım
Gözlerimin yaşı sel değil ya ne ?
Hep kalkıyor iniyor şu zayıf döşüm
Beni taşa tutan el değil ya ne ?” (44/1)

“Yandırdın yaktın beni
Zalim aldattın beni
Ne dedim de darıldın ?
Bir pula sattın beni” (87/2)

“Yeşil kurbağalar öter göllerde
Kırıldı kanadım kaldım çöllerde
Anasız babasız gurbet ellerde
Ya ben ağlamayam kimler ağlasın?” (88/1)

“Davut Sularî de talup bu yola
Cahdet ki çeşmeden bakracın dola
Beni muhtaç etme yaramaz kula
Öl dediğin yerde ölmez mi talip?” (99/3)

“Havalanmış gönlüm
Dönüyor bugün yine
Gidecektir yara diye
Sevdim ayrılamam niye ?” (142/1)

2) Erzincan’ın Ağız Özellikleri ve Davut Sularî’nin Şiirlerinde Yer Alan Mahalli Söyleyişler

Âşık Davut Sularî’nin şiirlerinde yer alan mahalli söyleyişleri vermeden önce Erzincan’ın ağız özelliklerini vermenin daha yararlı olacağı düşünülmüştür. Erzincan ağzının özellikleri ana hatlarıyla verilmiştir.

Davut Sularî’nin şiirlerinde bulunan mahalli söyleyişler; isimler, fiiller, argo olmak üzere ayrı üç başlık altında incelenmiştir. İncelemede metindeki şiir sıraları esas alınmıştır.

a) Erzincan'ın Ağız Özellikleri:

Erzincan ağzı, Leyla Karahan'ın çalışmasında Ana Ağız Grupları'nın Doğu Grubu Ağızları başlığı altında verilmiştir. Leyla Karahan'ın çalışmasında, Doğu Grubu Ağızlarını belirleyen özellikler şu şekilde belirtilmiştir:

Alınma kelimelerdeki uzun ünlülerin normal süreli ünlüye dönüşmesi: "padişah"

Kalınlık –incelik bakımından ünlü benzeşmesi: "heber var idi."

Kök ve ünlülerinde meydana gelen ve sebebi belli olmayan kalınlaşmalar. "Söyle ettin"

Kök ve ünlülerinde meydana gelen ve sebebi belli olmayan incelemeler: "gız"/"kız" yanında

Çok heceli kelimelerin sonundaki "ı, u, ü" ünlülerinin "i" ünlüsü ile karşılaşması: "buni"

Alınma kelimelerde ünlü incelmesi ile meydana gelen uyum değişmesi: "herp"

İlk hecede bulunan yuvarlak ünlülerin düzleşmesi: "çocuh"

Ek ünlülerinde meydana gelen yuvarlaklaşmalar: "adamın"

Ünlü- ünsüz uyumsuzluğu: "balıh"

Arka ve orta damak geniz ünsüzü n'nin korunması veya kaybolması:"evin"

Ön damak ünsüzü g'nin iki ünlü arasında ve hece sonunda korunması: "dügün"

Belirli bazı kelimelerde ön ses y ünsüzünün düşmesi: " ilan"

Patlayıcı ünsüzlerin ikizleşmesi: "sekkiz"

Belirli bazı ünsüzlerin kelime içinde yer değiştirmesi: "torpah"

Teklik1.,2.,3. sahıs zamirlerinin yönelme hâli çekimindeki değişmeler: "bahan"/ "bene",

"öyle", "böyle" kelimelerindeki ses değişmeleri: "ele"

Zamir kökenli çokluk 2. şahıs ile bildirme ekinin yapısı: "seversiz"/ "buradasız"

Çokluk 2. şahıs iyelik eki ile iyelik kökenli şahıs ekinin yapısı : “babaz”
Şimdiki zaman ekinde meydana gelen ses değişmleri: “geliyer”/ “geler”
Duyulan geçmiş zaman ekinin tek şekilli olması: “ varmış”/ “varmiş”
Teklik ve çokluk 1.şahs emir eklerindeki ses değişmeleri: “bahım”
İstek eki –a/-e’nin işleklik derecesindeki farklılıklar: “giden”/ “gidek”
Soru cümlesinin vurgu ile kurulması: “geldin?”[87]

Erzincan’da ağız, diğer il ağızlarından ayrı bir özellik göstermektedir. Erzincan ağzının çevre il ağızlarıyla çok az ortak yönü bulunmaktadır. Erzincan ağzı en çok Terekeme Uruğu (Kars yöresinde bir göçer topluluğu) ağzına yaklaşmaktadır.[88]

Gırtlaktan gelen “h” sesi, yerel ağzın en belirgin özelliklerindendir. Kars, Terekeme,”Azeri” ağızlarında çokça kullanılan bu ses sözcük ortasındaki ya da sonundaki “k” sesi yerine kullanılmaktadır.

Tohdor: “Doktor”
Gırh beş: “Kırk beş”

Uzun “a” yerel ağızda en çok kullanılan seslerdendir. Bu ses olayı için ”Âlem”, “çâre”, “emânet” kelimelerini gösterilebilmektedir. “Sâli: Salı,” “yârin: yarın” örneklerinde de olduğu “a” sesinin Erzincan ağzında uzatıldığı görülmektedir.

Erzincan ağzında “a” sesinin “ı” ve “e” seslerine dönüştüğü de görülür. “Çığır: “Çağır”, “Goley: Kolay” örneklerinde görüldüğü gibi “a” sesi ”y” sesinin etkisiyle kapalı “e” sesi olarak söylenmektedir. Ancak bu kesin bir kural değildir ve“y” sesinin olmadığı durumlarda kapalı “e” sesi görülmektedir. Erzincan ağzında “i” sesi de kapalı “e” sesine dönebilmektedir.

[87] Leyla Karahan, *Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması*, Ankara 1996, s.53
[88] Yurt Ansiklopedsi, *Erzincan, 1982* s.2659

ehsan: “ihsan”
ekiz: “ikiz”,
hesse: “hisse”

“u” ve “ü” sesinin, genellikle “o” ve “ö” sesine döndüğü görülmektedir.

bögün: “Bugün”
hökümet: “Hükûmet”

”o” sesi de “u””sesine dönebilmektedir.

buynuz: “boynuz”
horuz: “horoz” gibi.

Yerel dilde “b” ve “p” seslerinin yanında bulunan düz seslerin yuvarlaklaştığı görülmektedir.

burah: “Bırak”,
büşür: “pişir”
püşman: “pişman”

Erzincan ağzının en belirgin özelliklerinden biri de ses eklemeleridir. Özellikle “r” ve “ı” sesleri başlayan sözcüklerin başına “i”, “u”, “ü” sesleri eklenmektedir.

İlimon: “limon”
İlazım: “lazım”,
urus: “Rus”
ürüya: “Rüya”

Sözcük ortasında ya da sonunda ünlü düşmelerine sıkca rastlanır. Vurgusuz olan orta hecede ortadaki ünlü düşer.

Ahrat: “ahiret”,
aşlı: , “aşılı”,
dakga: “dakika”,
pekey: “pekiyi”

Yerel ağızda ünlü değişmeleri de sıkça görülür.

çente: “çanta”,
cenderme: “jandarma”,
havas: “heves”

Erzincan ağzında, yabancı kökenli sözcüklerin ünlü uyumuna uygun olarak söylendiği görülmektedir.

Mahana: “bahane”,
afat: “afet”,
bahşış: “bahşıs.”

İki ünlü arasındaki ünsüzün düşmesiyle iki ünlü, bir uzun ünlü olarak söylenir. Şu örnekler bu durumu net bir şekilde ortaya koymaktadır.

bâ: “bana”,
yazmâ: “yazmaya”,
canızı: “canınızı”

Sözcük yapısında, ünlüden sonra gelen çift ünsüzden biri düşerse, düşen ünsüzün önündeki ünlü uzamaktadır.

yanış: “yanlış”
anatmah: “Anlatmak”,
elinen: “elin”.

Erzincan ağzında ünsüz değişmelerine sık sık rastlanmaktadır. En belirginleri ise şöyle sıralayabiliriz:

b -m: mahane: bahane
c -ç:acuh- açız, cıngırik: çıngırak
d -t:tiken: diken, tut: dut
f -v:hoşov: hoşaf, övele: üfele
j -c:cenderme-jandarma
k -g:gaba: kaba, gadı: kadı
k -h:ahşam-akşam, çıh-çık
k -t: ayıtla: ayıkla
n -ğ: öğünde: önünde
n-l:lalin: nalın
n-v:düvür: dünür
n-y:öynük: önlük
p-b: pahla-bakla, pıçak:bıcak
s-z:zebil: sebil, zopa: sopa
v-f:fişne: vişne, gayfe, kahve
v-ğ:öğey: üvey, öğ:öv

Erzincan ağzında aynı sözcük içindeki ünsüzlerin yer değiştirilmesi sıkça görülür.

Irbıh: “İbrik”,
surfa: “sofra”,
körpü: “köprü”

Bunun yanı sıra ünsüz kısalmaları vardır.

Mazez: “muazzez”,
tüken: “dükkan” gibi.

Erzincan ağzında görülen ses olaylarından birisi de ünsüz düşmelerine sık sık rastlanılmasıdır.

Yuha: “yufka”,
çüt: “çift”,
nalbat: “nalbant”,
direm: “dirhem”

Erzincan ağzında ünsüz eklemeleri de sıkça görülmektedir.

Helbet: “ elbet”,
Havya: “ayva”,
havlu: “avlu” gibi.

Ünsüz türemesi sözcük içinde ya da sonunda görümektedir. Bu durum;

Pambuh: “pamuk”,
peydah: “peyda”,
sürt: ”sür” örneklerinde de görüldüğü gibidir.[89]

Bilindiği gibi fiillerin bir hareketi, oluşu veya dilek anlamlarından biriyle ilgili olarak bildirmek üzere girdikleri biçime kip denilmekte ve dilimizdeki dokuz çeşit kip, iki gurupta toplanmaktadır.

1. Bildirme(haber) Kipleri
2. Dilek Kipleri

Erzincan ağzında bu kiplerin eklerinin nasıl bir değişiklik gösterdiğini Erzincan ağzı fiil çekimi yaparak görebiliriz. Bu değişikliğin görüldüğü fiil çekim tablosu aşağıda verilmiştir.[90]

[89]Yurt Ansiklopedsi, *Erzincan, 1982* s.2659
[90]Metin Çankaya - R.Mustafa Temiz, *Erzincan Ağzı*, Ank. 1995 s.38

BasitZamanlı Fiiller	**Olumlu**	**Olumsuz**	**Soru**	**Olumsuz Soru**
Di'li Geçmiş Zaman Kipi	gettim	getmedim	gettin mi	getmedin mi
Miş'li Geçmiş Zaman Kipi	getmişem	getmemişem	getmiş miyem	getmemiş miyem
Şimdiki Zaman Kipi	gidiyem	getmiyem	gideyim mi	getmiyem mi
Gelecek Zaman Kipi	gidecegem	getmiyecegem	gidecegem mi	getmiyecegem mi
Geniş Zaman Kipi	giderem	getmem	gider miyem	getmez miyem
Dilek Şart Kipi	getsem	getmesem	getsem mi	getmesem mi
İstek Kipi	gidim	getmiyim	gedim mi	getmiyim mi
Gereklilik Kipi	getmeliyem	getmemeliyem	getmeli miyem	getmemeli miyem
Emir Kipi	getsin	getmesin	getsin mi	getmesin mi
Birleşik Zamanlı Fiiller				
Hikaye Birleşik Zaman	gettiydim	getmediydim	Gettiydim mi	Getmediydim mi
Rivayet Birleşik Zaman	Getmişmişem	getmemişmişem	Gettiydim mi	Getmediydim mi
Sartın Bileşik Zamanı	Gettiysem	Getmediysem	Gettiysem mi	Getmediysem mi

Erzincan ağzında kelimelerin söylenişinde görülen bu farklılıklara rağmen cümle kuruluşunda çok büyük bir değişiklik görülmemektedir. Cümle kuruluşu zaman zaman devrik oluyorsa da genelde kurallı cümle kullanılmaktadır.

"A buraya gel, a bu mektubu baha ohu."

Araştırmalarımız sırasında tespit ettiğimiz Erzincan ağzına ait bazı kelimeleri ise şöyle sıralayabiliriz.[91]

---

[91] Hüseyin Ağca, *Erzincan Ağzı*, 1958 s.138

arusdah: Tavan

ayvan: Evlerinin önünde bulunan üç tarafı kapalı önü açık oda

bıçkı: Testere

bodik:Kısa

boyunduruh: İki öküzü birbirine bağlayan ağaçtan bir alet

carut : Ateş tavası

ceran: Genç ve güzel kız. Yakışıklı delikanlı

cingola: Ağacın en yüksek noktası

cüğap: Cevap

dehre: Odun kırmaya yarayan alet

dılbıg: Köşe

enüg: Küçük çocuk

evelig: Yemeği yapılan ve dere boylarında yabani olarak yetişen bir ot.

Fışkı: Gübre

Gadap : Allahın zulmü

Gendime: Buğdayın taş altında dövülüp kabuğundan çıkarılmasından sonraki hâli. Pilav ve çorbası yapılır.

Gor: Mezar

gölüg: İşe yaramaz hale gelen merkep

guymah: Undan yapılan ve üzerine yağ eritilip dökülerek yenen yemek

herze: Yanlış iş yapanın vasfı

hırtlig: Boğaz deliği

hızan : Cimri

hindi: Kadınların başlarına örttükleri ince ve renkli tül

hozan: Tahıl ekili tarlanın biçildikten sonra sürülmeden evvelki hali

ig:Yün eğirmekte kullanılan ağaçtan alet

ilişdir: Süzgeç

kelebi: İpin serbestçe ve yastık şeklinde sarılmış şekli

kenef : Ayak yolu

kerli: Böyle

künt: Yuvarlak yapılmış hamur

mahrama: Büyük baş örtüsü

nahır: Otlamaya götürülen sığır sürüsü

nüzül: Felç

ören: Viranelik

örgençelik :Misal

pangılot: Kara para

peşgir: Havlunun küçüğü

pıtırah: Yabani olarak daha ziyade sebze ekili yerlerde yetişen dikenli ot

puşu: Köylü kadınların giydiği bir çeşit elbise

rüvel: Tabanca

savah: Aptal

selefiye: Tahmini

tehne: Gizli,

tepür: Buğday temizlemekte kullanılan ağaç alet

tevür: Şekil

tump: İki tarlayı birbirinden ayıran tümsek

urgan: Kalın ip

uryan: Apaçık

yaba: Ağaçtan yapılmış üç dişli bir başak toplama aleti

yelyeper: Çarçabuk

yeynig: Hafif

zahar: Herhalde

zırza: Bahçe kapılarına takılan bir kilitleme aleti

zoğ: Tandır karıştırmaya yarayan alet

b) İsimler:

Tezek/gübre
Tezeğe bak tezeğe(1/2)

Leçek/örtü
İpek olsam sarılsam
Kızların leçeğine(2/1)

Ataş/ateş
Çobanı ataşladı(2/3)

Balaban/ Atmaca, doğan vb. yırtıcı bir kuş
Çaydan balaban uçtu(2/2)

Acep/acaba
Acep bunda ne iş var(3/2)

Yad/el
Yadınan kavuşamam(4/1)

Kare / kara
Dert bende kare bende (4/2)

Mahle/mahalle
Mahleye geldim uyan(5/1)

Meni/beni
Yar meni şiir dillernen(5/5)

Çarık/ayakkabı
Bir çift çarık al gidek(5/2)

Değilem/değilim
Ben bildiğin değilem(6/3)

Kala/kele
Van kalasını gördün mü?(9/2)

Saki/ İçkili toplantılarda içki dağıtan kimse
Saki kalkıp meyi doldur(10/5)

Dem/zaman
Metahın her dem peylerim(11/5)

Efsun/sihir, büyü
Şu menzil efsun içinde(11/11)

Tana/tane
Bir erkeğe dört tana avrat(12/1)

Gerisin geriye/geri geri
Beş yüz sene gerisin gere geriye(12/3)

Softa/ Bir görüşe, bir inanışa körü körüne bağlanan kimse
Softanın birisi vermiş(12/4)

Töhmet/zan
Yar olur mu töhmet Ali(13/1)

Lâl/dilsiz
Bağlı kolum laldır dilim(16/1)

Melayık/melek
Öyle melayık bakışın(20/2)

Durna/turna
Durnam aşka pervaz eyle(23/3)

Zârı/inleme
Deli gönlüm eder zarı(21/4)

Kabahat/suç
Durmak kabahat değildir(28/1)

Tez/çabuk
Ölmeyen bir varlığa tez vuruldum(39/6)

Döş/göğüs
Hep kalkıyor iniyor şu zayıf döşüm(44/4)

Adap/edep
Kimler adabımdan fena gördüler(46/3)

Vesayit/vasıta
Vesayit araba hizmetin eder(95/8)

Kaineti/kainatı
Kâineti nuru ile boğunca (108/4)

Elesker/asker
Şah Sultan düzgünün eleskeridir(112/4)

İt/köpek
Salakana it demene hacet(126/1)

Acep/acaba
Acep neden saldın beni cihana(130/3)

Göye/göğe
Göye çıktı zaru figan Kerbela(35/4)

Daşla/taşla
Dost dediğin daşla vurdu belime(38/2)

Elleri/İlleri
Köy, kent, kasabaynan her bir elleri(38/7)

Şefki/şevki
Muradın şefkini alsa bu gece(39/5)

Hele hele: karşısındakini söz söylemeye isteklendirmek için kullanılan söz
Arayı arayı bul hele hele(40/1)

Name/mektup
Yazdığım namede tel kabul eyle(41/2)

Dane/tane
Cihana dağıttım daneyi kısmet(41/4)

Ejdatın/ecdatın
Doğru ise senin ejdatın meyin(42/3)

Siz çün/siz için
Siz çün ne çekmiştir babaynan ana(42/5)

Melhem/merhem
Yare/Yara
Pir melhem olmazsa yareler azar(43/3)

Mil: Selin sürükleyip getirdiği küçük taneli çamurlaşmış kum ve toprak karışımı

Yağmurun yağışı çamurun mili(44/2)

Yoldaş/arkadaş

Yıllar evel yoldaş idik, dost idik(47/1)

Şol/şu

Benim pirim şol Bursa'da oturur (48/4)

Aş/yemek

Erenlerin kaynar Kudretten aşı(48/5)

Haşa/ Bir durum veya davranışın kesinlikle kabul edilmediğini anlatan bir söz,

Haşa biz de yoktur gönüller kışı(48/5)

Fiske/parmak uclarıyla yapılan hafif vuruş

Fiske attı şeytan derler(25/1)

Mahmur/ Süzgün, dalgın bakışlı

Sevgi aldı mahmur gözler(26/2)

Hekmetin / Hikmetin

Ahval /hâl

Ahvali hekmetin sorup(28/2)

Aşgın / Aşkın

Aşgın dolusun içirip(31/2)

Acizem / acizim

Ben acizem dar günümde(31/6)

Ganat / kanat
Ganat verip uçurup(31/2)

Soyuz, babaz, dedez / Soyunuz, babanız, dedeniz
Babaz, dedez, soyuz hani?(32/1)

Bafta /yafta,etiket
Alnına yapıştı mizanda bafta(33/8)

Hayhat / Heyhat
Cezayir anadan dört oğul hayhat(33/6)

Eşik / kapı girişi
Eşiğe yüz sürmek kulun emeli(33/5)

Karıdan / karısından
Evvelki karıdan bir oğlu oldu(33/2)

Hökmü /hükmü
El hükmü ilahi emri Mevlaya(34/4)

Zulmat/zulüm
Zulmatımı nurdu Feyzi Halıcı(49/2)

Bezirgen / bezirgan
Bezirgen Sularî geçen kim imiş(60/4)

Sadırazam/Sadrazam
Sadırazam gibi payesine bak(62 /1)

Âşıkanı/âşığını
O der ki âşıganı ısıdan(67/4)

Yurduz, ardız, derdiz,/ yurdunuz,ardınız,derdiniz
Menevşe/Menekşe

“Dağlar sizin ne karanlık ardız var
Mor menevşe boyun eğmiş derdiz var,
El alemin mekanı var yurduz var
Benim yurtsuz kalışım ben ne deyim“ (75/2)

Adu / yabancı
Taşlanarak kaldım adu dillerde(75/3)

Bene/ bana
İsmin zikrederem bene den be dem(76/3)

Kulam/kulum
Ben aciz kulam erler erdiler(78/3)

Şeherim/Şehirim
Bir şahmar gibiyem şeherim vardır(78/5)

Mar/yılan
Yolunda sürünen mar gibi oldum(78/5)

Iydim/idim
Katre iydim göl ummana karıştım(79/3)

Kem/kötü
Kem sözü zehirmiş içemiyorum(79/3)

Netmeli/ne yapmalı
Böyle bir melek simayı netmeli(81/3)

Ceran/ceylan
İniler, sızılar,ağlar bir ceran(82/1)

Herhâl/herhâlde
Herhâl bizi kırmaz bu Nevruz Sultan(83/3)

Ağ/ak
Ağ göğsün açınca koku saçılır(85/3)

Domur/ tomur, tomurcuk
Yeni daha damur bir damda açmış(86/2)

Hucraya/ücraya
Dün uğradım bir hucraya çekilmiş(87/3)

Cahil cihara/cahil cühera
Bu meydana girmez cahil cihara(109/2)

Kater/katre
Hakkın birliğinde bir katre gördüm(98/4)

Bakraç/kap
Cahdet ki çeşmeden bakracın dola(99/3)

Talup/talip
Davut Sularî'de talip bu yola(99/3)

Altun/altın
Altunu bozdular geçmez akçeye(102/1)

Âşıkım/âşığım
Âşıkım diyen çok kayıt olmadan(110/2)

Hanezde/hanenizde
Davut Sularî'yse hanezde mihman(114/3)

Döğe döğe/döve döve
Döğe döğe kara bağrım ezerim(132/1)

Semüden/semadan
Telli turnam semüden öte(132/4)

Dü cihan / iki cihan
Dü cihan yoldaşın din ile iman(132/5)

Libas/elbise
Davut Sulari der sana türlü libas giyme yar(139/4)

Otağ/ Büyük ve süslü çadır.
Evim barkım harap olmuş inan otağım yoktur(140/3)

Zinhar/ Kesinlikle
Ben derdinle devran ettim göremezsin zinhar(141/1)

Zeval/zarar, yok olma, bozulma
Görme zevalı(145/2)

Birader/ arkadaş anlamında bir seslenme sözü, erkek kardeş
Be birader be az gül(146/4)

Aht/akit
El/yabancı
Ele aht etmişem altın takam saçına(147/2)

Avaz/ses
Söylenen makamdır da güzel avazdır(147/3)

Pey/önceden verilen güvence
Metahın her dem peylerim (11/5)

c) Fiiller:

Koymırdın/koymuyordun
Komşuluğa koymırdın(5/1)

Gidek/gidelim
Ay balam gel gidek(5/4)

Ermek/kavuşmak
O kavsı azime erdim(14/3)

Söz olmak/dedikodu konusu olmak
Söz oldu duydun mu bülbül(18/1)

N'deceğim/ ne edeceğim
Ben zarü mal n'deceğim(21/3)

N'olur/ne olur
N'olur konuş bizim dilden(23/1)

Paralanır/parça parça olmak
İnkar bir gün paralanır(27/4)

El bağlamak/ saygı için ellerini göbeğinin üstüne kavuşturup durmak
El bağlayıp hak divana(28/1)

İniler/inlemek
Pişman olmuş yataklarda iniler(55/2)

Biçende/biçtiği zaman
Saçların rüzgarı tel tel biçende(58/2)

Döğer/döver
İnce beli döğer sırmadır saçı(63/3)

Derem/dereyim
Muhammed nesilli derem o soya(71/3)

Elerem/elerim
Taşınız kor toprağınız elerem(75/1)

Etmirem/etmiyorum
Davut Sulari'yem etmirem inkar(84/5)

Coş edip/çoşmak
Çoş eyler/coşar

Bulutlar coş edip yağmur yağınca
Dereler coş eyler deryaya gider(108/4)

Zağlandım/ Taş üzerinde bilenen bir kesici aracın keskin yüzüne yapışan ve aracın iyi kesebilmesi için, yağlanmış yumuşak taşla kaldırılması gereken çok ince çelik parçaları, kılağı

Sanmayın ki ben dertliyim amma ki zağlandım(135/2)

ç) Argo:

Avrat /kadın
Bir kocaya dört tane avrat(12/5)

Enik/kedi köpek yavrusu
Döl/çocuk
Aslan eniğiydim kaplan dölüydüm(46/1)

Aptal/ alık, ahmak
Serseri/ Belli bir işi ve yeri olmayan başıboş kimse, kabadayı
Gerçi Davut Sularî'yem aptal serseri biri(135/5)

Yezit mervan dölü/ hilekar, sahtekar anlamında bir hakaret sözü
Yezit mervan dölü kötü fikirli(124/4)

İt /köpek
Atom çoğu azdı itin soyları(94/3)

Piç:Küfür
Düzgünün piçiyem sahip Süleyman(89/3)

İt eniği/köpek yavrusu
İt eniği kapımıza yanaştı861/3)

Karı/kadın
Evvelki karıdan bir oğlu oldu(33/2)

3) Deyimler:

Deyim ; bir kavramı, bir durumu, ya çekici bir anlatım ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da cümledir.[92]

Eski karşılığı "tabir" olan deyimler, Türkçe'nin yalnızca güzelliği değil, özgünlüğünü, zenginliğini ve anlatım gücünü de ortaya koymaktadırlar. Bir duyguyu, düşünceyi, gözlemi, gerçeği, kavramı daha iyi, daha güzel, daha özlü belirtmeye, kısaca anlatımı güçlendirmeye yaramaktadırlar.[93]

Davut Sularî'nin şiirlerinin kullandığı deyimler bakımından çok zengin olduğu görülmektedir. Deyimlerin yer aldığı şiir ve dörtlük numaraları deyimlerin yanlarında gösterilmiştir. Ayrıca karşılaştırmalarla ilgili olarak yararlanılan kaynakların kısaltmaları deyim altlarında belirtilmiştir.

Dile düşmek/Düşürdün beni dile(8/4)
(Ö.A.A./s.719)
(A.B /s.119)
(E.Ö./s.92)
(İ.L./s.89))
Dile düşmek/Düştüm âlemin diline(9/3)
(Ö.A.A/.s.719)
(A.B./ s.119)
(E.Ö./ s.92)
(İ.L./s.89)

[92] Ömer Asım Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, cilt 1, 1995, s.52,
[93] Asim Bezirci, *Deyimler Sözlüğü*, Ist, s.5

Kadir bilmek/Adilcevaz kadir bilir(6/4)

(A.B./ s.219)

Hatırını almak/Dostlar hatırın alır(9/4)

(Ö.A.A/s.845)

(Can yoldaşı/Dostlar hepsi can yoldaşı(9/5)

(Ö.A.A/s.678)

(A.B/ s.93)

(E.Ö./s.76)

(İ.L./s.73)

Söz olmak/Söz oldu duydun mu bülbül(18/1)

(Ö.A.A/s.1045)

(A.B./s.329)

(E.Ö./s.244)

Öcünü almak /Düşmandan öcünü alıp(18/2)

(A.B./s.291)

Gözleri kamaşmak/Gördüm gözlerim kamaştı(24/5)

(Ö.A.A/s.810)

(AB./s.169)

(İ.L./s.126)

Gönül vermek /Çırpındım da gönül verdim(26/1)

(Ö.A.A/s803)

(A.B./s.165)

(E.Ö./s.224)

Eşiğe yüz sürmek/Eşiğe yüz sürmek kulun emeli(33/5)

(A.B./s.146))

Söz vermek/Yetmiş bin kişi söz verdi dönüler(35/3)

(Ö.A.A/s.1047)

(A.B./s.330)

(E.Ö./s.245)

(İ.L./s.224)

Beli bükülmek/ Feleğin kahrından beli bükülmüş(37/1)

(Ö.A.A/s.631)

(A.B./s.69)

(E.Ö./s.53)

(İ.L./s.54)

Ayranı kabarmak/Kabarmaya görsün âşık ayranı(49/3)

(Ö.A.A/s 605)

(A.B./s.55)

(İ.L./s.42)

Dil uzatmak/Sana dil uzatan inan ki çürür(70/2)

(Ö.A.A/s.673)

(A.B./s.121)

(İ.L./s.91)

Canından geçmek/Geçiver desen canından geçerim(73/3)

(Ö.A.A/s.671)

(A.B./s.92)

(E.Ö./s.95)

Hatır sormak/El uzatılmaz ki bir hatır soram(86/5)

(Ö.A.A/s.846)

(A.B./s.187)

Nefesi kesilmek/Nefesim kesildi yaktım sigara(95/4)

(Ö.A.A/s.975)

(A.B./s.279)

(E.Ö./s.200)

(İ.L./s.193)

Kulp takmak/Kulp mu takıyorsun Ali Aba'ya(100/2)

(Ö.A.A/s.945)

(A.B/s.254)

(E.Ö./s.185)

Can evinden vurulmak/Beni can evimden oklan vurdunuz(101/5)

(Ö.A.A/s.672)

(A.B/s.91)

(E.Ö./s.72)

(İ.L./s.71)

Hatıra getirmek/Hatıra getirmiş eski çağları yar(105/1)

(Ö.A.A/s.845)

(A.B/s.186)

(E.Ö./s.140)

(İ.L./s.140)

Can yakmak/Ateşin hicranın çok canlar yakar(125/3)

(Ö.A.A/s.678)

(A.B/s.93)

(E.Ö./s.76)

(İ.L./s.73)

El bağlamak/El bağlayıp divanında durmayan bilmez seni (134/1)

(Ö.A.A/s.749)

(A.B/s.135)

(E.Ö./s.105)

(İ.L./s.102)

Gözünü açmak/Göz açtım seni gördüm(4/1)

(Ö.A.A/s.82)

(A.B/s.173)

(E.Ö./s.132)

Gözü yolda olmak/ Yârimin gözü yoldadır(5/3)

(Ö.A.A/s.813)

(A.B/s.174)

Dillerde dolaşmak/Dillerde dolaşırsın(6/1)

(Ö.A.A/s.723)

(A.B/s.121)

(E.Ö./s.92)

(İ.L./s.91)

Pusu kurmak/ Felek pusu kurmuş hep onu arar(33/7)

(Ö.A.A/s.1015)

(A.B/s.308)

(E.Ö./s.225)

(İ.L./s.210)

Beyni yıkanmak/Beynin yunmuş gibi karşıma çıktım(36/2)

(Ö.A.A/s.637)

(A.B/s.71)

(E.Ö./s.55))

(İ.L./s.57)

Eli yakasında olmak/Elim yakandadır ricamdır canda(40/3)

(Ö.A.A/s.875)

Taşa tutmak/Beni taşa tutan el değil ya ne(44/1)

(Ö.A.A/s.1066)

(İ.L./s.233)

Hatır sormak/Mübarek hatırını sordum bu sabah(48/1)

(Ö.A.A/s.846)

(A.B/s.187)

Dünya başına dar gelmek/ Başına dar eder geniş dünyayı(62/2)

(Ö.A.A/s.738

(A.B/s.129)

(E.Ö./s.100)

(İ.L./s.97)

Bel bağlamak/Hüzn-i bel bağlama kül riya olsa(62/4)

(Ö.A.A/s.631)

(A.B/s.69)

(E.Ö./s.53)

(İ.L./s.54)

İçini çekmek/İnleyip içini çeker muhterem(67/2)

(Ö.A.A/s.871)

(A.B./s.202)

(E.Ö./s.150)

(İ.L./s.150)

Kul olmak/Oldum kapasına kulu haçkarın(71/4)

(A.B/s.254)

(İ.L./s.181)

Gönül bağlamak/İpek tellerine gönül bağladım(73/1)

(Ö.A.A/s.802)

(A.B/s.164)

(İ.L./s.123)

Gözünü açmak/Hayırdır inşallah gözümü açtım(85/1)

(Ö.A.A/s.820)

(E.Ö./s.132)

Yara sarmak/Tabibe uğradı yaramı sardım85/2)

(A.B/s.375)

Aklı ermek/Akıl beşer ermez böyle esrara(91/2)

(Ö.A.A/s.553)

(A.B/s.28)

(E.Ö./s.22)

(İ.L./s.22)

Taş yürekli olmak/Hangi rüzgâr esti taş yürekli yar(96/1)

(Ö.A.A/s.1066)

(A.B/s.345)

(E.Ö./s.255)

(İ.L./s223)

Açığa çıkatmak / Açığa çıkattın neyise kastın(124/2)

(A.B/s.16)

(E.Ö./s.10)

(İ.L./s12)

Öl dediği yerde ölmek/Öl dediğin yerde ölmez mi talip(99/3)

(Ö.A.A/s.993)

(A.B/s.292)

(İ.L./s.201)

Derdine yanmak /Ben senin derdine yanıp tüterken(106/1)

(Ö.A.A/s.713)

(A.B/s.115)

(İ.L./s.87)

El uzatmak/Amma dostum el uzattın tepmem elin kenara(135/3)

(Ö.A.A/s.765)

(A.B/s.142)

(E.Ö./s.111)

Hasret çekmek/Ben senin hasretin çektim yıllarca(128/1)

(Ö.A.A/s.844)

(A.B/s.186)

(İ.L./s.139)

Yüreği yanmak/Bir su ver içeyim yüreğim yandı(93/3)

(Ö.A.A/s.1131)

(A.B/s.387)

(İ.L./s.266)

Hayırdır inşallah/Hayırdır inşallah gözümü açtım(85/1)

(Ö.A.A/s.850)

(A.B./s.189)

(İ.L./s.141)

İşi düşmek/İşin düşüp başın darda kalınca(62/1)

(Ö.A.A/s.886)

(A.B./s.210)

(İ.L./s.156)

Canını almak/Kime can dedimse canımı aldı(52/2)

(Ö.A.A/s.674)

(A.B./s.92)

(E.Ö./s.73)

(İ.L./s.72)

Gözyaşı dökmek/Leyla anamızda gözyaşı döker(35/6)

(Ö.A.A/s.824)

(A.B./s.174)

Başın için/Sen bizim yaylaya gel başın için(92/1)

(Ö.A.A/s.626)

4) Şiirlerinde Yer Alan Bazı Özel İsimler:

Âşık Davut Sularî, şiirlerinde çeşitli vesilerle dinî, kültürel, sosyal ve siyasi bakımdan önemli gördüğü bazı özel isimlere yer vermiştir. Tespit edilen belli başlı özel isimler alfabetik sırayla aşağıda belirtilmiştir.

Abdulkadir Geylani:

"Kutbu âlem gerçek kişi
Pir Abdulkadir Geylani
Mukaddes sözleri haktır
Nur Abdulkadir Geylani" (14/1)

Alaattin Keykubat:

"Davut Sularî der nazarın ayan
Alaattin Keykubat'nan bu nişan
Konya kon var ovasıdır diyen sen
Hacı Seydi Mahmut Hayrani Veli" (57/4)

Hz.Ali:

"Bu dünya yıkılsa hem altüst olsa
Dönmem birliğinden varımdır Ali
Hz. Muhammet göz bebeğimdir
Gerek zarar gerek karımdır Ali" (56/1)

"Davut Sularî bir hayat
Seven canım olmuş gayet
İlham vericidir o zat
Hem toprak hem yerdir Ali" (13/3)

Atatürk:

“Güzel Ankara’yı başkent yapışı
Kocatepe’ye şahlanıp çıkışı
Türklüğün hükmüyle ordu akışı
Düşmanı denize döktü Atatürk” (64/2)

“Davut Sularî der Türk olan anar
Allah’tan ihsandır bizlere ün var
Erlerin huduttan düşmanı kovar
Neslindedir aslanların Atatürk” (65/3)

Cemal Gürsel, İsmet İnönü:

“Atatürk, İnönü, kalk Gürsel baba
Her gün kırılıyor ana dölleri
Bu kavmi süfyanın düşmanca çaba
Zincir vuruluyor ana dölleri” (61/1)

Hz.Eyüp:

“Seyit olan böyle bir derde düşmüş
Mihnet buna yüz bin sırrın cem açmış
Bilgili Kamil’dir yan üstü yatmış
Eyüp peygamberden beter bir hasta” (37/2)

“Davut Sularî el aman eyler Eyüp misali
Gerçek âşık bu âlemde eylemez hiç figanı
Her âşıkın bir devranı Mecnun Leyla misali
Derununda dert hicranı sürmeyen bilmez seni” (134/3)

Hz.Fatıma:

“Muhammed’in soyu Ali’nin canı
Fatime ananın cesedi kanı
Seni gördükleri kanlı meydanı
Ebedi dünyada kurdun şah şehit”(128/3)

Feyzi Halıcı:

“O, reva görürken halka bayramı
Hele bakın var mı bir tek hayranı
Kabarmaya görsün âşık ayranı
Gerçek sözün yurdu Feyzi Halıcı” (49/3)

Fuzulî:

“Fuzulî der âşık benim Mecnun’un adı vardır
Hele ne çeşit insanım kaleminle yaz görem
Bir bahar eyyamıyam ki sen bir kasırga gibi
Muhabbet yeli olup ta bana karşı yaz görem” (135/1)

Hacı Bayram Veli, Hacı Bektaş Veli:

“Hacı Bektaş, Seyit Mahmut Hayranî
Hacı Bayram Veli Veysel Karanî
Davut Sularî der Pir Sultan hani
Çok hanedan bu toprakta yatıyor” (120/3)

Hallac-ı Mansur:

“Bana derler sen de gel geç o yardan
Halil gibi cismin kurtulmaz nardan
Mansur gibi cesedim dur olsa dardan
Ser veririm Billah geçemiyorum. ” (79/2)

Hz.Hüseyin:

“Hazreti Hüseynim atından indi
Mübarek elini toprağa sundu
Toprak şehitlerin kanılan yondu
Oldu şehitlere mekân Kerbela. ” (35/5)

Hz.İsmail:

“Hazreti İsmail’imin günü geldi
Kurban derler şanına
Arafata götürüldüğünde
Fiske attı şeytan derler. ” (25/1)

“Allahu Ekber nidası
Gökten duyuldu sedası
Cebrail koçun havası
Yatırınca biran derler. ” (25)

Karacaoğlan:

“Karacaoğlan gibi yurtsuz yuvasız
Kalan varsa o da Davut Sularî
Her şeyi hoşgörün olduğu gibi
Olan varsa o da Davut Sularî.” (60/1)

Mahmut Hayrani Veli:

“İlmin ışığıynan kâinat aydın
Hacı Seydi Mahmut Hayrani Veli
Namı nişanını dünyaya koydu
Hacı Seydi Mahmut Hayrani Veli.” (57/19

“İmdat ile Keykubat’ a sen yettin
Yeryüzünde mucizeler yarattın
Kış ayında bağı bostan eyledin
Hacı Seydi Mahmut Hayrani Veli. ” (57/2)

Mehmet Yardımcı:

“Biraz evvel dedik senin için heyhat
Muhabbet bezmini kursa Yardımcı
Buradaki âşıklar cemi mevcudat
Künye defterine alsa Yardımcı.” (50/1)

Mevlana:

“Davut Sular canlar canı
Mevlana, Mahmut Hayranî
Pirimiz Veysel Karanî. ” (10/5)

Mimar Sinan:

“Koca Sinan kalkar mimardır her an
Koyun kuzu otlar çobanlar beyan
Vatan gül gülistan taze yaz ayan
Hakikatı söyler kurban bayramı.” (79/2)

Hz.Muhammed:

“Kıblem Muhammed’dir hak tabip Allah
Mürşidim Ali’dir hem Kerremullah
Birliğen bağlıyam Allah Eyvallah
Yeter ki sıdk ile duram sultanım.” (70/3)

“Telli durnam semüden öte
Er odur ki mürşit demini tuta
Gül odur ki bağın içinde bite
Muhammed’in teri candan ötürü.” (132/4)

“Kemaletin artsın şuara esman
Fikrini arttırsın halk eden süphan
Dü cihan yoldaşın din ile iman
Sohbet tatlı habibinden ötürü. ” (132/5)

Pir Sultan Abdal:

“Hacı Bektaş, Seyit Mahmut Hayranî
Hacı Bayram Veli Veysel Karanî
Davut Sularî der Pir Sultan hani
Çok hanedan bu toprakta yatıyor. ” (120/3)

Seyit Ahmet Rufai:

“Seyidi Ahmedi Rufaî
Yutmuştur ilmi deryayı
Zikrinde nuri Mevla’yı
Ver Abdulkadir Geylani.” (14/2)

Sokrat ve Eflatun:

“Nice âlem nice meclis nice zindanlar gördüm
Nice tabiplere gittim derdim devasın sordum
Sokrat Eflatunlar kaçtı orta yerlerde durdum
Ne olur yarama merhem varsa getir sür görem. ” (135/4)

Veysel Karani:

“Pirimdir Veysel Karanî
O’ dur Mevla’nın yaranı
Kudretten verdi bu kanı
Sormayalı nasılsınız. ” (32/4)

Bunların dışında âşık, yakın çevresinde, misafirliğe gittiği yerlerde karşılaştığı insanlara ya da çeşitli vesilelerle bazı isimlere de şiirlerinde yer vermiştir. 34, 42, 47, 69, 83, 86, 131 no’lu şiirler çeşitli vesilelere bazı isimlere söylenmiş şiirlerdir. Bu şiirlerden 47,69,86 no’lu şiirlerin söylendiği kişilerle birlikte söyleniş nedenleri şöyle tespit edilmiştir.

47.şiiri Hamit Çine‘ye yazmıştır. Hamit Çine TRT İzmir Radyosu Türk Halk Müziği Topluluğu’nun koro şeflerinden ve saz sanatçılarındandır. Âşık Davut Sularî 1984 yılında İzmir Radyosuna gittiğinde Hamit Çine’nin emekli olduğunu öğrenmiş bu şiiri irticalen okumuştur. Şiir Mazlum Nusret Kılıçkıran tarafından notaya alınmıştır.

“Yıllar evvel yoldaş idik dost idik
Demek dostu sormak zor Hamit Çine
Duydum emekliye ayrılmışsınız
Bazı mektup telden sor Hamit Çine”(47/1)

69 no'lu şiiri İzmir Dokuz Eylül Üniversitsi Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim üyelerinden ve halk müziği ustalarından Şeref Canku'nun kızı Kumru Canku için irticalen söylemiştir.

"Biraz evvel Toroslar' dan bahsettin
Demek öyle imiş hâl Kumru Hanım
Bu Anadolu'da nice eser var
Fırsatlar düştükçe bak Kumru Hanım"(69/1)

86 no'lu şiir, Tercanlı, Sabunlu ailesi lakabıyla bilinen aileden İzmir'de oturmakta olan Mehmet Doğan'ın evinde misafir iken kızı küçük "Mehveş" için irticali olarak söylenmiştir.

"Seyit Sabunlu' nun bahçesindedir
Haddeden yetişmiş dal gibi Mahşen
Oturup yanıma bir bir konuşur
Lisanı tatlıdır bal gibi Mahşen"(86/1)

5) Anlatım Şekilleri:

Edebi eserlerde duygu ve düşünceler dile getirilirken anlatılan mevzuya göre bir anlatım şekli seçilmektedir. Yazar ya da şair anlatılacak duruma uygun bir ya da birkaç anlatım şekliyle duygu ve düşünceleri etkili bir biçimde ifade etmeyi amaçlamaktadır.

Âşık Davut Sularî genel olarak bu anlatım şekillerinden hikâye yoluyla anlatım, tasvir yoluyla anlatım, doğrudan doğruya anlatım, hitap yoluyla anlatım ve soru yoluyla anlatım şekillerini kullanmıştır.

a) Hikâye Yoluyla Anlatım:

Davut Sularî'nin destan ve koşmalarında hikâye yoyuyla anlatımı daha sık kullandığı görülmüştür.

"Bir yar sevdim araptır
Kaşları hem mihraptır
Bir busecik ver dedim
Dudakları şaraptır." (8/1)

"Sabah namazında gördüm
Taşa çaldı mahmur gözler
Çırpındım da gönül verdim
Aklım aldı mahmur gözler." (26/1)

"Kıl Ali derler de babam Hud Ali
Görürsen Tarık erkanı beli
Eşiğe yüz sürmek kulun emeli
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba." (33/5)

"Seyit Gali'den üç oğul cihana geldi
Birisi seyitti doğmadan öldü
Seyit hüseyinlen Veli Tercan'a geldi
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba." (33/10)

"Birisi Seyit Gali Aba derler yurduna
Babam Veli geçti Sarı kaya yurduna
Ayrıldı babadan dünya derdine
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba." (33/11)

“Şam eline haberciler saldılar
Yüz bin asker mevcuduna aldılar
Ehlibeytin üzerine geldiler
Göye çıktı zaru figan Kerbela.” (35/5)

“Hazreti Hüseynim atından indi
Mübarek elini toprağa sundu
Toprak şehitlerin kanılan yundu
Oldu şehitlere mekan kerbela.” (35/5)

“Büyür ev yapan olur irfanı kurar
Etrafta dünyada kısmetin arar
Çalınır,çırrpınır bir yuva kurar
Eve baş,karıya,döle muhtaçtır. ” (114/2)

“Bostancı kızdı da kalıfı yaktı
Keçi boynuzladı bostancı yıktı
Koç arkadan vurdu yere bıraktı
Muhtara istida verdi bostancı.” (51/2)

“Bir insan ki yeryüzüne gelince
Kazanca,uğraşa mala muhtaçtır
Bir mürşit sahibi olmuşsa eğer
Erkana töreye yola muhtaçtır.”(114/1)

b) Tasvir Yoluyla Anlatım:

Davut Sularî tasvir yoluyla anlatımı kullanarak gezip gördüğü yerlerde karşılaştığı kişi, olay ya da durumların özelliklerini anlatmıştır. Ancak bu anlatım tekniğini etkili bir şekilde kullandığı şiirleri genellikle sevgiliyi anlattığı şiirleri olmuştur.

Âşık siyah saçlı, kara kaşlı sevgilinin tasvirinde “çeşm-i şehla” ifadesini kullanmıştır. “Çeşm-i şehla” tatlı şaşı anlamına gelmektedir ve sevgilinin etkili bakışını anlatmak için kullanılmıştır.

“Siyah saçın kara kaşın
Niye bükük durur kaşın
Öyle melayık bakışın
Gül benim ey çeşm-i şehlam.”(20/2)

“Al kırmızı yanakların
Pembe kiraz dudakların
Gamzelidir şakakların
Bal benim ey çeşmi şehlam.” (20/3)

Davut Sularî sevgilinin saçlarını ipeğe ve sırmaya benzetilmiştir.

“İpek tellerine gönül bağladım
Sırma saçlarını çözme sevdiğim
Dün gece rüyamda sensiz ağladım
Çiğneyip aşkımı ezme sevdiğim” (73/1)

Göz rengini genelde kara(siyah) olarak tasvir etmiştir. Sürmeli göz, kınalı el âşığın memleketinde sevdiği güzellerin özelliklerindendir.

“Çıkmış gelir bir gözleri sürmeli
Eli durmuş parmakları kınalı
Böyle bir melek simayı netmeli
Davut Sulari’yi de sor kara gözlüm” (81/3)

“Tercan ellerinden bir gelin
Açmış ağ göğsünü sallanır bir hoş
Kınalanmış parmakların ellerin
Oturdu yanıma dilleri bir hoş”(125/1)

“Kıblesine Morpet dağı yaslanır
Güzelleri al giyinir süslenir
Ele yazın yaylasında gergef beslenir
Şimdi kar oldu da belin Çayırlı”(54/3)

c) Soru Yoluyla Anlatım:

Davut Sularî şiirlerinde sıkca soru yoluyla anlatıma başvurmuştur. Âşık şiirlerinde bu tekniği kullanarak anlatımda hem merak uyandırmış hem de düşüncelerini daha etkili olmasını hedeflemiştir.

Anlatımı etkili kılmak için soru yoluyla anlatımı tercih eden Âşık Davut Sularî, bazen dileklerini belirtirken de bu anlatım tekniğini kullanmıştır.

“Acaba var mıdır toprağın dili
Yağmurun yağışı çamurun mili
O nedir ağlatır Şeyda bülbülü
Baharda açılan gül değil ya ne” (44/1)

“Davut Sularî’yem mana eriyem
Misafiri olup kalbe oturan
Cümle müşkül işlerini bitiren
Edep, erkan ile yol değil ya ne”(44/3)

“Ben pirim diyene selam söyleyin
Nutku Ehlüllahı tutmaz mı talip
Bu yola yolcuysa hele eyleyin
Hak kelamı kabul kılmaz talip”(99/1)

Âşık Davut Sularî serzenişlerini soru yoluyla anlatımı kullanarak dile getirmiştir.

“Yaz ayları geldi geçti
Güz oldu duydun mu bülbül
Sen yar ile sevişirken
Söz oldu duydun mu” (18/1)

“Dönmem Hakkın yolundan
Çekmişim elin dilinden
Bunca muhabbet gülünden
Verdiğim yeter mi hocam” (19/3)

ç) Hitap Yoluyla Anlatım:

Âşık Davut Sularî’nin şiirlerinde kullandığı anlatım tekniklerinden biri de hitap yoyuyla anlatımdır.

Millî birlik ve beraberliğin bozulmasına tahammülü olmayan Davut Sularî bu düşüncesini hitap yoluyla dile getirmiştir.

“Biz bu memeleketin evlatlarıyız
Hey yıkımcı bölme Allah aşkına
Kimden öğüt aldın ters bakıyorsun
Yakınıma gelme Allah aşkına” (36/1)

“Millî servetimi yurdumu yıktın
Beynin yunmuş gibi karşıma çıktın
Otururken gönül köşküme aktın
Hatıramı silme Allah aşkına” (36/2)

Gidişattan memnun olmayan Davut Sularî’nin çaresizliği, Türk tarihine silinmez harflerle adı yazılmış devlet büyüklerine seslenişinden anlaşılmaktadır.

“Atatürk, İnönü kalk Gürsel Baba
Her gün kırılıyor ana dölleri
Bu kavmi süfyanın düşmanca caba
Zincir vuruluyor ana dölleri”(61/1)

d) Doğrudan Doğruya Anlatım:

Âşık Davut Sularî hayat tecrübesini, doğrudan doğruya dile getirmekten inandığı ve hassasiyet gösterdiği konularda düşüncelerini açıkça ifade etmekten çekinmemiştir. Bu ifade biçimi onun şiirlerinde doğrudan doğruya anlatım tekniğini kullandığını ortaya koymaktadır.

Tecrübe etmeden hareket etmemeyi, düşüncelerine bakıp tartmayı ve cahilden uzak durmayı Davut Sularî şu şekilde dile getirmektedir.

“Bir cahil birazcık mesnet bulunca
Sadırazam gibi payesine bak
Işin düşüp başın darda kalınca
Bir tecrübe et de mayesine bak” (62/1)

“Cahil, adam olmaz, evliya olsa
Arife teslim ol kül riya olsa
Hüzn-i bel bağlama akraba olsa
Hele bir fikrine gayesine bak” (62/4)

Davut Sularî sevgiliye olan hislerini dolaylı yollara başvurmadan doğrudan söylemeyi tercih ettiği görülmektedir.

“Ey dilber aşkı beyanım
Hal bir kerre bak bir kerre
Bu divana niyet edip
Gel bir kere kal bir kere” (11/1)

“Gönlümün sultanı canımın canı
Çıkıp divanıma gel hele hele
Ben senin derdinden eridim bittim
Arayı arayı bul hele hele” (40/1)

Âşık Davut Sularî sevdiğini kaybetme korkusu yaşamıştır. Onun salına salına gezmesinden rahatsızlık duyan Âşık, rakiplerinin bu durumu fırsat bilmesinden çekinmektedir.

“Gönül kapısını açma dolarlar
Koparır dalından ayrı koyarlar
Korkarım ki seni benden alırlar
Salına salına gezme sevdiğim” (73/2)

Bir hakikat ehline bağlanmanın gerekliliğine inanan Davut Sularî bu yolun inceliklerine şiirlerinde yer vermiştir.

“Bu yola talip ol bağlandın ise
Peyik sofulara beyan eylesin
Hakikat aşkıyla dağlandın ise
Git kendi mürşidine beyan eylesin”(97/1)

B.ŞİİRLERİNİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

Her sanatçının kendine has bir üslubu, olaylara yaklaşım tarzı ve söyleyiş biçimi vardır. Âşıkların farklılıkları kadar gelenek içinde onları aynı çatı altında toplayan bazı benzerlikleri de vardır. Şiirlerinde işledikleri belli başlı temalar, kafiye, redif ve söyleyiş tarzı âşıkları birbirinden farklı kılan özelliklerdendir.

Âşık Davut Sularî’nin 500’den fazla şiirinin olduğu tahmin edilmektedir. Yaşamı boyunca çıkardığı plak ve kasetlerden başka sohbet meclislerinde ya da çeşitli vesilelerle söylemiş olduğu şiirlerinin sayısını düşündüğümüzde bu rakamın daha yüksek olacağı açıktır. Ancak irticalen söyleyen âşıkların söylediği her şiiri söylendiği anda, yaşadığı devir de göz önünde bulundurulursa, kayda almak mümkün olmamıştır. Bu sebeple onun piyasa kasetleri ya da bugüne kadar derlenmiş çalışmalardan hareketle, yaklaşık bir rakam söylenebilirse de toplamı için net bir rakam belirtilememektedir. Çünkü Davut Sularî ülkemizin neredeyse bütün illerini ve Avrupa’da pek çok yeri gezmiş, sohbet meclislerinde bulunmuş, irticalen söylemiş ancak bunların birçoğunun kaydı yapılamamıştır.

Davut Sularî’nin elimizde bulunan ve çalışmamıza esas olarak kabul ettiğimiz 148 şiiri üzerinde yaptığımız inceleme sonucunda; şiirlerinin hane sayısı, ölçüsü, kafiyesi vb.konularında bir takım verilere ulaşılmıştır.

1) Hane Sayısı:

148 şiir üzerinde yapılan inceleme sonucunda şiirlerin büyük bir bölümünü 3 hanelilerin oluşturduğu görülmüştür.

a)	Bir haneden oluşan şiirler	Yok
b)	İki haneden oluşan şiirler	4
c)	Üç haneden oluşan şiirler	60
d)	Dört haneden oluşan şiirler	34
e)	Beş haneden oluşan şiirler	24
f)	Altı haneden olşan şiirler	15
g)	Yedi haneden oluşan şiirler	4
h)	Sekiz haneden oluşan şiirler	1
ı)	Dokuz haneden oluşan şiirler	1
i)	On haneden oluşan şiirler	Yok
j)	On bir haneden oluşan şirler	1
k)	On iki haneden oluşan şiirler	1

2) Şiirlerinde Ölçü ve Duraklar:

Âşık Davut Sularî şiirlerini hece ölçüne uygun olarak yazmıştır.Sadece birkaç şiirinde farklı hece kalıplarını kullanmıştır. Âşık Davut Sularî'nin şiirlerinde görmüş olduğumuz durakların yapısı 7'li,8'li,11'li hece ölçüsüne göre aşağıdaki gibidir.

7'li hece ölçüsünü kullandığı şiirlerinde daha çok 4+3 durak biçimini kullanmıştır.

"Aman atam **/** gel bana
Hiç küser mi **/** yim sana
Güzel ismin **/** dilimde
Hiç benzetme **/** komşuna."(6/2)

“Tasanlanma **/** boşuna
Gitmedim mi **/** hoşuna
Ben bildiğin **/** değilem
Hiç benzetme **/** Komşuna”(6/3)

8’li hece ölçüsünü kullandığı şiirlerinde 4+4 durak biçimini kullanmıştır.

“Al kırmızı **/** yanakların
Pembe kiraz **/** dudakların
Gamzelidir **/** şakakların
Bal benim ey **/** çeşmi şehlam”(20/3)

“Davut Sular **/** nutk-u yekta
Destim mağrıp **/** maşrık Hakta
Bedenim on **/** iki tahta
Hükmün izhar **/** edeceğim”(21/5)

11’li hece ölçüsünü kullandığı şiirlerinde genelikle 4+4+3 durak hakimdir.

“Doldum taştım / deryalara / sığmazken
Akan çaya / itibarım / kalmadı
Kemen kestim / sahralarda / gezerdim
Kiriş yaya / itibarım / kalmadı.”(52/1)

“Kara çalı / gül olamaz demiştimü
Üç beş katre / sel olamaz demiştim
Elin kızı / kul olamaz / demiştim
Melül mahsun / olacağın / belliydi”(55/3)

6+5 duraklı şiirine ise aşağıdaki örneği verebiliriz:

“Nisan yağmuru idi/ baharın seli
Bahçe bülbülüydü / sazların teli
Taze yaz gülüydü / yaprağın dalı
Solan varsa o da / Davut Sularî”(60/2)

Âşık Davut Sularî şiirlerini hece ölçüsünün 7’li, 8’li 11’li hece ölçüsüyle yazmıştır. İncelenmeye esas teşkil eden şiirlerin;

100 tanesi 11’li,
8 tanesi 7’li,
24 tanesi 8’li
hece ölçüne göre yazılmıştır.

3) Şiirlerinin Uyak Örgüsü

Davut Sularî’nin şiirlerinde hem koşma hem de mani nazım şeklinin uyak örgüsü görülmektedir. Özellikle 7’li heceyle oluşturduğu şiirlerde;

----------a
----------a
----------b
----------a

biçimindeki mani nazım şeklinin kafiyelenişi hakimdir. 8’li ve 11’li heceyle oluşturduğu şiirlerde ise koşma nazım şeklinin kafiyelenişinin hakim olduğu görülmektedir. Şiirlerde koşmanın aşağıdaki şemada belirtilen üç ayrı uyak örgüsü görülmektedir. Fakat yaygın olan ilk şemadaki uyak örgüsüdür.

1.

----------a

----------b

----------a

----------a

----------c

----------c

----------c

----------b

----------d

----------d

----------d

----------b

2.

----------a

----------a

----------a

----------b

----------c

----------c

----------c

----------b

----------d

----------d

----------d

----------b

3.

----------x
----------a
----------y
----------a

----------b
----------b
----------b
----------a

----------c
----------c
----------c
----------a

Sularî'nin, şiirlerinde genelikle yarım, zengin ve cinaslı kafiye kullandığı görülmektedir. Bunların başında ise Türk halk şiirlerinin önemli bir unsuru olan yarım kafiye gelmektedir.

a) Yarım kafiye:

"Sarıldım ince bele
Düşürdün beni dile
Sorun bülbülü güle
Kuş dilinden bitaptır."(8/4)"l" Yarım Kafiye

"Bülbül geldi kondu dala
Bülbülden hata yok güle
Engel bir taş atar göle
Yüzen ördek yaralanır."(27/2) "l" Yarım Kafiye

“Pir elinden dolu içtim
Kudret kitabını açtım,
Böylece tarihe geçtim
Ermeyeli nasılsınız.”(32/2) “ç” Yarım Kafiye

“İşi hak ileydi burada dururdu
Aç geçenlere ekmek verirdi
Birazda fazlaca rüya görürdü
Elemden uçtu mu İsmail Ağa”(34/3)”r” Yarim Kafiye

“Bostancı kızdı da kalıfı yaktı,
Keçi boynuzladı bostancı yıktı
Koç arkadan vurdu yere bıraktı
Muhtara istida verdi bostancı”(51/2) “ k“Yarım Kafiye

“Maşuk olan âşıkını atar mı
Gül yerinde kara çalı biter mi
Aslan yatağında tilki yatar mı
Gözle onikiden vur da sonra git”(127/2) “t” Yarım Kafiye

b) Tam Kafiye:

Sularî’nin kullandığı tam kafiye örnekleri aşağıdaki gibidir.

“Al kırmızı yanakların
Pembe kiraz dudakların
Gamzelidir şakakların
Bal benim ey çeşm-i şehlam”(20/3) “ak” Tam Kafiye

“Akıttın gözümden yaşı
Eritir dağları taşı
Ali’dir imamlar başı”(10/3) “aş” Tam Kafiye

“Aşk ile dünyadan çok seyyah gezdim
İnsanlık âlemin anladım sezdim
Cedden ayan riyakar kullardan bazdim
Gelip derdim döküp sordum bu gece”(48/2) “ez” Tam Kafiye

“Aldığın yazıyı da Edibe yazdır
Elimde çöğürdür de tamburdur sazdır
Söylene makamdır da güzel avazdır
Ağız aynı ağız da diller değişmiş”(148/3) “az” Tam kafiye

c) Zengin Kafiye

Sularî’nin kullandığı zengin kafiye örnekleri aşağıdaki gibidir.

“Kimi ana kimi bacı
Onları görendir hacı
Gökteki melek duacı
Çayırlı’nın güzelleri”(15/2) “acı” Zengin Kafiye

“Davut Sularî’yim yıllanmış ozan
İçimde dert kaynar bünyemdir kazan
Bizde varsa eğer akıllan izan
Nebze bana taraf er Hamit Çine” (47/3)” “zan” Zengin Kafiye

“Gerçi Davut Sularî’yim aptal serseri biri
İnsansın gezersin amma inan değilsin diri
Hamdolsun ki yüzümda yok benim kıyamet kiri
Sevgi, sohbet şefkatinden bana karşı haz görem” (135/5)

“iri” Zengin Kafiye

ç.Cinas:

Sularî’nin araştırmamıza esas teşkil şiirlerinden birinde cinaslı kafiyeye rastlanmıştır.

“Beyaz gül yar beyaz gül
Gül sende gül, beyaz gül
Bu baharda bağ bahçeler
Kırmızı gül beyaz gül
Be birader be az gül
Ne gam ediyorsun
Be birader be az gül”(146/3)

d. Redifler:

Sularî’nin şiirlerinde kullandığı redif örnekleri aşağıdaki gibidir.

“Âşıkım diyen çok kayıt olmadan
Cem evine girsem zahit olmdan,
Ezrail Adem’e şahit olmadan
Kubbe-i rahman tektik erenler.”(110/2) “olmadan” Redif

“Her güzelde emsalini bulamaz
Cahil adam yar kıymetin bilemez
Güzellik dediğin baki kalamaz
Zülüf ağlar, perçem ağlar, tel ağlar.”(102/2) “amaz” Redif

“Serhat âşık telin sazın yanında
Şah-ı server o alvazın yanında
Gözbebeğin yaranların yanında
Sulari’siz kalacağın belliydi”(55/3) “yanında” Redif

“Âşık olan olur aşkın delisi
Âşık olan mürşitlerin velisi
Eline almıştır İran halısı
Dost ile Kudretten işler âşıklar”(103/3) “si” Redif

e) Dudakdeğmez (Lebdeğmez)

Dudakdeğmez âşık tarzı şiirine özgü bir sanattır.

Âşıkların söz ustalıklarını sergilemek için bir nevi söz hüneri olarak başvurdukları bir atışma biçimi olup âşıkların dudaklarının arasına iğne koyarak yarıştıkları zor bir atışma türüdür.[94]

Davut Sularî’nin dudakdeğmez sanatına başvurduğu görülmekte, divan ayağından ve divan kalıbıyla irticalen söylediği şiirleri de bulunmaktadır.

[94] Mehmet Yardımcı, *Başlangıcından Günümüze Türk Halk Şiiri,* Ank.2002,s.234

“Ah canan, ey canan, ey canan, ey canan, ey canan…
Şu hakikat göz önünde, görenlere erdenirdi
Kendi giden, şu dünyada kalana eser denirdi dost
Acun içre görenler az hicrana keder denirdi
Ne kadar şehit şüheda yorganları yer denirdi
Kalan kendi, kuran kendi, yerde gökte sinen O
Ah canan, ah canan Yaradan

Ah Anadolu ülkesinin Yaylaları dağları
Aylarıyla, yıllarıyla asırları çağları
Türklerin koç yiğitleri, ölenleri sağları
Çiçek açar köyü kenti, süslenir o kırları
Gönüllerde duran kendi, yerde gökte sinen O

Sinen O, sinen O, her gönüle giren O
Ah tarattığı kullarında Sularî’ yi yarattı
Altı kere yeri yıktı yedincide kuşattı
Dinin söylentisinde de geçen yol sırattı
Her lisanda inan kendi yerde gökte sinen O
Sinen O, sinen O, her gönüle giren O“

Diğer âşıklarda olduğu gibi Sularî de dudakdeğmezi genelliklke atışmalarda kullanmıştır. Aşağıdaki atışma böyle bir yarışmada söylenmiştir.

28 Ekim 1970 tarihinde Konya’da düzenlenen Türkiye Âşıklar Bayramı’nda Âşık İlhami Demir, Şeref Taşlıova, Murat Çobanoğlu, Davut Sularî, Âşık Hasreti karşılaşması ile gerçekleşmiştir. Bu metin Âşık Şeref Taşlıova’dan alınmıştır.

İlhami DEMİR

Dinlesin yârenler âşıklık nedir,
Hele ki arkadaş geler geçersin.
Rızık ki ne ise Hak yetirecek,
Dane dane anı alar geçersin.

Şeref TAŞLIOVA

Eğer âşık isen aşkın yolunda,
Yaşadıkça âşık kalar geçersin.
Âşığın ataşı dağdan ağırdır,
Her yana ışıklar salar geçersin.

Murat ÇOBANOĞLU

Aşkın deryasında aşkın yolunda,
Eğer âşık isen dalar geçersin.
Kendi eserini aşkın canından,
Elinde saz ile çalar geçersin.

Davut SULARÎ

Âşıklık dediğin dâd-ı ağlatır,
Ele gün aşikâr eler geçersin.
Nazargâhın Hak'ta deryayı âyan,
Hayır dar güne de salar geçersin.

Sadi HASRETİ

Aşkın sahrasını gezdin, eylendin,
Cihanda azıcık kalar geçersin.
Hicran yaylasının ataş çağında,
Deryay-ı alaya dalar geçersin.

İlhami DEMİR

Âşık İlhan anlar her cesareti,
Yaratan insana kul inayeti,
Aşağıda kalan Âşık Hasreti,
İğneyle ağzını deler geçersin.

Şeref TAŞLIOVA

Çıldırlı Âşık der, kendini tanı,
Yaratan yarattı nice insanı,
Hayatını yaşa Âşık İlhani,
Sen de âşıklıktan geler geçersin.

Murat ÇOBANOĞLU

Âşık yakınından candadır yârı,
Canla canan yârsa aklının kârı,
Neler dedi hele Âşık Sularî,
Kanat kuyruğunu yolar geçersin.

Davut SULARÎ

Ya sen köyde neden kaldın yalınız,
Ayanda aşikâr Hak'tan dalınız,
Âşıklık içinde âşık olunuz,
Hakikat aşikâr olar geçersin.

Sadi HASRETÎ

Hasretî, hicranla çekilir nâra,
Sinesinde ateş içinde yara,
İlhani sahrada sıçanı ara,
Tilki deliğini deler geçersin

C) ŞİİRLERİNİN KONU BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

1) Aşk:

Âşık Davut Sularî'nin şiirlerinde aşk kavramı her zaman bir güzele duyulan aşktan ibaret değildir. Şiirlerinde zaman zaman beşeri aşktan başka ilahi aşkı anlattığı ifadelerine de rastlanmaktadır.

Davut Sularî'nin şiirlerinde, âşıklığın yüce bir mertebe olduğunu, gerçek âşığın ölmeden evvel ölen olduğu felsefesini görülmektedir.

"Benden sorulursa âşık olanlar
Manen pir elinden içen âşıktır
Meclis olup değerini bulanlar
Kendi cenazesin kılan âşıktır. " (115/1)

Yunus Emre'deki "Bir kez gönül yıktın ise bu kıldığın namaz değil" yaklaşımına parelellik gösteren bir yaklaşımı da Âşık Davut Sularî'nin şiirlerinde görmek mümkündür.

"Kemer best bağlamış başında tacı
Kulağında küpe, gürühu naci
Gönül bir Kabe'dir yap da ol hacı
Davut Sularî de nişan eylesin " (97/3)

Mürşidine duyduğu muhabbeti anlatan şiirlerine baktığımız zaman ona aşk derecesinde sadakatla bağlı olduğunu görürüz. Bu bağlılığı açıkca dile getirmekte sakınca görmeyen Âşık Davut Sularî bu sevginin dışardan bakıldığında anlaşılamayacağının da farkındadır.

"Güzeller şahının can yoldaşıyım
Eller kıymet vermesinler vız gelir
İnan efendim sevmişem candan
Yadırgılar bilmesinler vız gelir" (116/1)

"Aşkın dolusunda içen ben isem
Kudret kitabını açan ben isem
Defteri Ali'ye geçen ben isem
Başka tutunacak bir dalım yoktur" (122/3)

"İsterse kainat aleyhte atsın
Gevher kıymetini bir pula satsın
Evim, barkım, malım tarumar etsin
Şahtan gayrı varlık bir malım yoktur" (122/4)

“Kıblemdir cemalin gördüğüm zaman
Yüzüm turabına sürem sultanım
Kaşların lam elif ay gibi cemal
Kaldır nikabını görem sultanım”(70/1)

“Cemalin görenler selavat verir
Emrin ile cümle kainat yürür
Sana dil uzatan inan ki çürür
Sen haksın dünyada erem sultanım”(70/2)

Sularî güzele olan aşkının eleştirilmesinin yanlış anlaşıldığına üzülerek “Ey Hamamcı” adlı şiiriyle bu konudaki eleştirilere de cevap vermiştir. Yakın çevresine bu şiirini açıklayan Âşık Davut Sularî hamamla dünyayı, üç gelinle Kur’an-ı Kerim’den önceki hak kitapları, kız tabiriyle son hak kitap olan Kur’anı Kerim’i, Gökkubbe ile dünyayı, hoş seda ile de dünyanın Kur’an Kerim’in sesleriyle aldığı huzuru anlattığını dile getirmiştir.

“Ey hamamcı bu hamama güzellerden kim geldi
İnce belli dudu dilli gerdan hâllı yar geldi yâr yâr”

“Yâr yâr yâr al hançeri vur sineme
Gör sinemde neler var yâr yâr”

“Hamamın göbek taşına üç gelin bir kız geldi
Hamamın gök kubbesini hoş bir sedadır aldı”(139)

Sularî’nin şiirlerinde aşk ve âşığa zaman zaman farklı biçimlerde baktığı görülmektedir.

“Âşık aslan gibi yatar pusuda
Kelamı balyozdur taşlar aşıklar
Eğer pir elinden dolu içmişse
Ateşsiz kaynar da yanar âşıklar”(103/1)

“Er kişi olanı kâinat tanır
Darb-ı aşk olanlar cihan dolanır
Gahi berrak akar gahi bulanır
Olgun mertebede kalan âşıktır” (115/2)

“Erenler bir derde düşer olmuşam
Cehenneme döndüm nar gibi oldum
Aşkın değirmeni bedenim benim
Hikmet suyu vurur sel gibi oldum ” (78/2)

“Âlemin sözünden yandım yakıldım
Şükür aşkın katarına katıldım
Katre iydim göl ummana akıldım
Kem sözü zehirmiş içemiyorum” (79/3)

“Âşık olan olur aşkın delisi
Âşık olan mürşitlerin velisi
Eline almıştır İran halısı
Dost ile kudretten işler aşıklar”(103/2)

“Aşkın nasibi kudret honudur
Üstüne giydiği aşkın donudur
Âşık maşukunun ruhu canıdır
Çileli bülbüldür kuşlar âşıklar”(103/3)

“Aşk bir padişahtır sevda veziri
Uğradığı yeri yıkar da gider
Bana söylemişti güzeller piri
Aşk nicelerini yıkar da gider”(107/1)

“Efendiler bağı beş gül ağacı
Çiğdem bahçesinde diktik erenler
O yarin cemalin görendir hacı
Hâl bilmez elinden çektik erenler” (110/1)

Davut Sularî aşkla bir mânâ erine bağlanmanın önemi, bağlanmanın getirdiği sorumluluk ve yaşanan hâlleri zaman zaman şöyle dile getirmiştir:

“Fıkıh İlmi yedi ilim dediler
Biri Rehber, biri Pir, biri Mürşit
On iki ilimden dört kapı açar
Biri Rehber, biri Pir, biri Mürşit”(129/1)

“Davut Sularî’ ye üçünden himmet
Defter-irfanda açıldı zimmet
Leb-un Cavidan’la ol ilmi hikmet
Biri Rehber, biri Pir, biri Mürşit”(129/3)

“Bu yola talip ol bağlandın ise
Peyik sofulara beyan eylesin
Hakikat aşkıyla dağlandın ise
Git kendi mürşidin beyan eylesin”(97/1)

“Esrarı Ali’ye her can eremez
Cemali mürşidi her göz göremez
Bu esrarı haktır adu bilemez
Güzel divan kurdu seyit Hüseyin”(98/2)

“Payedar eyledim neyleyim yanlış
Ayak yanlış geldi eyledim teftiş
Başıma toplanan kemalli meclis
Muhabbet doyulmaz gidelim yeter”(111/2)

“Davut Sularî’yim mana-yı natık
Biz araf ehline uymuşuz artık
İlmi cavidandan mücevher saltık
Dürelim balyaları gidelim artık”(111/4)

“Bir insan ki yeryüzüne gelince
Kazanca, uğraşa, mala muhtaçtır
Bir mürşit sahibi olmuşsa eğer
Erkana, töreye, yola muhtaçtır”(114/1)

Âşık Davut Sularî güzellerin güzelliklerini görüp bu güzelliklere kayıtsız kalamamış ve hayranlığını dile getirmekten çekinmemiştir. Güzellerin özellikleri, çektirdikleri acılar, sevgiliye sitem Âşığın şiirlerinde ilk bakışta göze çarpan konulardır.

Ancak Âşık Davut Sularî her şeye rağmen yine de sevmekten şikayet etmez.

“Sarıldım ince bele
Düşürdün beni dile
Sorun bülbülü güle
Kuş dilinden bitaptır”(8/4)

Şeşmi şehla, “tatlı şaşı” ifadesini kullanarak sevdiğinin bakışındaki güzelliği ifade eder. Çünkü “şeşmi şehla” türlü bir bakışa sık rastlanmamaktadır.

“Esen yelden selamımı
Al benim ey çeşmi şehlam
Bekle yollarımı benim
Al benim ey çeşmi şehlam” (20/1)

“Al kırmızı yanakların
Pembe kiraz dudakların
Gamzelidir şakakların
Bal benim ey çeşmi şehlam” (20/3)

Âşığın şiirlerinde zaman zaman kavuşamamanın verdiği ıstırabı da görmek mümkündür.

“Tutuldum, yıkıldım aşkın narına
Eremedim senin bir kararına
Gül dudağın tel yaprağa sarıla
Sevip okşanmaya layıksın güzel” (66/2)

“Kız senin derdinden derbeder oldum
Derdi derununu sor da öyle git
Hasretinden mecunun misali oldum
Ne hâle düşmüşem(ey yar) gör de sonra git” (127/1)

“Bugün bende bir hakikat aşkı var
Dinle sözlerimi de uyu göz nurum
Beni şad eyledin dün günden beri
Bırak düşünceyi huyu göz nurum” (80/1)

Sevgilisinin özelliklerini bir bir saydığı şiirlerinde sevgilisine “kara gözlüm“ ve “yar “diye hitap eder.

“Yeşilova yolun gözler geçerken
Cumaovasından bir çay içerken
Yar ilen demler sohbetler açarken
Gel benim halimi sor kara gözlüm” (81/1)

“Cemalin Bedirdir benziyor aya
Gözlerin aklımı veriyor zaya
Gece gündüz minnetim var Mevla’ya
Aç kolun boynuma sor kara gözlüm”(81/2)

“Hayran oldum baka kaldım yüzüne
Sürme değil rastık çekmiş gözüne
Hıçkırarak başım koysam dizine
Saçım okşa gönlüm al başın için”(92/2)

“Çoktan beri yollarını gözlerim
Gönlümün ziyası dost sefa geldin
Şu garip gönlümün bağı bostanı
Ayva ile turunç yar sefa geldin”(93/1)

“Hindidir yarimin kaşları hindi
Bilmem melek miydi arştan mı indi
Bir su ver içeyim yüreğim yandı
Temmuz aylarında kar sefa geldin”(93/3)

“Kırmızı gül açmış yârin bağında
Gözüm kaldı sinesinin ağında
Cennet kokusu var yar otağında
O sineme bastı kızgın dağları yar”

Yar yar öldürdün yar
Yar yar yandırdın yar
Yar yar ne dedim de a be zalim
Darıldın yar” (105/2)

“Tercan ellerinden gelen bir gelin
Açmış ağ göğsünü sallanır bir hoş
Kınalanmış parmakların ellerin
Oturdu yanıma dilleri bir hoş”(125/1)

“Davut Sularî der, bağrıma akar
Ateşin hicranın çok canlar yakar
Can alıcı gözler yüzüme bakar
Naz-ı eda ile sallanır bir hoş”(125/3)

“Ben seni uzakta gözlerdim her an
Ey afeti cihan geldiğin zaman
Sanki huri gelmiş Mahbub-i Gılman
Leblerin lebime verdin güzel yar” (106/2)

“Davut Sularî’ yi şaşırttın o an
Allah bir güzara can içinde can
Aşkın ibadeti aşk ile baran
Bahçemden yemişi verdin güzel yar”(106/4)

2) Millî Konular:

Âşık Davut Sularî’nin yaşadığı dönemin bazı sıkıntılı olayları karşısında şiirlerinin konusunu değiştirdiği ve şiirlerinde millî konulara yöneldiği gözlenmektedir. Bütün âşıklar gibi Sularî de yaşadığı devre dair duygu ve düşüncelerini ifade etmekten geri kalmamıştır. Bu dönemde bölücülük yapanları sert bir dille eleştirmiş, insanların oyuna gelmemeleri için birlik ve beraberliğe davet eden bir sanatçı olma özelliğini sürdürmüştür.

Atatürk sevgisi ile memleket sevgisini eşdeğer görmüş ve Alevi –Sünni, Türk-Kürt gibi kavramalarla ülkeyi bölmek isteyenlerin karşısında durmaya

çalışmıştır. Bu konuda verdiği cevaplar çok sert olmuş ve "Tüm halkımız Türktür, yoktur ayrı gayrı" diyerek bu konuda hassasiyetini ortaya koymuştur.

"Cennet gibi dağ, ovası, bayırı
Tüm halkımız Türk'tür, yok ayrı gayrı"(68/4)

"Biz bu memleketin evlatlarıyız
Hey yıkımcı bölme Allah aşkına
Kimden öğüt aldın ters bakıyorsun
Yakınıma gelme Allah Aşkına"(36/1)

Bölücülük yapanların döktükleri kana dayanamayan Âşık Davut Sularî, vatan evlatlarından akan bu kanın durdurulması için devlet büyüklerine seslenmiştir:

"Atatürk İnönü kalk Gürsel baba
Her gün kırılıyor ana dölleri
Bu kavmi süfyanın düşmanca çaba
Zincir vuruluyor ana dölleri"(61/1)

"Sizin meclisinizin işgaldir bu an
Kan çanağı oldu bu anavatan
Benim de ecdadım o yerde yatan
Yere seriliyor ana dölleri"(61/2)

Yıkıcı ve bölücü davranışlar dayanılmaz bir hâl aldığında ise Âşık Davut Sularî dilini sertleştirmekte bir sakınca görmemiştir.

"Ülke ozanlığım otuz yıl aştı
İt eniği kapımıza yanaştı
Kan döküldü mervan dölü savaştı
Tek tek veriliyor ana dölleri"(61/3)

“Atom çağı azdı itin soyları
Yeni nesil yeni örgüt boyları
Değişmiyor Muaviye’ nin huyları
Denizler oynasın gül gibi gelin”(94/3)

“Adana, Maraş Antepnen Çayırlı
Mezhepçilik soktun ellerin kirli
Yezit Mervan dölü kötü fikirli
Hiç Davut Sularî durmaz arkadaş.”(124/4)

Atatürk sevgisini şiirlerinde işleyen Âşık Davut Sularî’nin Cumhuriyet’in varlığından memnun olan her Türk gibi Ata’ya minnettarlık duyduğu görülmektedir.

“Güzel Ankara’yı başkent yapışı
Kocatepe’ye şahlanıp çıkışı
Türklüğün hükmüyle ordu akışı
Düşmanı denize döktü Atatürk”(64/2)

“Davut Sularî der Türk olan anar
Allah’tan ihsandır bizlere ün var
Erlerin huduttan düşmanı kovar
Neslindedir aslanların Atatürk ” (65/3)

Âşığın Kıbrıs Savaşı’nı anlattığı şiiri de vardır:

“Lefkoşe Serdarlı Kuzcuk Magosa
Üç koldan ordumuz gelmişti coşa
Aslanlar cengidir bakın savaşa
Kaçan çapulcular sarıldı Kıbrıs” (123/2)

“Dilekkaya Timbu Kira Gürpınar
Haklı davamızda bizi kim kınar
Omorfo Lefkeynen Gazi viran var
Rum Yunan çemberi yarıldı Kıbrıs”(123/3)

3) Memleket Şiirleri:

Bir kaç il dışında Türkiye’nin tamamını, Avrupa’nın da pek çok yerini gezen Aşık Sularî memleketinin güzelliklerini gördükten sonra daha güzel bir yer olmadığı kanaatine varmıştır. Bu kanaat onun şiirlerin şöyle yansımıştır.

“Avrupa Asya’da çok devlet gezdim
Güzel Anadolum Güzel Türkiyem
Bütün umut sende anladım sezdim
Güzel Anadolum Güzel Türkiyem”(68/1)

“Adilcevaz kadir bilir
Dostlar hatırını alır
Erciş’ten bir peynir gelir
Gel Van’a Van’a Van’a”(9/5)

“Etrafına sıra dağlar çekilir
Eteğinden zemzem sular dökülür
Ovasının mahsulü bol ekilir
Her tarafa gider malın Çayırlı”(54/2)

“Kıblesine Morpet dağı yaslanır
Güzelleri al giyinir süslenir
Ele yazın yaylasında geref beslenir
Şimdi kar oldu da belin Çayırlı”(54/3)

“Doğu kıblesinde yücelir dağlar
Yazın Ağustosta meyveli bağlar
Çilek, şeftalisi dal eğer bağlar
Var mı bunda çürük sözü Ketselin”(95/2)

“Nereden buldunuz münput toprağı
Güz geldi sararmış ağaç yaprağın
Yapılmış çarşılar yüce konağı
Şad renk renk renk giyinir kızı Ketselin”(95/3)

“Heç gettiniz mi siz Karapınara
Kaladaki parka vardım bir ara
Nefesim kesildi yaktım sigara
Düzen düşmüşmü ol közü Ketselin”(95/4)

“Karsantı’ dan geçsen yolun aldırsan
Etrafın çamladır hava doldursan
Develik’ de ulu mezarda dursan
Torosların üstüne çık Kumru Hanım”(69/2)

“Barazama Köyü derenin içi
Karşıdan gelirken Yörükler göçü
İnce beli döğer sırmadır saçı
Orada güzeller çok Kumru Hanım” (69/3)

“Bütün vatanımda köy,kent kasaba
Hummalı kalkınma gelmez hesaba
Gürbulak gümrüğü gerçek bir çaba
Güzel Anadolu’m güzel Türkiye’m”(68/2)

“Davut Sularî’yim vatan şairi
Cennet gibi dağ ovası bayırı
Tüm halkımız Türk’tür, yok ayrı gayrı
Güzel Anadolu’m güzel Türkiyem.”(68/4)

“Koca Sinan kalkar mimardır her an
Koyun kuzu otlar çobanlar beyan
Vatan gül gülistan taze yaz ayan
Hakikatı söyler kurban bayramı”(53/5)

“Ah Anadolu ülkesinin yaylaları, dağları
Aylarıyla, yıllarıyla asırları çağları
Türklerin koç yiğitleri, ölenleri sağları
Çiçek açar köyü kenti, süslenir o kırları”(138/2)

4. Dinî Kişi ve Konular:

a. Hz.Muhammed ve Hz.Ali’yi ve Öven Şiirler:

Davut Sularî’nin şiirlerinde bakıldığında Allah inancının, Hz.Muhammed ve Hz.Ali’ye duyduğu sevgi ve saygının ne kadar güçlü olduğu görülmektedir.

“Dada dolan git sor öğren
Her gönüle girdi Ali
Davut oğlu Süleyman’a
Bile imdat verdi Ali” (13/1)

“Ali Ali cömert Ali
Yar olur mu töhmet Ali
Ali güzel Ali daldır
Ali hayat Ali baldır
Ali ruh Ali
Hızır’dan pirdi Ali” (13/2)

Âşığın Hz. Muhammed’e duyduğu sevgi yanında Ehl-i Beyt’e özellikle Hz.Ali’ye duyduğu sevgi şiirlerinde oldukça sık yer almıştır.

“Aşgın dolusun içirip
Ayaksız derya geçirip
Ganat verip uçurup
Geren Muhammed Ali’dir’’(31/2)

Kârda, zararda, varlıkta yoklukta, hayatta karşılaşılan her durumda gücünü Hz. Muhammed ve Hz. Ali’den almıştır.

“Bu dünya yıkılsa hem altüst olsa
Dönmem birliğinden varımdır Ali
Hz. Muhammed göz bebeğimdir
Gerek zarar gerek karımdır Ali ’’ (56/1)

“Kıblem Muhammed’dir hak tabip Allah
Mürşidim Ali’dir hem Kerremullah
Birliğen bağlıyam Allah Eyvallah
Yeter ki sıdk ile duram sultanım’’ (70/3)

“Ali’den almışam bra bu ilmi hekmet
Ali’den öğrendim sahibi rahmet
Ali’den öğrendim işte ilmi sekavet
Hakikî Kur’an-ı Ali’den öğren’’ (84/4)

Allah'ın varlığını, tekliğini her fırsatta dile getiren Âşık Hz.Peygambere bağlılığını dile getirir ve Hz.Ali'yi mürşidi kabul eder.

"Bismillahi elif ya Resulallah
Allah bir Muhammed Ali zikrimdir
İmam Ali Şahı Merdan hürmeti
Allah bir Muhammed Ali zikrimdir'' (118/1)

"Mehdi Muhammed'e ikrarım ayan
Sahibül zamandır yoktur şehdülman
Bir menzil eyledim inan
Allah bir Muhammed Ali zikrimdir'' (118/6)

Davut Sularî'nin telefon açma sesi olan "ALO''sözünde bile Hz. Ali'yi anımsayacak kadar kuvvetli bir Hz.Ali sevgisi vardır.

"Baktım şu cihanın tamaşasına
Cümle kullar alo alo Ali diyorlar
Yedi derya doldu kalp şişesine
Cümle kullar alo alo Ali diyorlar'' (104/1)

b. Kerbela ve Hz. Hüseyin:

Kerbela olayını her fırsatta dile getiren Âşık Davut Sularî Hz.Hüseyin'in şehit edilişinin üzerinden asırlar geçmesine rağmen duyulan üzüntünün o günden bugüne değişmediğini hissettirir duygularla şiirlerinde bu konuya değinmiştir.

"Biz ezelden ikrar verdik inandık
Yetmiş yedi gahdu peyman Kerbela
Şah Hüseyin aşkı ile boyandık
Toprağındır derde derman Kerbela"(35/1)

“Şam eline haberciler saldılar
Yüz bin asker mevcuduna aldılar
Ehlibeytin üzerine geldiler
Göye çıktı zaru figan Kerbela”(35/4)

Hz.Hüseyin’e duyduğu sevgiyi şöyle dile getirmektedir:

“Sanıkan pirleri derviş Ali’den
Yola erkan sürdü seyit Hüseyin
Benim ile bile esrarı Ali
Yakın yakın gördü seyit Hüseyin“(98/1)

“Esrarı Ali’ye her can eremez
Cemali mürşidi her göz göremez
Bu esrarı haktır adu bilemez
Güzel divan kurdu seyit Hüseyin”(98/2)

“Benim Hazreti Hüseynim var iken
Zerre hiç kimseye kıl kalum yoktur
Fazilet haznesi açılmış bana
Yeryüzünde kula zevalim yoktur”(122/1)

“El ne derse desin seyit Hüseyin
Yeter ki şah şehit benimle meyil
Çekerim derdini nazlım ta arşa değin
İnanın er yiğidim hiç hâlim yoktur”(122/2)

Kerbela acısını hâla yüreğinde duyan Davut Sularî aslında öldürülenin gövde olduğunu esasta mananın kayıp olmadığını ve o ruhu taşıyan erlerin olduğunu hissettirir.

“Kanımı dökmek ise maksatınız nahak yere
Fikriniz eziyet etmek Hazreti Peygambere
Çağırın gelsin o babı Şahı Merdan Haydere
Öldürün evladü Resulsü kibriyayım öldürün
Öldürün Şahı şehidi Kerbalayım öldürün
Öldürün”(143/3)

Âşık Davut Sularî zaman zaman her inanan gibi Allah’a niyazda bulunmuş zaman zaman da dinî akidelerin güzelliğinden ve hikmetinden bahsederek aynı zamanda dünya görüşünü de ortaya koymuştur.

Kurban bayramını anlattığı şiirinde bizlere kurban kesilmesinin hikmetlerini anlatmıştır.

“Koç kurban eylendi bize
Bütün İslam düştü ize
Bakarsın hikmete naza
Açılmıştır Kur’an derler”(25/5)

“Her Müslüman kurban keser yarışır
Kurban bayramında küsler barışır
Kardeşler bayramda her gün sarışır
Hakikat beyandır kurban bayramı”(53/2)

“Hakkın birliğine layık
Varmak kabahat değildir
El bağlayıp hak divana
Durmak kabahat değildir”(28/1)

Allahın varlığına ve birliğine bağlılığını şöyle dile getirir.

“Kulundur Davut Sularî eyle merhamet
Sahibi rahmet
Sen var ettin, var desen de kim seni kınar
Bu canda efkar Hu Mevla Mevla ” (141/5)

Nazargahın Hak-el yakın
Durur isen kal Allah için
Kalubela sırdan ermez
Sularî der eğri varmaz
Her kul hak divanın varmaz(divanına)
Sarıl kulum kul Allah için ”(91/7)

Bunların dışında Davut Sularî’nin şiirlerinde tarih boyunca örneklik teşkil etmiş Allah dostlarına da duyduğu hayranlığı ve sevgiyi dile getirdiği görülmektedir. Bazı şiirlerinde bir mürşide bağlılık gösterilmesi gerektiğini vurgulayan Sularî’nin, bağlılık gösterdiği bir mürşidinin olduğu hatta mürşidi başka bir mürşide bağlılık gösterdiğinde Sularî’’nin de mürşidinin yolunda gittiği görülmektedir.

“Hacı Bektaş, Seyit Mahmut Hayranî
Hacı Bayram Veli Veysel Karanî
Davut Sularî der Pir Sultan hani
Çok hanedan bu toprakta yatıyor.”(120/3)

“Davut Sularî ’de bir yarâ tabi
Mest-i helest etti aşkın şarabı
Çeşme-i hikmetten doldurdum kabı
Kaynaya kaynaya aktık erenler”(110/3)

“Hak söyler Davut Sularî
Nakşibendi oldu yari
Bu sırrı Kadirinin vari
Pir Abdulkadir Geylani”(14/4)

5. Sosyal Konulu Şiirler:

Âşık Davut Sularî 60 yıllık ömrü boyunca her insan gibi üzülmüş, ağlamış, çile çekmiştir. Daha önce ziyaret ettiği Battal Gazi’ye(Malatya) tekrar gittiğinde insanların kızdırmalarıyla karşılaşmıştır. Bilinçli bir şekilde yapılan böyle davranış âşıkların zülfü yarine dokunarak irticalen söylemelerine sebep olmaktadır. Bunu bilen insanlar da özellikle bu yola başvurmaktadırlar.

“Battal Gazi diyarına uğradım
Diyar aynı diyar da eller değişmiş
Kılıç aldım çalı çırpı doğradım
Köyler aynı köyler de kullar değişmiş”(148/1)

Yaşadığı olaylardan tecrübeler kazanan Davut Sularî bunları şiirlerine nasihat olarak yansıtmıştır.

“ Feleğin kahrından beli bükülmüş
Günlerdir aylardır yatar bir hasta
Yanları çürümüş daim sırtüstü
Güne gün ekleyip bekler bir hasta” (37/1)

“Bu emri Hüda mı yoksa kader mi
Bir derdin şifası yok mu beter mi
Daha bugün böyle uzak gider mi
Sanki bir kararda tutar bir hasta” (37/3)

“Kime can dedimse canımı aldı
Yüze dost göründü uzakta kaldı
He he dediğini askıya saldı
Doğan aya itibarım kalmadı” (52/2)

Nankörlükten yakınan Âşık Davut Sularî toplumda yaşadığı olumsuzluklara rağmen kadere inacıyla teselli bulmuş ve sosyal konulara bu şekilde yaklaşmıştır.

“Hizmet ettiklerim çaldılar taşa
Her işlenen emmek gidiyor boşa
Davut Sularî’ nin gözünde yaşa
Kente köye itibarım kalmadı”(52/3)

“Elimi atmadığım dal kalmadı
Başıma gelmeyen hallar kalmadı
Eğer kıyabıma eger yüzüme
Beni söylemeyen diller kalmadı” (88/3)

“Ekin ektim tarlalara biçmedim
Köprü yaptım üzerinden geçmedim
Çeşme yatım bir tas suyun içmedim
Nasibim yoğumuş çaya giderim”(74/2)

Cahilden oldukça canı yakan Davut Sularî arife sığınır ve kötü ahlakı eleştirir.

“Cahile sır ver de bir aç arayı
Başına dar eder geniş dünyayı
Kötü ahlaklıdan umma vefayı
Tohumu kiminse danesine bak” (62/2)

"Cahil, adam olmaz evliya olsa
Arife teslim ol kül riya olsa
Hüzn-i bel bağlama akraba olsa
Hele bir fikrine gayesine bak" (62/4)

"Yılmayacağım ben yıldıran kimmiş
Zaten ömür hayat yarıya inmiş
Azgın yaralarım sanma ki dinmiş
Doktorlarda sarmasınlar vız gelir"(116/2)

D) ŞİİRLERİN ŞEKİL ve TÜR BAKIMINDAN İNCELENMESİ:

1) Âşık Edebiyatına Ait Şekiller:

a) Koşma:

Hece ölçüsünün (6+5) ya da (4+4+3) duraklı kalıbıyla yazılan koşmalar genellikle 3 ile 5 dörtlük arasında değişmektedir. Dörtlük sayısı beşten artık koşmalara da rastlanır. Uyak düzeni birinci dörtlüğün dışında bütün dörtlüklerde aynıdır. Uyak düzeni genellikle şöyledir.

b a b a ___ c c c a ___ d d d a …

İlk dörtlüğün uyak düzeni x a x a ya da b b b a biçiminde olabilir. Şair koşmanın son dörtlüğünde mahlasını söyler.[95]

Koşma terimi için M. Öcal Oğuz: "Koşma halk şiirimizin en yaygın nazım şeklidir. Nazım şeklidir çünkü kafiye örgüsü, nazım birimi ve hacim bakımından belirli kurallara bağlıdır bu kurallar arasına vezne katmıyoruz…

[95] Cem Dilçin, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara 1991, s.306

Koşmalarını kafiye örgüsü belirlenmiştir ve istisnaları yoktur. Nazım birimi dörtlüktür ve hacimleri bellidir. Bu özellikleri ile koşmayı bir nazım şekli olarak görmemiz gerekmektedir.” demektedir.[96]

Saz şairleri ünlerini koşma tipinde şiirlere borçludurlar. Âşık Edebiyatı denince akla ilk gelen şey koşmadır. Destan ya da semai söylememiş saz şairi bulunabilir ama, sazının tellerini koşma’nın dizelerine bağlamayan âşık yoktur.[97]

Âşık Davut Sularî’nin şiirlerine incelendiğinde koşmanın geniş bir yer tuttuğu görülmektedir. Âşık Davut Sularî’nin koşmalarının konusu genellikle sevgidir. Ancak şairin diğer konuları işlediği koşmaları da vardır.

“Bir yiğit gurbete düşse
Gör başına neler gelir
Sılası fikrine düşse
Yaş gözüne dolar gelir”(29/1)

“Kudretten çekilmiş kaşlar
Didemden akıttın yaşlar
Yuvasın terk eden kuşlar
Yuvam diye döner gelir”(29/2)

“Gönlümün sultanı cananım canı
Çıkıp divanıma gel hele hele
Ben senin derdinden eridim bittim
Arayı arayı bul hele hele” (40/1)

[96] M.Öcal Oğuz, *Halk Şiirinde Tür ve Şekil Meselesi*, Millî Folklor, Güz -1993,sayı19, s.14
[97] Hikmet Dizdaroğlu, *Halk Şiirinde Türler*, Ank.1947, s.68

“Gördüm bahçasında bir gonca güldür
Ezelden ebede ahkâmdır yoldur
Aşkın badesini bir daha doldur
Benden tarafa sen, sal hele hele” (40/2)

“Kirpiğin kaşına değdiği zaman
Bekletme sevdiğim vur beni beni
Şafağı sevdanın söktüğü zaman
Diyardan diyara sür beni beni” (58/1)

“Saçların rüzgârı tel tel biçende
Dudağım dilinden şerbet içende
Gönlümde duygular ateş saçanda
Alevden gömleğe sar beni beni” (58/2)

“Bir güzeli aşığıyım erenler
Onun için taşa tutar el beni
Gündüz hayalimde gece düşümde
Kumdan kuma savuruyor yel beni” (59/1)

“Ağ gül olsam ağ gerdana sokulsam
Kemer olsam ince bele sarılsam
Köle olsam pazarlarda satılsam
Yârim diye ağ sinene al beni” (59/2)

“Bu kadar mı bana sitem eyledin
Bari sürgün eyle hâya giderim
Deseler ki nazlı yârin uzakta
Heybem hırkam alır yaya giderim” (74/1)

“Aşiretler yaylalara çekildi
Çok çileler çektim belim büküldü
Davut Sularî’ ye bir tel çekildi
Bu ay değil gelen aya giderim” (74/3)

“Dağlar sizi delik delik delerim
Taşınız kor, toprağınız elerem
Sen bir kara koyun ben de bir kuzu
Sen döndükçe ben ardından melerim” (75/1)

“Dağlar sizin ne karanlık ardız var
Mor menevşe boyun eğmiş derdiz var
El âlemin mekânı var yurduz var
Benim yurtsuz kalışım ben ne deyim” (75/2)

“Gahmut yaylasından aşarken yolum
Gördüm ki yaralı ağlar bir ceylan
Avcı vurmuş kanları yerlere akar
İniler, sızılar ağlar bir ceran”(82/1)

“Çifte kuzusu var dağlar maralı
Kuduretten kaşı gözü karalı
Avcı vurmuş anaları yaralı
İniler sızılar ağlar bir ceylan”(82/2)

“Bugün bayram günü (derler) âlem eğlenir
Sen bizim yaylaya gel başın için
Dertliler oturmuş derdin söyleşir
Etme intizarın gül başın için”(92/1)

“Hayran oldum baka kaldım yüzüne
Sürme değil rastık çekmiş gözüne
Hıçkırarak başım koysam dizine
Saçım okşa gönlüm al başın için”(92/2)

“Çoktan beri yollarını gözlerim
Gönlümün ziyası dost sefa geldin
Şu garip gönlümün bağı bostanı
Ayva ile turunç yar sefa geldin” (93/1)

“Hindidir yârimin kaşları hindi
Bilmem melek miydi arştan mı indi
Bir su ver içeyim yüreğim yandı
Temmuz aylarında kar sefa geldin”(93/3)

“Hangi rüzgâr esti taş yürekli yar
Bir kasırga gibi tufan nerdesin
Senin ne Allah’tan ne kuldan korkun
Gönül köşküm oldu da viran nerdesin

“Nerdesin ey ciğer parem nerdesin
Hangi diyardasın da hangi eldesin” (96/1)

“Aşk ne demek sorun alın cevabı
Zulümden hazeran sevgi sevabı
Zehirden acı ayrılık şarabı
Artık dünyalarım zindan nerdesin” (96/2)

“Kız senin derdinden derbeder oldum
Derdi derununu sor da öyle git
Hasretinden mecnun misali oldum
Ne hale düşmüşem(ey yar) gör de sonra git” (127/1)

"Ağır göl dağında Gahmut yaylası
Hangi gün inersen hoştur havası
Gel ey düzünüm gel çektirme yası
Sularî kuluna er de sonra git" (127/3)

b) Mani:

Mani halk şiirinin en küçük nazım birimidir. Bir dörtlükten meydana gelir ve genellikle yedi hecelidir. Kafiye örgüsü aaba şeklindedir. [98]

Maninin başlıca teması sevgidir. Saz ya da tekke şairlerince düzülmüş eski mani örneklerinde şairin adı ya da mahlasının geçtiği görülmektedir.[99]

Âşık Davut Sularî'nin metinde yer alan manileri şunlardır:

"Akçalının altında
Fındığa bak, fındığa.
Sevdiğim gelin olmuş le le
Sandığa bak, sandığa."(1/1)

"Akçalının altında
Kavağa bak, kavağa,
Sevdiğin gelin olmuş
Duvağa bak, duvağa."(1/3)

"Taş attım çaya düştü
Çaydan balaban uçtu
Benim gönlüm sendedir
Seninki kime düştü" (2/2)

[98] Erman Artun, *Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı*, Ank. 2001, s.102
[99] Hikmet Dizdaroğlu, *Halk Şiirinde Türler,* Ankara 1969, s.54

“Çoban kurdu taşladı
Kız maniye başladı
Kızın kara kaşları
Çobanı ataşladı” (2/3)

“Şepke’nin kavakları
Dolar gider arkları
Karşıdan görünüyor
O yârin konakları” (3/1)

“Erzincan’da bir kuş var
Kanadında gümüş var
Gitti yârim gelmedi
Acep bunda ne iş var” (3/2)

“Dert bende kare bende
Ey olmaz yâre bende
Yuvasız kuşlar gibi
Kalmışım parekende” (4/2)

“Ben garip eşim garip
Eşim yoldaşım garip
Öldüğüme gam yemem
Mezarda taşım garip
Dert bende yâre bende” (4/4)

2. Âşık Edebiyatına Ait Türler:

a) Güzellleme:

Güzelleme, sevginin, doğanın daha geniş anlamıyla sevilen herhangi bir şeyin (at, ördek, vb.) güzelliklerini övmek için söylenen lirik şiirdir. Hece ölçüsünün 11'li kalıbıyla söylemektedir.[100]

Doğa güzelliklerini anlatmak, kadın ya da at gibi sevilen varlıkları övmek için yazılan şiirlerdir.[101]

Âşık Davut Sularî'nin metinde yer alan güzellemeleri şunlardır :

"Ahu gözlüm senin için
Gel Van'a, Van'a, Van'a
Bu diyara hizmet veren
Ol Van'a Van'a Van'a" (9/1)

"Gevaş'a haber saldın mı
Özalp'ten dostla geldin mi
Van Kalası'nı gördün mü
Gel Van'a, Van'a, Van'a" (9/2)

"Kuş bakışı Van Gölü'ne
Düştüm âlemin diline
Gidelim Ahlat eline
Gel Van'a, Van'a, Van'a"(9/3)

[100]Cevdet Kudret, *Örneklerle Edebiyat Bilgileri,* İstanbul 1980 s.256
[101] Cem Dilçin; *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara 1991, s.337

“Siyah saçın kara kaşın
Niye bükük durur kaşın
Öyle melayık bakışın
Gül benim ey çeşm-i şehlam”(20/2)

“Al kırmızı yanakların
Pembe kiraz dudakların
Gamzelidir şakakların
Bal benim ey çeşmi şehlam”(20/3)

“Seher vakti kalkan kervan
İniler de zarılanır
Bir güzele düşen gönül
Çiçeklenir korulanır”(27/1)

“Bülbül geldi kondu dala
Bülbülden hata yok güle
Engel bir taş atar göle
Yüzen ördek yaralanır”(27/2)

“Hayat veriyorsun ruha bedene
Sevip sevilmeye layıksın güzel
Taparca vuruldum bak şu gidene
Sevip sevilmeye layıksın güzel”(66/1)

“Tutuldum, yıkıldım aşkın narına
Eremedim senin bir kararına
Gül dudağın tel yaprağa sarıla
Sevip okşanmaya layıksın güzel”(66/2)

“İpek tellerine gönül bağladım
Sırma saçlarını çözme sevdiğim
Dün gece rüyamda sensiz ağladım
Çiğneyip aşkımı ezme sevdiğim”(73/1)

“Güzeller içinde seni seçerim
Geçiver canından desen geçerim
Ellerinle zehir versen içerim
Doldurup sunmaktan bezme sevdiğim” (73/3)

“Yeşilova yolun gözler geçerken
Cuma ovasından bir çay içerken
Yar ilen demler sohbetler açarken
Gel benim halimi sor kara gözlüm” (81/1)

“Çıkmış gelir bir gözleri sürmeli
Eli, durmuş parmakları kınalı
Böyle bir melek simayı netmeli,
Davut Sularî’ yi de sor kara gözlüm”(81/3)

“Siyah perçemini dökmüş yüzüne
Salınarak gelen humaya bakın
Kimden söz işitmiş düşmüş hüzüne
Keder yakışmayan simayan simaya bakın”(87/1)

“Ağ göğsün üstüne bir bağ dikilmiş
Bin bir çeşit çiçeklerden ekilmiş
Dün uğradım bir hucraya çekilmiş
Bulut mu kaplamış şu aya bakın”(87/2)

"Ben seni uzakta gözlerdim her an
Ey afeti cihan geldiğin zaman
Sanki huri gelmiş Mahbub-i Gılman
Leblerin lebime verdin güzel yâr" (106/2)

"Bedir cemalinle siyah gözlerin
Kıvrım ebrulerin inci dişlerin
Kartal kanadından kara kaşların
Salınıp karşıma durdun güzel yâr" (106/3)

"Tercan ellerinden gelen bir gelin
Açmış ağ göğsünü sallanır bir hoş
Kınalanmış parmakların ellerin
Oturdu yanıma dilleri bir hoş"(125/1)

"Davut Sularî der, bağrıma akar
Ateşin hicranın çok canlar yakar
Can alıcı gözler yüzüme bakar
Naz-ı eda ile sallanır bir hoş"(125/3)

b) Taşlama:

Şükrü Elçin, taşlamanın Âşık Tarzı Türk Şiiri nazım türlerinden olduğunu belirterek taşlamayı insanların ve toplumların kötü yönlerini eleştiren şiirler olarak tanımlamıştır.[102] Taşlama için çağdaş edebiyatımızda bu yoldaki şiirlere "yergi" batı edebiyatında "satir" terimleri kullanılmaktadır. Divan Edebiyatında ise "hicviye" olarak olarak adlandırılmıştır.[103]

Âşık Davut Sularî hem toplumu ilgilendiren konularda hem de karşılaştığı bazı özel durumlarda taşlama niteliğinde şiirler söylemiştir.

[102] Şükrü Elçin, *Halk Edebiyatına Giriş*, Ankara 2000, s.218
[103] Cevdet Kudret, *Örneklerle Edebiyat Bilgisi* 1, İstanbul 1980,s.261

“Vatandaştan oy almaya
Gelecekmiş hilafetçi
Bir erkeğe dört tana avrat
Verecekmiş hilafetçi”(12/1)

“Kilidi cennete kalmış
Anahtarı emre almış
Softanın birisi vermiş
Açacakmış hilafetçi”(12/4)

“Dost bağından bir gonca gül
Alamazsın geri çekil
Sen bu yola talip, sail
Olamazsın geri çekil”(17/1)

“Oldun mu bu yola sail
Yardımcın ahir Cebrail
İlmi amil zatı kamil
Olamazsın geri çekil”(17/2)

“Doldum taştım deryalara sığmazken
Akan çaya itibarım kalmadı
Kemen kestim sahralarda gezerdim
Kiriş yaya itibarım kalmadı”(52/1)

“Kime can dedimse canımı aldı
Yüze dost göründü uzakta kaldı
He he dediğini askıya saldı
Doğan aya itibarım kalmadı”(52/2)

“Sam yeli mi vurdu bağa bahçeye
Yaprak ağlar dallar ağlar gül ağlar
Altunu bozdular geçmez akçeye
Sikke ağlar, sarraf ağlar, pul ağlar”(102/1)

“Her güzelde emsalini bulamaz
Cahil adam yar kıymetin bilemez
Güzellik dediğin baki kalamaz
Zülüf ağlar, perçem ağlar, tel ağlar”(102/2)

“MC hükümeti yanlış tutumda
Böyle devletçilik olmaz arkadaş
Işık olmaz kurdu ile atında
Ters ters düzen senlen gelmez arkadaş”(124/1)

“Amerika dayın İngiliz dostun
Bir gün saman dolar o bozkurt postun
Açığa çıkarttın ney ise kastın
Ettiklerin sana kalmaz arkadaş”(124/3)

“Battal Gazi diyarına uğradım
Diyar aynı diyar da eller değişmiş
Kılıç aldım çalı çırpı doğradım
Köyler aynı köyler de kullar değişmiş”(148/1)

“Aldığın yazıyı da edibe yazdır
Elimde çöğürdür de tamburdur sazdır
Söylenen makamdır da güzel avazdır
Ağız aynı ağızda diller değişmiş”(148/3)

c) Ağıt:

Ağıt ölenlerin arkasından söylenen ezgili halk şiirleridir.Türk Edebiyatının başlangıcından beri var olan bu tür şiirlerde halkın yaşayışı, birbirleriyle ilişkileri, insanın ölümü, tanrı, varlık, yokluk, sevgi, öfke ve doğa karşısındaki duyguları ile ölenin sağlığında başardığı işler, çektiği sıkıntılar ve onun umutları, tutkuları dile getirilmektedir.

Ağıtlarda feleğe çatılır, kadere kahredilip, dosta sitem, düşmana beddua edilmektedir. Bazen de bunların tümüne birden meydan okunur.[104]

Âşık Davut Sularî ağıt yakılabilecek bazı olaylar yaşamış ve bu durumlar için ağıtlar söylemiştir.

"Feleğin kahrından beli bükülmüş
Günlerdir aylardır yatar bir hasta
Yanları çürümüş daim sırtüstü
Güne gün ekleyip bekler bir hasta"(37/1)

"Seyit olan böyle bir derde düşmüş
Mihnet buna yüz bin sırrın cem açmış
Bilgili Kamil'dir yan üstü yatmış
Eyüp peygamberden beter bir hasta" (37/2)

"Kendi aksakallı kamil bir erdir
Ne desin ne yapsın bu elem vardır
Yatmayan anlamaz dünyalar dardır
Ah çekip nefesnen biter bir hasta" (37/4)

[104] Ahmet Z.Özdemir , *Öyküleriyle Ağıtlar* , Ankara 1990, s.1-3,

ç) Semai:

Semailer hece ölçüsüyle olabildiği gibi aruzun özel bir kalıbı ile de yazılabilmektedir**.** Saz şairlerinin eserleri arasında her iki türlüsüne de rastlanmaktadır. Ancak asıl başarı gösteren semailer hece ölçüsüyle olanlardır. Hece ölçüne bağlı semailer koşma tipindedir ve 4+4 duraklı hece kalıbıyla yazılırlar. Semailerin dörtlük sayısı 3-5 arasında değişmektedir. Semailerde sevgi, doğa , ayrılık duygusu teması işlenir. Koşmaya göre daha hafif, daha uçarı bir havası vardır. [105]

Âşık Davut Sularî'nin metinde yer alan semailerinin tamamı hece ölçüsüyledir.

"Yaz ayları geldi geçti
Güz oldu duydun mu bülbül
Sen yar ile sevişirken
Söz oldu duydun mu bülbül"(18/1)

"Bülbül, bülbül, bülbül, bülbül
Sensiz olamazmış bir gül"

"Düşmandan öcünü alıp
Vücut ruhsuz hissiz kalıp
Kalbimi ateşe alıp
Köz oldu duydun mu bülbül"(18/2)

"Durnam gelir bizim elden
Yeni kalkmış Ağır Göl'den
N'olur konuş bizim dilden"(23/1)

[105] Hikmet Dizdaaroğlu, *Halk Şiirinde Türler*, Ankara 1969, s.89

“Üç telli, dört telli, beş telli durnam
Sen gelmez isen buralarda durmam
Sen olmaz isen ben sensiz olmam
Durnam hey, durnam hey, yaralı durnam
O kara gözler haralı durnam”(23/2)

“Menekşe dedim de gülsün
İnsanlar seni bilsin
Cinsi âdemden değilsin”(24/1)

“Ceylansın çölde gezersin
Turnasın katar çekersin
Ya kaymaksın ya şekersin” (24/3)

" Ne akıllı ne delisin
Ne abdalsın ne velisin
Hem ahir hem evvelsin”(24/4)

“Sabah namazında gördüm
Taşa çaldı mahmur gözler
Çırpındım da gönül verdim
Aklım aldı mahmur gözler”(26/1)

“Göz kapakları haralı
Aşkımdan olmuş yaralı
Bülbülüm güller dereli
Sevgi saldı mahmur gözler” (26/2)

d) Destan:

Büyük çoğunluğu 11 ve 8 heceli koşma, çok az bir kısmı mani ve ender olarak da divani şeklindeki örneklerine rastlanan, 5 veya 7 dörtlükten az olmamak şartıyla, konu sınırlaması olmaksızın âşığın destanlaştırmaya değer bulduğu bir vak'ayı bir nesneyi veya kavramı hikâye ederek bağlama veya bağlama ailesinden bir sazla, ele aldığı konunun anlatım tutumuna bağlı olarak seçip çaldığı geleneksel Âşık havaları eşliğinde icra ettiği nazım türüne destan denilmektedir**.** [106]

Kimi destanlar mani nazım şeklinde olmakla birlikte genellikle koşma nazım şekliyle oluşturulduğu da görülmektedir. Aralarındaki fark dörlük sayısı, konu ve anlatımdır. Dörtlükler destanda konunun özelliğine, şairin yaratma gücüne göre artabilmektedir. Koşma, semai, varsığıda duygusal temalar işlenirken destanda temel öğe, belirli bir olay, bir vak'adır. Savaş, deprem, salgın, yiğitlik olayları, eşkıyaların serüvenleri, güldürücü konular, toplumsal yergi ya da eleştiri çevrede yankı uyandıran olaylar gibi hemen her konu işlenir. Konunun değişik olması eksenine bir olayın bulunması nedeniyle destanların anlatımı öteki türlerden ayrılık göstermektedir. Destanlarda hikâye etme esastır. Hikâye etme temeline dayandığı için güzellerin ya da doğanın tasvirini yapan destanların dışında duygusal öğelere rastlanmaz. Önemli olan bir olayın anlatılmasıdır. Destanların öğretici nitelik taşımalarının nedeni bundandır.[107]

Davut Sularî'nin metinde yer alan şiirlerine bakıldığında çok sayıda destan türüne rastlanmamıştır ancak tespit edilen bu türe ait şiirlerde oldukça başarılı olduğu görülmüştür.

---

[106]Özkul Çobanoğlu, *Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Destan Türü*, Ank. 2000, s.334
[107]Hikmet Dizdaaroğlu, *Halk Şiirinde Türler*, Ankara 1969, s.91-95

“Bre dostum bre yaren
Kötü kadın başa bela getiririr.
Yanını verip ateşe
Eteğin yakar oturur”30/1)

“Yatar yatar başı şişer
Üşenir döşeğe işer
Çökeliğe kurtlar düşer
Ayranın över oturur” (30/2)

“Haftada bir aş pişirir
İçine kurum düşürür
Onunda tuzunu şaşırır
Kepçesin öger oturur” (30/5)

“Seyit Hüseyin’den dört oğul geldi
Seyit Gülüm seyit Ali ile yol aldı
Tekrar Seyit Hüseyin’ len Kıl Ali
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba” (33/4)

“Kıl Ali derler de babam Hud Ali
Görürsen Tarık erkanı beli
Eşiğe yüz sürmek kulun emeli
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba” (33/5)

“Aldığı hatundan olmadı evlat
Zeynel Dolaş’ın kızıynan oldu bermurat
Cezayir anadan dört oğul hayhat
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba” (33/6)

“Ondan dördü geldi beşiyse öldü
Dedesi Şeyh Ali’den gelip te galdı
Baba Gali derler öz dedem öldü
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba” (33/9)

“Seyit Gali’den üç oğul cihana geldi
Birisi Seyitti doğmadan öldü
Seyit Hüseyinlen Veli Tercan’a geldi
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba” (33/10)

“Ebu Cehil Muhammed’e düşmandır
Muaviye’den çeken Şahı Merdandır
Hür şehitte Hüseynime kurbandır
Toprağında döküldü kan Kerbela” (35/2)

“Yetmiş bin kişi söz verdi döndüler
Döndü Mervanı himara kandılar
Ok attılar sanma ki utandılar
Kavmi mervan kavmi süfyan Kerbela” (35/3)

“Hazreti Hüseynim atından indi
Mübarek elini toprağa sundu
Toprak şehitlerin kanılan yondu
Oldu şehitlere mekân Kerbela” (35/5)

“Doğu kıblesinde yücelir dağlar
Yazın Ağustosta meyveli bağlar
Çilek, şeftalisi dal eğer bağlar
Var mı bunda çürük sözü Ketselin” (95/2)

“Nereden buldunuz münput toprağı
Güz geldi sararmış ağaç yaprağın
Yapılmış çarşılar yüce konağı
Şad renk renk giyinir kızı ketselin” (95/3)

“Heç gettiniz mi siz Karapınara
Kaladaki parka vardım bir ara
Nefesim kesildi yaktım sigara
Düzen düşmüş mü ol közü Ketselin” (95/4)

e) Tatyan:

Tatyan, Güney Azerbaycan ağzı, Acem ağzı, bu ağıza ait özel bir ezgi kalıbıdır. Tat sözcüğü Türk olmayan, yabancı, acem, köylü hizmetçi anlamlarına gelmekle birlikte, tatyan deyimi İran Azerbaycan halkının Anadolu’dan farklı olan dil ve müzik üslubu için kullanılmaktadır.[108]

Tatyan havaları, Erzurum ve Erzincan dolaylarında yaygındır. Tatyanlar Divanlarda olduğu gibi 15 hecelidir. Bu dizelerin ardından bağlantıları bulunur. Tatyanlar bu adı, şiirleriyle birlikte belli bir ezgiyle okunmalarından dolayı almışlardır.

Âşık Davut Sularî’nin incelenen şiirleri içerisinde iki şiiri tatyan olarak tespit edilmiştir.

[108]Mehmet Özbek, *Türk Halk Müziği El Kitabı*, Ank. 1998, s.178

“Bir dilberin sevdasıyla yanarım ben yanarım
Pervaneyim senin için gece gündüz dönerim
Yâr, yâr, yâr, yâr, yâr, yâr, yâr…
Al hançeri çal sineme
Bak gör sinemde neler var? Yâr, yâr”(136/1)

“Daim yâr demeylen o yar, yâr yarası yaradır
Yaradana sığın ki sen, her şeyi o yaratır
Yâr, yâr, yâr, yâr, yâr, yâr, yâr…
Gör sinemde neler var? Yâr, yâr”(136/2)

“Ey hamamcı bu hamama güzellerden kim geldi
İnce belli ,dudu dilli, gerdan hâllı yar geldi yâr yâr

“Yâr yâr yâr al hançeri vur sineme
Gör sinemde neler var yâr yâr”(139/1)

“Hamamın göbek taşına üç gelin bir kız geldi
Hamamın gök kubbesini hoş bir sedadır aldı”(139/2)

f) Türkü:

Türküler halkın duygu ve düşüncelerini dünyayı ve evreni algılayış biçimini yansıtan beşikten(ninni) mezara(ağıt) kadar tüm yaşantısını içine alan halk edebiyatı ürünleridir.[109] Türküler halkın acılarını, sevinçlerini, aşklarını, nefretlerini, tutkusunu büyük bir yalınlık içinde tüm canlılığı ile yaşatmaktadır. Halkın ilgi alanına giren her türlü olaya türkü yakılır. Sevgi, ayrılık,

[109] Suat Batur, *Örneklerle Açıklamalı Türk Halk Edebiyatı*, İstanbul 1998, s.46

kahramanlık, ölüm, kıtlık, deprem gibi kişisel ya da toplumsal olgular türkünün doğuşunda etkili olmaktadır.[110]

Âşık Davut Sularî türküleriyle üne kavuşmuştur. Metinde yer alan türküler aşağıdaki gibi tespit edilmiştir.

"Altın kemer beldedir
Zükkerece ser dildedir
Yârimin gözü yoldadır
Tut, sal meni de yola dilber"(5/3)

"Ay balam gel gidek
Kol boynuma sar gidek
Küsmüşem balam senden
Bir çift çarık al gidek" (5/4)

"Aman Atam gel bana
Hiç küser miyim sana
Güzel ismin dilimde(baba)
Hiç benzetme komşuna" (6/2)

"Tasalanma boşuna
Gitmedim mi hoşuna
Ben bildiğim değilem(baba)
Hiç benzetme komşuna" (6/3)

"Davut Sularî' yi seç
Kusur günahından geç
Ezelden gözüm yaşlı
Ne diş kaldı ne de saç" (6/4)

[110] Türk Ansiklopedisi, 6.cilt 1998, s.46

Kol kola girmiş geziyor
Çayırlı'nın güzelleri
Nice bağırlar eziyor
Çayırlı'nın güzelleri. " (15/1)

Güzelleri, güzelleri
Çayırlı'nın güzelleri

Kimi ana, kimi bacı
Onları görendir hacı
Gökteki melek duacı
Çayırlı'nın güzelleri." (15/2)

"Yeşil kurbağalar öter göllerde
Kırıldı kanadım kaldım çöllerde
Anasız babasız gurbet ellerde
Ya ben ağlamayam kimler ağlasın

"Tez gel ağam tez gel paşam
Eylenmeyesin, elde
Elde güzel çoktur ama evlenmeyesin" (88/1)

"Elimi atmadığım dal kalmadı
Başıma gelmeyen hâllar kalmadı
Eğer gıyabıma eğer yüzüme
Beni söylemeyen diller kalmadı" (88 /3)

"Sarı çiğdem sarartıyor dağları
Kırmızı gül benzetiyor bağları
Dertli (şeyda) bülbül çilelidir ötmüyor
Hatıra getirmiş eski çağları yar" (105/1)
"Yâr yâr öldürdün yar

Yâr yâr yandırdın yar
Yâr yâr ne dedim de a be zalim
Darıldın yar ” (105/2)

“Kırmızı gül açmış yârin bağında
Gözüm kaldı sinesinin ağında
Cennet kokusu var yar otağında
O sineme bastı kızgın dağları yâr”105/3)

g) Mektup:

Muhtelif dünya edebiyatlarında olduğu gibi manzum mektup türü Türk edebiyatının çeşitli dönemlerinde de görülmektedir. Klasik şairlerimiz tarafından işlenen manzum mektup türü, halk şairlerimiz tarafından da işlenmiş, hatta Âşık Tarzı Türk Şiiri’nde gelenek hâline gelmiştir. Âşıkların eşine, dostuna, arkadaşlarına, tanıdıklarına gönderdiği manzum mektuplar dışında kendi aralarında manzum mektuplaşmaları da görülmektedir. [111]

Âşık Davut Sularî’nin kızı Edibe, babasına duyduğu özlemi biraz da sitemle mektup mahiyetindeki bir şiirle anlatmıştır.

“Duydum ki şahı evliyaya gitmişin
Sahte attır eski hâllerine dön
Bir mucize ehli tutmuşsun
Eski vatan Tercan yollarına dön”

[111] Ali Yakıcı, *Âşık Tarzı Türk Şiirinde Mektup Geleneği,* Millî Folklor, Ank. 1993, Bahar,s.55

“Gerbubela derler görmedim bilmem
Gene hiç kıymet vermem
Ben benim gönlümce ecdattan dönmem
Seni unutmayan döllerine dön”

Âşık Davut Sularî kızı Edibe’ye aynı duygularla ancak daha sert bir üslupla cevap vermiştir.

“ Mektubunda yazıyorsun uzaklaş
Buralardan git demene hacet
Husumet hiç etme telaş
Salakana it demene hacet ” (126/1)

“Senin ızdırabın hile yorgunu
Ben kendi kendimle küsküm dargınım
Sokaklarda serilmişim serginim
O yakamda bit demene ne hacet” (126/2)

“Uyamadım Sularî’nin sözüne
İçi hıçkırarak yaşlar gözüne
Hicabın yok haykırarak yüzüne
Ediyorsun fit demene ne hacet”(126/3)

ğ) Divan:

“Divan” söyleme geleneği, Türk halk şairlerinin Divan şiiri tarzında söylemelerinden kaynaklandığı için bu şairlerce “divan” biçiminde de adlandırılmaktadır. Âşık Tarzı Türk Şiiri, Anadolu sahasındaki gelişmesini sürdürürken yeni nazım şekil ve türleriyle tanışmış, bir takım sentezler sonucunda yeni türlerin doğmasına vesile olmuştur. Özellikle aruzun âşıklar arasında kabul görmesiyle birlikte ortaya çıkan türlerin başında divan

gelmektedir. Âşık fasıllarının vazgeçilmez icra türlerinden biri olan divan, 17.,18. ve 19. yüzyıllarda âşıklar arasında çok rağbet görmüş, bu gelenek 20. yüzyılda da devam etmiştir. Ahmet Talât Onay Divan terimi konusunda şunları söylemektedir: "Azurun fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün kalıbıyla gazel şeklindeki şiirlere halk şairleri divan derlerse de, hakikatte divan onbeş heceli, imale ve zihaf sayesinde aruza "tetabuk" eden şiirlerdir. Saz şairlerince hususi bir ahenkle okunmaktadır."[112]

Metinde yer alan Divan türüne ait şiirler aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

"Gül cemalin Kâbe gibi görmeyen bilmez seni
Yüzünü pâyine sürüp ermeyen bilmez seni
Sen gönüller tahtındasın, ey sevgili bil beni
El bağlayıp divanına durmayan bilmez seni"(134/1)

"Ayetin benleri ile etsen kendin âşikar
Ey dil danem şu sineme saldın gam ile efkâr
Bu mülkünü hoş donattın ne çeşit yapan mimar
Teslim edip can canana vermeyen bilmez seni"(134/2)

"Ahu gözlüm senden uzak olmam Allah etmesin
Bir telini bu dünyaya vermem Allah etmesin
Şaheser sineye bak efendim, endamına sözüm yok
Bir adım senden uzağa varmam Allah etmesin" (137/1)

"Ne çektim dar-ı dünyada bunu bir ben bilirim
Pervane gözü ziyada bunu bir ben bilirim
Aşkın göründü rüyamda bunu bir ben bilirim
Bir adım da senden uzak varmam Allah etmesin" (137/2)

[112] Ali Yakıcı, *Âşık Edebiyatında Divan Söyleme Geleneği ve Tûluat Divanı*, Millî Folklor,c.10,Ank 2001, Bahar s.71

"Ben derdi giriftarem ki deme hitabım yoktur
Cemali cenandır gönlüm inan nikabım yoktur
Derdi giriftarem kırk altı yıldır derbederem
Ayaksız kütüphaneyim elde kitabım yoktur" (140/1)

"Aşk ile dünya dolmuştur Davut Sularî inan
Bir zaman memurdun amma küllüden oldum bir an
Hepsi kaçtı gitti kalmadı yanımda bir yaran
Evim barkım harap olmuş inan otağım yoktur" (140/3)

2) DİNÎ TASAVVUFİ TÜRK EDEBIYATINA AİT TÜRLER:

a) Nefes:

Alevi ve Bektaşilerin görüş ve düşüncelerini yansıtan çok defa müzik eşliğinde söylenen şiirlerdir. Nefeslerde genellikle vahdet-i vucut, varlığın birliği kuramı anlatılmaktadır. [113]

Sularî'nin metinde yer alan nefes türüne ait şiirleri şunlardır.

"Vardım Kırklar Kapısına
Baktım cennet yapısına
Tapmışam hak kapısına"(10/1)

"Âşık bülbül maşuk güldür
İstersen as istersen öldür
Saki kalkıp meyi doldur"(10/4)

[113] Mehmet Özbek, *Türk Halk Müziği El Kitabı,* Ank. 1998, s.142

“Kudret Şemaları yanar
Ayla gün semada döner
Müşkül hallolunca karar
Verem ya Allah diyerek”(16/2)

“Davut Sularî der heyye
İkrarım Elif’e Be’ye
Kamil oldur ki baş eğe
Erem ya Allah diyerek”(16/3)

“Ulu dağlar gibi kar olan başım
Gözlerimin yaşı sel değil ya ne
Hep kalkıyor iniyor şu zayıf döşüm
Beni taşa tutan el değil ya ne” (44/1)

“Davut Sularî’ yem mana eriyem
Misafiri olup kalbe oturan
Cümle müşkül işlerini bitiren
Edep, erkan ile yol değil ya ne” (44/3)

“Açılmış bağların gören görene
Hakikat açılmış gören görene
Ustalar toplanmış taş yığınları
Çaypuşin azetmiş ören örene” (45/1)

“Dostun cemaline bakmışam diye
Deryalar misali akmışam diye
Huzuru Ali’ye çıkmışam diye
Tüccarlar toplanmış yüren yürene” (45/2)

“Kıblemdir cemalin gördüğüm zaman
Yüzüm turabına sürem sultanım
Kaşların lam elif ay gibi cemal
Kaldır nikabını görem sultanım” (70/1)

“Cemalin görenler selavat verir
Emrin ile cümle kâinat yürür
Sana dil uzatan inan ki çürür
Sen haksın dünyada erem sultanım” (70/2)

“Davut Sulârî’yem dilde gezerem
Yağmur ilen yağan yellen sazaram
Hikmetten okuram sırdan yazaram
Aşk defterin açıp görem sultanım” (70/4)

“Hayırdır İnşallah gözümü açtım
Gördüren sen, görünen sen, gören sen
İlim irfanımı dünyaya saçtım
Görünen sen, görecek sen, gören sen” (85/1)

“Soyumdan güzeller şahını gördüm
Tabibe uğradım yaramı sardım
Senelerdir köy kasaba aradım
Sevdiren sen, sevecek sen, seven sen” (85/2)

“Ben pirim diyene selam söyleyin
Nutku Ehlüllahı tutmaz mı talip
Bu yola yolcuysa hele eyleyin
Hak kelamı kabul kılmaz mı talip” (99/1)

“Davut Sularî de talup bu yola
Cahdet ki çeşmeden bakracın dola
Beni muhtaç etme yaramaz kula
Öl dediğin yerde ölmez mi talip” (99/3)

“Efendiler bağı beş gül Ağacı
Çiğdem bahçesinde diktik erenler
O yârin cemalin görendir hacı
Hâl bilmez elinden çektik erenler” (110/1)

“Âşıkım diyen çok kayıt olmadan
Cem evine girsem zahit olmadan
Ezrail Âdem ’e şahit olmadan
Kubbe-i rahmanda tektik erenler” (110/2)

“Benden sorulursa âşık olanlar
Manen pir elinden içen âşıktır
Meclis olup değerini bulanlar
Kendi cenazesin kılan âşıktır” (115/1)

“Er kişi olanı kâinat tanır
Darb-ı aşk olanlar cihan dolanır
Gâhi berrak akar gahi bulanır
Olgun mertebede kalan âşıktır” (115/2)

b) Duvaz:

Duvaz on iki imam inancının, Alevi- Bektaşi inanç dünyasının anlatıldığı şiirlerdir. Mehmet Yardımcı duvazı şöyle tanımlamıştır: “Düvaz imam”, “düvaze”, “imam” da denilen duvazlar on iki imam'ı öven nefeslerdir. İlk

imamdan son imama kadar geçen 350 senelik bir dönemdeki olaylar bu şiirde kısa ve çarpıcı ifadelerle dile getirilmektedir.[114]

Sularî'nin metinde yer alan şiirleri içinde bir tane duvaz örneğine rastlanmıştır.

"Bismillahi elif ya Resulallah
Allah bir Muhammed Ali zikrimdir
İmam Ali Şahı Merdan hürmeti
Allah bir Muhammed Ali zikrimdir"(118/1)

"İmam Hasanımla zehirler içtim
Şah Hüseyinimle kanlarım saçtım
Zeynel Aba ile zindana düştüm
Allah bir Muhammed Ali zikridir"(118/2)

"Hamd olsun ki Horasan meşet gördüm
Şah imam Rızma yüzümü sürdüm
Muhammed Takime ikrarım verdim
Allah bir Muhammed Ali zikrimdir"(118/4)

c) Eli-Lam

Arap Alfabesinin baştan sona, dize başlarında yukarıdan aşağıya veya aşağından yukarıya sıralanması ve bu harflere göre dizelerin oluşturulması esasına dayanan genelikle 8 ya da 11 heceli olarak söylenen koşma biçimindeki şiirdir.[115]

Davut Sularî'nin bu türde edilmiş bir şiiri tespit edilmiştir.

[114] Mehmet Yardımcı, *Başlangıcından Günümüze Türk Halk Şiiri*, Ankara 2002, s.458,
[115] Mehmet Özbek, *Türk Halk Müziği El Kitabı,* Ankara 1998, s.73

Elif hakka doğru yoldur
Elif üstü enni, el fezaenni el, ötürünnü
Be (Dii) Haletiyle geldim
Bir nokta içinde kaldım
Be iki üstün beni, be kesainni be ötürbünnü
Fe (y) tekbir eyledim hak kelamını
İdrak ettim pazarı âlemini
Süreceğim ariflerin demini
Fe(y) iki üstün feyni, fey kesafinni fey kesafünnü
Se(Y) sabır bağına da girdim eğlendim
Se(Y) iki üstün seni, sey kesasinni sey ötürsünnü
Cim Cebrail oldu kelam getirdi
Cim iki üstün cenni, cim kesacinni, cim ötürcünni
Dal, aşk deryasında daldım gevhere
Dal (i) ki üstün denni, dal kesadenni, dal ötürdünnü
Zal(ı) Zebur eyledim aldım elime
Zal üstü zenni, zal kesazinni, zal ötürzünnü
Ra(Y) ile hak ile girdim irfana
Ray üstün renni, ray kesarenni, ray ötürünni
Sin sabır bağına da gir bir kerre gör
Sin üstün senni, sin kesasinni, sin ötürsünni
Sin eyledim feryad ile ağlarken
Sin üstün senni, sin kesasinni, sin ötürsinni
Ayn âleminden ayn irfandır
Ayın üstün inni, ayn kesainni, ayn ötürünni
Hayin olan girmez hak irfanına
Gayın üstü genni, gayın kesagenni, gayın ötürganni
Şad eyledim dat ile tatma tattım
Dat üstü denni, dat kesadenni, dat ötürdenni
Kef eyledim kelamını aldırdım
Kef üstü kenni, kef kesakenni, kef ötürkefni
Gaf eyledim dünya bilmem nolacak

Gaf üstü, gaf kesakenni, gaf kesakunni
Nun Muhammed nübuvvetin beyanı
Nun üstü nenni, nun kesanenni, nun ötürünnü
Vay eyledim vaya, hikmet manası
Vay üstü venni, vav kesavenni, vav ötürvenni
Lam elif lam kıldı mülke zuhurat
Lam elife lelli, lam elif de lenni, lam elife nunnu
Ye ahir zaman velisi beyanda
Yirmi sekiz harfi mevcut Kur'an'da
Davut Sularî himmeti nalanda
Ye(Y) üstü yenni, yey kesayenni, yey ötüryenni"

ç) Nasihatname:

Nasihatnamelerin yazılış amacı insanlara yol göstermek ve öğüt vermektir. Nasihatnameler mensur veya manzum olabilmektedir. Bilgi vermek gayesi de güden bu eserler destan ya da mesnevi tarzında yazılmaktadır. Edebiyatımız da musammat şeklinde yazılan nasihatnameler de rastlanmaktadır. Aynı zamanda pendname ya da öğüt destanı adını alan nasihatnamelerde dinî, sosyal ve ahlaki birtakım öğütler verilmektedir. Nasihatnamede çağın gereğine göre, insanları yaşamın bütün evreleri için hazırlamak ve yetiştirmek esastır. Nasihatnamelerde insana yaşam sürecinde en doğruyu bulmak ve uygulamak yolunda hizmet olduğu için dinimizin ve yüzlerce yıllık millî kültürümüzün değerleri bir bütünlük içinde verilmektedir.[116]

Sularî'nin metinde yer alan şiirleri içerisinde tespit edilen bu türe ait şiirler şunlardır:

[116] Abdurrahman Güzel, *Dinî Tasavvufi Türk Edebiyatı,* Ank.1999, s.586

“Bir cahil birazcık mesnet bulunca
Sadırazam gibi payesine bak
İşin düşüp başın darda kalınca
Bir tecrübe et de mayesine bak” (62/1)

“ Cahile sır ver de bir aç arayı
Başına dar eder geniş dünyayı
Kötü ahlaklıdan umma vefayı
Tohumu kiminse danesine bak” (62/2)

“Eriş bir Kamile arzet ihtiyaç
Dostun olsa fırsat verme gözün aç
Tilki gölgesinde kalma uzak kaç
Tek mahvetsin aslan sayesine bak” (62/3)

“Kötüye bakınca iyiyi tanı
Biz de tanımadık uzak ta kaldık
İnsanların çok gizlidir nişanı
Dili dostun biri uzakta kaldık”(63/1)

“Bihaya güruhu yola gelmiyor
İkrasızdır nasihatı almıyor
Davut Sularî’yi kabul kılmıyor
Gönülleri kıştır sokakta kaldık”(63/3)

“Dinle Ali Ekber’ im sana sözüm var
Mühürlü kelamım al sende kalsın
Bir daha benim için çabasız yatma
Erkan töre bil ki yol sende kalsın” (89/1)

“Sakın hiç imrenme elin malına
Zerre gönül koyma fitne eline
Sakın kaçıp gitme elin dalına
Gelen konuk mihman kul sende kalsın” (89/4)

“Bu yola talip ol bağlandın ise
Peyik sofulara beyan eylesin
Hakikat aşkıyla dağlandın ise
Git kendi mürşidin beyan eylesin”(97/1)

“Kemer betsi bağladık başında tacı
Kulağında küpe, güruhu naci
Gönül bir Kâbe’dir yap da ol hacı
Davut Sularî de nişan eylesin ” (97/3)

“Kimden öğüt aldın yana çekildin
Yuvarlanıp kaptan kaba döküldün
Him taşıydın tez yerinden söküldün
Duvarını kuramazsın ey talip ” (100/1)

“Öğütlerim gitti hep ber havaya
Yağ olup ta giremedim tavaya
Kulp mu takıyorsun Ali Abaya
Kırık çıkık saramazsın ey talip”(100/2)

d) Methiye:

Methiye, birini övmek için yazılan manzum ve mensur eserlerdir. Methiye genellikle ikiye ayrılmaktadır.

1) Padişah, vezir, Şeyh'ül İslam gibi zamanın ileri gelenlerini övmek için yazılan eserler,

2) Dört halifeyi, ashab-ı kiramı veya ayrı ayrı, "ariflerin kutbu" sayılan velileri meth için yazılan eserlerdir.

Medhiyeler de çok kere kaside kullanılmakla beraber, diğer nazım şekillerine de müracaat edilmektedir. Dört halife için kendilerine en çok methiye yazılan Hz. Ali ve Hz. Ebubekir'dir. Bazı derviş şairlerin mensubu oldukları tarikatın pirine veya silsilelerine yahut aziz bildikleri mürşitlerine hitaben de methiye yazdıkları görülmüştür.[117]

Sularî'nin methiyelerinin başta Hz. Muhammed ve Hz. Ali için yazılmış olduğu görülmüştür. Sularî methiyelerini genellikle dinî kişiliklere yazmıştır.

Sularî'nin metinde yer alan şiirlerinde 9 tane hikmet tespit edilmiştir.

"Dada dolan git sor öğren
Her gönüle girdi Ali
Davut oğlu Süleyman'a
Bile imdat verdi Ali"(13/1)

[117] Abdurrahman Güzel, age, s.569

“Ali Ali cömert Ali
Yar olur mu töhmet Ali
Ali güzel Ali daldır
Ali hayat Ali baldır
Ali ruh Ali
Hızır’dan pirdi Ali ” (13/2)

“Kutbu âlem gerçek kişi
Pir Abdulkadir Geylani
Mukaddes sözleri haktır
Nur Abdulkadir Geylani ” (14/1)

“Seyidi Ahmedi Rufaî
Yutmuştur ilmi deryayı
Zikrinde nuri Mevla’yı
Ver Abdulkadir Geylani“14/2)

“Bana bu ilmi irfanı
Veren Muhammed Ali’dir
Bir Allah Allah dost
Bir Allah bir dost ” (31/1)

“Aşgın dolusun içirip
Ayaksız derya geçirip
Ganat verip uçurup
Geren Muhammed Ali’dir”(31/2)

“Herkesin dünyadan ömrü dolanlar
Bu mülkten göçtün mü İsmail Ağa
Kanunu ilahtır kim karşı çıkar
Dünyadan geçti mi İsmail Ağa” (34/1)

“İşi hak ileydi burada dururdu
Aç geçenlere ekmek verirdi
Birazda fazlaca rüya görürdü
Elemden utçu mu İsmail Ağa” (34/3)

“İlmin ışığıynan kâinat aydın
Hacı Seydi Mahmut Hayrani Veli
Namı nişanını dünyaya koydu
Hacı Seydi Mahmut Hayrani Veli” (57/1)

“Menzilinden gördüm bağın kalası
Görünür kü ariflerin alası
Mümün kullar tutar matemi yası
Hacı Seydi Mahmut Hayrani Veli”(57/3)

“Ali’den almışam bra bu ilmi hekmet
Ali’den öğrendim sahibi rahmet
Ali’den öğrendim işte ilmi sekavet
Hakikî Kur ’an-ı Ali’den öğren” (84/3)

“Meydanın keşfeyle bu han içinde
Gevherini sakla ten can içinde
Ehli irfan ehli iman içinde
Gerçek hanedanı Ali’den öğren” (84/4)

e) Hikmet:

Hikmet, dinî ve tasavvufi halk şiirinde şairin anlayış ve sezgilerine göre din konularını işleyen şiirlerdir.

Hikmetler İslamiyetin esaslarını, şeriatın ahkamını ve ehl-i sünnet akidesini, tasavvufun inceliklerini, tarikatın adab ve erkanını müridlere öğretmek gayesiyle kaleme alınmıştır. [118]

Kelime, manasıyla itibariyle "felsefe, gizli bilinmeyen nokta, sebep, gerçeğe ve ahlaka ait kısa sözdür. Hikmet, ıstılahı manada;"Tanrı gerçeklerini, Kur'an-ı Kerim'in derin anlamını kavrama, İslam dininin genel kurallarına uygun olarak davranma ve derin felsefe bilgisidir.[119]

Sularî'nin şiirleri içerinde dokuz tane hikmet örneğine rastlanmıştır.

"Edep nedir erkân nedir
Divan nedir erkân nedir
Bezmi ayan nişan nedir
Devran nedir mekân nedir" (11/2)

"Bildiğinden pazar edip
Metahın her dem peylerim
Gemiyi aşk deryasında
Dümeni tutup yaylarım" (11/5)

"Ancak tayfayı aşk ile
Manen hikmetin haylarım
Menzili hikmet içinde
Bir bir kerre, var bir kerre" (11/6)

[118] Abdurrahman Güzel, age, s.47
[119] Abdurrahman Güzel, age, s.629

“Allahu Ekber nidası
Gökten duyuldu sedası
Cebrail koçun havası
Yatırınca biran derler” (25/2)

“Mermerden İsmail kalktı
Gözün açtı koça baktı
Yatırdı bıçağın çaktı
Etraf oldu al kan derler” (25/3)

“Getirdi bıçağın çaldı
Mermeri ikiye böldü
Haktan bıçaktan ses geldi
Emri yoktur sübhan derler” (25/4)

“Hakkın birliğine layık
Varmak kabahat değildir
El bağlayıp hak divana
Durmak kabahat değildir” (28/1)

“Meclisde meydana girip
Ahvali hekmetin sorup
Hak selamın yakın verip
Sormak kabahat değildir” (28/2)

“Oğlum derki konuşma sen
Kelamlar alınır bu an
Manayı meclisi irfan
Görmek kabahat değildir” (28/3)

“Pir elinden dolu içtim
Kudret kitabını açtım
Böylece tarihe geçtim
Ermeyeli nasılsınız” (32/2)

“Dünya baki insandır fani
Babaz dedez soyuz hani
Hepsi terk eder cihanı
Ermeyeli nasılsınız” (32/1)

“Şöhret Ali’nin şanıdır
Mahmut Hayranî kanıdır
İmam Cafer dükkânıdır
Girmeyeli nasılsınız” (32/3)

“Dünya bir han âdemoğludur kervan
Konan göçer durmaz böyle bir devran
Şu mülkü dünyada üç beş gün seyran
Acep fark edipte bilse bu gece” (39/2)

“İşte oturdukta kalkıp göçerler
Kim ayağın atsa kapıyı açarlar
Kimler bana kefenimi biçerler
Menzilinden tarih bilse bu gece” (39/3)

“Kapı gibi handır açanlar göçer
Gelen elbet ecel şerbetin içer
Can kuş gibi olur kafesten uçar
Hayattayken kendin bu gece” (39/4)

“Dostun dükkânını mürşitnen açtım
Hal bilmez elinden tedbilen şaştım
Ulu bir kervandım köylerden geçtim
Salahanalardan yüren yürene” (40/2)

“Aslan eniğiydim kaplan dölüydüm
İnden çıktım ine giren girene
Meydanı hikmette erdim postumla
Uzaklaştım izim süren sürene” (46/1)

“Her Müslüman kurban keser yarışır
Kurban bayramında küsler barışır
Kardeşler bayramda her gün sarışır
Hakikat beyandır kurban bayramı” (53/2)

“Evrenden bir evren geldi cihana
Her taraf sütliman vatan nişana
Görüldü her yandan kalkınmak sana
Derde derman oldu kurban bayramı” (53/3)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BÖLÜM

A. DAVUT SULARî'NİN ŞİİRLERİ

7(Yedi) Heceli Şiirler

1. AKÇALININ ALTINDA

Akçalının altında
1. Fındığa bak, fındığa
Sevdiğin gelin olmuş (le le)
Sandığa bak, sandığa

Akçalının altında
2. Tezeğe bak, tezeğe
Sevdiğin gelin olmuş
Bezeğe bak, bezeğe

Akçalının altında
3. Kavağa bak, kavağa
Sevdiğin gelin olmuş
Duvağa bak, duvağa.

2.BİR TAŞ ATTIM ÇEĞİLE

Bir taş attım çeğile
1. Çeğilin çiçeğine
İpek olsam sarılsam
Kızların leçeğine

Dil didom, dal didom, dil de didom(Nakarat)

Taş attım çaya düştü
2. Çaydan balaban uçtu
Benim gönlüm sendedir
Seninki kime düştü

Dil didom, dal didom, dil de didom(Nakarat)

Çoban kurdu taşladı
3. Kız maniye başladı
Kızın kara kaşları
Çobanı ataşladı

Dil didom, dal didom, dil de didom(Nakarat)

3.ŞEPKE'NİN KAVAKLARI

Şepke'nin kavakları
1. Dolar gider arkları
Karşıdan görünüyor
O yârin konakları

Vay l e le, le le, le le hanım(Nakarat)
Gel otur benim canım

Erzincan'da bir kuş var
2. Kanadında gümüş var
Gitti yârim gelmedi
Acep bunda ne iş var

Vay l e le, le le, le le hanım(Nakarat)
Gel otur benim canım

Erzincan'ın dağları
3. Hiç kalkmıyor karları
O yardan buradan gidince
Issız kaldı bağları

Vay l e le, le le, le le hanım(Nakarat)
Gel otur benim canım

4.KÜSTÜRDÜM BARIŞAMAM

Küstürdüm barışamam
1. Ayrıldım kavuşamam
Göz açtım seni gördüm
Yâdınan konuşamam

Dert bende kare bende
2. Ey olmaz yâre bende
Yuvasız kuşlar gibi
Kalmışım perakende(Nakarat)

Bu dağın ensesine
Uyandım yar sesine
3. Yârim keklik ben avcı
Düşmüşüm ensesine
Dert bende yâre bende

Dert bende kare bende
Ey olmaz yâre bende
Yuvasız kuşlar gibi
Kalmışım perakende(Nakarat)

Ben garip eşim garip
Eşim yoldaşım garip
4. Öldüğüme gam yemem
Mezarda taşım garip
Dert bende yâre bende

Dert bende kare bende
Ey olmaz yâre bende
Yuvasız kuşlar gibi
Kalmışım perakende(Nakarat)

5.BULAĞA YAĞDI PİYAN

Bulağa yağdı piyan
İnsandır baltalayan
1. Komşuluğa koymırdın
Mahleye geldim uyan
(Koynuna girdim uyan)

Ay balam gel gidek
2. Kol boynuma sar gidek
Küsmüşem balam senden
Bir çift çarık al gidek

Altın kemer beldedir
3. Zükkerece ser dildedir
Yârimin gözü yoldadır
Tut, sal meni de yola dilber

Ay balam gel gidek
4. Kol boynuma sar gidek
Küsmüşem balam senden
Bir çift çarık al gidek

Al Asker'em bu hâllernen
5. Bülbül oynaşır güllernen
Yar meni şirin dillernen
Tut sal meni yola dilber

Ay balam gel gidek
6. Kol boynuma sal gidek
Küsmüşem balam senden
Bir çift çarık al gidek

6.KUMAŞ MISIN ŞAL MISIN ?

Kumaş mısın şal mısın
1. Şeker misin bal mısın
Dillerde dolaşırsın
Yoksa bir masal mısın

Aman Atam gel bana
2. Hiç küser miyim sana
Güzel ismin dilimde(baba)
Derdinle yana yana

Tasalanma boşuna
3. Gitmedim mi hoşuna
Ben bildiğim değilem(baba)
Hiç benzetme komşuna (Nakarat)

Davut Sularî' yi seç
4. Kusur günahından geç
Ezelden gözüm yaşlı
Ne diş kaldı ne de saç

Tasalanma boşuna
Gitmedim mi hoşuna
Ben bildiğim değilem(baba)
Hiç benzetme komşuna (Nakarat)

7.YAR SEVMESİ SEVAPTIR

Yar sevmesi sevaptır
1. Kaşları hem mihraptır
Bir busecik ver dedim
Dudakları şaraptır

Sarıldım ince bele
2. Düşürdün beni dile
Sorun bülbülü güle
Kuş dilinden bîtaptır

Davut Sularî sana
3. Daha ne kadar yana
Dön yüzünü bu yana
Siyah zülfün nikaptır

*Karşımıza farklı farklı çıkan 7. ve 8. şiirin aralarındaki farkı gösterebilmek için ayrı ayrı verilmiştir

8.BİR YAR SEVDİM ARAPTIR

Bir yar sevdim Araptır
1. Kaşları hem mihraptır
Bir busecik ver dedim
Dudakları şaraptır

Oy aman aman aman hey
Yar aman aman aman hey

Sence bu aşk hiç midir
2. Yüzün görmek güç müdür
Seni sevmek suç mudur
Özüm sana turaptır

Sarıldım ince bele
3. Düşürdün beni dile
Sorun bülbülü güle
Kuş dilinden bitaptır

Davut Sularî sana
4. Daha ne kadar yana
Dön yüzünü bu yana
Siyah zülfün nikaptır.

8 (Sekiz) Heceli Şiirler

9.AHU GÖZLÜM SENİN İÇİN

Ahu gözlüm senin için
1. Gel Van'a, Van'a, Van'a
Bu diyara hizmet veren
Ol Van'a, Van'a, Van'a

Gevaş'a haber saldın mı
2. Özalp'ten dostla geldin mi
Van Kala'sını gördün mü
Gel Van'a, Van'a, Van'a

Kuş bakışı Van Gölü'ne
3. Düştüm âlemin diline
Gidelim Ahlat eline
Gel Van'a, Van'a, Van'a

Adilcevaz kadir bilir
4. Dostlar hatırını alır
Erciş'ten bir peynir gelir
Gel Van'a, Van'a, Van'a

Sularî'ye kucak açtı
5. Cümle âlem buna şaştı
Dostlar hepsi can yoldaşı
Gel Van'a, Van'a, Van'a

10.VARDIM KIRKLAR KAPISINA

Vardım Kırklar Kapısına
1. Baktım cennet yapısına
Tapmışam hak kapısına

Evvel Allah ahir Allah
Dönemem estafurullah
Bendeyem Allah eyvallah
İmanım amentü billah(Nakarat)

Akıttım gözümden yaşı
2. Eritir dağları taşı
Ali'dir imamlar başı

Evvel Allah ahir Allah
Dönemem estafurullah
Bendeyem Allah eyvallah
İmanım amentü billah(Nakarat)

Pir elinden içtim dolu
3. Öğrendim erkanı yolu
Emniyette mümin kulu

Evvel Allah ahir Allah
Dönemem estafurullah
Bendeyem Allah eyvallah
İmanım amentü billah(Nakarat)

Âşık bülbül maşuk güldür

4. İstersen as istersen öldür

Saki kalkıp meyi doldur

Evvel Allah ahir Allah

Dönemem estafurullah

Bendeyem Allah eyvallah

İmanım amentü billah(Nakarat)

Davut Sular canlar canı

5. Mevlana, Mahmut Hayranî

Pirimiz Veysel Karanî

Evvel Allah ahir Allah

Dönemem estafurullah

Bendeyem Allah eyvallah

İmanım amentü billah(Nakarat)

11.EY DİLBER AŞKI BEYANIM

Ey dilber aşkı beyanım
1. Hâl bir kerre, bak bir kerre
Bu divana niyet edip
Gel bir kerre, kal bir kerre

Edep nedir, erkân nedir
2. Divan nedir, erkân nedir
Bezmi ayan nişan nedir
Devran nedir, mekân nedir

Hakikatte eylediğin
3. Böyle zarı figan nedir
Pazargahı hikmetinde
Kal bir kerre, al bir kerre

Şu sevdayı saldın cana
4. Figanı ezber eylerim
Dert ile mihnet içinde
Daima seni söylerim

Bildiğinden pazar edip
5. Metahın her dem peylerim
Gemiyi aşk deryasında
Dümeni tutup yaylarım

Ancak tayfayı aşk ile
6. Manen hikmetin haylarım
Menzili hikmet içinde
Bir bir kerre, var bir kerre

Yetmiş bin melaikiyle
7. Gelmiş oldun bu cihana
Hak bildiğin bilen kişi
Zerre bulmazmış bahane

Kaç kerre geldin efendim
8. Feryadı saldın bu cihana
Benziyorsun ey efendim
Taha'ylan Ali İmrana

Pazarı hikmet eylersin
9. Bir kere gelsin bir kere
Meydanı hikmet içinde
Ver bir kerre gör bir kerre

Davut Sularî derdinden
10. Giriftarı aşk olalı
Manayı hikmet içinde
Kemer besti meşk olalı

Ezel edep katında
Nakkaş ile nakş olalı
11. Çektiği meydan içinde
Başka başka başkolalı
Şu menzil efsun içinde
Ol bir kerre gör bir kerre

12.HİLAFETÇİ

Vatandaştan oy almaya
1. Gelecekmiş hilafetçi
Bir erkeğe dört tana avrat
Verecekmiş hilafetçi

Afyon Eskişehir gözler
2. Konya Adana da özler
Her ilimiz bunu izler
Erecekmiş hilafetçi

Bir erkeğe dört tane avrat, hatun
3. Verecekmiş hilafetçi
Beş yüz sene gerisin geriye
Gidecekmiş hilafetçi

Kilidi cennete kalmış
4. Anahtarı emre almış
Softanın birisi vermiş
Açacakmış hilafetçi

Bir kocaya dört tane avrat
5. Verecekmiş hilafetçi
Yetmiş huri hizmetini
Kılacakmış hilafetçi

Çarşaf peçe giydirecek
6. Sularî der ayrılacak
Gericilik uyduracak
Şeriatçıymış hilafetçi

13.DADA

Dada dolan git sor öğren
1. Her gönüle girdi Ali
Davut oğlu Süleyman'a
Bile imdat verdi Ali

Ali Ali cömert Ali
Yar olur mu töhmet Ali(Nakarat)

Ali güzel Ali daldır
2. Ali hayat Ali baldır
Ali ruh Ali
Hızır'dan pirdi Ali

Ali Ali cömert
Yar olur mu töhmet Ali(Nakarat)

Davut Sularî bir hayat
3. Seven canım olmuş gayet
İlham vericidir o zat
Hem toprak hem yerdir Ali

14.KUTBU ALEM GERÇEK KİŞİ

Kutbu âlem gerçek kişi
1. Pir Abdulkadir Geylani
Mukaddes sözleri haktır
Nur Abdulkadir Geylani

Seyidi Ahmedi Rufaî
2. Yutmuştur ilmi deryayı
Zikrinde nuri Mevla'yı
Ver Abdulkadir Geylani

Ahmet Hani'ya vardım
3. Şehidi Şirazı gördüm
O kavsi azime erdim
Nur Abdulkadir Geylani

Hak söyler Davut Sularî
Nakşibendi oldu yari
4. Bu sırrı Kadirinin vari
Pir Abdulkadir Geylani
Allah Allah

15.KOL KOLA GİRMİŞ GEZİYOR

Kol kola girmiş geziyor
1. Çayırlı'nın güzelleri
Nice bağırlar eziyor
Çayırlı'nın güzelleri

Güzelleri, güzelleri
Çayırlı'nın güzelleri(Nakarat)

Kimi ana, kimi bacı
2. Onları görendir hacı
Gökteki melek duacı
Çayırlı'nın güzelleri

Güzelleri, güzelleri
Çayırlı'nın güzelleri(Nakarat)

Davut Sularî der, bizim
3. Bu fikri ilahta izim
Hiçbir cana yoktur sözüm
Çayırlı'nın güzelleri

Güzelleri, güzelleri
Çayırlı'nın güzelleri(Nakarat)

16.BUGÜN NAZLI PİR'E YOLUM

Bugün nazlı pir'e yolum
1. Varam ya Allah diyerek
Bağlı kolum, lâldır dilim
Duram ya Allah diyerek

Kudret Şem'aları yanar
2. Ayla gün semada döner
Müşkül hallolunca karar
Verem ya Allah diyerek

Davut Sularî der hey ye
3. İkrarım Elif'e Be'ye
Kamil oldur ki, baş eğe
Erem ya Allah diyerek

17.DOST BAĞINDAN BİR GONCA GÜL

Dost bağından bir gonca gül
1. Alamazsın geri çekil
Sen bu yola talip, sail
Olamazsın geri çekil

Oldun mu bu yola sail
2. Yardımcın ahir Cebrail
İlmi amil zatı kamil
Olamazsın geri çekil

Davut Sularî der baya
3. Allah emek vermez zaya
Kaptansız gemi deryaya
Salamazsın geri çekil

18.YAZ AYLARI GELDİ GEÇTİ

Yaz ayları geldi geçti
1. Güz oldu duydun mu bülbül
Sen yar ile sevişirken
Söz oldu duydun mu bülbül

Bülbül, bülbül, bülbül, bülbül
Sensiz olamazmış bir gül (Nakarat)

Düşmandan öcünü alıp
2. Vücut ruhsuz hissiz kalıp
Kalbimi ateşe alıp
Köz oldu duydun mu bülbül

Bülbül, bülbül, bülbül, bülbül
Sensiz olamazmış bir gül (Nakarat)

Bil Sularî erenlerden
3. Canı başı verenlerden
Seni beni görenlerden
Göz oldu duydun mu bülbül

Bülbül, bülbül, bülbül, bülbül
Sensiz olamazmış bir gül (Nakarat)

19.CEMAAT İÇİNDE KELAM

Cemaat içinde kelam
1. Verdiğim yeter mi hocam
Gözlerinle mucizeler
Gördüğün yeter mi hocam

Muhabbet dediğin baldır
2. Erkan dediğinse yoldur
Yazdın kalem bi ton doldur
Serdiğim yeter mi hocam

Dönmem ben Hakkın yolundan
3. Çekmişim elin dilinden
Bunca muhabbet gülünden
Verdiğim yeter mi hocam

Mümin eyler hakka gayret
4. Etmeyin nutkuma hayret
Şimdi demde bir muhabbet
Kurduğum yeter mi hocam

Hey Davut Sularîm heye
5. El sundunuz candan meye
İkrarımız Elif Be'ye
Erdiğim yeter mi hocam

20.ÇEŞM-İ ŞEHLAM

Esen yelden selamımı
1. Al benim ey çeşm-i şehlam
Bekle yollarımı benim
Al benim ey çeşm-i şehlam

Siyah saçın kara kaşın
2. Niye bükük durur kaşın
Öyle melayık bakışın
Gül benim ey çeşm-i şehlam

Al kırmızı yanakların
3. Pembe kiraz dudakların
Gamzelidir şakakların
Bal benim ey çeşm-i şehlam

Davut Sularî'yi yaktın
4. Hicran ateşe bıraktın
Haklı haklayana haksın
Bil benim ey çeşm-i şehlam

21. BİR MELEĞİN YAKTIĞINI

Bir meleğin yaktığını
1. Mürşidime diyeceğim
Bir neşderi çaktığını
Mürşidime diyeceğim

Aşk elinden Ceyhun oldum
2. Kaynayıp kaynayıp doldum
Cavidandan kısmet aldım
Aşk gömleğin giyeceğim

Bana yardır ruh-u mestan
3. Gör ki zalim oldum hastan
Sevdalınım ta ki baştan
Ben zerü mal n'deceğim

Gece gündüz ayarı
4. Kaybettim gül yüzlü yarı
Deli gönlüm eder zarı
Yar yolunda öleceğim

Davut Sular nutk-u yekta
5. Destim mağrıp maşrık Hakta
Bedenim on iki tahta
Hükmüm izhar edeceğim

22. LÂL OLMA GÜLÜM

Sen meclisimin bağısın
1. Ne olur lâl olma gülüm
Bülbülnen aheng eyle
Çalhaçiçal olma gülüm

İsmailsin hem hocasın
2. Hem Elif'sin hem hecesin
Bazı gündüznen gecesin
El için kul olma gülüm

Zulümden isyandan alma
3. Benden dargın ayrı kalma
El yükün sırtına da alma
Olmazsın sen hamal da gülüm

Bazı kez meydan yazarsın
4. Bazı dükkângah pazarsın
Neden sözüme kızarsın
Eyleme hiç celal gülüm

Davut Sularî' ynen aldık
5. Er olup meydana geldik
Seyahatta haval olduk
Sözümde misaldir gülüm

23.TURNAM GELİR BİZİM ELDEN

Durnam gelir bizim elden
1. Yeni kalkmış Ağır Göl'den
N'olur konuş bizim dilden

Üç telli, dört telli, beş telli durnam
Sen gelmez isen buralarda durmam
2. Sen olmaz isen ben sensiz olmam
Durnam hey, durnam hey, yaralı durnam
O kara gözler hâralı durnam (Nakarat)

Durnam aşka pervaz eyle
3. İn düzgüne tavaf eyle
Ne olur aşkı dilden söyle

Üç telli, dört telli, beş telli durnam
Sen gelmez isen buralarda durmam
Sen olmaz isen ben sensiz olmam
Durnam hey, durnam hey, yaralı durnam
O kara gözler haralı durnam (Nakarat)

Sularî' yi avcı sanma
4. Sakın kara taşa konma
Bizim yaylalardan inme

Üç telli, dört telli, beş telli durnam
Sen gelmez isen buralarda durmam
Sen olmaz isen ben sensiz olmam
Durnam hey, durnam hey, yaralı durnam
O kara gözler haralı durnam (Nakarat)

24. MENEKŞE DEDİM DE GÜLSÜN

Menekşe dedim de gülsün
1. İnsanlar seni bilsin
Cinsi âdemden değilsin

Ne ölüsün ne dirisin
2. Ya meleksin, ya hurisin
Hem ahir hem evvelisin

Ceylansın çölde gezersin
3. Turnasın katar çekersin
Ya kaymaksın ya şekersin

Ne akıllı ne delisin
4. Ne abdalsın ne velisin
Hem ahir hem evvelisin

Davut Sularî de şaştı
5. Sitemin hududu aştı
Gördüm gözlerim kamaştı

Ne ölüsün ne dirisin
6. Ne abdalsın ne velisin
Ya meleksin ya hurisin

25.İSMAİLE AĞIT

Hazreti İsmail'imin günü geldi
1. Kurban derler şanına
Arafata götürüldüğünde
Fiske attı şeytan derler

Allahu Ekber nidası
2. Gökten duyuldu sedası
Cebrail koçun havası
Yatırınca biran derler

Mermerden İsmail kalktı
3. Gözün açtı koça baktı
Yatırdı bıçağın çaktı
Etraf oldu al kan derler

Getirdi bıçağın çaldı
4. Mermeri ikiye böldü
Haktan bıçaktan ses geldi
Emri yoktur sübhan derler

Koç kurban eylendi bize
5. Bütün İslam düştü ize
Bakarsın hikmete naza
Açılmıştır Kur'an derler

Sureyi ibrahi aldık
6. Emri hakka biat kıldık
Asırlar devredip geldik
Şimdi ahır zaman derler

Davut Sularî 'nin işi

7. Arifler eder teftişi
Evde kaynar kurban başı
Gelenlere mihman derler

26.SABAH NAMAZINDA GÖRDÜM

Sabah namazında gördüm
1. Taşa çaldı mahmur gözler
Çırpındım da gönül verdim
Aklım aldı mahmur gözler

Göz kapakları haralı
2. Aşkımdan olmuş yaralı
Bülbülüm güller dereli
Sevgi saldı mahmur gözler

Davut Sularî ölmezmiş
3. Bunu her kişi bilmezmiş
Aşkın ateşi sönmezmiş
Eser oldu mahmur gözler

27.SEHER VAKTİ KALKAN KERVAN

Seher vakti kalkan kervan
1. İniler de zarılanır
Bir güzele düşen gönül
Çiçeklenir korulanır

Bülbül geldi kondu dala
2. Bülbülden hata yok güle
Engel bir taş atar göle
Yüzen ördek yaralanır

Bahçenizde güller biter
3. Dalında bülbüller öter
Engel gelir bir kal katar
Olan işler gerilenir

Pir Sultan Abdal göçelim
4. Pir elinden bad' içelim
İnkâr olandan kaçalım
İnkâr bir gün paralanır

28.KABAHAT DEĞİLDİR

Hakkın birliğine layık
1. Varmak kabahat değildir
El bağlayıp hak divana
Durmak kabahat değildir

Meclisde meydana girip
2. Ahvali hekmetin sorup
Hak selamın yakın verip
Sormak kabahat değildir

Oğlum der ki konuşma sen
3. Kelamlar alınır bu an
Manayı meclisi irfan
Görmek kabahat değildir

İçim dükkandır mal çıkar
4. Âlem teacüpnen bakar
Deryayı kudrettir akar
Girmek kabahat değildir

Dört kitaptan mana sezdim
5. Tecvidi hekmete geçtim
Hakkın birliğine geçtim
Varmak kabahat değildir

Ben âşıkam pirlik etmem
6. Uzaktan irfana gitmem
Ceddimi hiç inkâr etmem
Sormak kabahat değildir

İçtim pir elinden dolu
7. Öğrendim erkanı yolu
Dostun ile hasbihâli
Kılmam kabahat değildir

Davut Sularî'de şanım
8. Hikmeti, hikmetnen hanım
Kudretten kudret dükkânım
Kurmak kabahat değildir

29.BİR YİĞİT GURBETE DÜŞSE

Bir yiğit gurbete düşse
1. Gör başına neler gelir
Sılası fikrine düşse
Yaş gözüne dolar gelir

Kudretten çekilmiş kaşlar
2. Didemden akıttın yaşlar
Yuvasın terk eden kuşlar
Yuvam diye döner gelir

Emrah der selvi boyum
3. Huri melek midir soyun
Sürüden ayrılan koyun
Kuzum diye meler gelir

30.OTURUR

Bre dostum bre yaren
1. Kötü kadın başa bela getiririr.
Yanını verip ateşe
Eteğin yakar oturur

Yatar yatar başı şişer
2. Üşenir döşeğe işer
Çökeliğe kurtlar düşer
Ayranın över oturur

Komşulara gider gelmez
3. Üşenir döşekten çıkmaz
Lambasını bile yakmaz
Evin işine hiç bakmaz
Burnunu çeker oturur

Gelse koy gıybetsiz olmaz
4. Yedi somun ilen doymaz
Elime geçeni büker oturur

Haftada bir aş pişirir
5. İçine kurum düşürür
Onunda tuzunu şaşırır
Kepçesin öger oturur

Yarenim der abdalım der atsan atılmaz
6. Koynuna girsen yatılmaz
Doktor parasına güç yetiş olmaz
Her gün belasını yer oturur

31.BANA BU İLMİ İRFANI

Bana bu ilmi irfanı
1. Veren Muhammed Ali'dir
Bir Allah Allah dost
Bir Allah bir dost

Aşgın dolusun içirip
2. Ayaksız derya geçirip
Ganat verip uçurup
Geren Muhammed Ali'dir

Hû Allah Allah dost
Bir Allah Allah dost
3. Yar Allah Allah dost
Bir Allah Allah dost
Yar Allah Allah dost

Her milletin var bir dini
4. Muhammed'in çoktur ünü
Meleklerin gerçek ünü
Bilen Muhammed Ali'dir

Hû Allah Allah dost
Bir Allah Allah dost
5. Yar Allah Allah dost
Yar Ali'm Ali'm dost
Yar Ali'm Ali'm dost

Mevla'ya olmaz bahana
6. Biad gerektir Guran'a
Âşık edip bu cihana
Süren Muhammed Ali'dir

Hû Allah Allah dost
7. Bir Allah Allah dost
Yar Allah Allah dost

Sularî' yem bir günümle
8. Hekmet açık sır günümde
Ben acizem dar günümde
Eren Muhammed Ali'dir

Hû Allah Allah dost
Bir Allah Allah dost
9. Yar Allah Allah dost
Nur Allah Allah dost
Yar Allah Allah dost

32.NASILSINIZ

Dünya baki insandır fani
1. Babaz dedez soyuz hani
Hepsi terk eder cihanı
Ermeyeli nasılsınız

Pir elinden dolu içtim
2. Kudret kitabını açtım
Böylece tarihe geçtim
Ermeyeli nasılsınız

Şöhret Ali'nin şanıdır
3. Mahmut Hayranî kanıdır
İmam Cafer dükkânıdır
Girmeyeli nasılsınız

Pirimdir Veysel Karanî
4. O' dur Mevla'nın yaranı
Kudretten verdi bu kanı
Sormayalı nasılsınız

Hey Davut Sularî hey der
5. Mesti elest eden meydir
Dağıt kudret ise beydir
Bilmeyeli nasılsınız

11(On Bir) Heceli Şiirler

33.HAYDAR AĞBABA

Şükür ki Hüda'ma gördüm irfanı
1. Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba
Oturuşun sultan asildir kanın
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba

Ceddin Musa-i Kazım Musa-i Sani
2. İbrahim Mükerrem ilkindir tanı
Nam-ı nişanı ver Mahmut Hayranı
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba

Mahmut Hayrani'den iki er geldi
3. Biri Seyit Gazi Antep'te kaldı
Seyit Hüseyin ise Ziğbe'ye geldi
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba

Seyit Hüseyin'den dört oğul geldi
4. Seyit Gülüm Seyit Ali ile yol aldı
Tekrar Seyit Hüseyin' len Kıl Ali
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba

Kıl Ali derler de babam Hud Ali
5. Görürsen Tarık erkanı beli
Eşiğe yüz sürmek kulun emeli
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba

Aldığı hatundan olmadı evlat
6. Zeynel Dolaş'ın kızıynan oldu bermurat
Cezayir anadan dört oğul hayhat
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba

Büyük oğlu Davut, Hasan, Müslüm var
7. Onun büyüğünde dert kat kat karar
Felek pusu kurmuş hep onu arar
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba

Davut ismi Sularî' dir defteri hakta
8. Alnına yapıştı mizandan bafta
Günler yıllar oldu asırdır hafta
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba

Ondan dördü geldi beşiyse öldü
9. Dedesi Şeyh Ali'den gelip te galdı
Baba Gali derler öz dedem öldü
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba

Seyit Gali'den üç oğul cihana geldi
10. Birisi Seyitti doğmadan öldü
Seyit Hüseyinlen Veli Tercan'a geldi
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba

Seyit Gali Aba derler yurduna
11. Babam veli geçti sarı kaya yurduna
Ayrıldı babadan dünya derdine
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba

Baba Veli beri kaya derler yurt Ali
12. Herani' den dönüpte hücce geldi
Evvelki karıdan bir oğlu oldu
Baba Veli oğlu Haydar Ağbaba

34.İSMAİL AĞAYA

Herkesin dünyadan ömrü dolanlar
1. Bu mülkten göçtün mü İsmail Ağa
Kanunu ilahtır kim karşı çıkar
Dünyadan geçti mi İsmail ağa

Manalar verirem aşk kitabından
2. Nasipler almışam kudret kabından
Benim İsmail ecel abından
Kanıpta içti mi İsmail Ağa

İşi hak ileydi burada dururdu
3. Aç geçenlere ekmek verirdi
Birazda fazlaca rüya görürdü
Elemden utçu mu İsmail Ağa

El hökmü ilahi emri Mevla'ya
4. Davut Sularî der olan davaya
Göçünü çekti mi karşı yaylaya
Çadırın açtı mı İsmail Ağa

35.KERBELA

Biz ezelden ikrar verdik inandık
1. Yetmiş yedi gahdu peyman Kerbela
Şah Hüseyin aşkı ile boyandık
Toprağındır derde derman Kerbela

Ebu Cehil Muhammed'e düşmandır
2. Muaviye'den çeken Şahı Merdandır
Hür şehitte Hüseynime kurbandır
Toprağında döküldü kan Kerbela

Yetmiş bin kişi söz verdi döndüler
3. Döndü Mervanı himara kandılar
Ok attılar sanma ki utandılar
Kavmi mervan kavmi süfyan Kerbela

Şam eline haberciler saldılar
4. Yüz bin asker mevcuduna aldılar
Ehlibeytin üzerine geldiler
Göye çıktı zaru figan Kerbela

Hazreti Hüseynim atından indi
5. Mübarek elini toprağa sundu
Toprak şehitlerin kanılan yondu
Oldu şehitlere mekân Kerbela

Hazreti Hüseynim dedi Ali Ekber
6. Bak etrafa bana getir bir haber
Leyla anamızda gözyaşı döker
Davut Sularî'den beyan Kerbela

36.ALLAH AŞKINA

Biz bu memleketin evlatlarıyız
1. Hey yıkımcı bölme Allah aşkına
Kimden öğüt aldın ters bakıyorsun
Yakınıma gelme Allah aşkına

Millî servetimi yurdumu yıktın
2. Beynin yunmuş gibi karşıma çıktın
Otururken gönül köşküme aktın
Hatıramı silme Allah aşkına

Bir beri yabanda kalırsam eğer
3. Beş günlük bir müddet alırsam eğer
Davut Sularî 'yim ölürsem eğer
Cenazemi kılma Allah aşkına

37.BİR HASTA

Feleğin kahrından beli bükülmüş
1. Günlerdir aylardır yatar bir hasta
Yanları çürümüş daim sırtüstü
Güne gün ekleyip bekler bir hasta

Seyit olan böyle bir derde düşmüş
2. Mihnet buna yüz bin sırrın cem açmış
Bilgili kamildir yan üstü yatmış
Eyüp peygamberden beter bir hasta

Bu emri Hüda mı yoksa kader mi
3. Bir derdin şifası yok mu beter mi
Daha bugün böyle uzak gider mi
Sanki bir kararda tutar bir hasta

Kendi aksakallı kamil bir erdir
4. Ne desin ne yapsın bu elem vardır
Yatmayan anlamaz dünyalar dardır
Ah çekip nefesnen biter bir hasta

Âşık Davut Sularî'nin görüşü
5. Bilmeden haneye dostnan erişi
Soyumdan hatun kişinin işi
Duydum ahvalini biter bir hasta

38.HE YA

Hak ruhsat verir ise kendi kuluna dost
1. Yüce dağlar aşıp gelirmiş he ya
Aşkın yuvasından mey içmiş ise
Ceddi her zaman dost olurmuş he ya

İtibarım yoktur zaman kuluna
2. Dost dediğim daşla vurdu belime
Sultan Düzgün elin verdi elime
Sarp kayalar düz yol olurmuş he ya

Erzincan, Kemah, Eğin'i geçerken dost
3. Ocak köyünde sofralar açarken
Küheylannan kanat açıp uçarken
Bütün beller dümdüz gelirmiş he ya

Arapkir, Arguvan illa Fethiye dost
4. Efendim oradan veriri hediye
Eğer sorsan bunu dedim ne diye
Olmaz işler elbet olurmuş heya

Hüseyin Aslan' lan binde bir Nuri
5. Dar gününde çağır Hazreti Piri
Eğer gönlünüzde var ise yeri
Kanat gerip hazır olurmuş he ya

Ordan Bertan aşiretin geçince dost
6. Akçadağ' nan kaza yeri seçince
Beki uşağından öte geçinde
Kepez'de erkanlar biçermiş he ya

Demek ile bitmez Davut Sularî

7. Dağ bel çeşme ile uçsuz yolları
Köy kent kasabaynan her bir elleri
Adım adım ile bulurmuş he ya

39.BU GECE

Yine gönül dost bağına girmeden
1. Evvel kapısını bilse bu gece
Muhabbetin meyvesini dermeden
Bağubana haber salsa bu gece

Dünya bir han âdemoğludur kervan
2. Konan göçer durmaz böyle bir devran
Şu mülkü dünyada üç beş gün seyran
Acep fark edipte bilse bu gece

İşte oturdukta kalkıp göçerler
3. Kim ayağın atsa kapıyı açarlar
Kimler bana kefenimi biçerler
Menzilinden tarih bilse bu gece

Kapı gibi handır açanlar göçer
4. Gelen elbet ecel şerbetin içer
Can kuş gibi olur kafesten uçar
Hayattayken kendin bu gece

Bana ne gerekir alı yeşili
5. Her milletin vardır çeşit bildiği
Bülbülün davası bir gonca gülü
Muradın şefkini alsa bu gece

Davut Sularî der edom yoruldum
6. Şu mülkten şu toplumlardan kırıldım
Ölmeyen bir varlığa tez vuruldum
Bilici görücü erse bu gece

40.GÖNLÜMÜN SULTANI CANINIM CANI

Gönlümün sultanı cananım canı
1. Çıkıp divanıma gel hele hele
Ben senin derdinden eridim bittim
Arayı arayı bul hele hele

Gördüm bahçasında bir gonca güldür
2. Ezelden ebede ahkâmdır yoldur
Aşkın badesini bir daha doldur
Benden tarafa sen, sal hele hele

Davut Sularî'yem hasretle gamda
3. Yolun uğrat bana gel sen bu anda
Elim yakandadır ricamdır canda
Yârin güldür, sonra gül hele hele

41.KABUL EYLE

Medet Mürvet dedim kapına geldim
1. Bir yitik kulunam al kabul eyle
On iki imam on dört masum aşkına
Dileğimi kabul kıl kabul eyle

Haçkar anam çıkmış seyrangahına
2. Jeli anam bakar şahlar şahına
Sultan düzgünümün hak dergâhına
Yazdığım namede tel kabul eyle

Enginlerde akar Munzur deryası
3. Şiddet çağdır kuş kondurmaz havası
Eren evliyanın geçer duvası
Geç bu sırlarından sil kabul eyle

Davut Sularî'yem sırrı velayet
4. Hakkından nazildir doksan bin ayet
Cihana dağıttım daneyi kısmet
Hakka zikreyliyor dil kabul eyle

42.MEHMET ASLAN

Sana bir sözüm var ey Mehmet Aslan
1. Dünyada bir nefes aldınsa söyle
Şu mülkü dünyada oldun olalı
Rahat bir gününü buldunsa söyle

Anandan dünyaya geldin geleli
2. Büyüyüp bir civan oldun olalı
Zahmet keramette kaldın kalalı
Vurup ok dünyayı deldinse söyle

Sen ne derdin buna aslan Hüseyin
3. Doğru isen senen ejdatın meyin
Çekerim dost hasretin arşa değin
Aradığın şeyi buldunsa söyle

Mal mülkünü verdin Ketsel'e geldin
4. Yerin mi, kira mı bir hane buldun
Yaşı kemal anan yanına aldın
Para yığıp tedbir aldınsa söyle

Davut Sularî der iki civana
5. Siz çün ne çekmiştir babaynan anan
Âdem diye geldin geniş cihana
Bir gün şifa ile güldünse söyle

43.DEĞME YAREME

Ali'nin yâresi yar yâresidir
1. Seversen Ali'yi değme yâreme
Ali'yi sevmeyen hakkın nesidir
Seversen Ali'yi değme yâreme

Ilgıt ılgıt oldu akıyor kanım
2. Çektiklerim bana yeter efendim
Seversen Ali'yi değme yâreme

Pir Sultan Abdalım deftere yazar
3. Hilebaz yar ile olur mu pazar
Pir melhem olmazsa yâreler azar
Seversen Ali'yi değme yâreme

44.ULU DAĞLAR GİBİ KAR OLAN BAŞIM

Ulu dağlar gibi kar olan başım
1. Gözlerimin yaşı sel değil ya ne
Hep kalkıyor iniyor şu zayıf döşüm
Beni taşa tutan el değil ya ne

Acaba var mıdır toprağın dili
2. Yağmurun yağışı çamurun mili
O nedir ağlatır şeyda bülbülü
Baharda açılan gül değil ya ne

Davut Sularî' yem mana yetiren
3. Misafiri olup kalbe oturan
Cümle müşkül işlerini bitiren
Edep, erkan ile yol değil ya ne

Hey dost, hey dost, el değil ya ne
4. Beni taşa tutan el değil ya ne
Hey dost, hey dost, el değil ya ne
Bülbülü ağlatan gül değil ya ne

45.GÖREN GÖRENE

Açılmış bağların gören görene
1. Hakikat açılmış gören görene
Ustalar toplanmış taş yığınları
Çaypuşin azetmiş ören örene

Dostun cemaline bakmışam diye
2. Deryalar misali akmışam diye
Huzuru Ali'ye çıkmışam diye
Tüccarlar toplanmış yüren yürene

Davut Sularî'yem çekerim ahı
3. Açılmış kudretten kitabın adı
Meyveler içinde engrü şadı
Ağızdan ağıza veren verene

46.GİREN GİRENE

Aslan eniğiydim kaplan dölüydüm
1. İnden çıktım ine giren girene
Meydan-ı hikmette erdim postumla
Uzaklaştım izim süren sürene

Dostun dükkânını mürşitnen açtım
2. Hâl bilmez elinden tedbilen şaştım
Ulu bir kervandım köylerden geçtim
Salahanalardan yüren yürene

Davut Sularî'yim kimler sordular
3. Kimler adabımdan fena gördüler
Kimler yanlış tesvir mana verdiler
Küfürnen telkini veren verene

47.YILLAR EVVEL YOLDAŞ İDİK DOST İDİK

Yıllar evvel yoldaş idik dost idik
1. Demek dostu sormak zor Hamit Çine
Duydum emekliye ayrılmışsınız
Bazı mektup tellen sor Hamit Çine

Biz âşıkız dost diyenin dostuyuz
2. Yerlere serilir derviş postuyuz
Dost elinden iksir mestiyiz
Dostun ayrılığı zor Hamit Çine

Davut Sularî'yim yıllanmış ozan
3. İçimde dert kaynar bünyemdir kazan
Bizde varsa eğer akıllan izan
Nebze bana taraf er Hamit Çine

48.KÜHEYLAN LEYLAMI VERDİM

Küheylan Leyla'mı verdim tek kaldım
1. Gelip pir hanenden girdim bu gece
Muhammed Ali'nin kudreti hazer
Mübarek hatırını sordum bu sabah

Aşk ile dünyadan çok seyyah gezdim
2. İnsanlık âlemin anladım sezdim
Cedden ayan riyakâr kullardan bezdim
Gelip derdim döküp sordum bu gece

Böyle değil midir ey kavmim dölü
3. Kazım dede her iş kullarda beli
Eğer bizde var ise erenler eli
Divanan dar durup vardım bu gece

Benim pirim şol Bursa da oturur
4. Erenler nutkunu hakka yetirir
Kater düzmüş divanına götürür
Kelamlan arzuhal verdim bu gece

Davut Sularî'yem mananın başı
5. Erenlerin kaynar kudretten aşı
Haşa bizde yoktur gönüller kışı
Bağı müzeyyende erdim bu gece

49.FEYZİ HALICI

Mevlevi adabı ve erkanı
1. Konyamızda kurdu Feyzi Halıcı
Şemsi perendenin sırdan şanını
Ney, kudümde vurdu Feyzi Halıcı

Öyle hazne ki o bitmek bilmezken
2. Rızasız ahrete gitmek bilmezken
İhtifalle dahi yetmek bilmezken
Zulmatımı nurdu Feyzi Halıcı

O, reva görürken halka bayramı
3. Hele bakın var mı bir tek hayranı
Kabarmaya görsün âşık ayranı
Gerçek sözün yurdu Feyzi Halıcı

Vurdum duymaz kendi gayesindeyken
4. Edebiyat kısır payesindeyken
Âşıklar bayramı sayesindeyken
Sayebansız durdu Feyzi Halıcı

Oluk oluk turist dolup taşarken
5. Konya altın yumurtayla yaşarken
Vicdan ehli vicdansıza şaşarken
Cirit atan turdu Feyzi Halıcı

Rahvan-at, güvecin yarışmasına
6. Gül şöleni diken barışmasında
Konya yemekleri karışmasında
Kimlere onurdu Feyzi Halıcı.

50. YARDIMCI

Biraz evvel dedik senin için heyhat
1. Muhabbet bezmini kursa Yardımcı
Buradaki âşıklar cemi mevcudat
Künye defterine alsa Yardımcı

Her sözüm terazi sazı bende tart
2. Çerük çürük varsa kaldırıp ta at
İnsan bir değildir değişik sıfat
Fevzi kanaatini bulsa Yardımcı

Ben aşığım diyen vatanda çoktur
3. Yokla ki hurcunu bak gevher yoktur
Evet âdem haktır kainat Hak'tır

Bir elinden alıp içmişem ahım
4. İnsiyatin dedi hikmet kitabın
Bezm-i elest etmiş hikmet şarabım
Can şikest olmadan verse Yardımcı

Doğumum Erzincan Çayırlı yerim
5. Böyle manadadır ol nazlı pirim
Ben bir mazlum canan, demirem şirin
Fazilet künyesin bulsa Yardımcı

Davut Sularî'yem mana okuram
6. Hikmet çulfasıyam metah dokuram
Semai' ynen sema raksın yapıram
Muhabbetten kelam kılsa Yardımcı

51.BOSTANCI

Şalgam tarlasına keçiler girdi
1. Bütün fideleri kırdı bostancı
Hepden tezekleri hayvanları yerdi
Bociler etrafa erdi bostancı

Bostancı kızdı da kalıfı yaktı
2. Keçi boynuzladı bostancı yıktı
Koç arkadan vurdu yere bıraktı
Muhtara istida verdi bostancı

Bu nasıl çobandır bakmadı mala
3. Bütün bostanını soktu bu hâla
Ecil için vereceğim tellala
Hummalı çabaya girdi bostancı

Komşular hayrette bostancı batmış
4. Bostancı bayılmış sırtüstü yatmış
Virdi derviş der ki çekirge yapmış
Kafası kal gözü kordu bostancı

52.İTİBARIM KALMADI

Doldum taştım deryalara sığmazken
1. Akan çaya itibarım kalmadı
Kemen kestim sahralarda gezerdim
Kiriş yaya itibarım kalmadı

Kime can dedimse canımı aldı
2. Yüze dost göründü uzakta kaldı
He he dediğini askıya saldı
Doğan aya itibarım kalmadı

Hizmet ettiklerim çaldılar taşa
3. Her işlenen emek gidiyor boşa
Davut Sularî' nin gözünde yaşa
Kente köye itibarım kalmadı

53.MUHAMMED'DEN DÖRT BİN BEŞ YÜZ EVVEL

Muhammed'den dörtbin beşyüz evvel
1. İslam'a farz kıldı kurban bayramı
O günden bugüne kardeşlik her an
Dünyaları sardı kurban bayramı

Her Müslüman kurban keser yarışır
2. Kurban bayramında küsler barışır
Kardeşler bayramda her gün sarışır
Hakikat beyandır kurban bayramı

Evrenden bir evren geldi cihana
3. Her taraf südliman vatan nişana
Görüldü her yandan kalkınmak sana
Derde derman oldu kurban bayramı

Nice İzmir Anadolu'lar güler
4. Mümin o Mevla'dan dilekler diler
Dünyalar durdukça hep böyle gider
Aşkı şavkı saldı kurban bayramı

Koca Sinan kalkar mimardır her an
5. Koyun kuzu otlar çobanlar beyan
Vatan gül gülistan taze yaz ayan
Hakikatı söyler kurban bayramı

Davut Sularî'yem ülkede ozan
6. Acep biz de yok mu fikirle izan
Atamdan armağan "Çalış da Kazan"
Mümine bakidir kurban bayramı

54.ÇAYIRLI *

Efendim bir yâr için çıktım elimden
1. Hatırıma düşmüş elin Çayırlı
Nerde bülbül sesi turna avazı

Etrafına sıra dağlar çekilir
2. Eteğinden zemzem sular dökülür
Ovasının mahsulü bol ekilir
Her tarafa gider malın Çayırlı

Kıblesine Morpet dağı yaslanır
3. Güzelleri al giyinir süslenir
Ele yazın yaylasında gergef beslenir
Şimdi kar oldu da belin Çayırlı

Davut Sularî der översin katı
4. Memleketin hangi tarafı kötü
Ancak yaşayandadır kıymeti
Zümrüt ovaları yolun Çayırlı

* Bu şiir ile 90. şirin benzer yanlarının görülmesi için ayrı ayrı verdik.1954 yılında Mans adının Çayırlı olmasından sonra değişmiş olması muhtemeldir. Çünkü Mans adlı şiir 1947 yılında söylenmiştir. Ancak bu değişikliği âşığın mı yoksa kaleme alanların mı yaptığı bilinmemektedir.

55. YABAN GÜLÜ MÜSÜN

Yaban gülü müsün sarp kayalarda
1. El değmeden solacağın belliydi
Ey vefasız derde saldın başını
Taştan taşa çalacağın belliydi

A güzelim nerde kaldı o günler(Nakarat)
Pişman olmuş yataklarda iniler

Kara çalı gül olamaz demiştim
2. Üç beş katre sel olamaz demiştim
Elin kızı kul olamaz demiştim
Melül mahsun olacağın belliydi

A güzelim nerde kaldı o günler(Nakarat)
Pişman olmuş yataklarda iniler

Serhat âşık telin sazın yanında
3. Şah-ı server o alvazın yanında
Gözbebeğin yaranların yanında
Sularî'siz kalacağın belliydi

A güzelim nerde kaldı o günler(Nakarat)
Pişman olmuş yataklarda iniler

56.ALİ

Bu dünya yıkılsa hem altüst olsa
1. Dönmem birliğinden varımdır Ali
Hz. Muhammed göz bebeğimdir
Gerek zarar gerek karımdır Ali

Varlığım şah şehit on iki imam
2. Kırk yıldır derdinden kıldım eleman
Ceddu Şahınadır Hz. Kuran
İliğim, damarım, derimdir Ali

57.HAYRANİ VELİ

İlmin ışığıynan kâinat aydın
1. Hacı Seydi Mahmut Hayrani Veli
Namı nişanını dünyaya koydu
Hacı Seydi Mahmut Hayrani Veli

İmdat ile Keykubat' a sen yettin
2. Yeryüzünde mucizeler yarattın
Kış ayında bağı bostan eyledin
Hacı Seydi Mahmut Hayrani Veli

Menzilinden gördüm bağın kalası
3. Görünür kü ariflerin alası
Mümün kullar tutar matemi yası
Hacı Seydi Mahmut Hayrani Veli

Davut Sularî der nazarın ayan
4. Alaattin Keykubat'nan bu nişan
Konya kon var ovasıdır diyen sen
Hacı Seydi Mahmut Hayrani Veli

58.KİRPİĞİN KAŞINA DEĞDİĞİ ZAMAN

Kirpiğin kaşına değdiği zaman
1. Bekletme sevdiğim vur beni beni
Şafağı sevdanın söktüğü zaman
Diyardan diyara sür beni beni

Saçların rüzgârı tel tel biçende
2. Dudağım dilinden şerbet içende
Gönlümde duygular ateş saçanda
Alevden gömleğe sar beni beni

Hasreti bırakıp özlem getiren
3. Güllerin yerine diken bitiren
Gönlümde yarayı açan o tren
Ötünce hatırla yar beni beni

59.BİR GÜZELİN ÂŞIĞIYIM ERENLER

Bir güzeli âşığıyım erenler
1. Onun için taşa tutar el beni
Gündüz hayalimde gece düşümde
Kumdan kuma savuruyor yel beni

Ağ gül olsam ağ gerdana sokulsam
2. Kemer olsam ince bele sarılsam
Köle olsam pazarlarda satılsam
Yârim diye ağ sinene sar beni

Pir Sultan Abdalam gamzeler oktur
3. Hazeran sinemde yaralar çoktur
Benim Şah'tan başka sevgilim yoktur
İnanmazsan al Allah'a sal beni

60.DAVUT SULARÎ

Karacaoğlan gibi yurtsuz yuvasız
1. Kalan varsa o da Davut Sularî
Her şeyi hoşgörün olduğu gibi
Olan varsa o da Davut Sularî

Eline almıştır kopmayan dalı
Her yerde bitiyor bir kara çalı
Dertlerin küpümü buğday çuvalı
Dolan varsa o da Davut Sularî

Nisan yağmuru idi baharın seli
3. Bahçe bülbülüydü sazların teli
Taze yaz gülüydü yaprağı dalı
Solan varsa o da Davut Sularî

Pir elinden dolu içen kim imiş
4. Kudret kitabını açan kim imiş
Bezirgen Sularî geçen kim imiş
Alan varsa o da Davut Sularî

61.ANA DÖLLERİ

Atatürk, İnönü, kalk Gürsel baba
1. Her gün kırılıyor ana dölleri
Bu kavmi süfyanın düşmanca çaba
Zincir vuruluyor ana dölleri

Sizin meclisinizin işgaldir bu an
2. Kan çanağı oldu bu anavatan
Benim de ecdadım o yerde yatan
Yere seriliyor ana dölleri

Ülke ozanlığım otuz yıl aştı
3. İt eniği kapımıza yanaştı
Kan döküldü mervan dölü savaştı
Tek tek veriliyor ana dölleri

Tarihler boyudur Sünni Alevi
4. Horluyor durmuyor kavmi Alevi
Sizin anaz babaz Hindi Bedevi
Kurşun vuruluyor ana dölleri

Davut Sularî'nin bitmez kederi
5. Nerede Türkiye'min Alevileri
Doğmak var ölmek var haydin ileri
Kurban veriliyor ana dölleri

62.BİR CAHİL BİRAZCIK MESNET BULUNCA

Bir cahil birazcık mesnet bulunca
1. Sadırazam gibi payesine bak
İşin düşüp başın darda kalınca
Bir tecrübe et de mayesine bak

Cahile sır ver de bir aç arayı
2. Başına dar eder geniş dünyayı
Kötü ahlaklıdan umma vefayı
Tohumu kiminse danesine bak

Eriş bir kamile arzet ihtiyaç
3. Dostun olsa fırsat verme gözün aç
Tilki gölgesinde kalma uzak kaç
Tek mahvetsin aslan, sayesine bak

Cahil, adam olmaz, evliya olsa
4. Arife teslim ol, kül riya olsa
Hüzn-i bel bağlama akraba olsa
Hele bir fikrine gayesine bak

63.KALDIK

Kötüye bakınca iyiyi tanı
1. Biz de tanımadık uzak ta kaldık
İnsanların çok gizlidir nişanı
Dili dostun biri uzakta kaldık

Evvel buyur etti kenara kaçtı
2. Bed sözleri ile uzağa kaçtı
Eştiği kuyuya kendisi düştü
Evine giderken kızakta kaldık

Bihaya güruhu yola gelmiyor
3. İkrasızdır nasihatı almıyor
Davut Sularî'yi kabul kılmıyor
Gönülleri kıştır sokakta kaldık.

64.ATATÜRK

Tarihe bir büyük onur bıraktı
1. Şimşekler misali çaktı Atatürk
Yurda giren düşmanların üstüne
Bir şahin misali aktı Atatürk

Güzel Ankara'yı başkent yapışı
2. Kocatepe'ye şahlanıp çıkışı
Türklüğün hükmüyle ordu akışı
Düşmanı denize döktü Atatürk

Vatan toprakların geriye aldı
3. Sularî der, Türk gençliğine kaldı
Bütün dünya milletleri hep bildi
Ay yıldızlı bir bayraktı Atatürk

65.ATATÜRK

Tarih bin dokuz yüz otuz sekizden
1. Ata acın vardır gönülde bizde
Bütün Türk gençliği yürür bu izde
Hatıradır heykellerin Atatürk

Unutmayız bugün yarın Atatürk

Türk toprağın kanla yoğurdun aldın
2. Bütün düşmanların korkuya saldın
Şan şöhret sahibi ancak sen oldun
Milletten terk ettin varın Atatürk

Unutmayız bugün yarın Atatürk

Davut Sularî der Türk olan anar
3. Allah'tan ihsandır bizlere ün var
Erlerin huduttan düşmanı kovar
Neslindedir aslanların Atatürk

Unutmayız bugün yarın Atatürk

66.HAYAT VERİYORSUN RUHA BEDENE

Hayat veriyorsun ruha bedene
1. Sevip sevilmeye layıksın güzel
Taparca vuruldum bak şu gidene
Sevip sevilmeye layıksın güzel

Tutuldum, yıkıldım aşkın narına
2. Eremedim senin bir kararına
Gül dudağın tel yaprağa sarıla
Sevip okşanmaya layıksın güzel
Yanıp tutuşmaya layıksın güzel

67.MUHTEREM

Eyüp Çanakkale maralı mıdır
1. Ürkek ceylan gibi seker muhterem
Avcılar mı vurmuş yaralı gibi
Ela gözlerden yaş döker muhterem

Aşk onun ruhudur sevgi gıdası
2. Nezihdir bu güzel muhabbet tası
O Anadolu'dur dağı obası
İnleyip içini çeker muhterem

Dolgun dudakları ince belleri
3. Aşka susamıştır tatlı dilleri
Bilmem derilmiş mi gonca gülleri
Ve her manada şerbet şeker dilleri

Bir sen mi bahçesin meyveli fidan
4. Ey Davut Sularî aşk senin gıdan
O aşk der ki âşıkanı ısıdan
Mahsul tarlası var eker muhterem

68.GÜZEL TÜRKİYE'M

Avrupa Asya'da çok devlet gezdim
1. Güzel Anadolu'm Güzel Türkiye'm
Bütün umut sende anladım sezdim
Güzel Anadolu'm Güzel Türkiye'm

Bütün vatanımda köy, kent kasaba
2. Hummalı kalkınma gelmez hesaba
Gürbulak gümrüğü gerçek bir çaba
Güzel Anadolu'm güzel Türkiye'm

Riza Küçük ile gümrük savaşı
3. Mehmet Kay durmadan vazife başı
Nöbetçi dikilmiş her hudut taşı
Güzel Anadolu'm güzel Türkiye'm

Davut Sularî'yim vatan şairi
4. Cennet gibi dağ ovası bayırı
Tüm halkımız Türk'tür, yok ayrı gayrı
Güzel Anadolu'm güzel Türkiye'm.

69.BİRAZ EVVEL TOROSLAR' DAN BAHSETTİN

Biraz evvel Toroslar' dan bahsettin
1. Demek öyle imiş hâl Kumru Hanım
Bu Anadolu'da nice eser var
Fırsatlar düştükçe bak Kumru Hanım

Karsantı' dan geçsen yolun aldırsan
2. Etrafın çamlardır hava doldursan
Develik' de ulu mezarda dursan
Torosların üstüne çık Kumru Hanım

Barazama Köyü derenin içi
3. Karşıdan gelirken Yörükler göçü
İnce beli döğer sırmadır saçı
Orada güzeller çok Kumru Hanım

Barazama Dağı zifiri kara
4. Sordum gittim mihman oldum muhtara
Konu komşu koştu geldi bir ara
Sevgi, saygı, hürmet çok Kumru Hanım

Merhum pederini severdim candan
5. Çok bilgi varlığı almıştım ondan
Baltacı'ylan bile bir toplantıdan
Neler, kimler yuttu yer Kumru Hanım

Davut Sularî' yem kırk yıldır gezdim
6. Yağmurlarlan yağdım yellerlen tozdum
İnsanlık âlemin anladım sezdim
Garip sinemdedir ok Kumru Hanım

70.KIBLEMDİR CEMALİN GÖRDÜĞÜM ZAMAN

Kıblemdir cemalin gördüğüm zaman
1. Yüzüm turabına sürem sultanım
Kaşların lam elif ay gibi cemâl
Kaldır nikabını görem sultanım

Cemalin görenler selavat verir
2. Emrin ile cümle kâinat yürür
Sana dil uzatan inan ki çürür
Sen haksın dünyada erem sultanım

Kıblem Muhammed'dir hak tabip Allah
3. Mürşidim Ali'dir hem Kerremullah
Birliğen bağlıyam Allah eyvallah
Yeter ki sıdk ile duram sultanım

Davut Sulari' yem dilde gezerem
4. Yağmur ilen yağan yellen sazaram
Hikmetten okuram sırdan yazaram
Aşk defterin açıp görem sultanım

71.HAÇKAR ANAM

Düzgün bahçesini dört kapı açar
1. Birisinde durmaz bezirgan geçer
Birisinde erler lal gevher seçer
Olmuşam kapında kul haçkarım

Haçkarım sorarsa neyin nesidir
2. İbrişim kuşaklı sırma tellidir
Bir eli menekşe biri güllüdür
Ben olmuşam yeşil dalı haçkarın

Gül cemali benzer gökteki aya
3. Etrafında olmuş huriler paya
Muhammed nesilli derem o soya
Yanağında gülü açar haçkarın

Açılır âlemler açılır demler
4. Cuma geceleri kurulur cemler
Meclisine girmez adular kemler
Oldum kapısının kulu haçkarın

Düzgün bahçesinde iki gül açtı
5. Birisini aldı erenler seçti
Birisini kura çekdik de düştü
Dostlara dermandır eli haçkarın

Davut Sularî'yem söylerem yara
6. Seven…… değil kavga
Kudret toprağıynan saçların tara
Olmuşam kuluynan dölü haçkarın

72.KUMANDAN SANA UĞRADI

Kumandan sana uğradı yolum
1. Şah dedem Süleyman gördüm de geldim
Gidip eşiğine yüzümü sürüp
Gerçeğin darına durdum da geldim

Ne güzel makamın benzer bir cennet
2. Eğer eylerisez ben kula himmet
Sizden gelmiş olan bu kudret devlet
Hidayet hükmüylen vardım da geldim

Davut Sularî' yem görün bu hâli
3. Her yerde bitiyor bir kara çalı
Eğer elimdeyse ceddimin eli
Hakikat menzili gördüm de geldim

73.İPEK TELLERİNE GÖNÜL BAĞLADIM

İpek tellerine gönül bağladım
1. Sırma saçlarını çözme sevdiğim
Dün gece rüyamda sensiz ağladım
Çiğneyip aşkımı ezme sevdiğim

Gönül kapısını açma, dolarlar
2. Koparır dalından ayrı koyarlar (salarlar)
Korkarım ki seni benden alırlar
Salına salına gezme sevdiğim

Güzeller içinde seni seçerim
3. Geçiver canından desen geçerim
Ellerinle zehir versen içerim
Doldurup sunmaktan bezme sevdiğim

74.BU KADAR MI BANA SİTEM EYLEDİN

Bu kadar mı bana sitem eyledin
1. Bari sürgün eyle hâya giderim
Deseler ki nazlı yârin uzakta
Heybem hırkam alır yaya giderim

Ekin ektim tarlalara biçmedim
2. Köprü yaptım üzerinden geçmedim
Çeşme yaptım bir tas suyun içmedim
Nasibim yoğumuş çaya giderim

Aşiretler yaylalara çekildi
3. Çok çileler çektim belim büküldü
Davut Sularî' ye bir tel çekildi
Bu ay değil, gelen aya giderim

75.DAĞLAR SİZİ DELİK DELİK DELERİM

Dağlar sizi delik delik delerim
1. Taşınız kor, toprağınız elerim
Sen bir kara koyun ben de bir kuzu
Sen döndükçe ben ardından melerim

Dağlar sizin ne karanlık ardız var
2. Mor menevşe boyun eğmiş, derdiz var
El âlemin mekânı var yurduz var
Benim yurtsuz kalışım ne deyim

Davut Sularî'yem tozlu yollardı
3. Gahı sahralarda gâhı çöllerde
Taşlanarak kaldım adu dillerde
Sararıp da solduğuma ne deyim

76.VAZGEÇTİM

Hem dalımdın, budağımdın cihanda
1. Uğru bağa girdi bağdan vazgeçtim
Ferman geldi padişahlar şahından
Zararı gözetmem kardan vazgeçtim

Arzu hâlım verdim şahlar şahına
2. Beni kınayanlar doymaz ahına
Selamlar gönderdim pir pan ahıma
Durduğum adab-ı dardan vazgeçtim

Davut Sularî'yi bilmez her âdem
3. Bu başka âlemdir namertten mahrem
İsmin zikrederem bene dem be dem
Bağrın her âdemi nardan vazgeçtim

77.AHU GÖZLÜM SANA BEN BEN BEN DEMİŞTİM

Ahu gözlüm sana ben ben demişim
1. Sevgim ile aşkım, ben, ben demiştim
Düşüp hicranına sen, sen demiştim
Aşkı sende arar, ben, ben demiştim

İnce belin tatlı dil, dilin senin
2. Yanağında açmış gül, gülün senin
Derdin ile her an, ben, ben demiştim
Düşüp aşka işte sen, sen demiştim

Göz açıp gözlerime ben ben demiştin
3. Aşk ile közlerime sen, sen demiştin
Davut Sularî' ye yar, ben ben demiştin
Senden başka kimim var, sen, sen demiştin

78.SEL GİBİ OLDUM

Erenler bir derde düşer olmuşam
1. Cehenneme döndüm nar gibi oldum
Aşkın değirmeni bedenim benim
Hikmet suyu vurur sel gibi oldum

Kırk yıldır bu yolda çok da daşlandım
2. Hikmet kazanında piştim haşlandım
Gergeflere kondum daim işlendim
Gayeyi mürşitken su gibi oldum

Ben aciz bir kulam erler erdiler
3. Hakikat şehrine doğru sürdüler
Makam hesabında değer verdiler
Pazarda satıldım ser gibi oldum

Senin menzilin de yaş döke döke
4. Sefam gitti yolda şar döke döke
Ne çareye kaldım iç çeke çeke
İtiraz etmeyen şer gibi oldum

Davut Sularî'yem kararım vardır
5. Âdemoğlu girmez şeherim vardır
Bir şahmar gibiyem şeherim vardır
Yolunda sürünen mar gibi oldum

79.ŞU DİVANE GÖNLÜM BAHAR ÇAĞINDA

Şu divane gönlüm bahar çağında
1. Bülbülüm amma ki ötemiyorum
Ceylanım kayboldu geçti bağımdan
Kement atıp fakat tutamıyorum

Bana derler sen de gel geç o yardan
2. Halil gibi cismin kurtulmaz nardan
Mansur gibi cesedim dur olsa dardan
Ser veririm Billah geçemiyorum

Âlemin sözünden yandım yakıldım
3. Şükür aşkın katarına katıldım
Katre iydim göl ummana akıldım
Kem sözü zehirmiş içemiyorum

Aslım cinsim ola ki şahı pevaç
4. Çar köşe cihandan alırdı haraç
Bana derler Davut Sularî göz aç
Dumandır etrafın açamıyorum.

80.BUGÜN BENDE BİR HAKİKAT AŞKI VAR

Bugün bende bir hakikat aşkı var
1. Dinle sözlerimi de uyu göz nurum
Beni şad eyledin dün günden beri
Bırak düşünceyi huyu göz nurum

Mestane bakışın olgun işlerin
2. Hasılı hak olur bu gidişlerin
Şöyle sallanın bu çıkışların
Titretir yer gökte muyu göz nurum

Her şeyin benziyor aynen Ata'ya
3. Cahdet düşmeyesin de başka hataya
Müdriksin efendim ilmi imlaya
İçilir muhabbet suyu göz nurum

Davut Sularî unuttu kendini
4. Hırsız bozamazmış arif bendini
Arpacığa bir bak al tüfengini
Cahdet ki vurasın toyu göz nurum

81.YEŞİLOVA YOLUN GÖZLER GEÇERKEN

Yeşilova yolun gözler geçerken
1. Cuma Ovası'ndan bir çay içerken
Yar ilen demler sohbetler açarken
Gel benim hâlimi sor kara gözlüm

Cemalin Bedir'dir benziyor aya
2. Gözlerin aklımı veriyor zaya
Gece gündüz minnetim var Mevla'ya
Aç kolun boynuma sor kara gözlüm

Çıkmış gelir bir gözleri sürmeli
3. Eli, durmuş parmakları kınalı
Böyle bir melek simayı netmeli
Davut Sularî' yi de sor kara gözlüm

82.GAHMUT YAYLASINDAN AŞARKEN YOLUM

Gahmut yaylasından aşarken yolum
1. Gördüm ki yaralı ağlar bir ceran
Avcı vurmuş kanları yerlere akar
İniler, sızılar, ağlar bir ceran

Çifte kuzusu var dağlar maralı
2. Kuduretten kaşı gözü karalı
Avcı vurmuş anaları yaralı
İniler, sızılar, ağlar bir ceran

Davut Sularî'yem olmuşum nöker
3. Ceran avuç avuç gözyaşı döker
Bizim yaylalardan sürüylen yatar
İniler, sızılar, ağlar bir ceran

83. NEVRUZ SULTAN

Beyler size benim dileğim vardır
1. Niçin hâlim sormaz bu Nevruz Sultan
Uzak yoldan geldim gayet yorgunum
Güzel bir çay vermez bu Nevruz Sultan

Almış yâren gelinleri konuşur
2. Sevdiği Semai ile yarışır
Kelam derim dudaklarım buruşur
Noksan hâlim görmez bu Nevruz Sultan

Davut Sularî' yem etse de ne hâl
3. Muhabbet elinden olur şeker bal
Meclis ahbabıynan olam hasbihâl
Herhâl bizi kırmaz bu Nevruz Sultan

84.ALİ'DEN ÖĞREN

Alevi meşrepli olan ey âdem
1. İlmi ile irfanı Ali'den öğren
Bahçı şah nasıldı kin kübret yoktur
Tebdili lisanı Ali'den öğren

Ali Haydar gibi kur dahletme
2. Kimseylen hillebaz fikirler gütme
İnsan bir Kâbe'dir kötülük etme
Mertliği meydanı Ali'den öğren

Ali'den almışam bra bu ilmi hekmet
3. Ali'den öğrendim sahibi rahmet
Ali'den öğrendim işte ilmi sekavet
Hakikî Kur 'an-ı Ali'den öğren

Meydanın keşfeyle bu han içinde
4. Gevherini sakla ten can içinde
Ehli irfan ehli iman içinde
Gerçek hanedanı Ali'den öğren

Davut Sularî' yem etmirem inkâr
5. Orda bağlanmıştır bele zülfükar
O bu zahir aşka eyledi teyyar
Derviş Süleymanı Ali'den öğren

85.HAYIRDIR İNŞALLAH GÖZÜMÜ AÇTIM

Hayırdır İnşallah gözümü açtım
1. Gördüren sen, görünen sen, gören sen
İlim irfanımı dünyaya saçtım
Görünen sen, görecek sen, gören sen (aman Allah)

Soyumdan güzeller şahını gördüm
2. Tabibe uğradım yaramı sardım
Senelerdir köy kasaba aradım
Sevdiren sen, sevecek sen, seven sen

O gülünce gonca güller açılır
3. Ağ göğsün açınca koku saçılır
Davut Sularî' den nasıl geçilir
Yandıran sen, yanacak sen, yanan sen

86.SEYİT SABUNLU'NUN BAHÇESİNDEDİR

Seyit Sabunlu' nun bahçesindedir
1. Haddeden yetişmiş dal gibi Mahşen
Oturup yanıma bir bir konuşur
Lisanı tatlıdır bal gibi Mahşen

Şem-i pervane mi gülünce döner
2. Gün olur ki bülbül dalına konar
Dünyada bulunmaz kadasın değer
Hindistan gelmiş şal gibi Mahşen

Melek olup kimler dünyadan göçmüş
3. Ne kimisi yemiş ne suyun içmiş
Yeni daha domur bir dalda açmış
Rayiha veriyor gül gibi Mahşen

Sordum derler Mehmet Doğan'ın kızı
4. Yerin çiçeğidir göğün yıldızı
Tıpış tıpış gezer şen eder bizi
İnce, nazik, kibar tel gibi Mahşen

Davut Sularî' yem gördüğüm derem
5. Konuşmaz ki üç beş kendim diyem
El uzatılmaz ki, bir hatır soram
Sel mi bilmem, yel mi esiyor Mehşen

87.SİYAH PERÇEMİNİ DÖKMÜŞ YÜZÜNE

Siyah perçemini dökmüş yüzüne
1. Salınarak gelen humaya bakın
Kimden söz işitmiş düşmüş hüzüne
Keder yakışmayan simaya bakın

Yâr eğlenemem
Yandırdın yaktın beni
2. Zalim aldattın beni
Ne dedim de darıldın
Bir pula sattın beni (Nakarat)

Ağ göğsün üstüne bir bağ dikilmiş
3. Bin bir çeşit çiçeklerden ekilmiş
Dün uğradım bir hucraya çekilmiş
Bulut mu kaplamış şu aya bakın

Yâr eğlenemem
Yandırdın yaktın beni
Zalim aldattın beni
Ne dedim de darıldın
Bir pula sattın beni (Nakarat)

Elin siteminden ağlarken gördüm
4. Gül dibinde kâkül bağlarken gördüm
Bir seher Akpınar çağlarken gördüm
Davut Sularî' deki sevdaya bakın.

Yâr eğlenemem.
Yandırdın yaktın beni
Zalim aldattın beni
Ne dedim de darıldın
Bir pula sattın beni (Nakarat)

88.YEŞİL KURBAĞALAR

Yeşil kurbağalar öter göllerde
1. Kırıldı kanadım kaldım çöllerde
Anasız babasız gurbet ellerde
Ya ben ağlamayam kimler ağlasın

Tez gel ağam tez gel paşam
2. Eylenmeyesin, elde
Elde güzel çoktur ama evlenmeyesin(Nakarat)

Elimi atmadığım dal kalmadı
3. Başıma gelmeyen hâllar kalmadı
Eğer gıyabıma eğer yüzüme
Beni söylemeyen diller kalmadı

Tez gel ağam tez gel paşam
Eylenmeyesin, elde
Elde güzel çoktur ama evlenmeyesin(Nakarat)

Amman şimdi yaman şimdi
4. Dağlar başı duman şimdi
Sevişmesi hoştur amma
Ayrılması yaman şimdi yar

89.SENDE KALSIN

Dinle Ali Ekber' im sana sözüm var
1. Mühürlü kelamım al sende kalsın
Bir daha benim için çabasız yatma
Erkan töre bil ki yol sende kalsın

Baban ne söylerse sözde mukim kal
2. Kardeşlerin küçük hırkan içine al
Şu dünyada elbet çalış ol hamal
Evin bil ki kazanç mal sende kalsın

Düzgünün piçiyem sahip Süleyman
3. Ecdattan gelmiştir bu var bu nişan
İkrarın var ise sadıkça inan
Ev barkın döşensin çul sende kalsın

Sakın hiç imrenme elin malına
4. Zerre gönül koyma fitne eline
Sakın kaçıp gitme elin dalına
Gelen konuk mihman kul sende kalsın

Davut Sularî der sözün yerinden
5. Ben icazet aldım pirler pirinden
Manayı mantıktan sırrın varından
Asılı gerçektir sır sende kalsın

90.MANS

Efendim bir yar için çıktım elimden
1. Hani mor sümbüllü dağları Mans'ın
Bülbül sedası ile turna avazı
Nerde mor sümbüllü dağları Mans'ın

Kıblesine Morpet dağı yaslanır
2. Eteğinde sürüleri beslenir
Yaz gelince dudu kumru beslenir
Hesaba gelmiyor malları Mans'ın

Davut Sularî' yem översin katı
3. Yurdumuzun hangi tarafı kötü
Ancak yaşayanlar bilir kıymeti
Şimdi kar olmuştur belleri Mans'ın.

91.SAMAH

Bugün hakikate doğru giderim

1. Gel bu desturuma var Allah için
Ne oldum, ne idim, nasıl oluram?
Otur da yanıma sor Allah için

Bu meydana girmez cahil cuhara

2. Binde bir kişiler ermez didâra
Akıl beşer ermez böyle esrara
Bu erkan gidişi, sür Allah için

Varan kişi varır menzili Hakk'a

3. Gel bu ulu(Erkan) kervan sur Allah için
Allah, Allah, Allah, Allah

Eğer severse vallahi

4. Mahrum kalmasın billahi
Telli durnam meydanında
Varır isen dur Allah için

Hazreti canan aşkına niyaza bak niyaza
Pazarın eyledin gerçekte er ile

5. Meydan-ı müyesser, var Allah için
Dört kitap okudum(dost) Kur' an da ehliyim(Dost)
Birliğin eyleyip bir Allah için

Allah, Allah, Allah, Allah
Evvel Allah Ahir Allah

6. Eğer severse Allah'i
Mahrum kalmazsın billahi

Telli durnam şah elinden
Bilir isen gel Allah için

Nazargahın Hak-el yakın
Durur isen kal Allah' çin
7 Kalubela sırdan ermez
Sularî der eğri varmaz
Her kul hak divanın varmaz(divanına)
Sarıl kolun kul Allah için

92.BUGÜN BAYRAM GÜNÜ DERLER

Bugün bayram günü (derler) âlem eğlenir
1. Sen bizim yaylaya gel başın için
Dertliler oturmuş derdin söyleşir
Etme intizarın gül başın için

Hayran oldum bakakaldım yüzüne
2. Sürme değil rastık çekmiş gözüne
Hıçkırarak başım koysam dizine
Saçım okşa gönlüm al başın için

Davut Sularî' yem aht-ı amanda
3. Bir yaldız doğmuştur devr-i zamanda
Seher bülbülüyem ulu divanda
Sen benim vekilim ol başın için.

93.ÇOKTAN BERİ YOLLARINI GÖZLERİM

Çoktan beri yollarını gözlerim
1. Gönlümün ziyası dost sefa geldin
Şu garip gönlümün bağı bostanı
Ayva ile turunç yar sefa geldin

Yoksa karşımızda oturan mısın
2. Serimi sevdaya yetiren misin
Ağır yüklerimi götüren misin
Katar maya ile yar sefa geldin

Hindidir yârimin kaşları hindi
3. Bilmem melek miydi, arştan mı indi
Bir su ver içeyim yüreğim yandı
Temmuz aylarında kar sefa geldin

94.SEL GİBİ GELİN

Hırsız oğlu hırsız sömüren faşist
1. Haydin devrimciler sel gibi gelin
Müslüman görünen azdı bu Budist
Coşun devrimciler yel gibi gelin

Seçim yaklaşıyor bir olsun halklar
2. Hilafetçilerden alınsın haklar
Yağız gençlerimlen yiğit koçaklar
Engelleri aşıp yel gibi gelin

Atom çağı azdı itin soyları
3. Yeni nesil yeni örgüt boyları
Değişmiyor Muaviye' nin huyları
Denizler oynasın gül gibi gelin

Davut Sularî 'yem inimden çıktım
4. Kükredim ok gibi yayımdan attım
Yokladım hepsini denetli baktım
Köylü kentli canan bir elden gelin

95.KESTELİN YAZI

Size bir sualim var dinleyenler
1. Çok sıcak olur mu yazı Kestel'in
Bakın nasip çekti mihman getirdi
Nasip oldu ekmeği tuzu Kestelin

Doğu kıblesinde yücelir dağlar
2. Yazın Ağustosta meyveli bağlar
Çilek, şeftalisi dal eğer bağlar
Var mı bunda çürük sözü Kestelin

Nereden buldunuz münput toprağı
3. Güz geldi sararmış ağaç yaprağın
Yapılmış çarşılar yüce konağı
Şad renk renk giyinir kızı Kestelin

Heç gettiniz mi siz Karapınar'a
4. Kaladaki parka vardım bir ara
Nefesim kesildi yaktım sigara
Düzen düşmüş mü ol közü Kestelin

Yücesinde Bursa Kestelin yine
5. Bazı dilber neden düşmez dengine
Bu asırda iltikatçı zengine
Düşer yolun ile gizi Kestelin

Bizim köyler kağnı araba koşar
6. Hisli duvar tezek yakarda yaşar
Burada sıhhat vardır bütün kul koşar
Bizim elin karı buzu Kestelin

Hakikat burada kar yağar mı hiç
7. Yalnız yağmur yağar yolcu çekmez güç
Amma inanç zayıf kollar (kalpler) olmuş tunç
Hiç ağlar mı yaşı gözü Kestelin

Çünkü Bursa yakın yüzevler gider
8. Vesayit araba hizmetin eder
Para alan hemen boy göster gider
Pavyonlarda dansı cazı Kestelin

Davut Sularî'yem gördüğüm ayan
9. Var mı bu nutkumda hileylen yalan
Şu mülkiçte sabah namazı kılan
Kürsüde hocaynan vaazı Ketselin

96.HANGİ RÜZGÂR ESTİ TAŞ YÜREKLİ YAR

Hangi rüzgâr esti taş yürekli yâr
1. Bir kasırga gibi tufan nerdesin
Senin ne Allah'tan ne kuldan korkun
Gönül köşküm oldu da viran nerdesin

Nerdesin ey ciğer parem nerdesin
Hangi diyardasın da hangi eldesin (Nakarat)

Aşk ne demek sorun alın cevabı
2. Zulümden hazeran sevgi sevabı
Zehirden acı ayrılık şarabı
Artık dünyalarım zindan nerdesin

Nerdesin ey ciğer parem nerdesin
Hangi diyardasın da hangi eldesin (Nakarat)

Davut Sularî' nin kalbi kanıyor
3. İsmini andıkça içim yanıyor
Eller tatlı uykudan uyanıyor
Ben hep ağlıyorum inan, nerdesin

Nerdesin ey ciğer parem nerdesin
Hangi diyardasın da hangi eldesin (Nakarat)

97.BU YOLA TALİP OL BAĞLANDIN İSE

Bu yola talip ol bağlandın ise
1. Peyik sofulara beyan eylesin
Hakikat aşkıyla dağlandın ise
Git kendi mürşidin derman eylesin

Müsahibi al ki durasın dara
2. Dört başın mamur et, olma mudara
Müminler fakir değildir, fukara
Bu hakkın ceminde cevlan eylesin

98.GÖRDÜ SEYİT HÜSEYİN

Sanıkan pirleri Derviş Ali'den
1. Yola erkan sürdü Seyit Hüseyin
Benim ile bile esrarı Ali
Yakın yakın gördü Seyit Hüseyin

Esrarı Ali'ye her can eremez
2. Cemali mürşidi her göz göremez
Bu esrarı haktır adu bilemez
Güzel divan kurdu Seyit Hüseyin

Makberi mürşitten döndükte bu yana
3. Benlen geldi seyit Sabunlu cana
Demek tavlukatın imiş o ana
Benlen de yola girdi Seyit Hüseyin

Öyle …….bir yola girdim
4. Gözüm açtım sanki zindandır gördüm
Zahmetlernen gelip mezreye erdim
Zahmetimi gördü Seyit Hüseyin

Şol enişte hasta dursun babaya
5. Heyirli bir kapı dedim de Mevla'ya
Gerçeklerin nutku gitmezmiş zaya
Divanını kurdu Seyit Hüseyin

Davut Sularî'yem gördüğüm dedim
6. Erenler cemine arzuhal verim
Hakkında birliğinde bir kater gördüm
Ey dost deyip anı sürdü Hüseyin

99. SELAM SÖYLEYİN

Ben pirim diyene selam söyleyin
1. Nutku ehlüllahı tutmaz mı talip
Bu yola bağlıysa hele eyleyin
Hak kelamı kabul kılmaz mı talip

Bak irfanda yoktur kötünün yeri
2. Talip olamaz mı sözünün eri
Kabul eylemesin zulmüyle şeri
Kendinden uzağa atmaz mı talip

Davut Sularî de talip bu yola
3. Cahdet ki çeşmeden bakracın dola
Beni muhtaç etme yaramaz kula
Öl dediğin yerde ölmez mi talip

100. TALİP

Kimden öğüt aldın yana çekildin
1. Yuvarlanıp kaptan kaba döküldün
Him taşıydın tez yerinden söküldün
Duvarını kuramazsın ey talip

Öğütlerim gitti hep ber havaya
2. Yağ olupta giremedim tavaya
Kulp mu takıyorsun Ali Aba'ya
Kırık çıkık saramazsın ey talip

Davut Sularî der hâl böyle değil
3. Edep erkan yol böyle değil
İrfanda olasın lal böyle değil
Cem evine giremezsin ey talip

101. BİR ÇİFT TURNA GÖRDÜM SELİM YOLUNDA

Bir çift turna gördüm Selim yolunda
1. Gelin bu yaylaya göçün turnalar
Allah- Ekber dağı, Kekeç yolunda
Aras'ın suyundan için turnalar

Siz de mi düştünüz garip gurbete
2. Ben gibi ateşe, hem de hasrete
O zalim gelmiyor hiç merhamete
Beni düşman bilir niçin turnalar

Turnanın biri yelpazelenir
3. Birisi naz eyler can tazelenir
Ötünce yürekte kan tazelenir
Ben bilir ben garip suçun turnalar

Turnamın kanadı boz, sarı, yeşil
4. Eğil dağlar eğil daha da eğil
Belli ki yabancı buralı değil
O yâre bir selam edin turnalar

Davut Sularî' yi aldı derdiniz
5. Neresidir, vatanınız yurdunuz
Beni can evinden oklan vurdunuz
Şimdi kanat açıp uçun turnalar

102.SAM YELİ Mİ

Sam yeli mi vurdu bağa bahçeye
1. Yaprak ağlar, dallar ağlar, gül ağlar
Altunu bozdular geçmez akçeye
Sikke ağlar, sarraf ağlar, pul ağlar

Her güzelde emsalini bulamaz
2. Cahil adam yar kıymetin bilemez
Güzellik dediğin baki kalamaz
Zülüf ağlar, perçem ağlar, tel ağlar

Davut Sularî' yim setler yıkarak
3. Hasta inler can cesetten çıkarak
Mezar taşımda yazıma bakarak
Gelen ağlar geçen ağlar el ağlar
Âlem ağlar, insan ağlar, kul ağlar

103.ÂŞIKLAR

Âşık aslan gibi yatar pusuda
1. Kelamı balyozdur taşlar âşıklar
Eğer pir elinden dolu içmişse
Ateşsiz kaynar da yanar âşıklar

Âşık olan olur aşkın delisi
2. Âşık olan mürşitlerin velisi
Eline almıştır İran halısı
Dost ile kudretten işler âşıklar

Aşkın nasibi kudret honudur
3. Üstüne giydiği aşkın donudur
Âşık maşukunun ruhu canıdır
Çileli bülbüldür kuşlar âşıklar

Manay-ı mantık okur mızrabı sazı
4. Âşık her an eder hakka niyazı
Hem ok hem temrandır âşığın sözü
Göze görünmeden şişler âşıklar

Davut Sularî' yem gördüğün gibi
5. Fikrince bir deyer verdiğin gibi
Akıl terazini kurduğun gibi
Tahta terazide dişler âşıklar

104.BAKTIM ŞU CİHANIN TAMAŞASINA

Baktım şu cihanın tamaşasına
1. Cümle kullar alo (alo) Ali diyorlar
Yedi derya doldu kalp şişesine
Cümle kullar alo (alo) Ali diyorlar

Her hangi millet olsa da o anda
2. Telli telsiz telefonlar çalanda
Haber alıp sual cevap verende
Cümle diller alo alo Ali diyorlar

Hakkı bilmek ne kusurdur ne de suç
3. Hayat bir çeşmedir gözü bul da iç
Davut Sularî' nin mızrabı kılıç
Teller diller alo alo Ali diyorlar

105.SARI ÇİĞDEM SARARTIYOR DAĞLARI

Sarı çiğdem sarartıyor dağları
1. Kırmızı gül benzetiyor bağları
Dertli (şeyda) bülbül çilelidir ötmüyor
Hatıra getirmiş eski çağları yar

Yâr yâr öldürdün yar
2. Yâr yâr yandırdın yar
Yâr yâr ne dedim de a be zalim
Darıldın yar (Nakarat)

Kırmızı gül açmış yârin bağında
3. Gözüm kaldı sinesinin ağında
Cennet kokusu var yar otağında
O sineme bastı kızgın dağları yâr

Yâr yâr öldürdün yar
Yâr yâr yandırdın yar
Yâr yâr ne dedim de a be zalim
Darıldın yar (Nakarat)

Davut Sularî der ey mah-ı taban
4. Bir bahçeye kıldın beni bağuban
Yar saçında ağ gül açtığı zaman
Hatırına getir gençlik çağları yâr

Yâr yâr öldürdün yar
Yâr yâr yandırdın yar
Yâr yâr ne dedim de a be zalim
Darıldın yar (Nakarat)

106.GÜZEL YAR

Ben senin derdine yanıp tüterken
1. Soyunup eynime girdin güzel yâr
Açtın kollarını benim boynuma
Bir aşk-ı şevk ile sardın güzel yâr

Ben seni uzakta gözlerdim her an
2. Ey afeti cihan geldiğin zaman
Sanki huri gelmiş Mahbub-i Gılman
Leblerin lebime verdin güzel yâr

Bedir cemalinle siyah gözlerin
3. Kıvrım ebrulerin inci dişlerin
Kartal kanadından kara kaşların
Salınıp karşıma durdun güzel yâr

Davut Sularî' yi şaşırttın o an
4. Allah bir güzara can içinde can
Aşkın ibadeti aşk ile baran
Bahçemden yemişi verdin güzel yâr

107.AŞK BİR PADİŞAHTIR SEVDA VEZİRİ

Aşk bir padişahtır sevda veziri
1. Uğradığı yeri yıkar da gider
Bana söylemişti güzeller piri
Aşk nicelerini yıkar da gider

Eritir bırakır bir kemik gibi
2. Aşka inananlar sözünün eri
Hücum emri almış süvarileri
Mızrağı kalbine çakar da gider

Aşk cihanda tektir amildir inan
3. Aşka itiraz eyleyip de utan
Davut Sularî' dir aşka bir nişan
Coşar aşk Sularî, akar da gider

108.GİDER

Şu tefsire ben bir kez göz attım
1. Ali Düldül üzre kalaya gider
Her millette vardır çeşit bir inanaç
Mümin olan Ali Aba'ya gider

Kimisinde vardır put ile perest
2. Herkes bir düzene eyliyor heves
Ruh canda gizlidir kalp ise kafes
Herkes bir dil ile bu aya gider

Bu yan ki tefsirde oynuyor kizar
3. Bir yanda caniler bir yanda sazlar
İnsanlar içinde bin çeşit sözler
Kimisi kurudan kimisi kem haya gider

Sabah namazında güneş doğunca
4. Kâineti nuru ile boğunca
Bulutlar coş edip yağmur yağınca
Dereler çoş eyler deryaya gider

Davut Sularî hey elameti hak
5. Hak kimde olursa haklarsa mutlak
Şöyle bir gözün aç âleme bak

109.NECEF DERYASI

Necef deryasında bir gemim geldi
1. Sıtkı sadakatnen varın gaziler
Hakkın birliğinde bir hikmet vardır
Sırrı mürtazaya erin gaziler

Bu meydana girmez cahil cühera
2. Aklı beşer ermez böyle eş' ar
Secdem didaradır değil duvara
Halka namazını kılın gaziler

Bu meydana gelen can ile dilden
3. Hakkın birliğini saklar da gönülden
Şah yoluna gider derunu dilden
Rızayı Hüda' ya erin gaziler

Allah, Allah, Allah, Allah
Herkes severse Allah'ı
4. Yarım kalmasın billahi
Didarı Hüda' yı gördüm
Sırrı mürtezaya erdim
El bağlı divana durdum

5. Durun gaziler durun
Muhammed Ali'ye vardım
Yüzümü tozuna sürdüm
El bağlı divana durdum
Sıdk ile erin gaziler

Feyzi hikmetinden başka bir divan

6. Muhammed Ali'ye be' libest diyen
Hakkın birliğine inanıp uyan
Sıdk ile birliğe girin de gaziler

Davut Sularî der eren evliya

7. Gün gibi cihana vermişsin ziya
Hakkın da birliğinde bulunmaz riya
Secdedip irfana gelin de gaziler

110.EFENDİLER BAĞI BEŞ GÜL AĞACI

Efendiler bağı beş gül ağacı
1. Çiğdem bahçesinde diktik erenler
O yârin cemalin görendir hacı
Hâl bilmez elinden çektik erenler
(benim cananım)

Âşıkım diyen çok kayıt olmadan
2. Cem evine girsem zahit olmadan
Ezrail Âdem ’e şahit olmadan
Kubbe-i rahmanda tektik erenler

Davut Sularî ’de bir yarâ tabi(bir ere tabi)
3. Mest-i helest etti aşkın şarabı
Çeşme-i hikmetten doldurdum kabı
Kaynaya kaynaya aktık erenler

111.ŞU HAVAYI GÖNLÜM PAYEDARINDAN

Şu havayı gönlüm payedarından
1. Yârana elveda edelim yeter
Yedi nâr suzanlar yandı narından
Cehennemden çıkıp gidelim yeter

Payedar eyledim neyleyim yanlış
2. Ayak yanlış geldi eyledim teftiş
Başıma toplanan kemalli meclis
Muhabbet doyulmaz gidelim yeter

Ben dervişem hoşca kervan düzmişem
3. Gönlüm bahar yeli gibi sazmışam
Dalgıcam aşk deryasında yüzmişem
Giyip elbisemi adalım yeter

Davut Sularî'yim mana-yı natık
4. Biz araf ehline uymuşuz artık
İlmi cavidandan mücevher saltık
Dürelim balyaları gidelim artık

112.HAKİKAT ŞEHRİNİN BEDESTANIDIR

…… görmeye mahsus

1. Erenler bağının gülüstanıdır
Ayağına yüzler sürmeye mahsus
Hakikat şehrinin bedestanıdır

Askeri yığnaldır kol kola durur

2. Hakikatten ona namlı şanımış
Şahı velayetse sırrı bu demiş
Meyveler hazırdı ev bostanıdır

Bilinmez davalar orda pünhandır

3. Muhabbet gösterir can içre candır
Hakikatten görsem bir gerçek andır
Bir iki kere görür bin ihsandır

Davut Sularî' yem can içinde can

4. Evet her dem bana oluyor mihman
Onun ile aşkım ulu bir meydan
Şah Sultan düzgünün eleskeridir.

113.BEN BİR GÜZEL SEVDİM GÖNLÜM İÇİNDE

Ben bir güzel sevdim gönlüm içinde
1. Ayağı yok amma, gözleri vardır
Dedim dilber nedir sendeki bu hâl
Küsmesi yok amma nazları vardır

Al beni beni
2. Terk etmem seni
Severdin hani (Nakarat)

İşaretleriyle mani okuyor
3. Kahkaha atınca bülbül şakıyor
Nazik elleriyle metah dokuyor
Tezgâhı yok amma bezleri vardır

Al beni beni
Terk etmem seni
Severdin hani (Nakarat)

İlahi bu davet suları tuhaf
4. Bir dükkân açmıştır kuyumcu sarraf
Güzeller karşımda eğlenir saf saf
Santur, saksifon yok sazları vardır

Al beni beni
Terk etmem seni
Severdin hani (Nakarat)

114.MUHTAÇTIR

Bir insan ki yeryüzüne gelince
1. Kazanca uğraşa mala muhtaçtır
Bir mürşit sahibi olmuşsa eğer
Erkana töreye yola muhtaçtır

Büyür ev yapan olur irfanı kurar
2. Etrafta dünyada kısmetin arar
Çalınır çırpınır bir yuva kurar
Eve baş, karıya, döle muhtaçtır

Allah kâinatın Allah-u iman
3. Herkesin uğraşı vardır ey yaren
Davut Sularî'yse hanezde mihman
Gerçeği sadıkız hâlâ mihman

115.BENDEN SORULURSA ÂŞIK OLANLAR

Benden sorulursa âşık olanlar
1. Mânen pir elinden içen âşıktır
Meclis olup değerini bulanlar
Kendi cenazesin kılan âşıktır

Er kişi olanı kâinat tanır
2. Darb-ı aşk olanlar cihan dolanır
Gâhi berrak akar gahi bulanır
Olgun mertebede kalan âşıktır

Ben âşık değilim yoksul ozanım
3. İçimde dert kaynar bünyem kazanım
Bazı yalçın dağım bazı sazanım
Davut Sularî' de kalan âşıktır

116.VIZ GELİR

Güzeller şahının can yoldaşıyım
1. Eller kıymet vermesinler vız gelir
İnan efendim sevmişem candan
Yadırgılar bilmesinler vız gelir

Yılmayacağım ben yıldıran kimmiş
2. Zaten ömür hayat yarıya inmiş
Azgın yaralarım sanma ki dinmiş
Doktorlar da sarmasınlar vız gelir

Bu kadar mı güzellere düşkünüz
3. Ali'miz amma ki bazı şaşkınız
Nice hicran dağlarını aşkınız
Tepeler yol vermesinler vız gelir

Davut Sularî' yi dile saldılar
4. Gam leşkerlerin araya aldılar
Ben fakirem üstüm başım yoldular
Bir yırtık çul vermesinler vız gelir

117. FÜZE DEVRİDİR

Fukaha inançlı softa şeriat
1. Çoktan silindi de füze devridir
Dev adımlar ile ilmi marifet
Hem tasdik kılındı füze devridir

Müspet ilim geldi cahil silindi
2. Akıl ermez dünyalarda bulundu
İlmi eğilimle kabul kılındı
Netice alındı füze devridir

Fakir fukara uyansın bir olsun
3. Örgütleşsin halk oyları sır olsun
Aslan kükresinde pençei şer olsun
Kılınçlar yalındır füze devridir

Davut Sularî haydar kılıcı
4. Şahı merdan cenkde ödül alıcı
Terabiler devrimleri salıcı
Her niyet bilindi füze devridir.

118.DÜVAZI İMAM

Bismillahi elif ya Resulallah

1. Allah bir Muhammed Ali zikrimdir
İmam Ali Şahı Merdan hürmeti
Allah bir Muhammed Ali zikrimdir

İmam Hasanımla zehirler içtim

2. Şah Hüseyinimle kanlarım saçtım
Zeynel Aba ile zindana düştüm
Allah bir Muhammed Ali zikridir

Muhammed Bakırla girdim kazana

3. İmam Cafer ilmin saldım cihana
Musa i Kazımdan geldim cihana(meydana)
Allah bir Muhammed Ali zikrimdir

Hamd olsun ki Horasan meşet gördüm

4. Şah İmam Rızma yüzümü sürdüm
Muhammed Takime ikrarım verdim
Allah bir Muhammed Ali zikrimdir

İmam Ali el Nakiye uğradım

5. İkrar verdim kemer betsim bağladım
Hasan ül alesker derdim söyledim
Allah bir Muhammed Ali zikrimdir

Mehdi Muhammed'e ikrarım ayan

6. Sahibül zamandır yoktur şehdülman
Bir menzil eyledim inan
Allah bir Muhammed Ali zikrimdir

Şah ded Aliekberon dört masuman

7. Çok şükür onlardan oldu bu ihsan
Otuz dokuz bacı hâline baksan
Allah bir Muhammed Ali zikrimdir.

119.ÇEKİNİR

İnanın dostlar ben böyle kişiyem
1. Bir haneye girmiş olsam çekinir
Muhammed Ali'ye ikrar vermişem
Sen necisin sormuş olsam çekinir

Ya bir cem veyahut bir irfan payı
2. Açmış olsam eder ah ile vayı
Muhammed Ali'den mantık manayı
Dilim ilen açmış olsam çekinir

Kullar gayet bezmiş bir devran derden
3. Kısmetim ummazlar ab u Kevserden
Mervan'ın dölleri anlamaz maldan
Doğduğunu demiş olsam çekinir

Davut Sularî ' yem çekildim uzak
4. Adu nesli bize kurmasın tuzak
Hak ulu divana bir name yazak
Esen yele vermiş olsam çekinir

120.CİHAN BİZİM DEDİK GEVHER NEREDE

Cihan bizim dedik gevher nerede
1. Abı hayat, zemzem kevser nerede
Ya Ali cim cim ey ger ger nerede
Şahı merdan bu toprakta yatıyor

Yeryüzünde hükmeyledi kahrıman
2. Zaloğlu cihangil Aba Müslüm Han
Hamza'nın gözünde titredi cihan
Çok pehlivan bu toprakta yatıyor

Hacı Bektaş, Seyit Mahmut Hayranî
3. Hacı Bayram Veli Veysel Karanî
Davut Sularî der Pir Sultan hani
Çok hanedan bu toprakta yatıyor.

121.NURHAK DAĞLARI(UZUN HAVA)

Kara kaşlar kara gözler bedir yüz
1. Güzellerin çoklarında var durur
Geçti bahar geçti iç yaz geldi güz
Hâlâ Nurhak Dağlarında kar durur

Hak her şeyin aksi nesil yaratmış
2. Güzel yüze şeker fal izi katmış
Yar ile bu ilde gezmek hayatmış
Ne hikmettir gül yanında har durur

Davut Sularî aman yar ettin yara
3. Yar otur yanıma kahkülün tara
Pınarın başında bekle bir ara
Gafletten uyuma belki mar vurur

122.HİÇ HÂLİM YOKTUR

Benim Hazreti Hüseynim var iken
1. Zerre hiç kimseye kıl kalum yoktur
Fazilet haznesi açılmış bana
Yeryüzünde kula zevalim yoktur

El ne derse desin Seyit Hüseyin
2. Yeter ki şah şehit benimle meyil
Çekerim derdini nazlım ta arşa değin
İnanın er yiğidim hiç hâlim yoktur

Aşkın dolusunda içen ben isem
3. Kudret kitabını açan ben isem
Defteri Ali'ye geçen ben isem
Başka tutunacak bir dalım yoktur

İsterse kâinat aleyhte atsın
4. Gevher kıymetini bir pula satsın
Evim, barkım, malım tarumar etsin
Şahtan gayrı varlık bir malım yoktur

Davut Sularî' yem ey ehli canlar
5. Kamil olan âşık kelamın anlar
Sayesinde gördüm nice divanlar
Emir ferman şahın yâd elim yoktur

123.KIBRIS

Bin beş yüz yetmiş eski alınış
1. Yirmi temmuz oldu ikinci çıkış
Bin dokuz yüz yetmiş dört de bir bakış
Mehmetçik Girne'de göründü Kıbrıs

Lefkoşe Serdarlı Kuzcuk Magosa
2. Üç koldan ordumuz gelmişti coşa
Aslanlar cengidir bakın savaşa
Kaçan çapulcular sarıldı Kıbrıs

Dilekkaya Timbu Kira Gürpınar
3. Haklı davamızda bizi kim kınar
Omorfo Lefkeynen Gzi viran var
Rum, Yunan çemberi yarıldı Kıbrıs

Mehmetcik süngüsü hududu çizdi
4. Çizmesiyle düşman başını ezdi
Türk gücünü cihan anladı sezdi
Sularî soydaşlar dirildi Kıbrıs

124.MC HÜKÜMETİ YANLIŞ TUTUMDA

MC hükümeti yanlış tutumda
1. Böyle devletçilik olmaz arkadaş
Işık olmaz kurdu ile atında
Ters ters düzen senlen gelmez arkadaş

Sana derim yirmi milyon alevi
2. İsim veren ancak MC hedefi
Devrimler geliyor hiç çalma defi
Gözün ağlar yüzün gülmez arkadaş

Yüzün güler gözün ağlar arkadaş

Amerika dayın İngiliz dostun
3. Bir gün saman dolar o bozkurt postun
Açığa çıkarttın ney ise kastın
Ettiklerin sana kalmaz arkadaş

Ettiklerinle senle olmaz arkadaş

Adana, Maraş, Antepnen, Çayırlı
4. Mezhepçilik soktun ellerin kirli
Yezit Mervan dölü kötü fikirli
Hiç Davut Sularî durmaz arkadaş.

125. TERCAN ELLERİNDEN GELEN BİR GELİN

Tercan ellerinden gelen bir gelin
1. Açmış ağ göğsünü sallanır bir hoş
Kınalanmış parmakların, ellerin
Oturdu yanıma dilleri bir hoş

Sordum gelin, gelir Tercan elinden
2. Köroğlu taşından Kötür belinden
Yemlik toplar Sarıkaya yolundan
Naz-ı eda ile sallanır bir hoş

Davut Sularî der, bağrıma akar
3. Ateşin hicranın çok canlar yakar
Can alıcı gözler yüzüme bakar
Naz-ı eda ile sallanır bir hoş

126. NE HACET

Mektubunda yazıyorsun uzaklaş
1. Buralardan git demene ne hacet
Husumet hiç etme telaş
Salakana it demene ne hacet

Senin ızdırabın hile yorgunu
2. Ben kendi kendimle küsküm dargınım
Sokaklarda serilmişim serginim
O yakamda bit demene ne hacet

Uyamadım Sularî'nin sözüne
3. İçi hıçkırarak yaşlar gözüne
Hicabın yok haykırarak yüzüne
Ediyorsun fit demene ne hacet

127.KIZ SENİN DERDİNDEN DERBEDER OLDUM

Kız senin derdinden derbeder oldum
1. Derdi derununu sor da sonra git
Hasretinden mecnun misali oldum
Ne hâle düşmüşem(ey yar) gör de sonra git

Maşuk olan âşıkını atar mı
2. Gül yerinde kara çalı biter mi
Aslan yatağında tilki yatar mı
Gözle onikiden(ey yar)vur da sonra git

Ağır göl dağında Gahmut yaylası
3. Hangi gün inersen hoştur havası
Gel ey düzünüm gel çektirme yası
Sularî kuluna er de, sonra git

128.KURDUM ŞAH ŞEHİT

Ey canımın canı ruhu revanım
1. Nerede meclisin kurdun şah şehit
Ben senin hasretin çektim yıllarca
Alnıma bir damga vurdun şah şehit

Çeker katerini gerçek bir canlar
2. Arif olan aşkın halinden anlar
Sayende gördüğüm ölke divanlar
Her yere atımı sürdüm şah şehit

Muhammed'in soyu Ali'nin canı
3. Fatime ananın cesedi kanı
Seni gördükleri kanlı meydanı
Ebedi dünyada kurdun şah şehit

Davut Sularî'yim belim büküldü
4. Ağzımda dişimlen saçım döküldü
Nasibimiz gurbet ele ekildi
Sen bu düzenleri kurdun şah şehit

129.FIKIH İLMİ

Fıkıh ilmi yedi ilim dediler
1. Biri Rehber, biri Pir, biri Mürşit
On iki ilimden dört kapı açar
Biri Rehber, biri Pir, biri Mürşit

Müsahiplik dar-ı didar olmalı
2. Kirvalıksa ikrar iman bulmalı
Sofu üç kişiden ruhsat almalı
Biri Rehber, biri Pir, biri Mürşit

Davut Sularî' ye üçünden himmet
3. Defter-irfanda açıldı zimmet
Leb-un Cavidan'la ol ilmi hikmet
Biri Rehber, biri Pir, biri Mürşit

130.SENİN DERDİN İLE CÜMLE CİHANI

Senin derdin ile cümle cihanı

1. Adım adım atıp gezdim güzel dost
Mihneti gam ile bağrım yoğurup
Her yumruğum ile ezdim güzel dost

Cemalin ay gündür (hey) ziyan açılır

2. Meclisinde haklı haksız seçilir
Hangi tele bilmem paha biçilir
Hakkında bir ferman yazdım güzel dost

Seni doğuramaz (hey) dürrü ana

3. Hakkın nişanesi yakışır sana
Acep neden saldın beni cihana
Belki kızdın, belki bezdin güzel dost

Davut Sularî'yem (hey) bahar seliyem

4. Erenlerde muhabbetin gülüyem
Ceyl anlarım oynar aşkın çölüyem
Deli poyraz gibi sazdın güzel dost

131.KUMRU

Bir bağ-ı rindan içinde müzeyyendir elemle
1. Ötüp sefasında dillerin Kumru
Açılmaz derdimi söyleyemem ki
Nasıl uğramıştır yolların Kumru

Otuz sekiz yılın ne ile geçti
2. Vücud-u bendlerin ne yedi içti
Bilmem kumru eşin hangi dal seçti
Daha gonca gibi güllerin Kumru

Rengarenk renklerin dala konuşun
3. Seher vakti nidaları verişin
Köşe üzerinde çarklar dönüşün
Hangi bağ bahçedir ellerin Kumru

Bizim göllerde kuğu kumrular
4. Açılır güller de öter bülbüller
Bilemez değerin yaban yâd eller
Ne işler görüyor ellerin Kumru

Yüce dağlar başı kar ile duman
5. Davut Sularî'yem der ile püryan
Kah Arabî, Farsî, kah Türkçe sunan
Derem ne anlatır tellerin kumru

132.CANDAN ÖTÜRÜ*

Âlemin içinde böyle gezerim
1. Kahır çektim cananımdan ötürü
Döğe döğe kara bağrım ezerim
Dertli oldum sultanımdan ötürü

Gel yâreli gönlüm ağlama sakın
2. Zaman mahbubuna bağlanma sakın
Her gördüğün göle çağlama sakın
Bir el nazlı meyanından ötürü

Cenneti alâda dört ırmak Kevser
3. İki tatlı iki acıymış meğer
Âdemin neresi ki tasdik eyler
Söyle bu hikmeti bundan ötürü

Telli durnam gider semüden öte
4. Er odur ki mürşit demini tuta
Gül odur ki bağın içinde bite
Muhammed'in teri candan ötürü

Kemaletin artsın şuara esman
5. Fikrini arttırsın halk eden süphan
Dü cihan yoldaşın din ile iman
Sohbet tatlı habibandan ötürü.

.

** Gençlik yıllarında"Kemali" mahlasını kullandığı bir şiirdir.*

Diğer Şiirler

133.ÇEK KATARI BEN GELİREM PEŞİNE

Çek katarı ben gelirem peşine
1. Ali meydanına da varalım hele
Merhametin yok mu da gözüm yaşına
Pir'e bağlı olup da duralım hele

Allah, Allah, Allah da diyelim hele
2. Hünkar'a rahmeti de verelim hele
Ali meydanına da varalım hele
Allah birliğine de varalım hele (Nakarat)

Ey müminler gerçekte erler merhaba
3. Ey rehberler gerçek de pirler merhaba
Hazır postlar hazır da yerler merhaba
Zakirler toplanıp da vuralım hele

Allah, Allah, Allah da diyelim hele
Hünkar'a rahmeti de verelim hele
Ali meydanına da varalım hele
Allah birliğine de varalım hele (Nakarat)

Aşkınla perişan da Davut Sularî
4. Muhabbeti baldır da kendisi arı
Hazreti Ali'nin de sır zülfükarı
Münkirin boynuna da vuralım hele

134. AH MEDET YARAB, EY YARAB EY

Gül cemalin Kâbe gibi görmeyen bilmez seni
1. Yüzünü pâyine sürüp ermeyen bilmez seni
Sen gönüller tahtındasın, ey sevgili bil beni
El bağlayıp divanına durmayan bilmez seni

Ayetin benleri ile etsen kendin âşikar
2. Ey dil danem şu sineme saldın gam ile efkâr
Bu mülkünü hoş donattın ne çeşit yapan mimar
Teslim edip can canana vermeyen bilmez seni

Davut Sularî el aman eyler Eyüp misali
3. Gerçek âşık bu âlemde eylemez hiç figanı
Her âşıkın bir devranı Mecnun Leyla misali
Derununda dert hicranı sürmeyen bilmez seni

135. FUZÛLÎ DER ÂŞIK BENİM MECNUN'UN ADI VARDIR

Fuzulî der âşık benim Mecnun'un adı vardır
1. Hele ne çeşit insanım kaleminle yaz görem
Bir bahar eyyamıyam ki sen bir kasırga gibi
Muhabbet yeli olup da bana karşı yaz görem

Hicran elemi değmiştir hicran ile dağlandım
2. Sanmayın ki ben dertliyim amma ta ki zağlandım
Zincir-i aşk ile girizgâr olup bağlandım
Eğer zağrı velâyetsem ben kendimi çiz görem

Amma dostum el uzattın tepmem elin kenara
3. Zerre kadar söz gelince olmam nutku mubara
Gerçi âşık-ı sadıksan inan vechi didara
İsterim ki daim dostta ak olacak yüz gerek

Nice âlem nice meclis nice zindanlar gördüm
4. Nice tabiplere gittim derdim devasın sordum
Sokrat Eflâtun'lar kaçtı orta yerlerde durdum
Ne olur yarama merhem varsa getir sür görem

Gerçi Davut Sularî'yem aptal serseri biri
5. İnsansın gezersin amma inan değilsin diri
Hamdolsun ki yüzümde yok benim kıyamet kiri
Sevgi, sohbet, şefkatinden bana karşı haz görem

136. BİR DİLBERİN SEVDASIYLA YANARIM BEN YANARIM

Bir dilberin sevdasıyla yanarım ben yanarım
Pervaneyim senin için gece gündüz dönerim

1. Yâr, yâr, yâr, yâr, yâr, yâr, yâr…
Al hançeri çal sineme
Bak gör sinemde neler var? Yâr, yâr

Daim yâr demeylen oyar, yâr yarası yaradır

2. Yaradana sığın ki sen, her şeyi o yaratır
Yâr, yâr, yâr, yâr, yâr, yâr, yâr…
Gör sinemde neler var? Yâr, yâr

137.AHU GÖZLÜM

Ahu gözlüm senden uzak olmam Allah etmesin
1. Bir telini bu dünyaya vermem Allah etmesin
Şaheser sineye bak efendim, endamına sözüm yok
Bir adım senden uzağa varmam Allah etmesin

Ne çektim dar-ı dünyada bunu bir ben bilirim
2. Pervane gözü ziyada, bunu bir ben bilirim
Aşkın göründü rüyamda bunu bir ben bilirim
Bir adım da senden uzak varmam Allah etmesin

138.DUDAKDEĞMEZ (LEBDEĞMEZ)

Ah, canan, ey canan, ey canan, ey canan, ey canan…
Şu hakikat göz önünde, görenlere er denirdi
1. Kendi giden, şu dünyada kalana eser denirdi (dost)
Acun içre görenler az, hicrana keder denirdi
Ne kadar şehit şuheda, yorganları yer denirdi
Kalan kendi, Kuran kendi, yerde gökte sinen O

Ah canan, ah canan Yaradan

Ah, Anadolu ülkesinin yaylaları dağları
Aylarıyla, yıllarıyla, asırları çağları
2. Türkler'in koç yiğitleri, ölenleri sağları
Çiçek açar köyü kenti, süslenir o kırları
Gönüllerde duran kendi, yerde gökte sinen O

Sinen O, sinen O, her gönüle giren O

Ah, yarattığı kullarında Sularî' yi yarattı
Altı kere yeri yıktı yedincide kurattı
Gerçek ozan olanları her köşede arattı
3. Dinin söylentisinde de geçilen yol sırattı
Her lisanda inan kendi yerde gökte sinen O
Sinen O, sinen O, her gönüle giren O

139.EY HAMAMCI

Ey hamamcı bu hamama güzellerden kim geldi
1. İnce belli, dudu dilli, gerdan hâlli yar geldi yâr yâr

Yâr, yâr, yâr, yâr, yâr, yâr , yâr
Al hançeri vur sineme
Gör sinemde neler var (Nakarat)

Hamamın göbek taşına üç gelin bir kız geldi
2. Hamamın gök kubbesini hoş bir sedadır aldı

Yâr, yâr, yâr, yâr, yâr, yâr , yâr
Al hançeri vur sineme
Gör sinemde neler var (Nakarat)

Davut Sularî der sana türlü libas giyme yâr
3. Aç ak sinen bana karşı, el âleme uyma yâr

Yâr, yâr, yâr, yâr, yâr, yâr , yâr
Al hançeri vur sineme
Gör sinemde neler var (Nakarat)

140. YOKTUR

Ben derdi giriftarem ki deme hitabım yoktur
1. Cemali cenandır gönlüm inan nikabım yoktur
Derdi giriftarem kırk altı yıldır derbederem
Ayaksız kütüphaneyim elde kitabım yoktur

Gerçi mest-i elestiyem benken ağamdan çok
2. İçmişem bir meyhaneyem elde şarabım yoktur
Daim sökülürem dağlardan gelen sellerinen
Kuru taşa düşmüşem ki inan toprağın yoktur

Aşk ile dünya dolmuştur Davut Sularî inan
3. Bir zaman memurdun amma küllüden oldum bir an
Hepsi kaçtı gitti kalmadı yanımda bir yaran
Evim barkım harap olmuş inan otağım yoktur

141. BUGÜN DOSTUN PAZARINDA ÜÇ BEŞ DEVRAN VAR

Bugün dostun pazarında üç beş devran var
Sorarsan iz'har
1. Ben derdinle devran ettim görmezsin zinhar
Bu sinem yanar
Hû Mevla, Mevla

Senin gibi dilber gelmez haşa cihana
2. Olmaz bahana
Bu kadar güzelliği kim vermiştir sana
Sinemde efkâr Hu Mevla, Mevla

İncil sensin Zebur sensin, Tevrat sensin, Kur'an sen
Âleme demem
3. Ne kadar pazar açmışsın ismindir Kerrar
Kudreti esrar
Hû Mevla, Mevla

Baharın çiçeğindensin, yerin yüzünden
Çeşme gözünden
4. Her dem şarıldıyor, ilmin âleme akar
Bitmeyen pınar
Hû Mevla, Mevla

Kulundur Davut Sularî eyle merhamet
Sahibi rahmet
Sen var ettin, var desen de kim seni kınar
Bu canda efkâr
Hû Mevla, Mevla

142.HAVALANMIŞ GÖNLÜM

Of
Havalanmış gönlüm
1. Dönüyor bugün yine
Gidecektir yara diye
Sevdim ayrılamam niye

Olamam, olamam
Ben o yârsız olamam

Evlerinin önü halı çimenli
2. Bugün yar gözlerinin nemli
Sevgiden mi meyi demli

Bilemem, bilemem
3. Ben o yârsız bilemem
Olamam, olamam
Ben o yârsız olamam

Davut Sularî' ye sorsalar bu aşk nedir
4. Aşk öğretti yüzü bedir
Sinesi cennette sedir

Gelemem, gelemem
5. Ben o yarsız gelemem
Olamam, olamam
Ben o yârsız olamam

143.KERBELA

Konuşma

Kerbubela' da Cenab-ı Hazreti Hüseyin
Resulallahın gözbebeği

Hazreti Fatima tul zöhrenin ciğerparesi
Hazreti Ali'nin belkemiği olan

Cenabı Hazreti Hüseyin
Mervan elinden şımır elinden
71 yerinden yara aldığı gibi
Hazreti Hüseyin attan düştü, kolları üzerine geldi ve
Son söz olarak bu divanı kebiri okudu.

Ceddi faik kimdir Muhammed
Bab-ı zişanım Ali
Benen eyler aksi eser Velayether Veli
Cephe i fakimdir ilahi münceli
Öldürün
Öldürün evladü Resulü Kibriyayım öldürün
Öldürün evladü Aliel Mürtezayım öldürün

Kanımı dökmek ise maksatınız nahak yere
Fikriniz eziyet etmek Hazreti Peygambere
Çağırın gelsin o babı Şahı Merdan Haydere
Öldürün evladü Resulü Kibriyayım öldürün
Öldürün Şahı şehidi Kerbalayım öldürün
Öldürün

Fikri istindade gelmez bu dili agâhıma
Feryadıma reste reddim imdadıma
Siz Yezide zikredin ben de Resulallahıma
Öldürün evladü Resulü kibriyayım öldürün
Öldürün göz nuru Aliyyül Mürtezayım öldürün
Öldürün sertacı evliyayım öldürün
Öldürün.

144. Elif-Lam

Elif hakka doğru yoldur
Elif üstü enni el fezaenni el ötürünnü
Be (Dii) Haletiyle geldim
Bir nokta içinde kaldım
Be iki üstün benni be kesinni be ötürbünnü
Fe (y) tekbir eyledim hak kelamını
İdrak ettim pazarı âlemini
Süreceğim ariflerin demini
Fe(y) iki üstün feyni fey kesafinni fey kesafünnü
Se(Y) sabır bağına da girdim eğlendim
Se(Y) iki üstün senni sey kesasinni sey ötürsünnü
Cim Cebrail oldu kelam getirdi
Cim iki üstün cenni cim kesacinni cim ötürcünni
Dal aşk deryasında daldım gevhere
Dal (i) iki üstün denni dal kesadenni dal ötürdünnü
Zal(ı) Zebur eyledim aldım elime
Zal üstü zenni zal kesazinni zal ötürzünni
Za(Y) ile hak ile girdim irfana
Ray üstün enni ray kesarenni ray ötürünni
Sin sabır bağına da gir bir kerre gör
Sin üstün senni sin kesasinni sin ötürsünni
Sin eyledim feryad ile ağlarken
Sin üstün senni sin kesasinni sin ötürsinni
Ayn âleminden ayn irfandır
Aynın üstün inni ayn kesainni ayn ötürinni
Hayin olan girmez hak irfanına
Gayın üstü genni gayın kesagenni gayın ötürganni
Şad eyledim dat ile tatma tattım
Dat üstü denni dat kesadenni dat ötürdenni

Kef eyledim kelamını aldırdım
Kef üstü kenni kef kesakenni kef ötürfenni
Gaf eyledim dünya bilmem nolacak
Gaf üstü gaf kesakenni gaf kesakunni
Nun Muhammed nübüvvetin beyanı
Nun üstü neni nun kesanenni nun ötürünnü
Vay eyledim vaya hikmet manası
Vay üstü venni vav kesavenni vav ötürvenni
Lam elif lam kıldı mülke zuhurat
Lam elife lelli lam elif de lenni lam elife nunnu
Ye ahır zaman velisi beyanda
Yirmi sekiz harfi mevcut Kur'an'da
Davut Sularî himmeti nalanda
Ye(Y) üstü yenni yey kesayenni yey ötüryenni

145.HÛ MEVLA MEVLA

Orman kibarı değilsin ürken ceylansın
Kim sevip kansın
1. Yâri yârinden ayıran haktan utansın
Ciğeri yansın
Hû Mevla, Mevla

Bu dünyanın hayatında aşk bir isimdir
Hem aşk hasimdir
2. Sende düşünce var ise yahu insansın
Kim sevip kansın
Hû Mevla, Mevla

Ali, Muhammed aşkına gör bu kemali
Görme zevali
3. Gönlün aynasını gör ki ruhun uyansın
Kim sevip kansın
Hû Mevla, Mevla

Hakikatın seherine giren arifan
Tek olmaz cihan
4. Bu dünya ticaret hane toplayıp kansın
Hakka inansın
Hû Mevla, Mevla

Dudağın gül rengi alır da gözler menekşe
Verirsin neşe
5. Ey Âşık Davut Sularî yara inanasın
Kim sevip kansın
Hû Mevla, Mevla

146.BAHARDA, BİZİM YAYLADA ILGIT ILGIT YEL GELİR

Baharda bizim yaylada ılgıt ılgıt yel gelir
Akar akar sel gelir
1. A cananım yel gelir
Benim bu haklı sözlerim
Herhal sana yel gelir
Ah dost, hü dost, yel gelir

Hasreti canan sinemde, ya mektup ya tel gelir
Telofonla, tel gelir
2. Yel vurup zülfün dağıtmış
Mah yüzüne tel gelir
Dost dost tel gelir
Medet Allah bu kula dost tel gelir

Bizim fakirhanemizin bir yanında oda var
Eda var, o da var
Edasıylan o da var
O dadan geç oda var
İki dilber yan yanaydı
3. Sağ yanında o da var
Sen odlardan yuvarlan da
Ey cananım oda var
Hû dost, hû dost oda var

Can bülbülün feryad eder, bu figan ne, bu ağıt
Can bülbülüm feryad eder, bak bu çıkan avaz, gül
Avaz gül yar avaz gül
Hû dost hû dost avaz gül
Medet Allah Avaz gül

Davut Sularî aşkınla sazda söyler beyaz gül
Beyaz gül yar beyaz gül
Gül sende gül, beyaz gül

4. Bu baharda bağ bahçeler
Kırmızı gül beyaz gül
Be birader be az gül
Ne gam keder ediyorsun
Be birader be (R)az gül

147.TAN YILDIZI

Yavri yavri

Sabah oldu tan yıldızı atıyor aman atıyor
El cemi kuşlar destur almış ötüyor
1. Ahu gözlüm
Herkes sevgilisin almış yatıyor
Ele bizim döşek gülüm eğlen eylen
Diken olmuş batıyor

Yavri yavri

Giden gitti alışamam göçüne aman
Ele aht etmişem altın takam saçına
2. Ahu gözlüm
Aç yorganı girem koynun içine
Ele bahar yatam gülüm eylen eylen
Yaz uyanam güz kalkam

148.BATTAL GAZİ DİYARINA UĞRADIM

Battal Gazi diyarına uğradım,
1. Diyar aynı diyar da eller değişmiş.
Kılıç aldım çalı çırpı doğradım,
Köyler aynı köyler de kullar değişmiş.

Malatya kayısısı da şeker paresi
2. Silinmez münkirin kalbin karası
Ey' olur mu her hastanın yarası
İlaç aynı ilaç da, eller değişmiş

Aldığın yazıyı da edibe yazdır
3. Elimde çöğürdür de tamburdur sazdır
Söylenen makamdır da güzel avazdır
Ağız aynı ağızda diller değişmiş

Davut Sularî' ynen de olsa aşina
4. Bu bir âlemdir ki de başlı başına
Nasıl dostum gidiyor mu hoşuna
Sazım emektar saz da teller değişmiş

B. DAVUT SULARÎ' NİN ATIŞMALARI

1) 1983 yılında Erzincan'da yapılan Kul Nuri ve Davut Sularî Atışması

Kul Nuri:

Senden istirhamım Sularî usta
Beraber bir yola gitmesek olmaz
Gönül bahçesinde gül deste deste
Bülbül isek bağda ötmesek olmaz

***Davut Sularî*:**

Anladım derdini Âşık Kul Nuri
İkimiz bir elden tutmasak olmaz
Âşıka yardımcı olurmuş piri
Varıp dergâhında yatmasak olmaz

***Kul Nuri*:**

Silelim kalmasın ne zan ne de kin
Muhabbet hoş olsun sesimiz sakin
Hürmette kusurumuz olmaz velâkin
Yavaştan meydanı katmasak olmaz

***Davut Sularî*:**

Belli ki yolunu etmişsin yarı
Dikkat karşında Davut Sularî
Büyük küçük ayrı âşıklık ayrı
Bura er meydanı çatmasak olmaz

Kul Nuri:

Kul Nuri'yim sevilmeyen yadlanır
İnsan libaslanır, bostan badlanır
Gülü seven dikenine katlanır
Kenardan köşeden batmasak olmaz

Davut Sularî:

Gine bir çıktı Davut Sular'a
Mekân sorulur mu esen rüzgâra
Torumu atmıştım okyanuslara
Balık geldi düştü yutmasak olmaz[120]

2) Âşık Davut Sularî'nin Turhal'a inince Âşık Semai'yi yerinde bulamayışı karşısında söyledikleri ve Semainin söyledikleri:

[120]Ali Berat Aptekin, *Gönül Kervanı Aşık Kul Nuri*, Ank.2003, s.334,

Sulari

Keçeli Rıza' ynan yollardan geldim
Seni bulamadım söyle nerdeydin
Gece sabaha dek kahve bekledim
Bir habercik vermedin söyle nerdeydin

Semai:

Dün bir aşk atıyla seyyaha çıktım
Sen gelince olamadım ne deyim
Nice sözle gönül kalesin yaptım
Sen gelince bulamadım ne deyim

Sulari:

Rıza gider gelir kitlidir dükkân
Bilmem ki ne yerde pürhanda yaran
Yoldan gelmiş gayet yorgun bir kervan
Sohbetine ermedim nerdeydin

Semai:

Sana derim ben bu candan geçmiştim
Yine gönüllere dükkân açmıştım
Zannetme ki kardeş senden kaçmıştım
Sen gelince olamadım ne deyim

Sulari:

Hanedan kişiler bilirim kaçmaz
Dost sırrı baş gitse aduya açmaz
Senden başka benim değerim biçmez
Meydanına varamadım nerdeydin

Semai:

Eşim ile davet ünlere gittim
Aldım muhabbet bela okşayıp içtim
Söyle yoksa gardaş hata mı ettim
Sen gelince bulamadım ne deyim

***Sulari*:**

Davut Sularî der ey canı canan
Bilirim hanedan istermiş mihman
Sen benim derdime merhemler olsan
Elin ile saramadım nerdeydin

***Semai*:**

Kul Semai'm dostum dostu arardım
Geldiğine bilsen nasıl sevindim
İstersen emanet canım verirdim
Hizmetine eremedim ne deyim[121]

[121] Mehmet Yardımcı, *Davut Sulari ile Son Sohbet* ,Erciyes Dergisi, *sayı:105, s.29-33*

Semai ile Sularî şöyle devam ederler:

Semai

Nevruz hâlimi sormaz diye gücenme
Sormaktandır canım sorduğundandır
Gizli yaralarım sarmaz zannetme
Sarmaz zannettiğin sardığındandır

Sulari:

Yârine bir hizmet dedim de kalktı
Yerine cevaplar verdiğindendir
Evet can ortağım hem can yoldaşım
Onun ile yola girdiğindendir

***Semai*:**

Gelip şu dünyaya başını yudun
Mevsim
Senin şu hâlini düşünüyorum

Sulari:

Nevruz sultan sana fenerler idi
Divan oğlu kızı torunlar verdi
Sana arka verip haneni kurdu
El bağlı huzurda durduğundandır

Semai:

Tenkit etme dostum hâller sorulur
……çaylar durulur
Sana da bir canlı bina bulunur
Bulmaz zannettiğin bulduğundandır

Sulari:

Derler ki bir ağaç dalıyla gürler
Kepenek altında yatar mı erler
Keçeci gibi gerçekler pirler
Kudret kanadını gerdiğindendir

***Semai*:**

Kul Semai'm gerçekleri görecek
Kendi dersine de yardımcı olacak
Aziz baba Keçeci murat verecek
Vermez zannettiğin verdiğindendir

Sulari:

Davut Sularî der Semai Baba
Benim bir can bir saz bir de hırka var
Neler neler yaratıcıdır Kur'an
Bin saati bile sürdüğündendir

Semai:

Çok şükür yaratan yüce Mevla'ya
Hakikatten haber verenler gördüm
Güneşsiz ahmaklar dünya bomboştur
Dağların arkasın görenler gördüm

Sularî:

Hikmet pazarında fevz-i kudretin
Susuz değirmenler kuranlar gördüm
Hikmet göçündeyken kuru taş içre
Kurdun da rızgını verenler gördüm

***Semai*:**

Hâlden bilmeyenler hala hoş değil
Kurumuş meyvede lezzet hoş değil
Yirminci asırda ilim boş değil
Gerçek bohçasını serenler gördüm

Sularî:

Ariflerin bohçasını açınca
Orta yere gevherini saçınca
Değerin keşfedip baha biçince
Nice defterleri dürenler gördüm

Semai:

Hakikat yolunda gerçek yol diye
Arının yaptığı tatlı bal diye
Şu bizim Turhal'da can kurban diye
Muhabbet çiçeği verenler gördüm

Sularî:

Sensin bi insafsız sormazsın beni
Sevgili uğruna koydun bu canı
Yalnız başıma ben kestirdim seri
Yar ile dert devran sürenler gördüm

Semai:

Çile çekmeyenler gülmez dediler
Eldeki boş kabım dolmaz dediler
Çağıranlar mahrum olmaz dediler
Sabredene murat verenler gördüm

Sularî:

Sabır taşı olsa bile de çatlar
Elbet menzilini alır insanlar
Ben âdeme ben de yoktur kanatlar
Hakkın rızasına erenler gördüm

Semai:

Nice âşık sadık yollarda gezmiş
Kul Semai türlü dallarda gezmiş
Mecnun Leyla için çöllerde gezmiş
Leyla diye Mevla bulanlar gördüm

Sularî:

Herkes bulamazmış gani Mevla'yı
Her kul keşfedemez Davut Sularî
Defteri kudrette gerçek dünyayı
Ama çoğu yolda kalanlar gördüm[122]

3) Âşık Fuat Çerkezoğlu ve Âşık Davut Sularî Atışması

Çerkezoğlu:

Bugün görünüşün güzel
Meyve veren dal gibisin
Bir tarafın dökmüş gazel
Bir tarafı kal gibisin

Sularî:

Dinle beni Çerkezoğlu
Bugün ehli hal gibisin
Bazen zehir görünürsün
Bazı zaman bal gibisin

[122] Mehmet Yardımcı, *Davut Sulari ile Son Sohbet,* Erciyes Dergisi, sayı:105, s.29-33

Çerkezoğlu:

Çırpındın kuşa benzersin
Sohbette boşa benzersin
Yamaçta taşa benzersin
Bostanda çuval gibisin

Sularî:

Yine nefsine aldandın
Rakibin yaşlı mı sandın
Nedendir fazla yıprandın
Seksen beşlik dul gibisin

Çerkezoğlu:

Çerkezoğlu gönül yıkma
Töreden kenara çıkma
Büyüksün kusura bakma
Kokladığım gül gibisin

Sularî:

Davut Sularî bir ozan
Artık bizden geçti zaman
Olmuşsun meydanda aslan
Seherde bülbül gibisin[123]

[123] Feyzi Halıcı, *Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri*, Ank. 1992 s.609-610
http://www.besteciler.com

4) Âşık Davut Sularî ve Âşık Fuat Çerkezoğlu Atışması

Sulari:

Yürü git yoluna tarttım denedim
Benim dost olup kalman gerekmez
Fark ettim her şeyi tez oldum nadim
Toplumsal deneyde olman gerekmez

Fuat Çerkezoğlu

Ben insanım insanlardan kaçamam
İnsanı insandan bölmen gerekmez
Oturup kalkmamış insan seçemem
Kendin bilir kişi bilmen gerekmez

Sularî:

Bakışın değişik yanlış o gözler
Beni tatmin etmez artık o sözler
Tipi karda kaybolmuştur o izler
Kar kışta arayıp bulman gerekmez

Fuat Çerkezoğlu

Hakikatı yanlış görmez gözümüz
Rumuzludur anlaşılmaz sözümüz
Biz yiğitiz maske bilmez yüzümüz
Daldan atıp yüzü gülmen gerekmez

Sularî:

Olan oldu giden gitti arama
Bağ bozuldu her iş bitti arama
Bir söyledi bin işitti arama
Derin düşünceye dalman gerekmez

Fuat Çerkezoğlu

Kediler girse de arslan postuna
Haykıramaz yiğitlerin üstüne
Sağlığında gidemezsen kastına
Cesetine kılıç çalman gerekmez

Sularî:

Ey Davut Sularî manevi duygun
Sarsılmaz inançla pekişti saygın
Üstün güvenceyle durmanız uygun
Bu kadar sararıp solman gerekmez

Fuat Çerkezoğlu:

Ben Çerkezoğlu' yum sen ise Davut
Gel gerçeğe eğil yanlışı unut
Titre kendine dön, kalbin temiz tut
Yüzün lekesini silmen gerekmez [124]

[124] Feyzi Halıcı,*Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri*, Ank. 1992 ,s.608-609

5) Âşık Davut Sularî ve Kul Ahmet Atışması (1965)

Davut Sularî

Sana bir sorum var dinle Kul Ahmet
Gökte kaç yıldız var bilir misin sen
Bütün deryaları yüzüp geldin
Kaç tane balık var bilir misin sen

***Kul Ahmet*:**

Ben yıldız saymadım balık saymadım
Bu kadar inceyi elemem Davut
Gökte kaç yıldız var bir Allah bilir
Bu sırrı hikmeti bilemem Davut

Sularî:

Dertlerini hak derdine kattın mı?
Yunus gibi deryalara battın mı?
Küre-i arz kaç kilodur, tarttın mı?
Dünya kaç kilodur bilir misin sen?

Kul Ahmet:

Dertlerimi dost derdine katarım
Yalan söyleyene her dem çatarım
Bir terazi oldum ins cin tartarım
Ben bu ağır yükü alamam Davut

Sularî:

Sulari der Kul Ahmet ersin
Bazı talip oldun bazı da pirsin
Ben de şu dünyada ustayım dersin
Kaç tane kapı var bilir misin sen

Kul Ahmet:

Kul Ahmet'im bizden Hakk'ın yapısı
Tanrının elinde dünya tapusu
Bir kapı bilirim dostun kapısı
Varı her kapıyı çalamam Davut[125]

6) İlhami Demir ve Davut Sularî Atışması

İlhami Demir:

Talihe baş eğdim ervah-ezelden
Yar bana seslendi gel diye diye
İnsanlar çözülmez bir kübra gibi
Çalış da kalbini sil diye diye

Davut Sularî:

İnanadım sözüne eğlendim ayan
Bir ay bu köyümde kal diye diye
Bu kadar mektuplar teller gönderdim
Gittiğim yerlere gel diye diye

[125] Hayrettin İvgin, *Kul Ahmet ile yapılan son Röportaj* http://www.türküler.com

***İlhami Demir*:**

Her aynada gördüm yarı resmini
Çekinerek tanımıştım hasmını
Dört noktayla zikir ettim ismini
İki nun bir tane dal diye diye

Davut Sularî:

Dostun esrarına eren çağlara
Ben uğradım yüce yüce dağlara
Bilsen bu kalbimi attım ağlara
Manayı velfecri bil diye diye

İlhami Demir:

İlhami'yem yüreğime can geldi
Okuyan âlime imtihan geldi
Gafı leme vurdum güzel nun geldi
Esirli üstünlü gül diye diye

***Davut Sularî*:**

Davut Sularî'yim sözünden geçme
Hurufat okuyup kitaplar açma
Yirmi sekiz harften noktalar seçme
Hele hele sazın çal diye diye[126]

[126] Feyzi Halıcı, *Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri*, Ank. 1992, s.607

7) Âşık Davut Sularî'nin Erzurum'da Ali Rahmani'nin Âşıklar Kahvesinde Hayatını Kaybettiği Gece Kendinden Yaşca Küçük Âşık İhsan Yavuzer İle Yaptığı Atışma:

Yavuzer:

Sargı çürük merhem yok
İflah etmez yara beni
Ben neyledim bu feleğe
Koydu ah ü zara beni

Sularî:

Söyleyemem ben derdimi
Hangi lokman sarar beni
Gezerim güzel yurdumu
Sanma çıkmış kara beni

Yavuzer:

Kimseye olmadı kastım
Kendi talihime küstüm
Geniş günde olma dostum
Dar günümde ara beni

***Sularî*:**

Neden rüzgâr ile kestin
Kendi talihine küstün
Âlem görür kendin üstün
Korkum darda kıra ben

Yavuzer:

Âşık ettin Yavuzer'i
Derler divane serseri
Elin sitemli sözleri
Etti pare pare beni

Sularî:

Söyle Sularî erine
Erişe gerçek pirine
Yalvarayım hak birine
Götür Hünkâra beni[127]

8) Âşık Davut Sularî ve Ruhanî Atışması

Sularî:

Bugün bu meclise kadem eyledim
Salına salına girdi bir âşık
Giyindi kispetin hem çırpınarak
Gerinip karşıma durdu bir âşık

Ruhanî:

Uzaktan yakından tanırım ben seni
Sahneye geldi de durdu bir âşık
Elinde çaldığı küçük bağlama
Sazının telini gerdi bir âşık

[127] http:// www.bupress.com=Boğaziçi Üniv.yayınevi

Sularî:

Şal çuha giydi kendi eyline
Hazin bir sevda dalmış göynüne
Aşkın külüngünü çalmış canında
Postunu dergaha serdi bir âşık

Ruhani:

Sevda zembereğin kurmuşlar gibi
Sırrın ötesini görmüşler gibi
Mahkemeye yalnız girmişler gibi
Neye bıyığını burdu bir âşık

Sularî:

Davut Sularî der Âşık Ruhanî
Aşk ehli dolanır bütün cihanı
Avcıdır keşfeder yavru cihanı
Ferhat dağlar yardı bir âşık

Ruhanî:

Süslen mi bezenmiş şehirler gibi
Sanki Ruhani'ye zehirler gibi
Seherde çağlayan nehirler gibi
Başın taştan taşa vurdu bir âşık

9) Ruhanî ve Âşık Davut Sularî Atışması

Ruhanî:

Hele beni dinle Davut Sularî
Senle bu meydana sert mi girelim
Ben şoförüm her araçtan anlarım
Üçten gazlıyalım dörtten mi girelim

Sularî:

Kimse karışamaz aşkın şanına
Muhabbet bağında gül gülzarına
Çırpınarak girek aşk meydanına
Yavaş mı girelim sert mi girelim

Ruhani:

Sana okuturum elif'i ba'ı
Okudun bildin mi sen bu manayı
Çok sert girme kaybedersin davayı
Hafif mi girelim sert mi girelim

Sularî:

Teşbih edip kıldım elif ba'yına
Gönül deryasında hikmet çayına
Arzu ettiğimiz dostun köyüne
Şubat mı girelim mart mı girelim

Ruhanî:

Sen anladın bu Şubatın kastini destini
Belki de samana koydun postunu
Bilir misin düşmanını dostunu
Tilki mi girelim kurt mu girelim

Sularî:

Ölçülü at oku meydanı yara
Karşımda eloğlu olmaz mudara
Sinek gibi sindirirem duvara
Yavaş mı girelim sert mi girelim

Ruhanî:

Bu âşık Ruhani yandıkça yandı
Dereler kopardı çay bulandı
Zaman başkalandı devir dolandı
Fanton mu girelim jet mi girelim

Sularî:

Mana dilimdedir, manadan çıkmam
Yapılmış duvarı temelden yıkmam
Ağır dalgalanır sertlikle akmam
Gençle mi girelim, kartla mı girelim.[128]

[128] Köz Dergisi, Atatürk Üniv. Folklor Haber Dergisi, Mayıs 1980, cilt 1, sayı 4, sayfa 85-87

10) Reyhanî ve Âşık Davut Sularî Atışması

Reyhanî:

Geldi meydanıma baba Sularî
Sazının mehengi saz bulamadım
Diyorlar ki Kerem gibi kül olmuş
Baktım ocağına köz bulamadım

***Sularî*:**

Ben duydum ki bu Reyhanî şişermiş
Eştiği kuyuya kendi düşermiş
Selam vermez kabadayı geçermiş
Yüzüne baktım da poz bulamadım

Reyhanî:

Adana'nın sıcağı da eridi
Ege'ye gitme gönlü varıdı
Antalya'ya gittim dallar kırıldı
Anamur'da buna muz bulamadım

Sularî:

Bizim bu Reyhanî kahır çekermiş
Öküz yok motorla tarla ekermiş
Bir köyde ayakkabı dikermiş
İpliğini mumladım bız bulamadım

***Reyhanî*:**

Aramızda bir incecik yol kaldı
Ben çiçeğim o bir arı bal kaldı
Arkadaşım ellisinde dul kaldı
Evermek istedim kız bulamadım

***Sularî*:**

Gönül aşktan bakmaz kıza karıya
Öyle bir iş tutam hakka yarıya
Avcı ise gidip avın araya
Tüm sarp kayalıkta düz bulamadım

Reyhanî:

Çayırlı kazasının beyi mi beyi
Bana şekva etti çarkı feleği
Çok acayip gözlüğünün merceği
Özüne münasip göz bulamadım

Sularî:

Bakma sen gözüne gör gönül gözü
Kişinin sadıksa doğruysa özü
Rızai Hüda da sürdüğü izi
Otuz ikiden çok yüz bulamadım

Reyhanî:

Uyanır Davut baba seher vakti
Âşık Reyhani' yem gönlümü yıktı
Kırk yılda bir kere ekrana çıktı
Resmine göre poz bulamadım

Sularî:

Aşk meyhanesidir Reyhanî baba
Handelifer öper bir vakti seba
Beni dost elinden etmesin cüda
Gide gide mecliste iz bulamadım

11) Âşık Davut Sularî ve Reyhanî Atışması

Sularî:

Bugün dost meclisi hayırlı bir gün
Varabilir misin ey gerçek âşık
Can gönlü ten gönlü kalp gözüyle
Deliği iğneden gör gerçek âşık

Reyhanî:

Hakikatin binası yüce kudret
Pir nasip eylesin gir gerçek âşık
Bu kadar meydanda kispet yağladın
Gördün mü bir yiğit er gerçek âşık

Sularî:

Yaşım elli beştir gezdim dolandım
Ateş gibi yandım, aşkla bulandım
Dört kitap içinde bir mana aldım
Noktayı kibriyada bir gerçek âşık

***Reyhanî*:**

Affetsin dostlarım bendeki şeri
Sözüm özüm gibi, dönmezem geri
Affedersiniz geçti borun pazarı
Eşeğin Niğde'ye sür gerçek âşık

Sularî:

Herhal bu bab geçmez çünkü dü beyan
Dertsiz bir insan ise yüklü bir hayvan
Aşkımdan açılsa nokta-i nişan
Feyzi feyzullaha der gerçek âşık

Reyhanî:

Âlem içinde ehli hacıyım deme
Gündüz belli sende geceyim deme
Palandöken gibi yüceyim deme
Yağar üzerine kar gerçek âşık

Sularî:

Zaten ben yok oldum geceyim demem
Gündüzü fark etmişim neceyim demem
Toroslar'dan daha yüceyim demem
Ruhum olmuş ele yer gerçek âşık

Reyhanî:

Elimizde vardır cüz'i ihtiyar
Yaradan bizleri etsin bahtiyar
Kamillere asla bulunmaz diyar
Cahillere dünya dar gerçek âşık

Sularî:

Davut Sularî elif lâm ra'ya
Menzilim maksudum nurı Musa'ya
Kelimullah olmak için buraya
Almış lenterani sor gerçek âşık

Reyhanî:

Âşık Reyhanî' yem elif'tir temelim
Sevdiğim, cananım, pirim, güzelim
Müsaade etsinler bizler gidelim
Arkada nicesi var gerçek âşık.[129]

[129] Köz, Atatürk Üniv. Folklor Haber Dergisi, Mayıs 1980, cilt 1, sayı 4, s.98 -101

1981 yılında Atatürk'ün doğumunun 100. yıldönümü münasebetiyle düzenlenen Aşıklar Bayramı'nın açılışına katılan konukları, Âşık İlhami Demir, Şeref Taşılıova, Murat Çobanoğlu, Rüstem Alyansoğlu ve Davut Sularî şu dörtlüklerle selamlayıp, divan ayağından "hoş geldiniz" demişlerdir.

İlhami Demir:

Bizler yine neşelendik ey canlar hoş geldiniz
Büyük küçük, başım tacı fidanlar hoş geldiniz
Atatürk'e candan bağlı ozanları gördünüz,
Hepsine candan selamlar mihmanlar hoş geldiniz

Şeref Taşlıova:

On beşinci yıl bayramı, hey canlar hoş geldiniz
Gönüllerin yarasına dermanlar hoş geldiniz
Atatürk'ün doğumunun yüzüncü yıl dönümü
Ordumuz nöbet bekliyor, aslanlar hoş geldiniz

Murat Çobanoğlu:

Ne mutlu bir aradayız, cananlar hoş geldiniz
Bizler küçük bir gemiyiz, kaptanlar hoş geldiniz
On beş yıldır bu beldede aşk ile dostluk ile
Aşıların yollarına bakanlar hoş geldiniz

Davut Sularî:

Barış yolu Atatürk'ün biz bu yolun yolcusu
Gönül verip bu sevgiyi ananlar hoş geldiniz
Biz Ata'nın izindeyiz bu mukaddes vatanda
Emek verip emeğini ananlar hoş geldiniz

***Rüstem Alyansoğlu*:**

Ne Mutlu Türküm Diyene diyenler hoş geldiniz
Bu sevginin namesini duyanlar hoş geldiniz
Her biriniz biraz sarraf, bizler de mercan gibi
Aşkımıza derman olan, lokmanlar hoşgeldiniz[130]

[130] Millî Kültür, *15. Türkiye Âşıklar Bayramı'nın Ardından*, Haziran 1981, cilt3, sayı 1, s. 10

SÖZLÜK

Abdal: derviş

Adu: düşman

Agâh: bilgili, haberli, uyanık

Ahval: haller durumlar

Ahd-ı aman:söz vermek

Alamet: iz, nişan, işaret

Amil: Etken, etmen, sebep, faktör

Arzuhâl: dilekçe

Aybala: Ay gibi parlak ve güzel çocuk

Bağuban: bahçıvan, bağ bekçisi

Balaban: İri vücutlu, gürbüz cüsseli

Bermurat: arzunun yerine gelmesi

Bezek: süs, ziynet, bir eseri süslemeye yarayan motiflerin herbiri

Bezm: deliller, şahitler

Bezm-i elest: ruhların ilk toplandığı gün,

Biat: söz verme, bu maksatla el sıkma

Bi'tâp: Bitkin, yorgun.

Bulak: çeşme, pınar

Buse: öpücük

Cahd: azmetme,çalışma

Cavidan: Sonrasız, sürekli kalacak olan

Cem: Toplanma

Cemal: yüz güzelliği

Çeşm-i şehlam:tatlı şaşı

Çeşm-i siyah:siyah göz

Defter-i irfan:ilim defteri

Dem: zaman

Dem: içki

Derviş: Yaşayışı ve davranışı düzensiz,tarikata bağlı kimse

Didar: yüz, çehre

Dide: göz

Dudu Dilli: tatlı dilli kadın

Duva: dua

Dür: inci

Edom: kardeşim

Efsun: büyü, sihir

Elem: Acı, üzüntü, dert, keder:

Enbiya:peygamber

Engel: rakip

Erkan: yol, töre

Esma: İsimler

Fani: Ölümlü, gelip geçici, kalımsız:

Feyz: bolluk, çokluk, bereket, ilim, irfan

Gahd-u peyman:

Giriftar: tutulmuş, tutkun, esir, düşkün

Hadde: Madenleri tel durumuna getirmek için kullanılan ve türlü çapta delikleri olan çelik araç

Hasbihal: dertleşme

Hâşâ: Bir durum veya davranışın kesinlikle kabul edilmediğini anlatan bir söz.

He ye: evet ya

Hicap: utanma, utanç, sıkılma

Hikmet: sebep, gizli sebep

Hilafet: halifelik

Himmet:yardım,medet

Hon:sofra,yemek,han

Huma:kuş türü

Humma: Ateşli hastalık, Sıtma nöbeti

Huri: Cennette yaşadığına inanılan kız

Husumet: düşmanlık

İbrişim: kalınca bükülmüş ipek iplik

İcazet: izin, ruhsat
İkrar: tasdik, kabul
İlm-i amil:
İntizar: beddua
İrfan: Bilme, anlama, sezme, kültür
İstida: dilekçe
İtibar: saygınlık, prestij
Kada:bela
Kal:tarikata girmemiş kimseler, laf,söz
Katar maya:kervan
Katre:damla
Kemalat:Bilgi ve erdem bakımından olgunluğa erişme
Kamil:olgun,eren,yetişkin
Kement: idam için kullanılan yağlı kayış
Leb: dudak
Leçek: başörtüsü, yün atkı
Leşker: asker
Mağrıp: batı
Mah: ay
Mahbub: sevgili, sevilmiş
Mahsun: Üzgün
Makber: Mezar, kabir
Mar: yılan
Maşrık: doğu
Maşuk: âşık olunan, sevgili
Melaik: melek
Melayık: melek
Melül: mahsun, bezmiş
Mestane: sarhoş
Mesnet: dayanak
Mest:sarhoş,kendinen geçmiş
Mihman: misafir

Mihnet: zahmet, eziyet, gam

Mizan: terazi, tatlı, ölçü aleti

Mudara:muhtaç

Müdrik: Anlamış, aklı ermiş

Münput:özel isim(dağ adı)

Mürşid: doğru yola gösteren

Müsahiplik darı:Aleviliklte kardeş olmak için yapılan Cem töreni

Müşkül: sıkıntı, güç, zor

Müşrik: Allah'a ortak koşan, dinsiz

Müyesser: kolaylıkla olan

Müzeyyen: Süslenmiş, bezenmiş, süslü

Nahak: haksız

Nalân: inleyen

Nar: ateş, cehennem

Nikap: örtü, perde

Yekta:tek,eşsiz

Paye: rütbe, derece, aşama

Pervaz: saçak

Pervane:geceleri ışık karşında dönen küçük kelebek

Pey: önceden verilen güvence

Pünhan: gizli

Pir:tarikatta ulu kişi,

Rayiha: güzel koku

Rehber:Tarikata girmek isteyen kişiyi mürşite götüren kimse

Reva: yakışır, uygun

Revan: yürüyen, giden

Sayeban: gölgelik.

Saki: içkili toplantılarda içki dağıtan kimse.

Sertaç: baş tacı, çok sevilen, sayılan kimse.

Sıdk: doğruluk, bağlılık

Sima: yüz

Sine: gönül, bağır

Softa: yaşadığı çağın gerisinde kalmış, geri kafalı kimse

Sah-ı Merdan: Hz.Ali

Şahmar: büyük yılan

Şekta:şikayet,hoşnutsuzluk

Şem-i pervane:

Şikest: kırık

Tebdil: değiştirme

Tecvid: kelimelerin söylenişinde seslerin uzunluk kısalıklarına göre okunması,Kur'an'ın doğru okunmasını sağlayan bilim

Tezek: sığır dışkısı

Turap: toprak

Ulu divan: arifler meclis,gerçekler meclisi

Veli: dost, yar, eren, ermiş

Viran: yıkık, harap

Yâd: yabancı

Yadırgı: yabancı, değişik

Yekta: tek, eşsiz

Zahir: açık görünen

Zahit: Dinin yasak ettiği şeylerden sakınıp, buyurduklarını yerine getiren

Zar-ı figan: inleme

Zat: kişi, kimse

Zülüf: şakaklardan sarkan saç lülesi

SONUÇ

Halk şairleri, kültürel mirasımızın önemli taşıyıcıları, âşıklık geleneğinin özelliklerini günümüze aktaran önemli kaynaklarıdır. Gelenek, âşıklar vasıtasıyla günümüze dek varlığını korumuş ve halkın duygularının tercümanı olmaya devam etmiştir. Âşıkları diğer insanlardan farklı kılan özellikler âşık tipinin oluşmasında önemli bir etkendir. Belirli aşamalardan geçen âşıklar kendi kültürel birikimlerini halkın arasında gezerek hem paylaşmış hem de girdiği farklı kültür coğrafyalarının kültürü ile yoğrularak halkı temsil etme misyonunu üstlenmişlerdir.

Âşık Davut Sularî'nin ustası kendi dedesidir. Halk müziğini irticalen söylediği şiirleri ile birleştirip değişik türkü tarzları ve türleri ile hayattayken üne kavuşmuş, eserleri ve söyleyiş tarzı itibariyle pek çok halk müziği sanatçısına ilham kaynağı olmuştur. Birlik ve beraberlik konusunda hassasiyetini her zaman korumuş ve âşıklık geleneğinin gereklerini yerine getirerek, 20. yüzyılda geleneğin önemli bir temsilcisi olarak yerini almıştır. Türk halk müziğine katkıları ile de derinlemesine bir müzikal değerlendirmeyi gerektirecek kadar başarılı olan Âşık Davut Sularî'nin, böyle çalışmalar için bu çalışmanın önemli bir adım olduğu düşünülmektedir.

Âşık Davut Sularî ardında bıraktığı eserleri ile ölümsüzleşmiştir. Eserleri hâlen Türk halk müziği sanatçıları tarafından seslendirilmektedir ve TRT repertuvarına bir çok eseri girmiştir. TRT repertuvarına giren bu eserlerin bazılarında Âşık Davut Sularî kaynak kişi gösterilirken bazıları da âşığın kendisine ait eserlerdir. Zaman zaman usta malı da okuyan Âşık Davut Sularî'nin irticalen söyleme yeteneği oldukça güçlüdür. Çalışmanın metin bölümü oluşturulurken âşığın hem hayatta iken söylediği bilinen şiirlerden hem de çeşitli vesilerle söylediği ve kayda alınan şiirlerden yararlanarak 148 şiirlik bir metin oluşturulmuştur. Bu şiirler arasında 5,29,30,43,59 no'lu şiirler usta malı olarak okuduğu, Sulari ile özdeşleşmiş şiirlerdir.

Çalışma sırasında hem Âşığı iyi tanıtabilmek hem de şiirlerinin yerinde değerlendirilebilmesi için yaşadığı dönemin tarihi, sosyal ve kültürel yönleri ele alınmıştır. Böylece şairin şiirlerinde geçen anlatım hususiyetleri anlatılmaya çalışılmıştır.

Âşık Davut Sularî'nin yazıya geçmiş bütün şiirleri elde edilmeye çalışılmıştır. Bu şiirlerde Âşığın hayatı ve dünya görüşü hakkında önemli bilgilere rastlanmıştır. Ayrıca Âşık Davut Sularî'nin ailesinde bulunan ve henüz yayınlanmamış şiirler tespit edilerek inceleme ve tanıtılma fırsatı bulunmuştur.

Âşık Davut Sularî'nin şiirleri vezin, kafiye, redif yönüyle incelenmiş, ayrıca tür bakımından da bir değerlendirme yapılarak tasnife tabi tutulmuştur. Bu değerlendirme sonucu değişik tür ve konularda şiir söylediği görülmüştür.

Âşık Davut Sularî'nin metinde yer alan şiirlerinden hareketle dil ve uslup özellikleri hakkında bir inceleme yapılmış, bu inceleme sonucu metindeki şiirlerinde atasözüne rastlanamazken 49 deyim tesbit edilmiştir. Bununla birlikte şiirlerindeki yerel söyleyişler de verilmiştir.

Âşık Davut Sularî'nin şiirlerinde özel isimler de önemli bir yer tutmaktadır. Âşığın şiirlerinde geçen özel isimler ile ziyaretleri esnasında tanıdığı isimlere söylediği şiirler verilerek herkes tarafından tanınmayan insanlara şiir söyleme sebepleri açıklanmıştır.

Çeşitli tasavvufi türlerde şiir söyleyen Âşığın koşma türünde daha fazla şiir şöylediğini görülmüştür. Yetiştiği yöre kültürünün izlerini taşıyan Âşık Davut Sularî ile ilgili yaptığımız araştırmalar sonucunda kendi imzasıyla yazılan bir mektuba ulaşılmış, ulaşılan bu mektupta olaylara bakışını net bir şekilde görmemiz mümkün olmuş ve bu mektup kendi imzasıyla âşığın aldığı ödüller bahsinde aynen verilmiştir.

Âşıklık geleneği içinde önemli bir yer tutan atışma alanında çok sayıda atışmaları bulunan Âşık Davut Sularî'nin tespit edilebilen atışmaları Âşık Davut Sularî'nin Atışmaları başlığı altında çalışmanın metin bölümünde yer almıştır.

Katıldığı programlarda almış olduğunu tespit ettiğimiz ödüllerine ayrıntılı bir şekilde yer verilmeye çalışılmış ayrıca Âşık Davut Sularî'nin âşıklığının güçlülüğünün bir ifadesi olarak da MESAM kayıtlarında yer alan eserleri ve icracıları ile uzun bir müddet telif hakkını elinde bulunduran Güvercin müzik yapımının kayıtlarında hangi eserinin hangi icracı tarafından okunduğunun listesini yapılmıştır. Bu liste aynı zamanda Âşık Davut Sularî'nin halk müziği sanatçıları üzerindeki etkisini göstermesi bakımından da önemlidir. Bahsedilen listeler ayrıntılı bir şekilde işlenmiştir.

Âşık Davut Sularî'nin âşıklık sürecine bakıldığı zaman kırsal kesimde yetiştiği görülmektedir. Âşık Davut Sularî tasavvufa meraklı bir ailede yetiştiğinden kimi zaman şiirlerinde tasavvufun derinliğini gözlemek mümkündür. Bu yetişme tarzı Âşığın kişiliğinde ve doğal olarak şiirlerinde de kendini göstermektedir.

Âşık Davut Sularî, hayatını at sırtında Türkiye sınırları ile Türkiye dışına taşan seyahatlerle geçirmiş ve hem yurdumuzun gezdiği köy, kasaba ve şehirlerinde hem de yurt dışında bulunduğu ülkelerde farklı kültürlerden etkilenmiş, buralarda yaşadıkları hem şiirlerine konu olmuş hem de kulağında kalan bu yerlere ait ezgiler onun müziğinde de görülmüştür. Elbette bu kadar çok gezmiş , görmüş bir âşığın bu anlamda farklı kültürlerden etkilenmesi ve bunları sanatında kullanması kaçınılmazdır.

Bütün bu bilgiler ışığında Âşık Davut Sularî'nin hayatına baktığımızda kendini sanatına adadığı görülmektedir. Yapmış olduğu seyahatleri Âşık Davut Sularî'yi yerellikten almış yurt ozanlığı çizgisine taşımıştır. Alevi-Bektaşi tarikatının tesirlerinin görüldüğü söylemek mümkün olsa da onun inanç çizgisi Alevi olmayan, dinî ekollere da ilgi duymasını sağlamıştır. Âşığın kuvvetli Allah

inancı onu şucu ya da bucu demekten bizi alıkoymaktadır. Âşık Davut Sularî'nin bu özelliği yüreğine dokunan her türlü mana erine sempati duymasına sebep olmuştur. Aslında onu diyar diyar gezdiren de yüreğindeki bu inancı olmuştur. Bu yönüyle Âşık Davut Sularî "gezgin âşık" tipine yakındır.

Âşık Davut Sularî âşıklık geleneği içinde âşıkların kullandığı bütün türlerde başarılı olmuş, Âşıklık geleneğin gereklerini yerine getirmiş gerçek bir âşıktır.

Bu çalışmanın; Âşıklık geleneklerinin bütün özelliklerini taşıyan Âşık Davut Sularî'yi çok yönlü tanıtarak müzikal alanda farklı tavrı, edebiyat dünyası için de hemen her türde söylediği şiirleri ile ilim dünyasında alacağı yere ışık tutacağı inancındayız.

KAYNAKÇA

AĞCA, Hüseyin

1958 Erzincan Ağzı, Bitirme Tezi,

AKSOY, Ömer Asım

1998 Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, cilt 1, İnkılap yay. İstanbul

AKTAŞ, Birgitay

2003 Âşık Davut Sularî'nin 15 Eserinin Müzikal ve Edebi Açıdan İncelenmesi, İTÜ Devlet Konsevatuvarı, Bitirme Tezi

APTEKİN, Ali Berat

2003 Gönül Kervanı- Âşık Kul Nuri, Ankara

ARTUN, Erman

2001 Âşıklık Geleneği ve Âşık Edebiyatı, Akçağ, Ankara

BATUR,Suat

1998 Örneklerle Açıklamalı Türk Halk Edebiyatı, İstanbul

BEZİRCİ, Asım

1981 Deyimler Sözlüğü, İstanbul,

BORATAV, Pertev Naili

2005 Yüz Soruda Halk Edebiyatı, Akçağ yay. Ankara

BİRDOĞAN, Nejat,

1972 Beyhani, İstanbul, Gencay Matbaası, Temmuz

ÇAĞRI DERGİSİ,

1975 Onuncu Yıl 1975 Türkiye Âşıklar Bayramı Sonuçları, sayı:214, Kasım

1972 Âşıklar Konya'da, sayı 172, Mayıs

ÇANKAYA, Metin; TEMİZ - R.Mustafa

1995 Erzincan Ağzı, Ertem yay. Ankara

DİLÇİN; Cem

1991 Örneklerle Türk Şiir Bilgisi, TDK yay. Ankara

DİZDAROĞLU, Hikmet

1969 Halk Şiirinde Türler, TDK yay, Ankara

ÇOBANOĞLU, Özkul

2000 Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Destan Türü, Akçağ yay., Ankara

DUYGULU, Melih

1999 Âşık Davut Sularî, Kalan Müzik Arşiv Serisi, İst.

Melih,www.turkuler.com

ELÇİN, Şükrü

2000 Halk Edebiyatına Giriş, Akçağ Yay. Ankara

ENGÜLLÜ, Suat

4/4/1985 Birlik Gazetesi, Makedonya

Erzincan İl yıllığı,

1973 Erzincan

GÖKALP, Mehmet

1953, Tercanlı Âşık Davut Sularî, TFA cilt 2,sayı 45, Nisan

GÖLPINARLI, Abdulbâki

2000, Tasavvuf, Milenyum yay.İstanbul

GÜNAY, Umay

1999 Âşık Tarzı Şiir Geleneği ve Rüya Motifi, Akçağ yay. Ankara

GÜZEL, Abdurrahman,

1999 Dinî Tasavvufi Türk Edebiyatı, Akçağ Yay.

HACI BEKTAŞ VELİ ANADOLU KÜLTÜR VAKFI,

------ Âşık Davut Sularî, İmece Kültür Sanatevi, yay.no:8

HALICI, Feyzi,

1992 Âşıklık Geleneği ve Günümüz Halk Şairleri, Ankara

HINÇER, İhsan,

1966 Birinci Âşıklar Bayramı, TFA, Kasım

İSLAM ANSİKLOPEDİSİ,

1991 c.3, İstanbul

İVGİN, Hayrettin,

1985 Âşık Davut Sularî, TFA , Ankara

Kul Ahmet ile yapılan son Röportaj: http://www.türküler.com

KALKAN, Emir

1991 XX.Yüzyıl Halk Şairleri, Kültür Bakanlığı yay.

KARADENİZ, Bekir,

1997 Türküler İzmit Büyükşehir Belediyesi yay.

2005 1900'den 2000'e Halk Şiiri AAKYD yay.

KARAHAN, Leyla,

1996 Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması, Ankara

KEMALİ, Ali

1992 Erzincan , İstanbul

KAYA, Doğan

2003 Âşık Edebiyatına Giriş, Kazakistan –Türkiye Manas Üni. Yay. Bişkek

KERVAN DERGİSİ,

1993 Edibe Sularî ile Söyleşi, İstanbul,Ocak

1993 Alevilik ve Müzik Üzerine, İst. Haziran

KILIÇKIRAN, Mazlum Nusret; ÖZCAN, Mustafa,

Tercan Ellerinden Bir Gönül Ozanı Menzile Vardı, yayınlanan TRT radyo programı metni

KÖPRÜLÜ, Fuad

1976 Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, D. İ.B.yay. Ankara

1999 Edebiyat Araştırmaları, TTK yay. Ankara

2004 Saz Şairleri I-V, Akçağ, Ankara

KÖZ DERGİSİ,

1980 Atatürk Üniversitesi yay. cilt 1, sayı 4, Mayıs

KUDRET , Cevdet

1980 Örneklerle Edebiyat Bilgileri; İnkılap yay. İstanbul

KÜLEKÇİ, Numan

Edebi Sanatlar, Akçağ, Ank.,

LEVENT, İlknur,

1991 Açıklamalı Deyimler Sözlüğü, Bu yay., İstanbul

MiLÎ KÜLTÜR ,

1981 15.Türkiye Âşıklar Bayramının Ardından, cilt 3, sayı 1

NASRATTINOĞLU, İrfan Ünver,

Âşıklık Geleneğinin Bütün Geleneklerini Yerine Getirebilen Fırat Havzalı Âşık Davut Sularî, Fırat Havzası 2.Folklor ve Etnografya Sempozyumu

OĞUZ, M.Öcal

1993 Halk Şiirinde Tür ve Şekil Meselesi, Millî Folklor, Güz, sayı 19

ÖZBEK, Mehmet

1998 Türk Halk Müziği El Kitabı Terimler Sözlüğü, Ankara

1976 Âşık Davut Sularî ile Söyleşi, İstanbul

ÖZDEMİR, Ahmet Z.

1990 Öyküleriyle Ağıtlar, Kültür Bak.yay

ÖZDEMİR, Emin,

1981 Deyimler Sözlüğü, Remzi Kitapevi, İstanbul,

ÖZDEMİR, İbrahim - Kaymaz Rıfkı - Buyruk, Mehmet

1983 Bütün Yönleriyle Erzincan, Erzincan

ÖZKIRIMLI, Atilla

1977 Türk Edebiyatı, Ansiklopedisi, c.1, s.4, İst.1977

PASİN, M.Hidayet, Çelik, Vedat

1962 Erzincan Tarihi, Coğrafyası, Folklorü, Kardeş Matbaası

SAĞIR, Mukim

1995 Erzincan ve Yöresi Ağızları, TTK. Ankara

SİVAS FOLKLORU,

1975 10. Geleneksel Konya Âşıklar Bayramı ve I.Konya Uluslararası Folklor ve Halk Edebiyatı Semineri, sayı 35, Aralık

SULARî, Berrin

2005 Röportaj, Mayıs

ŞAHİN, Tahir Erdoğan

1985 Erzincan Tarihi, Erzincan

ŞENEL, Süleyman; Engin, Turan,

www.türküler.com

TANRIKULU, Nazım İrfan,

2000 Âşıklar Divanı, İstanbul,

TANIKLARIYLA TARAMA SÖZLÜĞÜ,

1957, Uma, Türk Dil Kurumu, Ankara

TARAMA SÖZLÜĞÜ,

1972, Uma, cilt VI, Türk Dil Kurumu, Ankara

TÜRK ANSİKLOPEDİSİ

1998 Türkü, 6.Cilt

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANSİKLOPEDİSİ

1997 Âşık Edebiyatı, cilt1, İstanbul

TÜRK FOLKLORU,

1982 sayı 36,Temmuz

TÜRKİYE'DE HALK AĞZINDAN DERLEME SÖZLÜĞÜ,

1993 Uma, cilt XI, Ankara

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI,

2000 , Türk Halk Müziği Repertuarı

TÜRK DİL KURUMU,

1998 Türkçe Sözlük, 1.cilt, Ankara

2005 İmla Kılavuzu, Ankara

YAĞIZ, Süleyman,

1983 Yaşayan Halk Ozanları Antolojisi, Üç Çiçek yay.

1991 İşte Bizim Mahsuni, Hasat yay.

YAKICI, Ali,

1992 Konyalı Âşık Mehmet , Ankara (Basılmamış Doktora Tezi)

1993 Âşık Tarzı Türk Şiirinde Mektup Geleneği,Millî Folklor, Ankara Bahar

2001 Âşık Edebiyatında Divan Söyleme Geleneği ve Tûluat Divanı, Millî Folklor, c.10. Ankara, Bahar

YAMAN, Ali

23-28 Ekim 2000 Anadolu Aleviliğinde Ocak Sistemi ve Dedelik Kurumu ERVAK tarafından düzelenen Uluslararası Anadolu İnançları Kongresi'nde sunulan bildiridir.

YARDIMCI, Mehmet,

2002 Başlangıcından Günümüze Türk Halk Şiiri, Ankara

------- Davut Sularî ile Son Sohbet, Erciyes Dergisi sayı:105

YURT ANSİKLOPEDİSİ,

1982- Erzincan, cilt 4, İstanbul,

YARARLANILAN WEB SAYFALARI:

Anadolu Alevilerinin İnanç Önderleri:

http:// www.hbektas.gazi.edu.tr

http://www.erzincan.gov.tr/tarih.htm

http://www.besteciler.com

http:// www.bupress.com=Boğaziçi Üniv.yayınevi

http://turkuler.com./ozan/davut.asp

http://www.hbektas.gazi.edu.tr

http://www.turkuler.com/ozan/davut.asp

Davut Sularî web sitesi:

http://www.turkuler.com/ozan/davut.asp

www.kulturturizm.gov.tr/

http://www.tdk.gov.tr/adsozlugu/AdArama.asp

ÖZET

Âşık Davut Sularî'nin hayatı, sanatı ve eserlerini konu alan bu çalışma dört bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın Giriş bölümünde Erzincan'ın tarihi, coğrafi ve kültürel özellikleri değerlendirilmiş ve Erzincan'ın ağız özellikleriyle ilgili bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın Birinci Bölümünde Âşık Davut Sularî'nin doğumundan ölümüne kadar hayatıyla ilgili konular işlenmiştir.

Çalışmanın İkinci Bölümünde âşık edebiyatına genel bir bakıştan sonra elde edilen bilgiler ışığında Âşık Davut Sularî'nin âşıklık geleneği içindeki yeri değerlendirilmiştir.

Çalışmanın Üçüncü Bölümünde Âşık Davut Sularî'nin dil ve üslup özellikleri, şiirlerinde kullanılan anlatım hususiyetleri açıklanmıştır.

Dördüncü Bölüm ise bugüne kadar Âşık Davut Sularî'ye ait olduğu bilinen şiirlerle henüz araştırmacılar tarafından bilinmeyen 148 şiirden oluşmaktadır. Bu şiirler hece ölçülerine göre ve ilk kıtanın son dizesinin son harfine göre verilmiştir. Ayrıca her şiire ve şiirdeki her haneye numaralar verilmiştir. Çalışmada kullanılan örneklerin sağ tarafına parentez içinde şiir ve hane numaraları verilerek çalışmada istatiksel bir yöntem kullanılmıştır.

Çalışmada şiirlerin içinde geçen ve açıklanma ihtiyacı duyulan kelimeler için sözlük bölümü oluşturulmuştur.

Çalışma sırasında yaralanılan kaynaklar Kaynakça kısmında alfabetik olarak yer almıştır.

Çalışmanın sonunda Âşık Davut Sularî'nin TRT repertuvarına giren eserleri, çeşitli vesilelerle çekilmiş resimleri ile Erzincan'ın Çayırlı ilçesinde bulunan kabrinin resmi yer almıştır.

ABSTRACT

This study, related to the life, art and works of Âşık Davut Sularî consists of four parts.

In the introduction part, the history, geography and cultural features of Erzincan are assessed and some information about the features of Erzincan's accent is given.

In the first part of the study, from the beginning to the end of his life is studied.

In the second part after viewing general information about aşık tradition in the Turkish literature, Âşık Davut Sularî' s situation in this kind of literature is evaluated.

In the third part; the features of Âşık Davut Sularî's language style that he used in his ballads and poems are explained.

In the fourth and the last part of the study you can find his well-known poems and 148 new poems which are unknown by the researchers. These poems are presented according to the rhythm measure of syllabel and the last letter of the last line of the first verse. Moreover, numbers are given to each poem and each stanza. The examples used in this study have numbers in the parenthesis on their right. So statistical method was used in the study.

A dictionary part is formed for the words which need explanation and used in the poems

The sources used in this study are given in the bibliography part in an alphabetical sequence.

At the end of this study, the ballads of Âşık Davut Sularî which are accepted and used by the TRT, the pictures of Âşık Davut Sularî and his tomb in Çayırlı, Erzincan take place.

EKLER

1. Âşık Davut Sularî'nin TRT Türk Halk Müziği Repertuarına Girmiş Eserleri

2. Âşık Davut Sularî'yle İlgili Resimler

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No : 1502
İNCELEME TARİHİ : 13-12-1979
YÖRESİ
ERZİNCAN
KİMDEN ALINDIĞI
TERCANLI DAVUT SULARÎ
SÜRESİ : ♩ = 60
DERLEYEN
ALİ EKBER CİCEK
DERLEME TARİHİ
NOTAYA ALAN
ARİF SAĞ
ÇOKTAN BERİ YOLLARINI GÖZLERİM
(PİR SULTAN ABDAL' DAN)
ÇOK TAN BE Rİ YOL LA RI NI
YOK SA KAR SI MIZ DA O TU
HIN DI DIR YA RI MIN KAS LA
GÖZ LE RİM GÖN LÜ MÜN ZI YA SI DOST SA FA GEL Dİ N
RAN MI SIN SE RI MİN SEV DA YA YE Tİ REN Mİ SI N
RI HIN DI BIL MEM ME LEK MIY DI ARŞ DAN MI İN Dİ
(Saz) (Saz) (Saz) (Saz)
HE Y HE Y HE Y HE Y
HE Y HE Y SU GA Rİ P GÖ N LÜ MÜN
A GIR YÜ K LE Rİ Mİ
BİR SU VE R İ CE YİM
Saz
BA ĞI BO S TA NI
GÖ TÜ RE N MI SIN
YÜ RE ĞI M YAN DI
AY VA İ LE TU RUNÇ
KA TAR MA YA İ LE
TEM MUZ AY LA RIN DA
NAR SA FA GE L DİN
YAR SA FA GE L DİN
KAR SA FA GE L DİN
AY VA İ LE TU RUNÇ
KA TAR MA YA İ LE
TEM MUZ AY LA RIN DA

ÇOKTAN BERİ YOLLARINI GÖZLERİM
(Sahife _2)

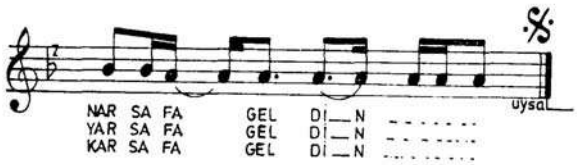

—1—

ÇOKTAN BERİ YOLLARINI GÖZLERİM
GÖNLÜMÜN ZİYAŞI DOSI SAFA GELDİN
SU GARİP GÖNLÜMÜN BAĞI BOSTANI
AYVA İLE TURUNÇ NAR SAFA GELDİN

— 2 —

YOKSA KARŞIMIZDA OTURANMISIN
SERİMİ SEVDAYA YETİRENMİSİN
AĞIR YÜKLERIMI GOTÜRENMİSİN
KATAR MAYA İLE YAR SAFA GELDİN

— 3 —

HİNDİDİR YARİMİN KASLARI HİNDİ
BİLMEM MELEKMİYDİ ARSDANMI İNDİ
BİR SU VER İÇEYİM YÜREĞİM YANDI
TEMMUZ AYLARINDA KAR SAFA GELDİN

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 3609
İNCELEME TARİHİ : 3.5.1991

DERLEYEN
İST. BEL. THM. Md.

YÖRESİ

DERLEME TARİHİ

YAZ AYLARI GELDİ GEÇTİ

KİMDEN ALINDIĞI
AŞIK DAVUT SULARİ
SÜRESİ :

NOTAYA ALAN
İST. BLD. KONS. THM. T

YAZ AYLARI GELDİ GEÇTİ
-2-

SÖ ZOL DU DUY DUN MU BÜL BÜL
DÜŞ MAN DA NÖ CÜ NÜ A LIP
VÜ CUT RUH SUZ HİS SİZ KA LIP
KAL Bİ Mİ A TE ŞE SA LIP
KÖ ZOL DU DUY DUN MU BÜL BÜL
KAL Bİ Mİ AŞ KI NA SA LIP
KÖ ZOL DU DUY DUN MU BÜL BÜL

YAZ AYLARI GELDİ GEÇTİ
-3-

BÜL BÜL BÜL BÜL BÜ LÜ BÜL BÜL BÜL
SEN SİZ O LA MAZ MIŞ BİR GÜL
BİL SU LA Rİ E REN LER DEN
CA NI BA ŞI VE REN LER DEN
SE Nİ BE Nİ GÖ REN LER DEN
GÖ ZOL DU DUY DUN MU BÜL BÜL
SE Nİ BE Nİ GÖ REN LER DEN
GÖ ZOL DU DUY DUN MU BÜL BÜL

YAZ AYLARI GELDİ GECTİ

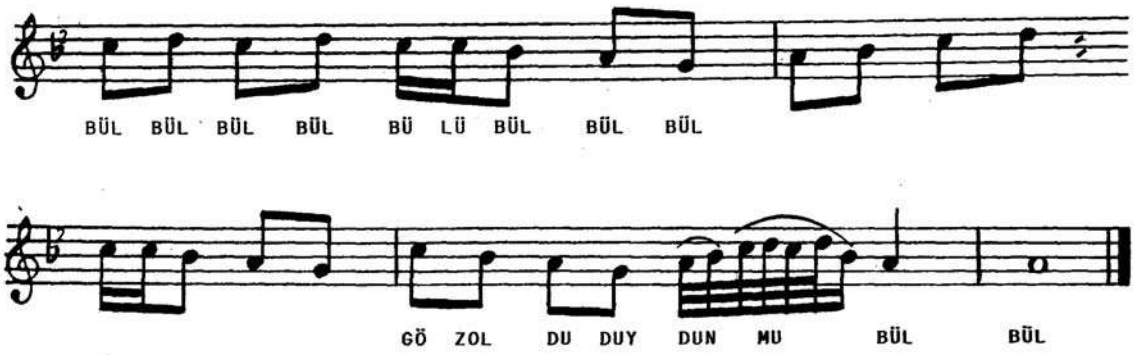

YAZ AYLARI GELDİ GEÇTİ
GÜZ OLDU DUYDUN MU BÜLBÜL
SEN GÜL İLE SEVİŞİRKEN
SÖZ OLDU DUYDUN MU BİLBİL

DÜŞMANDAN ÖCÜNÜ ALIP
VÜCUT RUHSUZ HİSSİZ KALIP
KALBİMİ ATEŞE SALIP
KÖZ OLDU DUYDUN MU BÜLBÜL

BİL SULARİ ERENLERDEN
CANI BAŞI VERENLERDEN
SENİ BENİ GÖRENLERDEN
GÖZ OLDU DUYDUN MU BÜLBÜL

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 3632
İNCELEME TARİHİ : 30.10.1991

DERLEYEN

YÖRESİ
ERZİNCAN

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
DAVUT SÜLARİ
SÜRESİ :

SEHER VAKTİ KALKAN KERVAN

NOTAYA ALAN
KUBİLAY DÖKMETAŞ
ERGİN DEĞİRMENCİ

(SAZ
SE HERVAKTİ KA-L KANKE—R VA—Nİ Nİ LER DE ZA—RI LE—Nİ—R
BİR GÜ ZE LE DÜ ŞE N GÖ NÜ—L ÇİCEKLE Nİ—R KO—RU LA—NI—R
BİR GÜ ZE LE— DÜ ŞE-N GÖ NÜ—L Çİ ÇEKLE Nİ—R KO- RU LA—NI—R
(SAZ
BAH ÇE Nİ Z DE GÜ—L LER A ÇA—R DALIN DA— BÜL BÜ—L LER Ö TER

-2-

SEHER VAKTİ KALKAN KERVAN

EN GEL GE Lİ—R Bİ—R KAL KA TA———R O LAN İŞ LER GE— Rİ LE
Nİ———R EN GEL GE LİR Bİ—R KAL KA TA———RI O LAN
İŞ LE Rİ GE— Rİ LE——— Nİ—R BÜL BÜL GEL Dİ KO—N DU DA——— LA—
—— BÜL BÜL DEN HA TA YOL GÜ—— LE- EN GEL BİR TAŞ A TA—R GÖ LE
—— YÜ ZEN ÖR DEK YA RA LA——— NI—R EN GEL BİR TAŞ A TA-R GÖ LE
—— YÜ ZEN ÖR DEK YA— RA LA——— NI—R (SAZ
PİR SUL TAN AB DA L GÖÇE
—— Lİ———M PİRE LİN DEN BA— Dİ ÇE——— Lİ—M İN KÂR O LAN
DA—N KAGA——— LI———M İN KÂR Bİ—R GÜ N PA— RE LE———R Nİ—R

- 3 -

SEHER VAKTİ KALKAN KERVAN

SEHER VAKTİ KALKAN KERVAN
İNİLERDE ZARILANIR
BİR GÜZELE DÜŞEN GÖNÜL
ÇİÇEKLENİR KORULANIR

BÜLBÜL GELDİ KONDU DALA
BÜLBÜLDEN HATA YOK GÜLE
ENGEL BİR TAŞ ATAR GÖLE
YÜZEN ÖRDEK YARALANIR

BAHÇENİZDE GÜLLER BİTER
DALINDA BÜLBÜLLER ÖTER
ENGEL GELİR BİR KAL KATAR
OLAN İŞLER GERİLENİR

PİR SULTAN ABDAL GÖÇELİM
PİR ELİNDEN BAD'İÇELİM
İNKAR OLANDAN KAÇALIM
İNKAR BİR GÜN PARALANIR

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No : 1999
İNCELEME TARİHİ : 5_10_1979

YÖRESİ
TERCAN

KİMDEN ALINDIĞI
AŞIK DAVUT SULARI

SÜRESİ :

DERLEYEN
TRT

DERLEME TARİHİ
1975

NOTAYA ALAN
NİDA TÜFEKÇİ

EY..HAMAMCI BU HAMAMA GÜZELLERDEN KİM GELDİ

(_TATYAN_)

EY HA MAM CI BU HA MA MA GÜ ZE _ L LE _ R DEN
HA MA MIN GÖ BEK TA ŞI NA Ü _ Ç GE LİN _ BİR
Kİ _ M GE _ L Dİ
KI _ Z GE _ L Dİ
EY HA MAM CI
HA MA MIN GÖ
BU HA MA MA GÜ ZE _ L LE _ R DEN Kİ _ M GE _ L
BE _ K TA ŞI NA ÜÇ _ GE Lİ _ N BİR KI _ Z GE _ L
Dİ
Dİ
İN CE BEL Lİ _ DU DU DİL Lİ
HA MA MIN GÖK KUBBE Sİ NİN
_ ŞE KER HA _ L LI YA _ R GE _ L Dİ YA
HOŞ BİR SE DA Dİ RA _ L Dİ YA
_ R YAR YA _ R YA _ R YA _ R YA _ R
_ R YAR

EY HAMAMCI BU HAMAMA GÜZELLERDEN KİM GELDİ
(Sahife -2)

—1—

EY HAMAMCI BU HAMAMA GÜZELLERDEN KİM GELDİ
İNCE BELLİ DUDU DİLLİ ŞEKER HALLI YAR GELDİ
Bağlantı { Yar..... AL HANÇERİ ÇAL SİNEME
GÖR SİNEMDE NELER VAR YAR YAR

—2—

HAMAMIN GÖBEK TAŞINA ÜÇ GELİN BİR KIZ GELDİ
HAMAMIN KUBBESİNİ HOŞ BİR SEDADIR ALDI.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No : 4204
İNCELEME TARİHİ : 18. 12. 1998
DERLEYEN
TURAN ENGİN
YÖRE
ERZİNCAN/Tercan
KAYNAK KİŞİ
Aşık DAVUT SÜLARİ
DERLEME TARİHİ
NOTALAYAN
MEHMET ERENLER
SÜRE :
BANA BU İLMİ İRFANI VEREN MUHAMMED ALİ'DİR
(SAZ
BA NA BU İL Mİ İR FA Nİ
BA NA BU İL Mİ İR FA Nİ VE REN MU HAM ME DA Lİ DİR
BİR AL LAH AL LAH DOST BİR AL LAH AL LAH DOST (SAZ
BİR AL LAH AL LAH DOST (SAZ

BANA BU İLMİ İRFANI VEREN MUHAMMED ALİ'DİR

-2-

) AŞ GIN DO LU SU Nİ Çİ RİP
AŞ GIN DO LU SU Nİ Çİ RİP A YAK SIZ DER YA GE Çİ RİP
(SAZ
) GA NAT VE RİP DE U ÇU RUP
GA NAT VE RİP DE U ÇU RUP GE REN MU HAM ME DA Lİ DİR
HU AL LAH AL LAH DOST (SAZ) BİR AL LAH AL LAH DOST (SAZ)

BANA BU İLMİ İRFANI VEREN MUHAMMED ALİ'DİR

- 3 -

YÂR AL LAH AL LAH DOST (SAZ)
Bİ RAL LAH AL LAH DOST
YÂR AL LAH AL LAH DOST (SAZ
HER MİL LE TİN VAR Bİ R: Dİ Nİ HER MİL LE TİN VAR BİR Dİ Nİ
MU HAM ME DİN ÇOK DUR Ü NÜ (SAZ)
ME LİK LE Rİ NEN GER ÇEK Ü NÜ ME LEK LE Rİ NEN GER ÇEK Ü NÜ
Bİ LEN MU HAM ME DA Ü DİR HU AL LAH AL LAH DOST (SAZ)

BANA BU İLMİ İRFANI VEREN MUHAMMED ALİ'DİR

-4-

Bİ RAL LAH AL LAH DOST (SAZ _ _ _ _)
YÂR AL LAH AL LAH DOST (SAZ _ _ _)
YA RA Lİ MA LİM DOST
YÂ RA LİM A LİM DOST (SAZ
MEV LÂ YA OL MAZ BA HA NA MEV LÂ YA LO MAZ BA HA NA
Bİ AD GE REK DİR GUR A (SAZ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _)
Â SIG E DİP BU Cİ HA NA Â ŞIG E DİP BU Cİ HA NA

BANA BU İLMİ İRFANI VEREN MUHAMMED ALİ'DİR

- 5 -

SÜ REN MU HAM ME DA Lİ DİR HU AL LAH AL LAH DOST (SAZ - - -)
Bİ RAL LAH AL LAH DOST (SAZ - - - -) YÂ RAL LAH AL LAH DOST (SAZ - - - - -
SU LA Rİ YEM BİR GÜ NÜM LE SU LA Rİ YEM BİR GÜ NÜM LE
HEK MET A ÇIK SIR GÜ NÜM DE (SAZ -
-) BE NA Cİ ZEM DAR GÜ NÜM DE
BE NA Cİ ZEM DAR GÜ NÜM DE E REN MU HAM ME DA Lİ DİR
HU AL LAH AL LAH DOST (SAZ - - -) Bİ RAL LAH AL LAH DOST (SAZ - - - - -)

BANA BU İLMİ İRFANI VEREN MUHAMMED ALİ'DİR

- 6 -

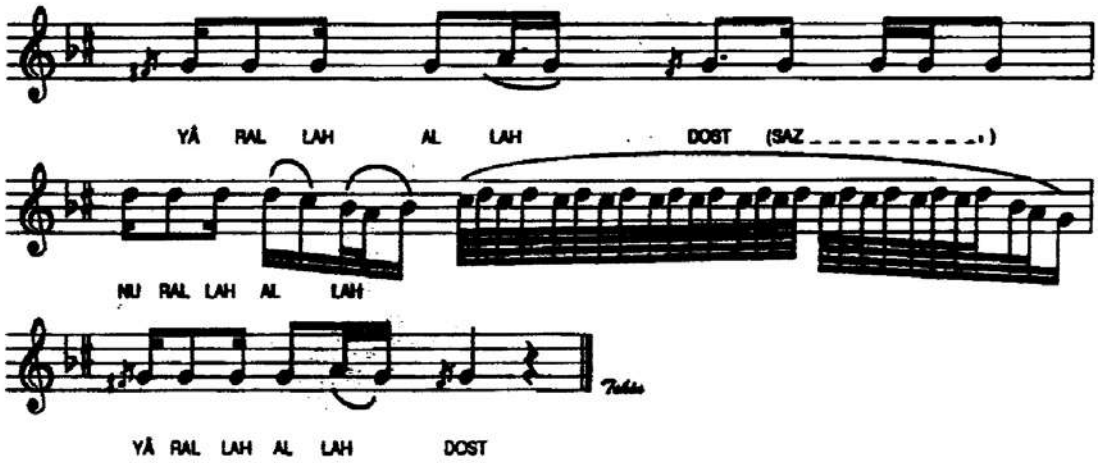

BANA BU İLMİ RİFANI
VEREN MUHAMMED ALİ'DİR
BİR ALLAH ALLLAH DOST
BİR ALLAH BİR DOST

AŞGIN DOLUSUN İÇİRİP
AYAKSIZ DERYA GEÇİRİP
GANAT VERİP UÇURUP
GEREN MUHAMMED ALİ'DİR

HU ALLAH ALLAH DOST
BİR ALLAH ALLAH DOST
YÂR ALLAH ALLAH DOST
BİR ALLAH ALLAH DOST
YÂR ALLAH ALLAH DOST

HER MİLLETİN VAR BİR DİNİ
MUHAMMED'İN ÇOKDUR ÜNÜ
MELEKLERİN GERÇEK ÜNÜ
MELEKLERİN GERÇEK ÜNÜ
BİLEN MUHAMMED ALİ'DİR

HU ALLAH ALLAH DOST
BİR ALLAH ALLAH DOST
YR ALLAH ALLAH DOST
YÂR ALİM ALİM DOST
YÂR ALİM ALİM DOST

MEVLÂ'YA OLMAZ BAHANA
BİAD GEREKDİR GURAN'A
AŞIK EDİP BU CİHANA
SÜREN MUHAMMED ALİ'DİR

HU ALLAH ALLAH DOST
BİR ALLAH ALLAH DOST
YÂR ALLAH ALLAH DOST

SULARİYEM BİR GÜNÜMLE
HEKMET AÇIK SIR GÜNÜMDE
BEN ACIZEM DAR GÜNÜMDE
EREN MUHAMMED ALİ'DİR

HU ALLAH ALLAH DOST
BİR ALLAH ALLAH DOST
YÂR ALLAH ALLAH DOST
NUR ALLAH ALLAH DOST
YÂR ALLAH ALLAH DOST

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA NO:2067
İNCELEME TARİHİ : 25.2.1980

YÖRESİ

BİR YİĞİT GURBETE DÜŞSE

(Ercişli Emrahtan)

DERLEYEN
İstanbul Rd. THM Ş.b.

DERLEME TARİHİ
31.5.1976

KİMDEN ALINDIĞI
TERCANLI DAVUT SULARİ

NOTAYA ALAN
YÜCEL PAŞMAKÇI

SÜRESİ : ♩ = 60

-2-

BİR YİĞİT GURBETE DÜŞSE

-3-

BİR YİĞİT GURBETE DÜŞSE

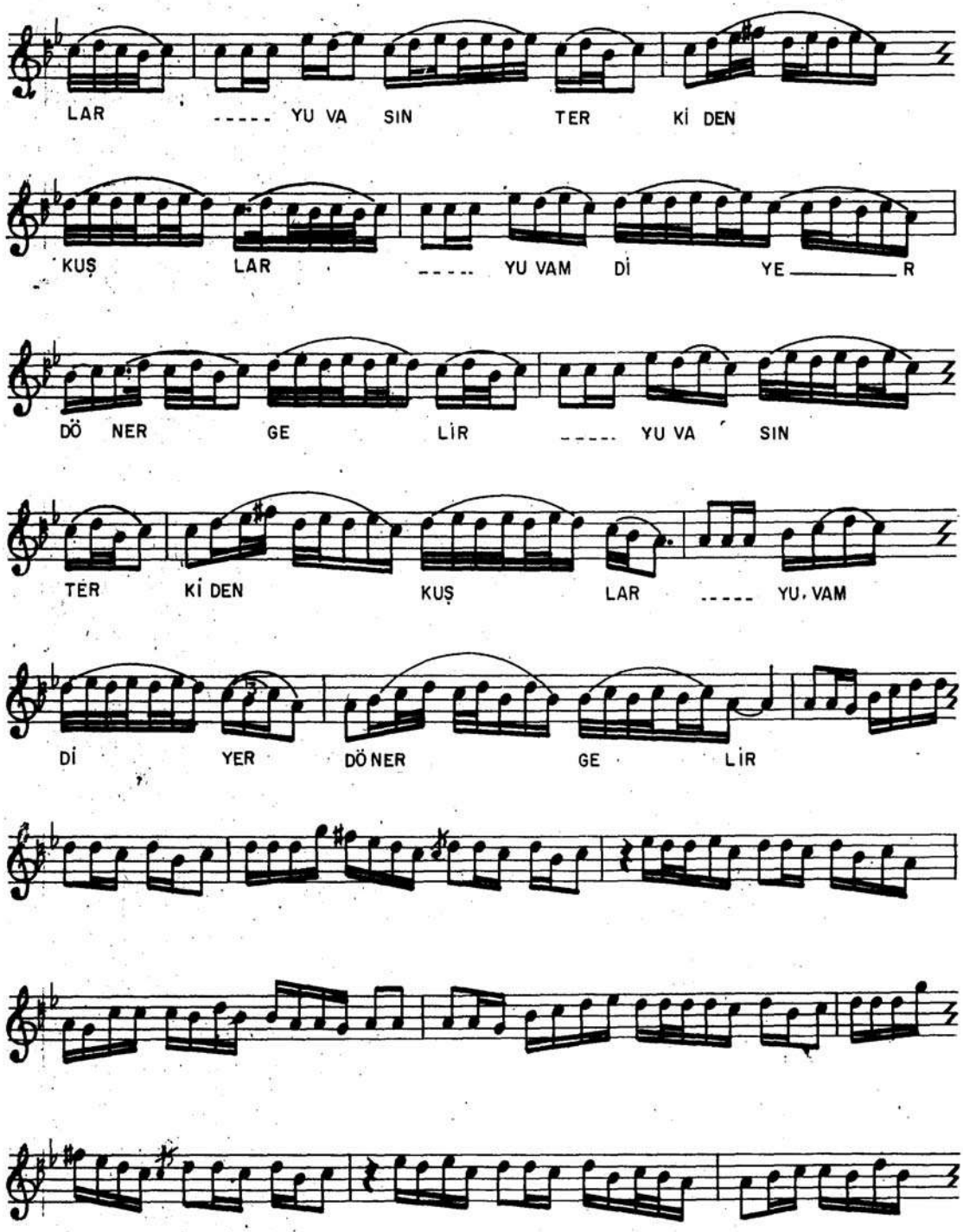

-4-

BİR YİĞİT GURBETE DÜŞSE

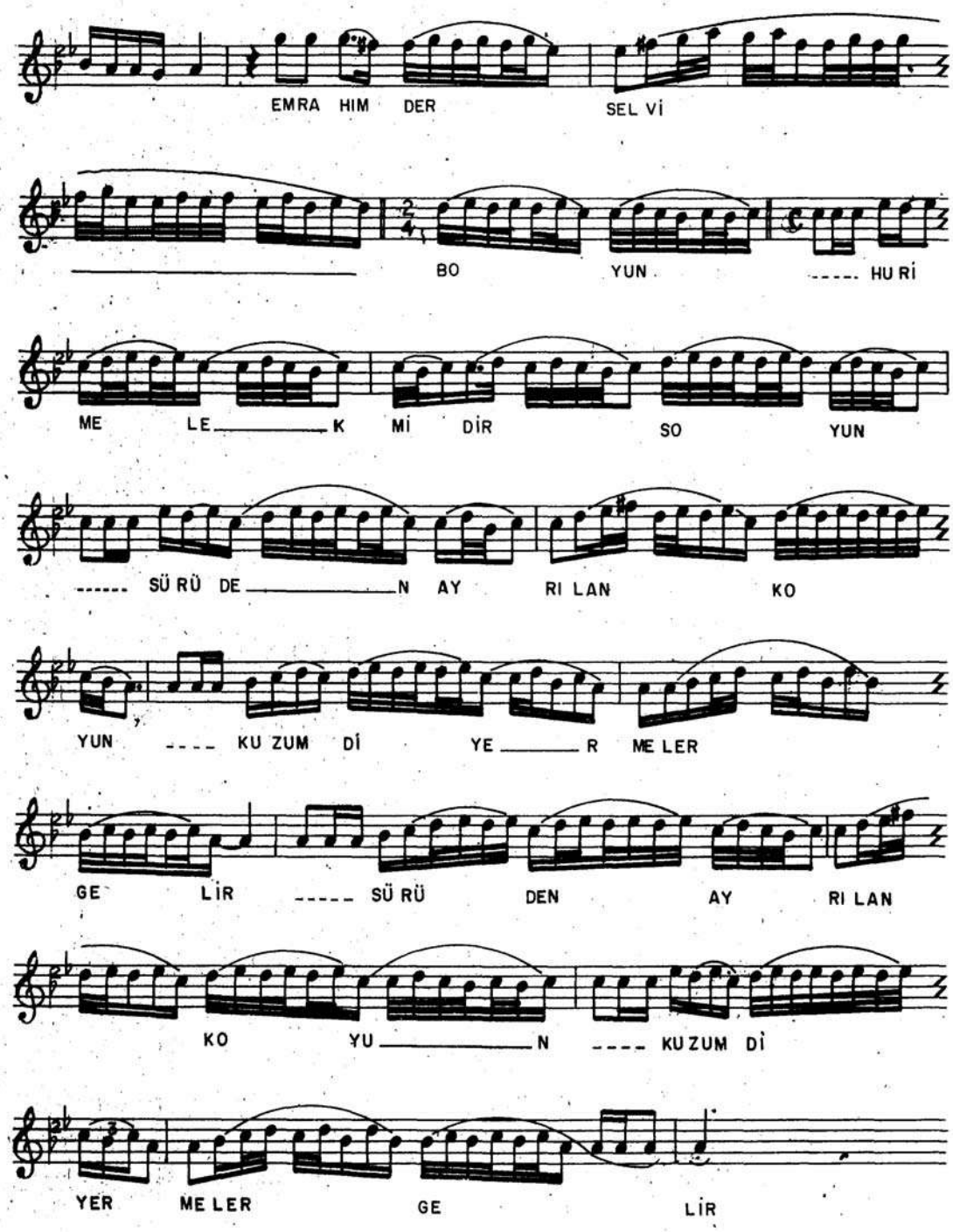

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR No : 4203
İNCELEME TARİHİ :

DERLEYEN
TRT

YÖRE
ERZİNCAN

DERLEME TARİHİ

BEN BİR GÜZEL SEVDİM GÖNLÜM İÇİNDE

KAYNAK KİŞİ
AŞIK DAVUT SULARİ

NOTALAYAN
SÜLEYMAN YILDIZ

SÜRE : ♪ = 138

2.
(SAZ
BEN BİR GÜ ZEL SEV DİM (SAZ
GÖN LÜM İ ÇİN DE A YA
AM MA AM MA GÖZ LE Rİ VAR DIR (SAZ
1- DE DİM GÜ ZEL NE DIR NE DIR SEN DE
2- KÜS ME Sİ YOK AM MA AM MA NAZ LA
HAL (SAZ
DIR
1- AL BE Nİ BE Nİ (SAZ
2- TER KET MEM SE Nİ
2.
SE VER DİN HA Nİ (SAZ

BEN BİR GÜZEL SEVDİM GÖNLÜM İÇİNDE

-2-

İ LA Hİ BU DA VUT (SAZ) SU LA RI TU
HAF (SAZ) SU LA RI TU HAF (SAZ)
BİR DÜK KAN AÇ MİŞ TIR YAR YAR KU YUM CU SAR
RAF (SAZ) 1- GER ÇEK LER KAR ŞIM DA YAR YAR
2- SAN TUR CÜM BÜ ŞÜ YOK
O TU RUR SAF SAF (SAZ) AL BE NI BE NI
SAZ LA RI VAR DIR
(SAZ) TER KET MEM SE Nİ (SAZ
nezih
SE VER DİN HA N!

BEN BİR GÜZEL SEVDİM GÖNLÜM İÇİNDE
AYAĞI YOK AMMA GÖZLERİ VARDIR
DEDİM GÜZEL NEDİR SENDEKİ BU HAL
KÜSMESİ YOK AMMA NAZLARI VARDIR

BAĞLANTI:
AL BENİ BENİ
TERKETMEM SENİ
SEVERDİN HANİ

İLAHİ BU DAVUT SULARİ TUHAF
BİR DÜKKAN AÇMIŞTIR (Yar Yar) KUYUMCU SARRAF
GERÇEKLER KARŞIMDA (Yar Yar) OTURUR SAF SAF
SANTUR CÜMBÜŞÜ YOK SAZLARI VARDIR

BAĞLANTI
AL BENİ BENİ
TERKETMEM SENİ
SEVERDİN HANİ

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No : 3923
İNCELEME TARİHİ : 2. 3. 1994

DERLEYEN
TURAN ENGİN

YÖRE
ERZİNCAN /Tercan
KAYNAK KİŞİ
DAVUT SÛLARİ

DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN
YÜCEL PAŞMAKÇI

SÜRE :

VARDIM KIRKLAR KAPISINA

(SAZ
VAR DIM KIRK LAR KA PI SI NA
VAR DIMKIRK LAR KA PI SI NA BAK TIM CEN NET YA PI SI NA
TAP MI ŞAM HAK KA PI SI NA E VEL AL LAH Â HİR AL LAH
E VE LAL LAH Â HİR AL LAH DÖ NEMEM ES TAĞ Fİ RUL LAH
BEN DEYEM AL LA HEY VAL LAH İ MÂ NİM A MEN TU BİL LAH

VARDIM KIRKLAR KAPISINA
BAKTIM CENNET YAPISINA
TAPMIŞAM HÂK KAPISINA

EVEL ALLAH ÂHİR ALLAH
DÖNEMEM ESTAĞFİRULLAH
BENDEYEM ALLAH EYVELLAH
İMANIM AMENTU BİLLAH

PİR ELİNDEN İÇTİM DOLU
ÖĞRENDİM ERKÂNI YOLU
EMNÜYETTE MÜMİN KULU

EVEL ALLAH ÂHİR ALLAH
DÖNEMEM ESTAĞFİRULLAH
BENDEYEM ALLAH EYVALLAH
İMANIM AMENTU BİLLAH

DAVUT SULAR CANLAR CANI
MEVLÂNA MAHMUT HAYRANI
PİRİMDİR VEYSEL KARANİ

EVEL ALLAH ÂHİR ALLAH
DÖNEMEM ESTAĞFİRULLAH
BENDEYEM ALLAH EYVALLAH
İMANIM AMENTU BİLLAH

MAHMUT : Allah'ın güzellik vasıflarından

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 3653
İNCELEME TARİHİ : 31.10.1991

DERLEYEN

YÖRESİ
ERZİNCAN
KİMDEN ALINDIĞI
DAVUT SULARİ
SÜRESİ :

DERLEME TARİHİ

BİR GÜZELİN AŞIĞIYIM ERENLER

NOTAYA ALAN
ZAFER GÜNDOĞDU

BİR GÜ ZE Lİ—N A Şı— ĞI YI ME RE-N LE—R (SAZ-----)
BİR GÜ ZE— Lİ—N A Sı— ĞI YI— ME RE-N LE—R (SAZ-----)
NU Nİ— Çİ—N TA— ŞA— TU— TA RE—L BE Nİ
GÜN DÜZ HA YA— LİM DE— GE CE— DÜ— SÜ—M DE— (SAZ------)
GÜN DÜZ HA— YA— LİM DE— GE CE DÜ— ŞÜ—M DE— (SAZ------)
KUM DAN KU— MA— SA— VU— RU— YOR YE—L BE Nİ
KUM DAN KU— MA— SA— VU— RU— YOR YE-L BE Nİ

- 2 -
BİR GÜZELİN AŞIĞIYIM ERENLER

BİR GÜZELİN AŞIĞIYIM ERENLER
ONUN İÇİN TAŞA TUTAR EL BENİ
GÜNDÜZ HAYALİMDE GECE DÜŞÜMDE
KUMDAN KUMA SAVURUYOR EL BENİ

AĞ GÜL OLSAM AĞ GERDANA SOKULSAM
KEMER OLSAM İNCE BELE SARILSAM
KÖLE OLSAM PAZARLARDA SATILSAM
YARİM DİYE AL SİNENE SAR BENİ

PİR SULTAN ABDALIM GAMZELER OKDUR
HEZERAN SİNEMDE YARALAR ÇOKDUR
BENİM SENDEN ÖZGE SEVDİĞİM YOKDUR
İNANMAZSAN OL ALLAHA SAL BENİ

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No : 1198
İNCELEME TARİHİ :

DERLEYEN
ALİ EKBER ÇİÇEK

YÖRE
ERZİNCAN/Tercan
KAYNAK KİŞİ
Âşık DAVUT SULARİ

DERLEME TARİHİ

ŞEPKE'NİN KAVAKLARI

NOTALAYAN
AHMET YAMACI

SÜRE : ♩♩ = 52

(SAZ
ŞEP KE NİN
KA VAK LA RI DO LAR Gİ DER ARK LA RI
KAR ŞI DAN GÖ RÜ NÜ YOR O YÂ RİN KO
NAK LA RI VAY LE LE LE LE LE LE HA NİM
GEL O TUR BE NİM CA NIM VAY LE LE LE LE
LE LE HA NIM GEL O TUR BE NİM CA NIM

ŞEPKE'NİN KAVAKLARI
DOLAR GİDER ARKLARI
KARŞIDAN GÖRÜNÜYOR
O YÂRİN KONAKLARI

BAĞLANTI :

VAY LE LE LE LE LE HANIM
GEL OTUR BENİM CANIM

ERZİNCAN'DA BİR KUŞ VAR
KANADINDA GÜMÜŞ VAR
GİTTİ YÂRİM GELMEDİ
ACEP BUNDA NE İŞ VAR

BAĞLANTI

ERZİNCAN'IN DAĞLARI
HİÇ KALKMIYOR KARLARI
O YÂR BUR DAN GİDİNCE
ISSIZ KALDI BAĞLARI

BAĞLANTI

GENÇTÜRK

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2748
İNCELEME TARİHİ: 31.10.1985

DERLEYEN
T R T

YÖRESİ
ERZİNCAN-TERCAN

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
DAVUT SÜLÂRİ

SİYAH PERÇEMİNİ DÖKMÜŞ YÜZÜNE

SÜRESİ :

NOTAYA ALAN
ERKAN SÜRMEN

Sİ YAH PER ÇE Mİ Nİ YA— R YAR DÖK MÜ — Ş YÜ ZÜ NE (SAZ—)
AĞ GÖĞ SÜNÜS TÜ NE YA— YAR BİR BA — Ğ DI KİL MIŞ —
SA LI NA— RAK GE— LE — N HU — MA YA— BA KIN(SAZ—
BİNBİR ÇE— SİT Çİ — ÇE — K LE — R DE NE— KİL MIŞ
KİM DEN SÖ— Zİ SİT MİŞ YAR YAR DÜŞ MÜ — Ş HÜ ZÜ NE — (SAZ—)
DÜN UĞ RA— DIM BİR HUC RA YA — ÇE KİL MİŞ —
KE DER YA KIŞ MA YAN Sİ — MA— YA— BA— KI — N YA — — R
BU LUT MU KAP LA MIŞ ŞU— A — YA— BA— KI — N YA — R
YA — R YA — R YA — REY LE NE— MEM (SAZ
YA — R YA — R YA — REY LE NE— MEM
YAN DI— —R DI— N YAK DI— —N BE Nİ — ZA LİM AL— — DAT TIN BE N
NE DE— — Dİ — M DE DA RI — L DI — N BİR PU LA — SAT TIN BE N

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No : 147
İNCELEME TARİHİ : 18. 3. 1973
2. İNCELEME TARİHİ : 1990

YÖRE
ERZİNCAN/Tercan
KAYNAK KİŞİ
DAVUT SULARİ

SÜRE : ♩= 76

ELÂ GÖZLERİNİ SEVDİĞİM DİLBER

DERLEYEN
MUZAFFER SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ
1949

NOTALAYAN
MUZAFFER SARISÖZEN

(SAZ
E LÂ GÖZ LE Rİ Nİ SEV Dİ ĞİM DİL BER
BEN SA NA HAY RA NIM ÇE KE RİM SEV DA
Cİ HA NA SAL DIR DI GÖZ LE RİN BE Nİ
SU LAR Gİ Bİ AK SAM ÇAY OL SAM MÂ HA
GÖZ LE RİN BE Nİ BU DERT TEN BU SÎ NEM
ÇAY OL SAM MÂ HA GEL SEV Dİ ĞİM SEN LE
ÇÜ RÜ YÜP Gİ DER HAS RE TE YAN DIR DI
E DE LİM VE DA HAS RE TE YAN DIR DI
GÖZ LE RİN BE Nİ
GÖZ LE RİN BE Nİ

ELÂ GÖZLERİNİ SEVDİĞİM DİLBER
CİHANA SALDIRDI GÖZLERİN BENİ
BU DERTTEN BU SÎNEM ÇÜRÜYÜP GİDER
HASRETE YANDIRDI GÖZLERİN BENİ

BEN SANA HAYRANIM ÇEKERİM SEVDA
SULAR GİBİ AKSAM ÇAY OLSAM MÂHA
GEL SEVDİĞİM SENLE EDELİM VEDA
HASRETE YANDIRDI GÖZLERİN BENİ

DERLEYEN

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No : 4095
İNCELEME TARİHİ : 14. 03. 1997

DERLEYEN
ÖMER ŞAN

YÖRE
ERZİNCAN/Tercan
KAYNAK KİŞİ
Âşık DAVUT SULARİ
SÜRE : ♪♪♪ = 84

YABAN GÜLÜ MÜSÜN SARP KAYALARDA

DERLEME TARİHİ
15. 06. 1997
NOTALAYAN
ÖMER ŞAN

(SAZ
YA BAN GÜ LÜ MÜ SÜN SARP GA YA LAR DA
EL DEĞ ME DEN SO LA CA ĞIN BEL LİY Dİ
EY VE FÂ SIZ DER DE SAL DIN BA ŞI MI
DAŞ DAN DA ŞA VU RA CA ĞIN BEL LİY Dİ
A GÜ ZE LİM NER DE GAL DI O GÜN LER
PİŞ MAN OL MUŞ YA TAK LAR DA İ Nİ LER

YABAN GÜLÜ MÜSÜN SARP DAĞLARDA
EL DEĞMEDEN SOLACAĞIN BELLİYDİ
EY VEFÂSIZ DERDE SALDIN BAŞINI
TAŞTAN TAŞA VURACAĞIN BELLİYDİ

BAĞLANTI:
A GÜZELİM NERDE KALDI O GÜNLER
PİŞİMAN OLMUŞ YATAKLARDA İNİLER

KARA ÇALI GÜL OLAMAZ DEMİŞTİM
ÜÇ BEŞ KATRE SEL OLAMAZ DEMİŞTİM
ELİN OĞLU YÂR OLAMAZ DEMİŞTİM
MELÛL MAHZUN KALACAĞIN BELLİYDİ

BAĞLANTI

SERHAT ÂŞIK TELLİ SAZIM YANIMDA
ŞAH-I SERVER HU ALBAZIM YANIMDA
GÖZBEBEĞİM AHBABLARIM YANIMDA
SULARİ'SİZ KALACAĞIN BELLİYDİ

BAĞLANTI

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 1039
İNCELEME TARİHİ: 12–6–1975

YÖRESİ
TERCAN

KİMDEN ALINDIĞI
AŞIK DAVUT SULARÎ

SÜRESİ :

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ
23 – 6 – 1949

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

GIZ SENİN DERDİNDEN

—1—

GIZ SENİN DERDİNDEN, DERBEDER OLDUM
BARİ BU AHVALİM GÖRDE SONRA GİT
DERBEDER OLMAMIN SEBEBİ SENSİN
BENİM BU MÜŞKÜLÜM (Ey yar, ey yar, ey yar, ey yar, ey yar, ey yar, ey yar, ey yar.) SORDA SONRA GİT.

—2—

SENİN SEVDAN İLE ÇEKERİM AÇI
HEKİM DERKİ ŞENDEDİR DERT İLACI
BAĞBAN BİR GÜL VERSE BENİM DUACI
KENDİ ÖZ BAĞINDAN (Ey yar. . . . .) DERDE SONRA GİT

—3—

AĞIRGÖL DAĞINDAN GAHMUT YAYLAYA
HANGI GÜN İNERSEN ÇEKTİRME GAYA
HAYRANÎ DER SENİN GÜL YÜZÜN MAYA
AÇ GÖZÜN AŞIKIN (Ey yar. . . . .) GÖRDE SONRA GİT.

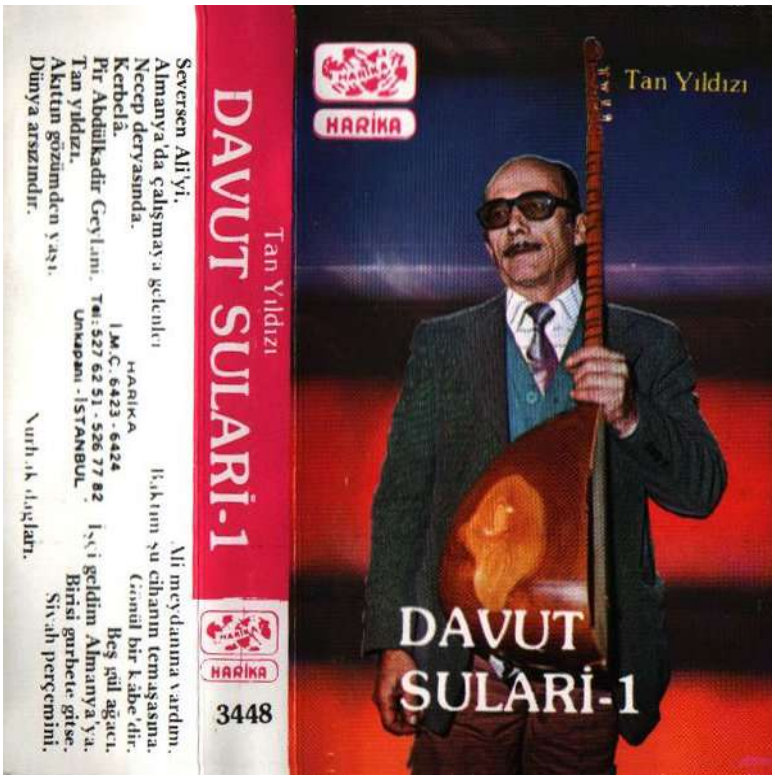

Tan Yıldızı

DAVUT SULARİ-1

HARİKA

3448

Seversen Ali'yi. Al meydanına vardım.
Almanya'da çalışmaya gelenler Baktım şu cihanın temaşasına.
Necep deryasında. Gönül bir kâbe'dir.
Kerbelâ. Beş gül ağacı.
Pir Abdülkadir Geylani. İşçi geldim Almanya'ya.
Tan yıldızı. Birisi gurbete gitse.
Akıttın gözümden yaşı. Sivah perçemini.
Dünya arsızındır. Nurlak dağları.

HARİKA
İ.M.Ç. 6423 - 6424
Tel: 527 62 51 - 526 77 82
Unkapanı - İSTANBUL

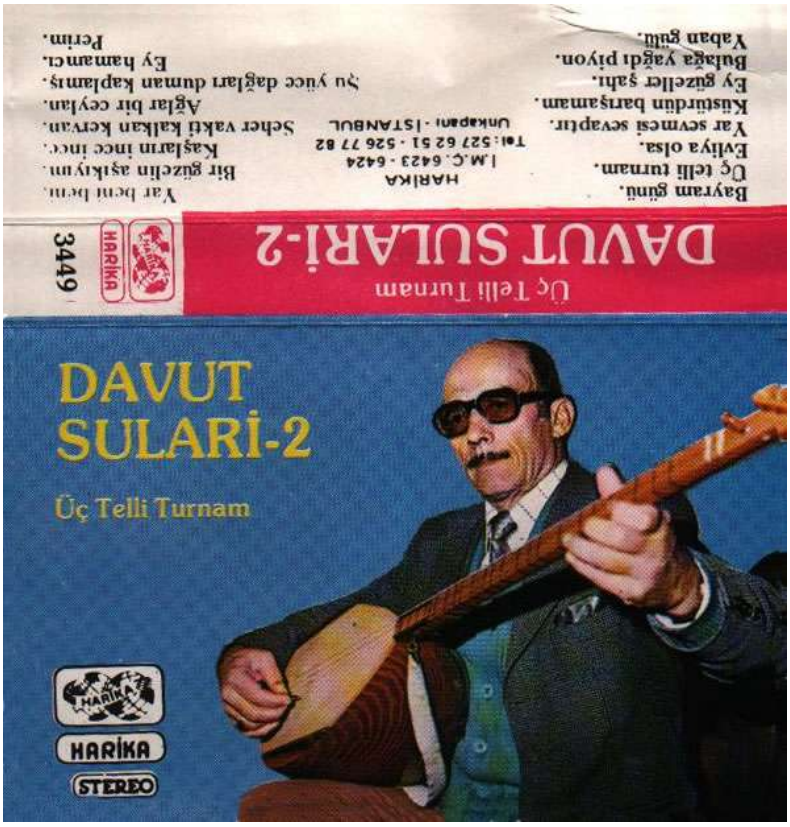

Üç Telli Turnam

DAVUT SULARİ-2

HARİKA

3449

Yar beni beni. Bayram günü.
Bir güzelin aşıkıyım. Üç telli turnam.
Kaşların ince ince. Evliya olsa.
Şeher vakti kalkan kervan. Yar sevmesi sevaptır.
Ağlar bir ceylan. Küsürdün barışamam.
Şu yüce dağlar duman kaplamış. Ey güzeller şahı.
Ey hamamcı. Bulağa yağdı piyon.
Perim. Yaban gülü.

HARİKA
İ.M.Ç. 6423 - 6424
Tel: 527 62 51 - 526 77 82
Unkapanı - İSTANBUL

Âşık Davut Sulârî'yi H. Dizdaroğlu tebrik ediyor.

Hacıbektaşı Veli Türbesi önü.

1965 yılı Hacıbektaşı Veli Türbesi içi
Asbaşlığı Cemenin yanı

mezarı Çayırlı'daki aile mezarlığındadır.

Atı Leyla ile ...

Davut Sulari bir gösteri öncesinde arkadaşlarıyla...

Erzurum Aşıklar Bayramı öncesi

Âşık Davut Sularî'nin Mezarı Erzincan'ın Çayırlı ilçesindedir.